

POMORSKIE SZLAKI KAJAKOWE

ANALIZY I WYTYCZNE ŚRODOWISKOWE

POMORSKIE SZLAKI KAJAKOWE

Analizy i wytyczne środowiskowe

ZESPÓŁ AUTORSKI

Kamilla Bezubik

Mira Hałuzo

Grażyna Kubicz

Elżbieta Pomierski

Agnieszka Żebiałowicz – Łach

Projektant prowadzący: Jolanta Rekowska

Grafika: Barbara Mazurkiewicz

Grażyna Radziszewska

Słupsk 2016

Spis treści

Wykaz skrótów w opracowaniu.....	4
1. Opis przedsięwzięcia strategicznego „Pomorskie Szlaki Kajakowe”.....	5
2. Metodyka opracowania oraz źródła informacji	6
3. Analiza i wnioski z dokumentów krajowych i regionalnych, w tym strategicznych (wraz z prognozami oddziaływania na środowisko), istotnych z punktu widzenia analizowanego przedsięwzięcia strategiczne	9
4. Ocena stanu, problemów i zagrożeń środowiska, istotnych w aspekcie planowanego przedsięwzięcia strategicznego	21
5. Charakterystyka przyrodnicza oraz w zakresie walorów środowiska kulturowego, z uwzględnieniem położenia szlaków w sieci obszarów chronionych, w tym w obszarach Natura 2000 oraz w korytarzach ekologicznych	44
6. Wybrane aspekty dotyczące chłonności, pojemności i przepustowości szlaków kajakowych	44
7. Uwarunkowania w zakresie inwestowania i użytkowania terenów na obszarach chronionych	46
8. Analiza potencjalnych znaczących oddziaływań na środowisko i obszary chronione związanych z realizacją przedsięwzięcia strategicznego „Pomorskie Szlaki Kajakowe”, w szczególności na obszary Natura 2000	70
8.1. Analiza i ocena oddziaływania na wody, w tym zgodności przedsięwzięcia strategicznego z celami środowiskowymi ustalonymi dla jednolitych części wód	70
8.2. Analiza i ocena w zakresie oddziaływania na pozostałe komponenty środowiska	82
8.3. Analiza i ocena w zakresie wpływu na obszary chronione, w tym Natura 2000 wraz ze wskazaniami dotyczącymi rozwiązań eliminujących, minimalizujących negatywne oddziaływania na środowisko	83
8.4. Analiza w zakresie oddziaływania na korytarze ekologiczne	107
9. Wybrane aspekty prawne ochrony środowiska istotne w aspekcie przedsięwzięcia strategicznego „Pomorskie Szlaki Kajakowe”	107
9.1. Uwarunkowania wynikające z regulacji UE	107
9.2. Wymogi proceduralne w zakresie ochrony środowiska wynikające z Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko	109
9.3. Uwarunkowania prawne w zakresie ochrony gruntów rolnych i leśnych	116
9.4. Uwarunkowania w zakresie ochrony drzew i krzewów	117
9.5. Uwarunkowania w zakresie ochrony i kształtowania zasobów wodnych oraz ochrony przed powodzią	118
9.6. Uwarunkowania w zakresie ochrony krajobrazu	119
10. Wskazanie luk w wiedzy i wytyczne w zakresie konieczności ich uzupełnienia	120
11. Wnioski końcowe	122
12. Wykaz materiałów	124

Załączniki tekstowe

Załącznik tekstowy nr 1 – Stan wód powierzchniowych zaliczających się do szlaków kajakowych województwa pomorskiego na podstawie badań monitoringowych w latach 2010 – 2014

Załącznik tekstowy nr 2 – Zagrożenie powodziowe wzdłuż szlaków kajakowych

Załącznik tekstowy nr 3 – Charakterystyka przyrodniczo-krajobrazowa oraz w zakresie walorów środowiska kulturowego, z uwzględnieniem położenia szlaków w sieci obszarów chronionych, w tym w obszarach Natura 2000 oraz w korytarzach ekologicznych

Załączniki tabelaryczne

TABELA I Obszary szczególnego zagrożenia powodzią na szlakach kajakowych

TABELA II Położenie punktów obsługi szlaków kajakowych w obszarach chronionych

TABELA III Identyfikacja jednolitych części wód powierzchniowych i ustalonych dla nich celów środowiskowych na obszarze planowanych zadań inwestycyjnych

TABELA IV Ocena wpływu planowanych zadań inwestycyjnych na ustalone cele środowiskowe dla JCWP

TABELA V Identyfikacja zadań inwestycyjnych w parkach krajobrazowych i ich otulinach

TABELA VII Identyfikacja zadań inwestycyjnych w zespołach przyrodniczo – krajobrazowych w Kaszubskim Parku Krajobrazowym

TABELA VI Identyfikacja zadań inwestycyjnych w obszarach chronionego krajobrazu

TABELA VIII Identyfikacja zadań inwestycyjnych w obszarach Natura 2000

Załączniki graficzne

Załącznik graficzny nr 1 Pokrycie, użytkowanie i zagospodarowanie terenów

Załącznik graficzny nr 2 Położenie na tle krajowej sieci przyrodniczych obszarów i obiektów chronionych

Załącznik graficzny nr 3 Położenie na tle europejskiej sieci Natura 2000 oraz systemu korytarzy ekologicznych

Załącznik graficzny nr 4 Zasoby środowiska kulturowego i ich ochrona

Załącznik graficzny nr 5 Obszary ograniczeń w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenów zagrożonych powodzią

Wykaz skrótów w opracowaniu

aKPOŚK	aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych
aPGW	aktualizacja Planu Gospodarowania Wodami
EIA	dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (ang. <i>Environmental Impact Assessment</i>)
GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
JCWP	jednolite części wód powierzchniowych
JCWPd	jednolite części wód podziemnych
KPOŚK	Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
LK	linia kolejowa
NSA	Naczelny Sąd Administracyjny
OChK	Obszar Chronionego Krajobrazu
OLM	obliczeniowa liczba mieszkańców
oos	ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko
OSO	obszary specjalnej ochrony ptaków
OSN	obszary szczególnie narażone na zanieczyszczenia azotem ze źródeł rolniczych
PGW	Plan Gospodarowania Wodami
PLH	początek oznaczenia kodu dla chronionych obszarów siedliskowych Natura 2000 (PL – oznaczenie kraju, H – ang. <i>habitat</i>)
PLB	początek oznaczenia kodu dla chronionych obszarów ptasich Natura 2000 (PL – oznaczenie kraju, B – ang. <i>bird</i>)
PIG	Państwowy Instytut Geologiczny
PN	Park Narodowy
PSK	Pomorskie Szlaki Kajakowe
PTTK	Polskie Towarzystwo Turystyczno - Krajoznawcze
PZPWP	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego
RDW	Ramowa Dyrektywa Wodna
RLM	równoważna liczba mieszkańców
RPS AKT	Regionalny Program Strategiczny w zakresie atrakcyjności kulturalnej i turystycznej
RZGW	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SEA	dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (ang. <i>Strategic Environmental Assessment</i>)
SIK	System Informacji Kajakowej
SOO	specjalne obszary ochrony siedlisk
SPN	Słowiński Park Narodowy
SRK	Strategia Rozwoju Kraju
UNESCO (MaB)	ang. <i>United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization</i> (ang. <i>Man and Biosphere</i>) Międzynarodowy Program „Człowiek i Biosfera” zapoczątkowany przez Organizację Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury
ZMiUW WP	Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych Województwa Pomorskiego

1. Opis przedsięwzięcia strategicznego „Pomorskie Szlaki Kajakowe”

Nadrzędnym celem Przedsięwzięcia strategicznego „Pomorskie Szlaki Kajakowe” jest wykorzystanie dużego potencjału wód śródlądowych w regionie dla rozwoju turystyki kajakowej. W ramach przedsięwzięcia przewiduje się rozbudowę sieci szlaków kajakowych wraz z ich kompleksowym zagospodarowaniem. Sieć urządzonych szlaków kajakowych, łącznie o długości ponad 1500 km, obejmować będzie ponad trzydzieści rzek oraz kilkanaście jezior (tabela 1).

Tabela 1. Szlaki kajakowe rekomendowane w ramach przedsięwzięcia „Pomorskie Szlaki Kajakowe”

Sieć szlaków kajakowych	Wyszczególnienie rzek i jezior
I. Brda, jej dopływy i duże jeziora w zlewni	1. Brda
	2. Wielki Kanał Brdy
	3. Zbrzyca
	4. Ruda
	5. Chocina
	6. Młosina
	7. Jeziora Krępsko i Szczytno
	8. Jezioro Charzykowskie, Karsińskie, Długie
II. Gwda z Czernicą i Białą	1. Gwda
	2. Czernica
	3. Biała
III. Wda z Graniczną, Trzebiochą i Pilicą oraz jeziora w zlewni	1. Wda
	2. Kanał Wdy
	3. Graniczna z Trzebiochą i Pilicą
	4. Jeziora Jelenie i Gołuń
IV. Wierzyca z Wietcisą	1. Wierzyca
	2. Wietcisa
V. Wieprza z Pokrzywną oraz Studnica	1. Wieprza z Pokrzywną
	2. Studnica
VI. Słupia z dopływami	1. Słupia
	2. Kamienica
	3. Bytowa
VII. Łupawa z Bukowiną	1. Łupawa
	2. Bukowina
VIII. Łeba z Chełstem	1. Łeba
	2. Chełst/Kanał Chełst
IX. Reda	1. Reda
X. Piaśnica	1. Piaśnica i Jezioro Żarnowieckie
XI. Czarna Woda (Wda)	1. Czarna Woda (Wda)
XII. Radunia wraz z jeziorami	1. Radunia
	2. Kółko Jezior Raduńskich
XIII. Rzeki i kanały Żuław Gdańskich	1. Motława
	2. Martwa Wisła, Wisła Śmiała, wewnętrzne wody Gdańska
XIV. Prawobrzeżne ramiona delty Wisły	1. Nogat (w granicach województwa)
	2. Szkarpada

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

	3. Wisła Królewiecka
XV. Tuga – Wielka Święta	1. Tuga – Wielka Święta
XVI. Liwa	1. Liwa (w granicach województwa)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Analizy Wykonalności dla Przedsięwzięcia „Kajakiem przez Pomorze” – zagospodarowanie szlaków wodnych w województwie pomorskim dla rozwoju turystyki kajakowej, DS CONSULTING, styczeń 2015 r. oraz Szczegółowego Opisu Inwestycji „Kajakiem przez Pomorze” – zagospodarowanie szlaków wodnych w województwie pomorskim dla rozwoju turystyki kajakowej – Departament Infrastruktury UM Województwa Pomorskiego – Gdańsk 2015

Przedsięwzięcie strategiczne „Pomorskie Szlaki Kajakowe” nie obejmuje swoim zasięgiem rzeki Wisły, z uwagi na uwarunkowania hydrologiczne (w tym zmienność przepływów i stanów wody, falowanie, zjawisko cofki, możliwość wystąpienia wód powodziowych), ograniczające możliwość wykorzystania tej rzeki jako sieciowego szlaku kajakowego.

Przedsięwzięcie przewiduje wykorzystanie wymienionych rzek i jezior, jako szlaków kajakowych, łącznie z wyposażeniem bądź doposażeniem ich w niezbędną infrastrukturę kajakową. Podstawowymi elementami infrastruktury obsługi szlaków kajakowych będą:

- przenoski przy małych i większych przeszkodach, wyposażone odpowiednio w ciągi piesze i schody, pomosty wraz z urządzeniem brzegów powyżej i poniżej przeszkody, ewentualnie z zagospodarowaniem towarzyszącym (urządzenia rekreacyjne, pola biwakowe przy większych przeszkodach),
- urządzone miejsca rozpoczynania i kończenia spływów oraz odcinków etapowych, odpowiednio wyposażone w infrastrukturę, w tym socjalną, zaplecze gospodarcze oraz pola biwakowe,
- pomosty,
- małe przystanie kajakowe,
- większe przystanie kajakowe (stacje kajakowe),
- elementy oznakowania szlaków, w formie znaków posadowionych od strony wody (informacyjnych, ostrzegawczych, kilometrażowych, kierunkowych) oraz od strony lądu (drogowych i znakujących atrakcje turystyczne).

Obok działań polegających na rozbudowie i poprawie standardu infrastruktury turystycznej przewiduje się działania i elementy promocyjne marki Pomorskie Szlaki Kajakowe (publikacje w sieci, mapy i foldery). Ważnym elementem wpisującym się w Przedsięwzięcie będzie planowany System Informacji Kajakowej (SIK).

System przewidziany jest jako instrument mający na celu skuteczne zarządzanie Przedsięwzięciem, a jednocześnie nowoczesne narzędzie informacyjne, wyposażone w szereg funkcji użytecznych dla kajakarzy. W ramach systemu będą zbierane, przetwarzane, analizowane i udostępnianie różnorodne dane w zakresie turystyki kajakowej w regionie. System umożliwi turystom pozyskanie na bieżąco informacji o szlakach kajakowych i ich otoczeniu, zagospodarowaniu, bazie noclegowej, atrakcjach i wydarzeniach turystycznych, dostępności transportowej. Zawierał będzie istotne, zarówno dla zarządzających, jak i użytkowników szlaków, funkcje umożliwiające np. śledzenie trasy oddające aktualny widok szlaku, informujące o bieżącym stanie wody, wilgotności, temperaturze, natężeniu ruchu na szlaku. Zamieszczone będą w nim również informacje o operatorach szlaków.

2. Metodyka opracowania oraz źródła informacji

Analizy i wytyczne mają charakter opracowania diagnostyczno-prognostycznego, a ich zakres merytoryczny został określony z uwzględnieniem celu oraz zakresu przedsięwzięcia

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

strategicznego „Pomorskie szlaki kajakowe”. Szczegółowość analiz, ocen i wytycznych była uzależniona i wynikała ze skali (regionalnej) opracowania. Opracowanie zostało sporządzone z wykorzystaniem metody opisowej, tabelarycznej i graficznej. Zakres prac nie obejmował inwentaryzacji terenowych.

Jednym z podstawowych założeń metodycznych było zdelimitowanie zasięgu przestrzennego analiz i wytycznych środowiskowych, z dostosowaniem do regionalnego charakteru opracowania. Dla celów sporządzenia charakterystyki szlaków, uwzględniającej położenie szlaków i miejsc ich obsługi względem obszarów i obiektów cennych przyrodniczo i kulturowo, jak również położenie w obszarach chronionych, zasadniczo przyjęto zakres obejmujący pasmo o szerokości 2 x 1 km od osi rzek, a w przypadku jezior – w szczególności analizowano obszar ograniczony izolinia 1 km wokół ich linii brzegowej.

W części prognostycznej, analizując możliwość negatywnego oddziaływania na cele i integralność obszarów Natura 2000 uwzględniono położenie szlaków i punktów zarówno w granicach tych obszarów, jak i w ich pobliżu. Zasadniczo uwzględniano strefę oddziaływania co najmniej 300 m od szlaku i miejsc realizacji zadań w ramach przedsięwzięcia strategicznego „Pomorskie Szlaki Kajakowe”. Analiza położenia szlaków i miejsc obsługi w poszczególnych obszarach chronionych umożliwiła analizę i ocenę oddziaływań skumulowanych na obszary chronione.¹

W ramach opracowania dokonano analizy powiązań Programu z innymi dokumentami krajowymi i regionalnymi, tematycznie związanymi z zagospodarowaniem przestrzennym, rozwojem turystyki oraz ochroną środowiska.

W części dotyczącej charakterystyki przyrodniczej i krajobrazowej, z uwzględnieniem elementów środowiska kulturowego, wykorzystano dane literaturowe oraz informacje zgromadzone w Systemie Informacji Przestrzennej województwa pomorskiego. Regionalna skala oraz stosunkowo krótki termin opracowania uniemożliwiły przeprowadzenie na tym etapie przygotowań do realizacji przedsięwzięcia strategicznego terenowych inwentaryzacji przyrodniczych. Uwzględniono natomiast dane w zakresie siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk, pochodzące z zasobu Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gdańsku oraz Regionalnych Dyrekcji Lasów Państwowych w Gdańsku, Szczecinku, Toruniu oraz Olsztynie. Do celów opracowania materiałów graficznych wykorzystano mapę hydrologiczną w skali 1:10 000 pozyskaną z Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej. Materiały graficzne sporządzono w standardzie umożliwiającym jej edycję w skali zbliżonej do 1:100 000 oraz 1:150 000.

Ważnym źródłem informacji w zakresie walorów przyrodniczo-krajobrazowych były standardowe formularze danych, plany zadań ochronnych, plany ochrony oraz ich projekty, sporządzone odpowiednio dla obszarów Natura 2000, parków narodowych i parków krajobrazowych. Wykorzystano również informacje pochodzące z inwentaryzacji przyrodniczych gmin.

Szereg przydatnych informacji pozyskano w wyniku przeglądu i analizy opracowań tematycznych, poświęconych szlakom kajakowym, rozwojowi turystyki kajakowej w regionie oraz

¹ Informacja o położeniu w granicach obszarów ochrony przyrody, zwłaszcza w częściach „przygranicznych”, wymagać może weryfikacji, ze względu na zaistniałą konieczność posługiwania się w niniejszym opracowaniu orientacyjną (punktową) lokalizacją zadań.

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

sieci wodnej, udostępnionych na stronach oraz zamieszczonych w publikacjach internetowych.

Mając na uwadze specyficzną lokalizację przedsięwzięcia, zwrócono uwagę na funkcję dolin rzecznych jako korytarzy ekologicznych. Uwzględniono najbardziej aktualną koncepcję sieci ekologicznej przedstawioną w wyłożonym do publicznego wglądu projekcie nowego planu zagospodarowania przestrzennego (2014/2016).

W ramach opracowania dokonano oceny stanu oraz zmian w środowisku, uwzględniając dostępne wyniki badań monitoringowych, w szczególności odnoszące się do środowiska wodnego. Następnie, w formie opisowej dokonano identyfikacji problemów i zagrożeń środowiska, istotnych w aspekcie planowanego przedsięwzięcia strategicznego.

Znacząca część opracowania skupiła się na analizie i ocenie oddziaływań Przedsięwzięcia strategicznego, w szczególności na wody i obszary Natura 2000, uwzględniającej oddziaływania skumulowane na wymienione elementy. Oceny mają charakter strategiczny, przy czym w wybranych aspektach (w tym w zakresie oddziaływania na wody) uwzględniają dość szczegółowo przedmiotowy zakres przedsięwzięcia strategicznego „Pomorskie Szlaki Kajakowe”.

Oceny wpływu projektowanych zadań na środowisko i obszary chronione dokonano metodą opisową i tabelaryczną. Oceniano oddziaływanie na etapie realizacji zadań inwestycyjnych oraz funkcjonowania zagospodarowanych szlaków kajakowych.

W ramach badania wpływu na środowisko przeanalizowano możliwość wystąpienia oddziaływań skumulowanych, odnosząc się do wybranych miejsc, związanych z lokalizacją poszczególnych zadań oraz pasm i obszarów:

- przyrodniczych, tj. obok obszarów Natura 2000 – parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych oraz korytarzy ekologicznych,
- związanych z układem hydrograficznym - w zlewniach jednolitych części wód powierzchniowych.

Przedsięwzięcie oceniono również pod kątem możliwości wystąpienia oddziaływań transgranicznych (ocena nie wykazała możliwości wystąpienia tego rodzaju oddziaływań).

Biorąc pod uwagę charakter działań inwestycyjnych, w ramach poszczególnych kategorii zadań stwierdzono, że ewentualne niekorzystne oddziaływanie może być istotne zwłaszcza w odniesieniu do siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, zatem, temu zagadnieniu poświęcono szczególną uwagę w ramach analiz i ocen.

W ramach opracowania przybliżono aspekty materialnoprawne i formalne z zakresu ochrony środowiska, istotne z punktu widzenia sprawnego przeprowadzenia procesu inwestycyjnego, skupiając się na aspektach proceduralnych związanych z oceną oddziaływania na środowisko i obszary Natura 2000.

Wytyczne do dalszych prac związanych z realizacją i przedsięwzięcia strategicznego oraz dla jego poinwestycyjnego etapu, sformułowane w sposób pośredni lub bezpośredni, zawierają się w poszczególnych częściach opracowania oraz zostały przedstawione we wnioskach końcowych.

W opracowaniu uwzględniono nie tylko zadania obecnie rekomendowane, ale również inne, wcześniej typowane w ramach przedsięwzięcia (np. dla szlaku kajakowego Łupawy), bądź

już zrealizowane, które są lub mogą być brane pod uwagę w docelowej sieci Pomorskich Szlaków Kajakowych.

3. Analiza i wnioski z dokumentów krajowych i regionalnych, w tym strategicznych (wraz z prognozami oddziaływania na środowisko), istotnych z punktu widzenia analizowanego przedsięwzięcia strategiczne

W nowym systemie zarządzania rozwojem, którego podstawę stanowi ustawa z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, do głównych dokumentów strategicznych na szczeblu krajowym w oparciu, o które prowadzona jest polityka rozwoju, należą:

- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności - przyjęta przez Radę Ministrów dnia 5 lutego 2013 r.
- Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjne gospodarka, sprawne państwo - przyjęta przez Radę Ministrów dnia 25 września 2012 r.

Realizacji celów rozwojowych Strategii Rozwoju Kraju 2020 służy 9 strategii zintegrowanych w tym:

- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, miasta, obszary wiejskie.

Ponadto istotne dla przedsięwzięcia dokumenty na szczeblu krajowym to:

- koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 - przyjęta Uchwałą Nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r.),
- Program rozwoju turystyki 2020 - przyjęty Uchwałą Nr 143/2015 Rady Ministrów z dnia 18 sierpnia 2015 r.

Spośród wyżej wymienionych dokumentów turystyka aktywna (kajakarstwo), stanowi istotny element opracowanego w Ministerstwie Sportu i Rekreacji rządowego dokumentu strategicznego „Program rozwoju turystyki do 2020 r.”. W dokumencie stwierdza się, że tworzenie nowych produktów turystyki aktywnej nawiązujących do wyróżniających się cech regionów, ich promocja oraz rozwój infrastruktury turystycznej przyczynią się do poprawy konkurencyjności Polski na światowej mapie destynacji turystycznych oraz do spełnienia rosnących wymagań klientów.

Natomiast na szczeblu regionalnym najważniejszym dokumentem strategicznym w oparciu, o który prowadzona jest polityka rozwoju, jest **Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020**. Jej realizacji służy 6 regionalnych programów strategicznych, w tym **Regionalny Program Strategiczny w zakresie atrakcyjności kulturalnej i turystycznej Pomorska Podróż**.

Ważnym narzędziem realizacji Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 są także:

- Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020,
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030 (projekt w trakcie konsultacji).

Analizę powiązań pomiędzy przedsięwzięciem strategicznym „Pomorskie Szlaki Kajakowe” w kontekście celów i priorytetów wynikających z dokumentów strategicznych zamieszczono w tabeli 2.

Przyjęcie przez odpowiedni organ dokumentów strategicznych wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Jednym z jej elementów jest opracowanie

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

prognozy oddziaływania na środowisko. Dostarcza ona społeczeństwu, a także wszystkim organom uczestniczącym w procedurze opracowania i przyjęcia dokumentów strategicznych, niezbędnych informacji na temat potencjalnych skutków realizacji przyjętych rozwiązań dla środowiska. Istotne informacje o potencjalnym wpływie na środowisko dla przedsięwzięcia „Pomorskie Szlaki Kajakowe” zawarto w:

- Prognozie oddziaływania na środowisko do projektu Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie atrakcyjności kulturalnej i turystycznej Pomorska Podróż,
- Prognozie oddziaływania na środowisko do projektu Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego 2014 – 2020,
- Prognozie oddziaływania na środowisko do projektu Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030.

Istotne wnioski i oceny dla przedsięwzięcia strategicznego wynikające z prognoz oddziaływania na środowisko sporządzonych dla projektów dokumentów strategicznych zamieszczono w tabeli 3.

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

Tabela 2. Analiza spójności przedsięwzięcia „Pomorskie Szlaki Kajakowe” z celami i priorytetami dokumentów strategicznych

Nazwa dokumentu	Priorytety /cele dokumentu strategicznego	Analiza spójności przedsięwzięcia strategicznego z celami i priorytetami dokumentów strategicznych
1	2	3
Dokumenty krajowe		
Projekt Aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze Dorzecza Wisły	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły jest dokumentem planistycznym, stanowiącym podstawę podejmowania decyzji kształtujących stan zasobów wodnych, usprawniającym proces osiągnięcia lub utrzymania dobrego stanu wód oraz związanych z nimi ekosystemów, a także wskazującym na konieczność wprowadzenia racjonalnych zasad gospodarowania wodami w przyszłości.	W toku prac nad projektem Aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły stwierdzono brak negatywnego wpływu na jednolite części wód przedsięwzięcia pn. Pomorskie Szlaki Kajakowe. W związku z powyższym przedsięwzięcie nie zostało zamieszczone w dokumencie.
Projekt Aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry jest dokumentem planistycznym, stanowiącym podstawę podejmowania decyzji kształtujących stan zasobów wodnych, usprawniającym proces osiągnięcia lub utrzymania dobrego stanu wód oraz związanych z nimi ekosystemów, a także wskazującym na konieczność wprowadzenia racjonalnych zasad gospodarowania wodami w przyszłości.	W toku prac nad projektem Aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły stwierdzono brak negatywnego wpływu na jednolite części wód przedsięwzięcia pn. Pomorskie Szlaki Kajakowe. W związku z powyższym przedsięwzięcie nie zostało zamieszczone w dokumencie.
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. „Trzecia Fala Nowoczesności” (Uchwała Nr 16 Rady Ministrów z dnia 5 lutego 2013 r.)	Obszary strategiczne 1. Konkurencyjność i innowacyjność (modernizacja), 2. Równoważenie potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzja), 3. Efektywność i sprawność państwa.	<p>Przedsięwzięcie wpisuje się w niektóre z celów i kierunków interwencji w obszarach strategicznych 1 i 2, w tym cel 8. <i>Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.</i></p> <p>Planowane przedsięwzięcie z zakresu turystyki kwalifikowanej poprzez wykorzystanie potencjału endogenicznego, przyczyni się do wzmocnienia konkurencyjności regionu. Wpłynie także na poprawę lokalnego rynku pracy.</p> <p>Z treści dokumentu wynika, że niezbędnym warunkiem wzmocnienia konkurencyjności nowych produktów turystycznych ma być rozwój odpowiedniej infrastruktury, umożliwiającej sprawne i bezpieczne korzystanie z takich produktów oraz łączenie szlaków w sieć. Infrastruktura ta powinna cechować się odpowiednim standardem, dostępnością komunikacyjną, a także spójnością w stosunku do zakładanej koncepcji produktu i jego marki. Oprócz podstawowej infrastruktury noclegowo-gastronomicznej, niezbędny jest także rozwój wielu elementów infrastruktury towarzyszącej, podnoszącej atrakcyjność szlaków.</p> <p>W dokumencie podkreśla się mocno kwestię wykorzystania szans, które tworzą nowe typy</p>

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

		miejsc pracy na obszarach wiejskich, zorientowane np. na turystykę, ekologię oraz konieczność zachowania różnorodności biologicznej i unikalnego krajobrazu.
Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne Społeczeństwo, Konkurencyjna Gospodarka, Sprawne Państwo (SRK 2020) (dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 25 września 2012 r.)	Obszary strategiczne I. Sprawne i efektywne państwo; II. Konkurencyjna gospodarka; III. Spójność społeczna i terytorialna.	<i>Przedsięwzięcie strategiczne pn. Pomorskie Szlaki Kajakowe wpisuje się przede wszystkim w obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka oraz w obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna.</i> Stworzenie spójnej oferty turystycznej wykorzystującej naturalne walory i dziedzictwo kulturowe Pomorza wpłynie korzystnie na kształtowanie tożsamości regionu i jego pozytywny wizerunek, a przez to podniesienia konkurencyjności. Wykorzystanie potencjału endogenicznego oraz wspieranie tworzenia nowych typów miejsc pracy zorientowanych na turystykę, ekologię przyczyni się do poprawy jakości życia i atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej regionu.
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie (dokument przyjęty przez Radę Ministrów dnia 13 lipca 2010 r.)	Cele polityki regionalnej 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów („konkurencyjność”), 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”), 3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych, ukierunkowanych terytorialnie („sprawność”).	Przedsięwzięcie strategiczne pn. Pomorskie Szlaki Kajakowe wpisuje się przede wszystkim w cel 1. Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego, kierunek działań polityki regionalnej 1.3. <i>Budowę podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne i działanie 1.3.6. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego.</i> Wykorzystywanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego na terenach położonych w oddaleniu od ośrodków wojewódzkich przyczyni się do budowania i uruchamiania procesów rozwojowych w ośrodkach subregionalnych i lokalnych oraz na obszarach wiejskich. W rozwoju regionalnym i budowaniu przewag konkurencyjnych środowisko przyrodnicze i potencjał dziedzictwa kulturowego odgrywają bowiem coraz większą rolę. Jest to związane z jednej strony ze zwiększeniem zainteresowania tymi aspektami gospodarki regionalnej, a z drugiej pozytywnym wpływem na jakość życia.
Program rozwoju turystyki do 2020 roku (przyjęty Uchwałą Nr 143/2015 Rady Ministrów z dnia 18 sierpnia 2015 r.)	Cel główny Wzmocnienie rozwoju konkurencyjnej i innowacyjnej turystyki poprzez wspieranie przedsiębiorstw, organizacji i instytucji oraz inicjatyw sektora turystyki, z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju. Cele operacyjne 1. Rozwój innowacyjności, atrakcyjności, jakości usług i produktów turystycznych, jako czynnika konkurencyjnej gospodarki. 2. Wzmocnienie aktywności społecznej i przedsiębiorczości w sektorze turystyki, zwiększenie kompetencji kadr w zarządzaniu przedsiębiorczością turystyczną. 3. Promocja priorytetowych obszarów produktów turystycznych kraju i regionów oraz specjalizacji gospodarczych opartych na turystyce.	Przedsięwzięcie strategiczne pn. Pomorskie Szlaki Kajakowe wpisuje się przede wszystkim w zadania celu operacyjnego 4: 4.1. Wsparcie inwestycji turystycznych w ramach programów rewitalizacji, rozwoju miast i obszarów wiejskich oraz tworzenie nowych usług. 4.2. Wsparcie działań na rzecz rozbudowy infrastruktury turystycznej oraz dwa zadania celu operacyjnego 3: 3.1. Promocja regionalnych produktów turystycznych i specjalizacji regionalnych w turystyce. (...) 3.4. Wsparcie promocji turystyki i inicjatyw związanych z jej rozwojem, m.in. na bazie dziedzictwa kulturowego i rekreacji. Wyznacznikiem i stymulatorem atrakcyjności i konkurencyjności tworzonych produktów turystycznych ma być budowa marki przyjaznej środowisku, jako integralnego elementu wizerunku turystycznego Polski. Zakładane stworzenie spójnej oferty turystycznej na wszystkich szlakach kajakowych objętych przedsięwzięciem „Pomorskie Szlaki Kajakowe” wpisuje się w zadania celu operacyjnego 4.

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

	<p>4. Zagospodarowanie i modernizacja przestrzeni dla rozwoju turystyki i infrastruktury turystycznej, przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju i przepisów ochrony środowiska.</p>	<p>Natomiast planowane w ramach przedsięwzięcia działania informacyjno-promocyjne wpisują się w zadania celu operacyjnego 3.</p> <p>W dokumencie przyjęto zasadę uwzględnienia zasad zrównoważonego rozwoju we wszystkich realizowanych zadaniach.</p>
<p>Koncepcja przestrzennego zagospodarowania Kraju 2030 (Uchwała Nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r.)</p>	<p>Cele polityki przestrzennego zagospodarowania kraju</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności. 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju przez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów. 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej. 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski. 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa. 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego. 	<p>Przedsięwzięcie strategiczne pn. Pomorskie Szlaki Kajakowe wpisuje się w cel strategiczny Efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie poprzez planowane wykorzystanie potencjału rozwojowego w zakresie turystyki.</p> <p>Wpisuje się także w następujące cele polityki przestrzennego zagospodarowania kraju:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cel 2. <i>Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów;</i> – Cel 4. <i>Kształtowanie struktur przestrzennych, wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.</i> <p>Istotne dla polityki przestrzennej jest bowiem uruchomienie istniejącego potencjału rozwojowego obszarów w celu zwiększenia ich konkurencyjności jako miejsca zamieszkania i pracy, wypoczynku oraz prowadzenia działalności gospodarczej i poprawy życia mieszkańców. Wykorzystanie do celów rozwojowych potencjału przyrodniczego, krajobrazowego i kulturowego rzutować będzie na harmonijny rozwój regionu.</p> <p>Zgodnie z zapisami w dokumencie wszelkie formy działalności człowieka podlegają ustrojowej zasadzie zrównoważonego rozwoju. Oznacza ona taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności oraz obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń.</p>
Dokumenty regionalne		
<p>Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 (Uchwała nr 458/XXII/12. Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2012 roku)</p>	<p>Cele strategiczne</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nowoczesna gospodarka. 2. Aktywni mieszkańcy. 3. Atrakcyjna przestrzeń. 	<p>Przedsięwzięcie strategiczne pn. Pomorskie Szlaki Kajakowe wpisuje się z wyznaczony w Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 cel operacyjny 1.3. <i>Unikatowa oferta turystyczna i kulturalna</i> i kierunkiem działania 1.3.1. <i>Rozwój sieciowych i kompleksowych produktów turystycznych.</i></p> <p>Realizacja przedsięwzięcia wypełni przyjęte zobowiązania Samorządu Województwa Pomorskiego w zakresie rozwoju regionalnych sieciowych produktów turystycznych obejmujących m.in. małe porty morskie, mariny, szlaki rowerowe, <u>szlaki kajakowe</u>, śródlądowe drogi wodne, a także unikatowe dziedzictwo regionalne i ofertę kulturalną.</p>

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

<p>Regionalny Program Strategiczny w zakresie atrakcyjności kulturalnej i turystycznej – Pomorska Podróż (Uchwała nr 1080/286/13 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2013 r.)</p>	<p>Cele szczegółowe</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zachowanie i turystyczne wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego i naturalnego. 2. Całoroczna, kompleksowa oferta, wzmacniająca wizerunek regionu. 	<p>Przedsięwzięcie pn. „Pomorskie Szlaki Kajakowe” jest przedsięwzięciem strategicznym priorytetu 2.1 Nowoczesne rozwiązania infrastrukturalne i przestrzenne i działania 2.1.1. <i>Kreowanie powszechnie dostępnej przestrzeni.</i> W ramach przedsięwzięcia przewiduje się rozbudowę i poprawę standardu infrastruktury kajakowej, a także udostępnienie kajakarzom dziedzictwa kulturowego i naturalnego w obszarach położonych wzdłuż pomorskich szlaków wodnych. Ma ono na celu ukierunkowanie ruchu turystycznego, w tym na obszarach cennych przyrodniczo zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.</p>
<p>Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 (Uchwała nr 357/236/13 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 4 kwietnia 2013 r.)</p>	<p>Osie priorytetowe</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Komerccjalizacja wiedzy 2. Przedsiębiorstwa 3. Edukacja 4. Kształcenie zawodowe 5. Zatrudnienie 6. Integracja 7. Zdrowie 8. Konwersja 9. Mobilność 10. Energia 11. Środowisko 	<p>Przedsięwzięcie pn. „Pomorskie Szlaki Kajakowe” wpisuje się w priorytet inwestycyjny 6c <i>Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego</i> i cel szczegółowy <i>Zwiększona atrakcyjność turystyczna miejsc o szczególnych walorach kulturowych i przyrodniczych</i>, w ramach osi priorytetowej 8. Konwersja. Przyjęty priorytet inwestycyjny przewiduje wsparcie dla przedsięwzięć strategicznych zidentyfikowanych w RPS w zakresie atrakcyjności kulturalnej i turystycznej. Jednym z przedsięwzięć jest przedsięwzięcie pn. „Pomorskie Szlaki Kajakowe”. Z treści dokumentu wynika, że przedsięwzięcie powinno przyczynić się do uregulowania i ukierunkowania ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo oraz poprawy stanu środowiska naturalnego na tych obszarach.</p>
<p>Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego (Uchwała Nr 1004/XXXIX/09 z dnia 26 października 2009 r. Sejmiku Województwa Pomorskiego)</p>	<p>Cele główne polityki przestrzennej województwa</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Powiązanie województwa z Europą, w tym przede wszystkim Regionem Bałtyckim. 2. Wzrost konkurencyjności i efektywności gospodarowania przestrzenią. 3. Osiągnięcie warunków i jakości życia mieszkańców zbliżonych do średniej europejskiej. 4. Zahamowanie dewaloryzacji środowiska oraz ochrona jego struktur i wartości. 5. Podwyższenie walorów bezpieczeństwa i odporności na skutki awarii i klęsk żywiołowych. 	<p>Przedsięwzięcie strategiczne pn. Pomorskie Szlaki Kajakowe wpisuje się w wyznaczony w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego cel 2. <i>Wzrost konkurencyjności i efektywności gospodarowania przestrzenią</i> i kierunek zagospodarowania przestrzennego 6) <i>Kompleksowa budowa systemu szlaków i informacji turystycznej na obszarze całego województwa oraz działanie Rozwój szlaków turystyki wodnej, jako elementu integrującego obszary rekreacyjne województwa m.in. przez zagospodarowanie turystyczne szlaków wodnych (stworzenie przystani, stanic, miejsc biwakowych i oznakowanie) na rzekach Wdzie, Brdzie, Wielkim Kanale Brdy, Liwie, Stupi, Łebie, Łupawie, Raduni, Wierzy-cy, Mołławie, Wieprzy, Redzie, Tudze, rzek doliny Wisły i Zalewu Wiślanego.</i> Z zapisów dokumentu wynika, że rozwój szlaków turystycznych opierać się powinien o zasadę zagospodarowania przestrzennego określającą sposób rozwoju gospodarki turystycznej tj.: d) <i>Ograniczenie presji turystycznej na obszary wrażliwe przyrodniczo, kulturowo i krajobrazowo przez zapewnienie infrastruktury obsługi ruchu turystycznego przeciwdziałającej dewastacji tych obszarów.</i> Ponadto z zapisów dokumentu wynika, że działania na rzecz rozwoju szlaków turystycznych o różnej specyfice winny mieć charakter zintegrowany i komplementarny.</p>
<p>Projekt Planu zagospodarowania przestrzennego</p>	<p>Cel polityki przestrzennego zagospodarowania województwa</p>	<p>Przedsięwzięcie strategiczne pn. Pomorskie Szlaki Kajakowe wpisuje się w działanie 3) <i>Rozwijanie zagospodarowania turystycznego szlaków kajakowych przez budowę i moder-</i></p>

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

<p>województwa pomorskiego (w trakcie konsultacji społecznych)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wysoka jakość przestrzeni zamieszkania i pracy. 2. Konkurencyjna oraz wielofunkcyjna przestrzeń gospodarcza i bezpieczeństwo. 3. Zachowane walory i zasoby środowiska. 4. Uruchomione potencjały rozwojowe obszarów funkcjonalnych. 	<p><i>nizację pól biwakowych (m.in. urządzenie i wyposażenie w sanitariaty, suszarnie dla kajaków, przyłącza energetyczne i oświetlenie), stanic oraz punktów etapowych, miejsc wodowania i wyjmowania kajaków, miejsc przenoski przy przeszkodach oraz kompleksowe oznakowanie szlaków oraz dojazdów do przystani, przede wszystkim na rzekach objętych przedsięwzięciem Pomorskie Szlaki Kajakowe: Biała, Brda, Bukowina, Bytowa, Chocina, Czarna Wda, Czernica, Graniczna, Gwda, Kamienica, Liwa, Łeba, Łupawa, Nogat, Martwa Wisła, Młosina, Motława, Piaśnica, Pilica, Pokrzywna, Radunia, Reda, Ruda, Słupia, Studnica, Szarpawa, Trzebiocha, Wda, Wielki Kanał Brdy, Wielki Kanał Wdy, Wielka Święta – Tuga, Wieprza, Wierzyca, Wisła Królewiecka, Wietcisa i Zbrzyca służące realizacji kierunku 2.3. Wzmacnianie całorocznej oferty turystycznej w oparciu o zasoby i walory przyrodniczo-kulturowe, krajobrazowe i funkcje metropolitalne i cel polityki zagospodarowania przestrzennego województwa 2.</i></p> <p>Z zapisów dokumentu wynika, że przy jego realizacji winno się uwzględniać zasady zagospodarowania przestrzennego określające sposób realizacji kierunku 2.3 w tym:</p> <p><i>2.3.7. Zasada kształtowania zintegrowanej i kompleksowej sieci szlaków turystycznych:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> a. integrujących obszary przyrodniczo-krajobrazowe, kulturowe i wypoczynkowe województwa, b. wyposażonych w infrastrukturę turystyczną (np. mariny, przystanie jachtowe, porty jachtowe, punkty odpoczynku) oraz zaplecze (np. bazę noclegową, miejsca parkingowe), (...) d. zaspakajających potrzeby różnych grup użytkowników niezależnie od stopnia ich sprawności fizycznej, e. ograniczających negatywne oddziaływanie niezorganizowanego i masowego ruchu turystycznego na zasoby i walory środowiska, f. wpisujących się w ideę regionalnych i sieciowych produktów turystycznych.
--	---	---

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy dokumentów

Tabela 3. Wnioski i oceny istotne dla przedsięwzięcia strategicznego wynikające z prognoz oddziaływania na środowisko sporządzonych dla projektów dokumentów strategicznych

Nazwa	Zidentyfikowane oddziaływania na środowisko istotne dla przedsięwzięcia strategicznego	Proponowane w prognozie rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie negatywnych wpływów na środowisko
Prognozy do projektów dokumentów krajowych		
<p>Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Koncepcji przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030</p>	<p>Prognoza oddziaływania na środowisko skutków realizacji projektu KPZK 2030 określa potencjalny wpływ kreowanej polityki przestrzennej na osiągnięcie bardziej zrównoważonego użytkowania przestrzeni, zmniejszenie obciążenia środowiska kumulacją oddziaływań negatywnych i niekorzystnych trendów towarzyszących rozwojowi społeczno-gospodarczemu. Sprawdza adekwatność instrumentów realizacji proponowanego modelu rozwoju do potrzeb wynikających z analizy stanu środowiska, trendów rozwoju oraz wskazanych strategii społeczno-gospodarczych.</p>	<p>W prognozie podkreśla się, że „Poprawa dostępności polskich portów jak też rozwój dróg wodnych dla celów turystycznych musi uwzględniać ewentualne kolizje z obszarami chronionymi, w tym Natura 2000 i ograniczona odporność cennych ekosystemów na antropopresję.”</p>

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

	<p>W Prognozie stwierdza się, że <i>promocja transportu wodnego może nieść wartości pro-ekologiczne, choć wobec obecnych trendów rozwojowych działanie to wydaje się mocno spóźnione. Ocenia się, że działania te mogą mieć negatywny wpływ na ekosystemy związane z rzekami – jako wynik modernizacji szlaków wodnych i niszczenia związanych z rzekami ekosystemów. Dostosowanie wód do potrzeb transportowych zwykle wiąże się z regulacją rzek i niszczeniem ekosystemów związanych z korytem rzeki, zmniejszeniem retencji i zdolności do samooczyszczania.</i></p>	
<p>Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Programu rozwoju turystyki do 2020 roku (PRT 2020)</p>	<p>Rozbudowa infrastruktury turystycznej może negatywnie oddziaływać w sposób bezpośredni i pośredni na herpetofaunę, ichtiofaunę, ssaki, siedliska chronione, w wyniku degradacji, zniszczenia i zanieczyszczenia siedlisk. Możliwe oddziaływania skumulowane w przypadku tej samej lokalizacji kilku przedsięwzięć.</p> <p>Rozwój infrastruktury turystycznej może istotnie oddziaływać na gatunki zwierząt, roślin i grzybów objętych strefami ochronnymi w przypadku, gdy inwestycje te będą przebiegały przez wymienione strefy na terenach prawnie chronionych. Stąd też na etapie planowania przebiegu i rozmieszczenia tych inwestycji należy przeprowadzić szczegółową inwentaryzację, aby uniknąć ingerencji w te objekty.</p> <p>Na obszarach Natura 2000 może dochodzić do istotnych negatywnych oddziaływań na chronione siedliska i gatunki w tym gatunki priorytetowe. <i>W związku z tym przy rozwoju infrastruktury turystycznej należy szczególnie zwrócić uwagę na gatunki oraz siedliska priorytetowe na poszczególnych obszarach.</i></p> <p>Istotne oddziaływania na krajobraz będą spowodowane realizacją projektów w ramach działań związanych z rozwojem infrastruktury turystycznej. Będą to oddziaływania zarówno bezpośrednie, jak i pośrednie. Biorąc jednak pod uwagę, że analizowane przedsięwzięcia uwzględniają zachowanie zasad zrównoważonego rozwoju i przepisy ochrony środowiska można uznać, iż nie będą to szczególnie istotne zmiany w istniejącym krajobrazie.</p> <p>Obok aspektów społecznych i ekonomicznych, na które turystyka ma korzystny wpływ, stanowi ona również ważną składową zrównoważonego rozwoju. Odpowiednio zaplanowane i realizowane działania służące rozwojowi turystyki sprzyjają ochronie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego oraz pielęgnowaniu tradycji lokalnych i regionalnych, będąc jednym z fundamentów kreowania odpowiedniego wizerunku kraju i regionów, jako miejsc o wysokiej atrakcyjności życia oraz atrakcyjności inwestycyjnej.</p> <p>W Prognozie podkreśla się, iż wszystkie przewidziane inicjatywy rozwoju turystyki wpłyną pozytywnie na zabytki. Nawet jeśli poszczególne działania nie dotyczą konkretnych obiektów zabytkowych, np. remont drogi, zagospodarowanie terenów zieleni, czy wszystkie projekty dotyczące poprawy sfery społecznej, to ich pozytywny wpływ jest niewątpliwy.</p> <p>Potencjalny wpływ związany z etapem budowy i modernizacji infrastruktury turystycznej może wiązać się z zanieczyszczeniem wód:</p>	<p>Zalecenia dotyczące minimalizacji negatywnego oddziaływania na środowisko:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zapobieganie konfliktom poprzez odpowiednie planowanie i wariantowanie przebiegu tras turystycznych, lokalizacji infrastruktury turystycznej, – ograniczenie zajmowanego terenu do minimum wynikającego z charakteru wykonywanych prac; – rekultywacja gleb otaczających objekty infrastruktury turystycznej po zakończeniu ich budowy; – dostosowanie terminów realizacji inwestycji do uwarunkowań środowiskowych, np. okres lęgów, – zachowanie lub odbudowa naturalnych ekosystemów pasy brzegowego w rejonach zbiorników i cieków wodnych, – unikanie niszczenia całych płatów siedlisk, – zachowanie wartościowych zakrzewień i zadrzewień; – zapewnienie swobodnego przepływu przy wysokich stanach wód, – wprowadzenie ujednoliconego systemu oznakowań w krajobrazie, opracowanie systemu oznaczeń dedykowanych szlakom turystycznym, rowerowym, kajakowym – ujednolicenie pozwoli na zachowanie ładu i rytmu przestrzennego w krajobrazie, – ograniczenia „zaśmiecania krajobrazu” nadmierną i rozproszoną promocją, – budowa nowych odcinków tras do turystyki aktywnej powiązanych z istniejącymi, włączając tereny atrakcyjne krajobrazowo i rekreacyjnie w sposób najmniej inwazyjny.

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

	<ul style="list-style-type: none"> - bezpośrednim – następujące podczas prowadzonych prac budowlanych - zmiany (z reguły obniżenie) poziomu wód gruntowych w wyniku prac ziemnych i hydro-technicznych (każda, nawet tymczasowa zmiana poziomu wód gruntowych może wpłynąć na pogorszenie się stanu siedlisk, nawet poza bezpośrednim obrębem inwestycji, przyroda stanowiąca z terenami ją otaczającymi jeden wspólny układ hydrologiczny jest wrażliwa na obniżenia poziomu wód gruntowych), - pośrednim – zanieczyszczanie wód podziemnych. - wtórnym – związane z pracami pogłębieniowymi. <p>Prace konserwacyjne na etapie eksploatacji infrastruktury turystycznej mogą wpływać:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bezpośrednio na zanieczyszczanie wód, - wtórnie na zanieczyszczanie wód, przy usuwaniu osadów dennych, przy czyszczeniu dna z pozostałości roślinnych, - pośrednio na obniżanie poziomu wód gruntowych podczas usuwania roślinności na brzegu. 	
Prognozy do dokumentów regionalnych		
<p>Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020</p>	<p>Przeprowadzona w Prognozie ocena oddziaływania na środowisko wykazała, że planowane działania w ramach celu operacyjnego 1.3. Unikatowa oferta turystyczna i kulturalna umożliwi rozwój turystyczny Pomorza przekładając się tym samym na jego wzrost gospodarczy. Realizacja celu niesie za sobą pewne pozytywne skutki środowiskowe. Jednak z jego wdrożeniem związane są także istotne zagrożenia dla środowiska.</p> <p>W odniesieniu do warunków wodnych i negatywnego oddziaływania celu na ten element środowiska można przypuszczać, iż wzrost ruchu turystycznego wpłynie na większą niż dotychczas koncentrację zanieczyszczeń bytowych w wodach podziemnych i powierzchniowych, a także na większy sezonowo pobór wód.</p> <p>Nadmierna eksploatacja turystyczna bezpośrednio negatywnie wpłynie na obszary cenne przyrodniczo, a także na tereny nieobjęte formami ochrony przyrody. Rozwijanie turystyki rodzi i będzie rodzić konflikty o przestrzeń. Zwiększająca się ilość turystów wymaga zwiększenia podaży hoteli, kempingów, gastronomii i miejsc parkingowych.</p> <p>Nie bez znaczenia jest też fakt, iż zaplanowana intensyfikacja ruchu turystycznego może zagrozić zachowaniu różnorodności biologicznej poprzez eksplorację turystyczną wykraczającą poza wyznaczone szlaki na obszarach cennych przyrodniczo.</p> <p>Wzrost znaczenia turystyki przyczyni się do obniżenia stopy bezrobocia, co z kolei przełoży się na podniesienie jakości i poziomu życia mieszkańców. Większa liczba przedsiębiorstw bazujących na lokalnych walorach kulturowych i przyrodniczych przyczyni się do budowania więzi regionalnych oraz wpłynie na podwyższenie świadomości ekologicznej ludności.</p>	<p>Proponowane metody ograniczania i łagodzenia negatywnych oddziaływań na środowisko przedsięwzięć inwestycyjnych z zakresu turystyki</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozbudowa bazy turystycznej i zwiększenie zakresu turystycznej promocji rejonów i miejsc dotychczas mniej popularnych, a również atrakcyjnych, - skuteczne sterowanie ruchem pojazdów do i z obszarów turystycznych (a także ograniczenie ruchu pojazdów w obrębie tych obszarów) oraz zmniejszenie skali korzystania w celach turystycznych z pojazdów indywidualnych na rzecz transportu zbiorowego, - rygorystyczne przestrzeganie i egzekwowanie na obszarach turystycznych obowiązujących przepisów, procedur i norm z zakresu planowania przestrzennego, realizacji inwestycji budowlanych i ochrony środowiska, - poprawę jakości usług turystycznych (w tym poprawę wyposażenia obiektów turystycznych w niezbędną infrastrukturę oraz szerokie wprowadzanie w tych obiektach nowoczesnych, przyjaznych środowisku technologii, np. w zakresie zaopatrzenia w energię), - kształtowanie właściwych, proekologicznych postaw i zachowań wśród turystów i przedsiębiorców turystycznych.

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

<p>Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2014 - 2020</p>	<p>Przeprowadzona w Prognozie analiza i ocena oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięcia strategicznego „Pomorskie Szlaki Kajakowe” wykazała, że jego realizacja będzie powiązana z wykorzystaniem terenu i jego zabudową, w związku z tym należy oczekiwać niekorzystnych oddziaływań na powierzchnię ziemi. Zmiana sposobu użytkowania terenów np. rolnych, leśnych, na potrzeby lokalizacji infrastruktury turystycznej, (...) może skutkować zniszczeniem, uszkodzeniem bądź degradacją ekosystemów i w związku z tym całkowitą lub częściową utratą ich zdolności do świadczenia usług ekosystemowych o wartości gospodarczej, ekologicznej lub kulturowej, w tym służących lokalnym społecznościom.</p> <p>Wzrośnie zagrożenie zmniejszeniem liczebności gatunków oraz pogorszeniem ich kondycji zdrowotnej spowodowane ingerencją człowieka (płoszenie, dokarmianie, niszczenie gniazd).</p> <p>W Prognozie stwierdza się, że szczególne zagrożenia dla ekosystemów wodnych i nadwodnych wiążą się z budową lub modernizacją infrastruktury dla potrzeb turystyki wodnej, w tym kajakowej i żeglarskiej – te przedsięwzięcia, zarówno na etapie realizacji inwestycji jak i podczas eksploatacji może powodować znaczące, niekorzystne oddziaływania, związane z zanieczyszczeniem wód, wycinką roślinności nadwodnej, pogłębieniem dna itp.</p> <p>Krótkoterwałe i chwilowe negatywne oddziaływanie wystąpią na etapie budowy obiektów i infrastruktury liniowej (zajęcie terenu, emisja spalin i zanieczyszczeń pyłowych, hałas, w wyniku pracy maszyn i pochodzących z transportu).</p>	<p>Rozwiązania minimalizujące negatywne oddziaływanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poszukiwanie lokalizacji alternatywnych (uwzględniając występowanie cennych siedlisk i gatunków, w tym będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty), – oszczędne korzystanie z terenu i zasobów środowiska, również na etapie robót budowlanych (np. przez zminimalizowanie wycinki drzew i krzewów), – zapewnienie jak największych powierzchni biologicznie czynnych, w tym naturalnych i półnaturalnych, – wprowadzanie, utrzymanie elementów zielonej infrastruktury na urządzanych terenach i szlakach, – prowadzenie prac poza okresami lęgowymi, zwłaszcza ptaków i nietoperzy, – wyposażenie nowotworzonych obiektów turystycznych w odpowiednią infrastrukturę sanitarną, – harmonijne wkomponowanie obiektów w tło przyrodnicze, – inteligentna ochrona przez zaprojektowanie infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej w sposób zapewniający ochronę różnorodności biologicznej i pełnienie funkcji społecznych.
<p>Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Regionalnego Programu Operacyjnego w zakresie atrakcyjności kulturalnej i turystycznej</p>	<p>Przeprowadzona w Prognozie analiza i ocena oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięcia strategicznego Pomorskie Szlaki Kajakowe nie wykazały negatywnych oddziaływań na środowisko.</p> <p>Planowana do budowy lub rozbudowy infrastruktura żeglarska, z natury rzeczy będzie lokalizowana w środowisku wodnym oraz na brzegu. Otwarty brzeg morski, za wyjątkiem odmorskiej części Półwyspu Helskiego jest objęty ochroną w formie obszarów NATURA 2000: PLB990002 Przybrzeżne Wody Bałtyku, PLH220032 Zatoka Pucka i Półwysep Helski, PLB220005 Zatoka Pucka, zaś wody Zalewu Wiślanego i Mierzeję Wiślaną pokrywają nakładające się częściowo obszary PLH280007 Mierzeja Wiśłana i Zalew Wiślany oraz PLB280010 Zalew Wiślany. Inwestycja spowoduje więc znaczące, niekorzystne oddziaływania na jeden lub więcej obszarów naturalnych. Poza tym wystąpią oddziaływania na klimat akustyczny i powietrze (w okresie budowy) oraz wody przybrzeżne (w okresie zarówno budowy, jak eksploatacji).</p> <p>Realizacja przedsięwzięć w obszarach (Natura 2000) lub ich bliskim sąsiedztwie może prowadzić do:</p> <ul style="list-style-type: none"> – bezpośrednich lub pośrednich zmian fizycznej jakości środowiska (w tym hydrologii), lub siedliska przyrodniczego wewnątrz obszaru, – uszkodzenia gatunków lub siedlisk przyrodniczych, – zmian składu gatunków (np. rozprzestrzenianie się gatunków obcych), 	<p>Na kolejnych etapach prac nad przygotowaniem inwestycji i kreowania nowych produktów, wskazane byłoby wzięcie pod uwagę zagadnień związanych z ochroną i odpornością środowiska, w tym w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> – w ramach analizy wielowariantowej dokonywać świadomego wyboru rozwiązania najmniej kolizyjnego dla środowiska, w sytuacjach kolizji z dużą liczbą obszarów przyrodniczo cennych, należy dążyć do sytuacji, aby planowane inwestycje w jak najmniejszym stopniu ingerowały i fragmentowały obszary przyrodniczo cenne, – w sytuacji braku opcji wariantowych (gdy np. inwestycje realizowane są na obiektach istniejących) dołożenie wszelkich starań, aby ograniczyć do minimum spodziewane negatywne oddziaływania na środowisko, – sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów najbardziej wrażliwych przyrodniczo ze wskazaniem przebiegu tras, określeniem sposobu ich zagospodarowania, uwzględniających możliwość wprowadzenia ruchu sezonowego na niektórych

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

	<ul style="list-style-type: none"> - zmian podatności populacji na inne oddziaływania, skutkujące również oddziaływaniem wtórnym. <p>Analiza (...) nie wskazała też, by realizacja RPS AKT Pomorska Podróż mogła powodować znaczące, niekorzystne oddziaływania transgraniczne.</p>	<p>odcinkach itd...,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykorzystywać w miarę możliwości istniejące (często niszczone) budynki i obiekty budowlane zachowując ich pierwotny wygląd zewnętrzny komponujący się z otaczającym krajobrazem, - obligatoryjne prowadzenie działań „Eko-edukacyjnych” i promowanie zachowań proekologicznych przez przewodników turystycznych, pracowników placówek szkoleniowo-warsztatowych, placówek informacyjnych i obiektów wystawowych, w zakresie zmian i zagrożeń, jakie nawet nieświadomie można spowodować w przyrodzie w trakcie wypoczynku i rekreacji, - rygorystyczne przestrzeganie i egzekwowanie na obszarach turystycznych obowiązujących przepisów, procedur i norm z zakresu planowania przestrzennego, - szerokie wprowadzanie w obiektach turystyki zbiorowej nowoczesnych, przyjaznych środowisku technologii, (np. w zakresie zaopatrzenia w energię).
<p>Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego (2009)</p>	<p>Przeprowadzona w Prognozie analiza i ocena oddziaływania na środowisko nie wykazały znaczących negatywnych oddziaływań dla kierunku zagospodarowania przestrzennego: <i>Rozwój szlaków turystyki wodnej, jako elementu integrującego obszary rekreacyjne województwa przez:</i></p> <p><i>a) zagospodarowanie turystyczne szlaków wodnych (stworzenie przystani, stanic, miejsc biwakowych i oznakowanie) na rzekach Wdzie, Brdzie, Wielkim Kanale Brdy, Liwie, Słupi, Łebie, Łupawie, Raduni, Wierzycy, Motławie, Wieprzy, Redzie, Tudze, rzek doliny Wisły i Zalewu Wiślanego.</i></p> <p>Niemniej realizacja przedsięwzięć w obrębie obszarów (Natura 2000) lub w ich bliskim sąsiedztwie może prowadzić do:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenia powierzchni siedliska przyrodniczego lub obszaru oraz fragmentacji obszarów, - bezpośrednich lub pośrednich zmian fizycznej jakości środowiska (w tym hydrologii), lub siedliska przyrodniczego wewnątrz obszaru, - uszkodzenia gatunków lub siedlisk przyrodniczych, - zmian składu gatunków (np. rozprzestrzenianie się gatunków obcych), - zmian podatności populacji na inne oddziaływania, skutkujące również oddziaływaniem wtórnym, - zmian w spójności jednego lub kilku obszarów Natura 2000 (np. stanowiących przeszkodę pomiędzy oddzielnymi fragmentami lub zmniejszającymi zdolność obszaru do pełnienia funkcji źródła dla odpowiednich gatunków). 	<p>Proponowane metody ograniczania i łagodzenia znaczących oddziaływań na środowisko przedsięwzięć inwestycyjnych z zakresu turystyki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ograniczenie do minimum strefy bezpośredniej ingerencji, rekultywacja miejsc zdegradowanych w czasie budowy i modernizacji, - organizowanie zbiorczych miejsc parkingowych, - stosowanie nawierzchni półprzepuszczalnych i przepuszczalnych, wszędzie, gdzie to możliwe, - ochrona przed swobodną penetracją turystyczną – np. wytyczone urządzone trasy turystyczne uwzględniające potrzeby ochrony przyrody. Nieprzekraczanie dopuszczalnego obciążenia turystycznego, - lokalizowanie bazy rekreacyjnej w sąsiedztwie, a nie na terenach najatrakcyjniejszych przyrodniczo, - harmonijne wkomponowanie obiektów turystycznych w istniejące ukształtowanie terenu.

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

	<p>Oddziaływania te będą przeważnie bezpośrednie i szczególnie nasilone na etapie budowy lub modernizacji przedsięwzięć ingerujących bezpośrednio w strukturę obszarów. Oddziaływania etapu eksploatacji będą prawdopodobnie w większości pośrednie, po zastosowaniu wymaganych środków łagodzących czy działań kompensujących.</p>	
<p>Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030.</p>	<p>Przeprowadzona w Prognozie ocena oddziaływania na różnorodność biologiczną wskazała na możliwe negatywne skutki dla biotycznej części środowiska związane z rozwojem turystyki (zarówno w kontekście infrastrukturalnym jak i poza infrastrukturalnym) (kierunek 2.3. <i>Wzmacnianie całorocznej i atrakcyjnej oferty turystycznej w oparciu o zasoby i walory przyrodniczo-kulturowe, krajobrazowe i funkcje metropolitalne</i>).</p> <p>Inwestycje z zakresu budowy, przebudowy dróg wodnych mają miejsce w dolinach rzecznych wykorzystywanych jako ważne ciągi migracji wielu gatunków zwierząt i roślin. Charakteryzuje je wysoki stopień ingerencji w ekosystemy wodne zarówno na etapie prac budowlanych jak i użytkowania. Skutkować to może pogorszeniem warunków dla funkcjonujących siedlisk, co z kolei wpływa na szukanie innych miejsc bytowania przez liczne gatunki.</p> <p>Potencjalnie najbardziej istotne, w tym skumulowane oddziaływania na terenie parków krajobrazowych mogą wiązać się z rozwojem szlaków kajakowych (funkcjonujących i rozwijanych w powiązaniu z innymi działaniami w zakresie turystyki).</p> <p>W OChK położonych w rejonie Żuław przewiduje się kumulacje negatywnych oddziaływań na krajobraz związanych z realizacją dróg wodnych, zadaniami w zakresie ochrony przeciwpowodziowej oraz zagospodarowania turystycznego (zwłaszcza dotyczących turystyki wodnej).</p> <p>Przeprowadzona szczegółowa ocena oddziaływań na cele, przedmiot ochrony oraz integralność obszarów NATURA 2000 wskazała na możliwość występowania na wielu z nich, negatywnych oddziaływań związanych z rozwojem sieci i infrastruktury szlaków kajakowych, skumulowanych w przypadku nakładania się innych przedsięwzięć przewidzianych w projekcie planu.</p>	<p>Rozwiązania minimalizujące negatywne oddziaływanie na środowisko:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpatrywanie alternatywnych przebiegów inwestycji liniowych (ich odcinków) oraz alternatywne lokalizacje obiektów nieliniowych w przypadku kolizji z chronionymi siedliskami i gatunkami, – odpowiednia organizacja ruchu na wodach, obszarowe, okresowe ograniczenia (odpowiednio do wymogów ochrony siedlisk i gatunków z nimi związanych), zwłaszcza w zakresie poruszania się szybkich jednostek pływających, – harmonogramy i organizacja prac budowlanych z dostosowaniem do wymogów ochrony, zwłaszcza gatunkowej, – dostosowanie ruchu kajakowego do wymogów ochrony siedlisk i gatunków z nimi związanych, – edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy dokumentów

4. Ocena stanu, problemów i zagrożeń środowiska, istotnych w aspekcie planowanego przedsięwzięcia strategicznego

Wody powierzchniowe

Stan jakościowy wód powierzchniowych w woj. pomorskim, w tym szczególnie istotnych z punktu widzenia rozwoju turystyki kajakowej wód płynących, pomimo zauważalnej, na przestrzeni kilkunastu lat, poprawy, nie jest w pełni zadowalający.

Z badań przeprowadzonych w ostatnich latach w ramach monitoringu diagnostycznego² wód rzecznych wynika, że ponad połowa monitorowanych jednolitych części wód powierzchniowych w województwie wykazuje się stanem/potencjałem co najmniej dobrym. W roku 2012 stan/potencjał dobry i powyżej dobrego stwierdzono dla 12-tu spośród 17-tu, tj. 70,6% jednolitych części wód, natomiast dla pozostałych - stan/potencjał umiarkowany (3 JCWP) i słaby (2 JCWP, w tym Czarna Woda – szlak kajakowy w odcinku ujściowym). Obniżona kondycja ekologiczna, przesądzająca o niekorzystnym stanie/potencjale ekologicznym wynikała przede wszystkim z oceny elementów biologicznych i w mniejszym zakresie z oceny fizykochemicznej, dotyczącej koncentracji fosforanów. Stan chemiczny wszystkich wód płynących ocenianych w 2012 roku był dobry. W kolejnym roku badań diagnostycznych (2013) stan/potencjał ekologiczny badanych wód był stosunkowo mniej korzystny, gdyż spośród 14-tu JCWP rzecznych tylko 8 (tj. 57,2%) wykazało się stanem dobrym lub powyżej dobrego. Wśród nich były rzeki stanowiące szlaki kajakowe: Słupia w rejonie Słupska i Brda w górnym odcinku (rzeki o I-klasowej kondycji fizykochemicznej) oraz dolny bieg Pokrzywnej (tutaj zaobserwowano rzadkie i wrażliwe na zanieczyszczenia siedliska makrofity). Wśród najgorzej prezentujących się rzek były tylko małe ciekły, poza siecią szlaków kajakowych. Stan chemiczny wszystkich wód objętych monitoringiem diagnostycznym w 2013 r., był dobry. Z kolei, w roku 2014, dobry i bardzo dobry stan /potencjał ekologiczny stwierdzono wobec 8-tu spośród 13-tu badanych jednolitych części wód (tj. 61,5%). Najlepiej przedstawiała się np. kondycja górnej Łeby (bardzo dobra jakość biologiczna, przy II-go klasowej jakości elementów fizykochemicznych). Wśród wód o gorszej, umiarkowanej kondycji, (łącznie 3 JCWP rzeczne, tj. 23,1%) znalazły się 3, w tym Czarna Woda i Brda od wpływu do jez. Charzykowskiego do dopł. z jez. Kosobudno), a o słabej 15,4% ogółu wód badanych (2 JCWP, w tym Wisła Królewiecka).³ Bardziej zróżnicowaną, często obniżoną kondycję ekologiczną wód płynących reprezentowały wody badane w ramach monitoringu operacyjnego⁴. W roku 2012, z ogółu 43 ocenionych jednolitych części wód, 21 wykazało stan/potencjał dobry i powyżej dobrego (48,8% ogółu JCWP rzecznych), pozostałe 22 JCWP oznaczało się stanem/potencjałem odpowiednio mniej korzystnym, tj. umiarkowanym - 14 JCWP, słabym - 2 JCWP, złym – 6 JCWP, przy czym dla większości (35 JCWP rzecznych) ocenę stanu determinowała klasa elementów biologicznych. Zły stan/potencjał ekologiczny w 2012 r. prezentowały m.in. odcinki rzek stanowiących szlaki kajakowe: Martwa Wisła

² Monitoring diagnostyczny jest prowadzony w celu dostarczenia informacji dla uzupełnienia i zatwierdzenia procedury oceny oddziaływań, sprawnego i skutecznego zaprojektowania przyszłych programów monitoringu, oceny długoterminowych zmian w warunkach naturalnych oraz oceny długoterminowych zmian wynikających z szeroko rozumianej działalności człowieka.

³ Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2014 roku, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Gdańsk 2015

⁴ Monitoring operacyjny jest prowadzony w celu ustalenia stanu tych części wód, które na podstawie oceny oddziaływań lub monitoringu diagnostycznego zostały określone jako zagrożone niespełnieniem określonych dla nich celów środowiskowych oraz w celu oceny wszelkich zmian stanu tych części wód wynikających z podjętych programów działań.

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

(do Strzyży) oraz Wierzyca i Liwa - dolne odcinki. W roku 2013 dobrą kondycją ekologiczną wykazało się 16 (tj. 44,4%) spośród 36 badanych JCWP rzecznych, porównywalna była ilość o umiarkowanym stanie/potencjale (17 JCWP), a 2 JCWP wykazywały się kondycją złą⁵. Potwierdziła się wcześniej obserwowana zła kondycja Martwej Wisły (do Strzyży) i Wierzyca od Wietcisy po ujście. W roku 2014 udział wód o stanie/potencjalnie dobrym i powyżej dobrego w monitoringu operacyjnym był porównywalny w stosunku do roku 2013 i wyniósł 44,7% (17 JCWP). Stanem/potencjałem umiarkowanym wykazało się 18 (47,4%) JCWP, a złym – 1 JCWP i była to Martwa Wisła (2,6%)⁶.

W ramach monitoringu badawczego - intensywnego w 2013 r. uzyskano informacje o stanie wpływających do Bałtyku rzek: Wisły, Redy, Słupi, Łeby, Łupawy, Brodniczki oraz dopływu z Bukowej. Większość z wymienionych rzek wykazała się stanem/potencjałem dobrym, tylko kondycja ekologiczna rzeki Wisły była słaba, a rzeki Redy (ocenianej na 2 odcinkach) umiarkowana. Stan chemiczny wszystkich przebadanych odcinków ujściowych rzek był dobry. W 2014 roku zbadano m.in. odcinki ujściowe Łupawy i Łeby. Potwierdziła się wówczas dobra kondycja ekologiczna oraz stan chemiczny badanych ponownie odcinków rzek.

Wyniki realizowanego monitoringu wód na obszarach chronionych, o których mowa w art. 113 ust. 4 pkt 1-6 ustawy Prawo wodne⁷, wskazują na oznaki poprawy ich stanu ogólnego, ocenianego w tej kategorii. Według oceny zweryfikowanej uwzględniającej wymogi dla obszarów chronionych sporządzonej dla okresu 2010-2011, aż 23 z 27 jednolitych części wód (85,2%) prezentowało zły stan ogólny. W roku 2014 ocena ogólnego stanu wód płynących w obszarach chronionych była zdecydowanie bardziej korzystna. Udział wód o dobrym stanie ogólnym dotyczył bowiem 17 z 38 monitorowanych JCWP (44,7%).

W 2014 r. 6 spośród 18 JCWP rzecznych (ok. 33,3%), nie spełniało wymogów stawianych wodom płynącym na obszarach ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie. Od wymaganych standardów odbiegały najbardziej np. wody Wisły Królewieckiej (kondycja słaba), niekorzystnie prezentowały się także inne rzeki w sieci szlaków kajakowych: Czarna Woda do Strugi, Wierzyca od Wietcisy do ujścia, Brda od wpływu do jez. Charzykowskiego do dopł. z jez. Kosobudno (na szlaku Brdy). Z kolei, stan wód Raduni, zaopatrującej ludność w wodę do spożycia (na ujęciu "Straszyn"), oceniono w 2014 r. jako dobry i powyżej dobrego.

Wyniki badań z 2014 r. wykazały brak eutroficznego charakteru wód rzecznych tylko w niemal połowie JCWP badanych (21 tj. 52,5% spośród 40 JCWP rzecznych). Niekorzystnie wypadła ocena kondycji ekologicznej wód płynących wrażliwych na zanieczyszczenie azotem ze źródeł rolniczych, do których zaliczały się⁸: rzeki Drybok (na terenie gmin wiejskich: Subkowy i Pel-

⁵ 1 JCWP (Kanał Ściekowy) nie została sklasyfikowana w zakresie potencjału ekologicznego.

⁶ Spośród 38-miu, 2 JCWP nie zostały sklasyfikowane.

⁷ Jak wynika z art. 113 ust. 4 pkt 1-6 ustawy z dnia 18.07.2011 r. Prawo wodne do obszarów chronionych zalicza się: a) obszary jednolitych części wód przeznaczonych do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, o których mowa w art. 49b ust. 3; b) obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym; c) jednolite części wód przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych; d) obszary wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych; e) obszary narażone na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych f) obszary przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, ustanowionych w ustawie o ochronie przyrody, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie.

⁸ W związku ze stwierdzeniem występowania wód wrażliwych, jednocześnie wyznaczone obszary szczególnie narażone na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzenia rolniczego z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do wód należy ograniczyć: 1) OSN w zlewni rzeki Drybok (66,86 km² - powiat tczewski, gminy: Subkowy, Pelplin), 2) OSN w zlewniach rzek Janka i Dopływ spod Piaseczna (255,27 km² - powiat starogardzki, gminy: Bobowo, Skórcz, Smętowo Graniczne; powiat tczewski, gminy: Gniew, 3) OSN w zlewni rzeki Młynówka Malborska

plin w powiecie tczewskim), rzeki Janki (na terenie gmin wiejskich: Morzeszczyn i Gniew w powiecie tczewskim oraz gmin wiejskich: Bobowo, Skórcz i Smętowo Graniczne w powiecie starogardzkim), dopływu spod Piaseczna na terenie gminy wiejskiej Gniew w powiecie tczewskim) i rzeki Młynówka Malborska⁹ na terenie gmin wiejskich: Stary Targ i Sztum w powiecie sztumskim.

Rolnictwo, obok przemysłu i gospodarki komunalnej, stanowi poważne źródło zanieczyszczenia wód płynących. Nadmienić należy, że w roku 2015, dodatkowo, za wody wrażliwe na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych zostały uznane kolejne obszary, w tym związane z rzekami Motława i Radunia (Motława w zlewni jednolitej części wód powierzchniowej Motława od dopł. z Lubiszewa do ujścia wraz z Radunią od Kanału Raduńskiego do ujścia i Kłodawą od Styny do ujścia, kod PLRW2000048699, na terenie gmin wiejskich: Cedry Wielkie, Suchy Dąb, Pszczółki, Tczew).¹⁰

W związku z przedmiotem opracowania, bardzo istotne kryterium jakościowe stanowi ocena wód płynących pod kątem możliwości ich wykorzystania dla rekreacji. W 2014 roku wymogi dla wód przeznaczonych dla celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych, spełniała tylko rzeka Nogat. Nie odpowiadający tym wymogom stan prezentowała Młynówka Malborska oraz Brda od wypływu z jeziora Końskiego do wpływu do jeziora Charzykowskiego.

Województwo pomorskie wyróżnia się dużą liczbą jezior (ok. 2 800¹¹ zbiorników o powierzchni powyżej 1 ha), wysoką jeziornością i retencyjnością jeziorną. Niestety, stan jakościowy wód jeziornych często nie jest zadowalający. Co najmniej połowa jezior objętych monitoringiem diagnostycznym i operacyjnym w województwie nie osiąga stanu/potencjału ekologicznego dobrego, zdecydowanie korzystniej wypada ocena stanu chemicznego jezior.

(61,09 km²) - powiat sztumski, gminy: Stary Targ, Sztum. Dla wymienionych obszarów obowiązuje program działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych, do realizacji przez 4 lata począwszy od dnia jego wejścia w życie, tj. od 1 listopada 2012 r.

⁹ Rzeka Młynówka zaliczona została do wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych razem z jeziorem Dąbrówka

¹⁰ Wszystkie dodatkowo uznane wody za wrażliwe na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych to:

5) rzeka Kanał Granicznik w zlewni jednolitej części wód powierzchniowej Kanał Granicznik

PLRW2000172994 (na terenie gmin wiejskich: Subkowy, Pelplin i Gniew);

6) rzeka Motława w zlewni jednolitej części wód powierzchniowej Motława od dopł. z Lubiszewa do ujścia wraz z Radunią od Kanału Raduńskiego do ujścia i Kłodawą od Styny do ujścia PLRW2000048699 (na terenie gmin wiejskich: Cedry Wielkie, Suchy Dąb, Pszczółki, Tczew);

7) rzeka Węgiernuca w zlewni jednolitej części wód powierzchniowych Węgiernuca do dopł. z Wysokiej z dopł. z Wysokiej PLRW200017298786 i Węgiernuca od dopł. z Wysokiej do ujścia PLRW200020298789 (na terenie gmin wiejskich: Starogard Gdański, Bobowo, Skórcz, Pelplin);

8) rzeka Struga Młyńska w zlewni jednolitej części wód powierzchniowej Struga Młyńska PLRW20001729749 (na terenie gmin wiejskich: Gniew, Smętowo Graniczne);

9) rzeki Stary Nogat w zlewni jednolitej części wód powierzchniowej Stary Nogat PLRW200017522729 (na terenie gmin wiejskich: Ryjewo i Kwidzyn).

W związku z uznaniem w/w wód powierzchniowych za wrażliwe na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych, wyznaczono kolejne obszary szczególnie narażone (tzw. OSN), z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do wód należy ograniczyć. Należą do nich: OSN w zlewni rzeki Kanał Granicznik, (101,59 km²) – powiat tczewski: gminy Subkowy, Pelplin i Gniew; OSN w zlewni rzeki Motława (164,37 km²) – powiat gdański: gminy Cedry Wielkie, Suchy Dąb i Pszczółki, powiat tczewski: Tczew; OSN w zlewni rzeki Węgiernuca (9,41 km²) – powiat starogardzki: gminy Starogard Gdański, Bobowo i Skórcz, powiat tczewski: gmina wiejska Pelplin; OSN w zlewni rzeki Struga Młyńska (71,52 km²) – powiat tczewski: Gniew, powiat Starogardzki – Smętowo Graniczne, OSN w zlewni rzeki Stary Nogat (45,96 km²) – powiat kwidzyński: gminy Ryjewo i Kwidzyn. Zgodnie z § 2 Rozporządzenia Nr 4/2015 Dyrektora RZGW w Gdańsku, wody podziemne znajdujące się w zasięgu wyznaczonych obszarów szczególnie narażonych (OSN), również zaliczają się do wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych.

¹¹ Zgodnie z Mapą Podziału Hydrograficznego Polski 2010, IMGW Warszawa

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

W latach 2010-2012, 22 spośród 44 jezior (50%) wykazało się bardzo dobrym i dobrym stanem ekologicznym (były to głównie jeziora stratyfikowane). Bardzo dobry stan ekologiczny reprezentowało 7 jezior, w tym jezioro Kosobudno (na szlaku Brdy). Dobry stan ekologiczny stwierdzono w 15 JCWP jeziornych. 18 jezior prezentowało umiarkowany stan ekologiczny, 2 słaby (w tym Szczytno na szlaku kajakowym i jezioro Laska na szlaku Zbrzycy) i 2 zły. Stan 7 jezior został zaklasyfikowany jako umiarkowany, z uwagi na ponadnormatywne wartości wskaźników fizykochemicznych, głównie azotu i fosforu ogólnego oraz złe warunki tlenowe. O słabym i złym stanie jezior decydowała niska klasa elementów biologicznych. Dla 3 jezior: Charzykowskie, Głębokie i Łebsko, ocenianych w ramach monitoringu operacyjnego, stwierdzono poprawę wskaźnika w zakresie dopuszczalnego poziomu rtęci i w rezultacie przeprowadzonych badań stan chemiczny jezior oceniono jako dobry. W roku 2013, gdy oceną diagnostyczną i operacyjną objęto 21 jezior, tylko 2 z nich (Białe k. Kartuz i Dymno) wykazały się bardzo dobrym stanem ekologicznym, wszystkie natomiast reprezentowały stan chemiczny dobry. W 7 JCWP jeziornych stwierdzono stan ekologiczny dobry (Jasień Północny, Studzienickie, Borzyszkowskie, Kielskie, Glinno, Sumińskie oraz Brodno Wielkie – w kółku jezior Raduńskich), w 6 – umiarkowany, w 4 – słaby i w 2 – zły (jez. Tuchomskie i jez. Wierzycko stanowiące początek szlaku na Wierzycy). W roku 2014 oceniono 22 jeziora – 1 z nich (Ostrowite) wykazało się stanem ekologicznym bardzo dobrym, aż 11 – dobrym (w tym jeziora Jasień Południowy i Północny na szlaku Łupawy, jez. Końskie oraz jez. Kosobudno na szlaku Brdy), 6 – umiarkowanym, 3 – słabym (Łebsko, Sarbsko i Szczytno) i 1 – złym (Dąbrówka). Stan chemiczny wszystkich badanych jezior był dobry.

Pod względem stanu ogólnego w latach 2010-2012 sklasyfikowano 33 jeziora i tylko 10 z nich (tj. 30,3%) reprezentowało stan dobry. W roku 2013, na 19 ocenianych jezior tylko 7 (36,8%) wykazało się ogólnym stanem dobrym, pozostałe 12 – stanem złym.

W roku 2014 roku ocena jezior wypadła najkorzystniej. Jezior o stanie ogólnym dobrym było 9 (na 19 poddanych ocenie, tj. 47,4%): Sumińskie, Gowidlińskie, Kucki nad jeziorem Klecewskim, Boruja Duża, Ostrowite, Skąpe, Kosobudno (jezioro na szlaku Brdy), Jasień Południowy i Jasień Północny (jeziora na szlaku Łupawy). Zły stan ogólny reprezentowały jeziora: Dąbrówka, Dzierzgoń (na szlaku Liwy), Ocypel Wielki, Skotawsko Wielkie, Sianowskie, Węgorzyno (na szlaku Słupi), Laska (na szlaku Zbrzycy), Szczytno (wspólnie z jez. Krępskim stanowi szlak kajakowy), Łebsko, i Sarbsko.

Tylko część jezior spełnia szczególne wymagania jakościowe, wynikające z ich położenia w obszarach chronionych, tj. przeznaczonych do: ochrony siedlisk lub gatunków, celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych, wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych lub narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych. W 2013 roku było to 5 spośród 12-tu ocenianych jezior (tj. 41,7%), a w roku 2014 – tylko 3 spośród 10-ciu jezior. Były to jeziora Ostrowite, Kosobudno i Skąpe, spełniające m.in. wymogi dla wód przeznaczonych dla celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych. Jezioro Dąbrówka badane w 2014 r. nie odpowiadało wymogom dla wód przeznaczonych dla celów rekreacyjnych (spełniało natomiast wymagania dla obszarów narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych).

Niespełnienie norm środowiskowych przez JCWP jeziorne jest rezultatem wieloletnich zaniedbań w dziedzinie gospodarki wodno-ściekowej, odprowadzaniem nieoczyszczonych lub tylko podczyszczonych ścieków do jeziora, niekontrolowanych spływów z terenów upraw rolnych i masowo rozwijającą się rekreacją. Ekosystemy jeziorne, pozbawione praktycznie zdolności

samooczyszczenia, wymagają przestrzegania racjonalnej gospodarki w zlewniach i rozważnego podejścia do wykorzystania jezior i ich otoczenia na potrzeby rekreacji.

Istotnym problemem jest znaczne zanieczyszczenie wód Morza Bałtyckiego, zwłaszcza wskutek dopływu zanieczyszczeń naruszających równowagę tlenową, w szczególności ładunków azotu i fosforu. Badania przeprowadzone w latach 2010-2013 w ramach monitoringu badawczego łącznie w obrębie 7 JCWP przejściowych oraz w 6 JCWP przybrzeżnych potwierdzają bardzo niekorzystny ogólny stan monitorowanych wód, oceniony jako zły. W zakresie kondycji ekologicznej, jednolite części wód przejściowych wykazywały się stanem ekologicznym od złego po umiarkowany, a stan ekologiczny jednolitych części wód przybrzeżnych oceniano jako zły albo słaby. Wody przejściowe i przybrzeżne nie spełniały również wymagań ustalonych dla obszarów chronionych. Korzystniej przedstawiał się stan chemiczny tych wód (oceniany jako dobry). Nadmienić należy, że w 2013 roku odnotowano poprawę stanu biologicznego wód przejściowych Zatoki Gdańskiej Wewnętrznej (w rezultacie stwierdzono umiarkowany stan ekologiczny), a także Zalewu Puckiego (w rezultacie nastąpiła zmiana stanu ekologicznego ze złego na słaby). W 2014 roku najkorzystniej przedstawiał się stan ekologiczny wód przybrzeżnych w obrębie Półwyspu Helskiego (oceniony jako umiarkowany) oraz Zatoki Puckiej Wewnętrznej (oceniony jako słaby). Pozostałe wody przejściowe i przybrzeżne wykazały się stanem potencjałem złym. Stan chemiczny, oceniony dla jednolitych części wód (Zatoka Pucka Zewnętrzna, Rowy – Jarosławiec Wschód, Jastrzębia Góra – Rowy i Półwysep Helski) był dobry.

W Bałtyku, okresowo i miejscowo stwierdza się obecność bakterii grupy coli lub enterokoki, obniżone wartości stężeń tlenu rozpuszczonego, zmiany w zapachu i barwie toni wodnej, zakwity sinic. Konsekwencją złego stanu sanitarnego jest podejmowanie decyzji o okresowym zamykaniu kąpielisk i miejsc przeznaczonych do kąpieli.

Na zły stan wód Morza Bałtyckiego negatywnie oddziałuje odprowadzanie ścieków komunalnych i przemysłowych, zawierających ładunki metali ciężkich, zanieczyszczeń chemicznych i ropopochodnych, rzeczne spływy chemicznych substancji wykorzystywanych w rolnictwie, skażenie substancjami ropopochodnymi (wypadki morskie, usuwanie do wód wszelkich odpadów olejowych powstających podczas pracy statków oraz z ich mycia, czy obecność szkodliwych substancji na dnie), niewłaściwe składowanie odpadów oraz wpływ zanieczyszczeń atmosferycznych w wyniku depozycji mokrej (opad) i suchej. Na środowisko akwenu bałtyckiego niekorzystnie wpływa przemysł chemiczny, celulozowo-papierniczy, hutniczy oraz sektor energetyczny oparty na spalaniu rodzimych zasobów węgla brunatnego i kamiennego. Na koncentrację zanieczyszczeń narażona jest szczególnie Zatoka Gdańska wraz z Pucką¹². Oddzielony od Zatoki Gdańskiej Mierzeją Wiślaną akwen Zalewu Wiślanego poddany jest intensywnym procesom zamulania.

W związku z zauważalnym, na przestrzeni wielolecia, spadkiem poboru wody i zmniejszeniem się ilości zużywanych wód, budową oraz rozbudową systemów oraz zmianą struktury oczyszczania ścieków, presja antropogeniczna na ekosystemy wodne uległa istotnemu ograniczeniu.

W 2014 r. na obszarze województwa odprowadzono do wód lub ziemi ogółem 157,5 hm³, ścieków przemysłowych i komunalnych, w tym 77,6 hm³ (49,3%) bezpośrednio z zakładów,

¹² W głąb Zatoki Puckiej (ok. 2400 m od brzegu) odprowadzane są oczyszczone ścieki z Grupowej Oczyszczalni Ścieków Dębogórze oraz odbywa się zrzut solanki wydobywanej ze złoża Mechelinki w związku z budową podziemnych magazynów gazu w gminie Kosakowo.

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

a 79,90 hm³ (50,7%) siecią kanalizacyjną. Z ogólnej liczby 124,4 hm³ ścieków wymagających oczyszczenia przed odprowadzeniem do odbieralnika, oczyszczonych zostało 124,0 hm³ (99,6%) ścieków, w tym 67,3 hm³ (52,8%) w technologii z podwyższonym usuwaniem biogenów.

W 2014 r. z oczyszczalni korzystało 83,7% ludności i w zakresie przytoczonego wskaźnika województwo zajęło pierwsze miejsce w kraju. Niestety, utrzymują się duże dysproporcje pomiędzy obszarami wiejskimi, gdzie z oczyszczalni ścieków korzysta tylko 59,8% ludności a obszarami miejskimi, gdzie wskaźnik korzystania z sieci wynosi 96,86%.¹³

W porównaniu z końcem 2003 r. nastąpił ponad dwukrotny przyrost długości sieci kanalizacyjnej w województwie, a na obszarach wiejskich ponad trzykrotny. Na koniec 2014 r. długość sieci kanalizacyjnej wynosiła 9954,9 km, z czego w miastach do sieci, o długości 3684,2 km przyłączonych było ponad 94% mieszkańców. Według stanu na koniec 2014 gospodarka ściekowa była realizowana w 86 aglomeracjach ściekowych, przy czym:

- w 1 aglomeracji brak jest gminnej oczyszczalni ścieków komunalnych i nie przystąpiono jeszcze do jej budowy (aglomeracja *Sobowidz w gminie Trąbki Wielkie*),
- w 4 aglomeracjach oczyszczalnie ścieków komunalnych nie dotrzymywały parametrów jakościowych oczyszczanych ścieków w tym: po 1 w grupach: $\geq 100\ 000$ RLM i $< 150\ 000$ RLM (aglomeracja *Puck*) i $\geq 10\ 000$ RLM i $< 15\ 000$ RLM (aglomeracja *Stegna*) i 2 w grupie $\geq 2\ 000$ RLM i $< 10\ 000$ RLM (aglomeracje: *Potęgowo i Przodkowo*),

W pozostałych 81 aglomeracjach oczyszczalnie ścieków komunalnych dotrzymywały parametrów jakościowych oczyszczanych ścieków.¹⁴

Szczegółową ocenę stanu wód powierzchniowych sporządzoną w układzie poszczególnych szlaków wodnych przedstawiono w załączniku tekstowym do niniejszego opracowania. Najbardziej aktualny stan wód powierzchniowych ocenionych na podstawie badań monitoringowych przeprowadzonych w ostatnich latach, w tym uwzględniający ocenę z lat 2010-2012 sporządzoną przez GIOŚ na potrzeby aktualizacji Planów Gospodarowania Wodami zobrażowano również graficznie (rys. 1- 3).

¹³ Bank Danych Lokalnych GUS Warszawa

¹⁴ Na podstawie „Sprawozdania z wykonania KPOŚ za 2014 rok”, <http://www.kzgw.gov.pl/pl/Krajowy-program-oczyszczania-sciekow-komunalnych.html>

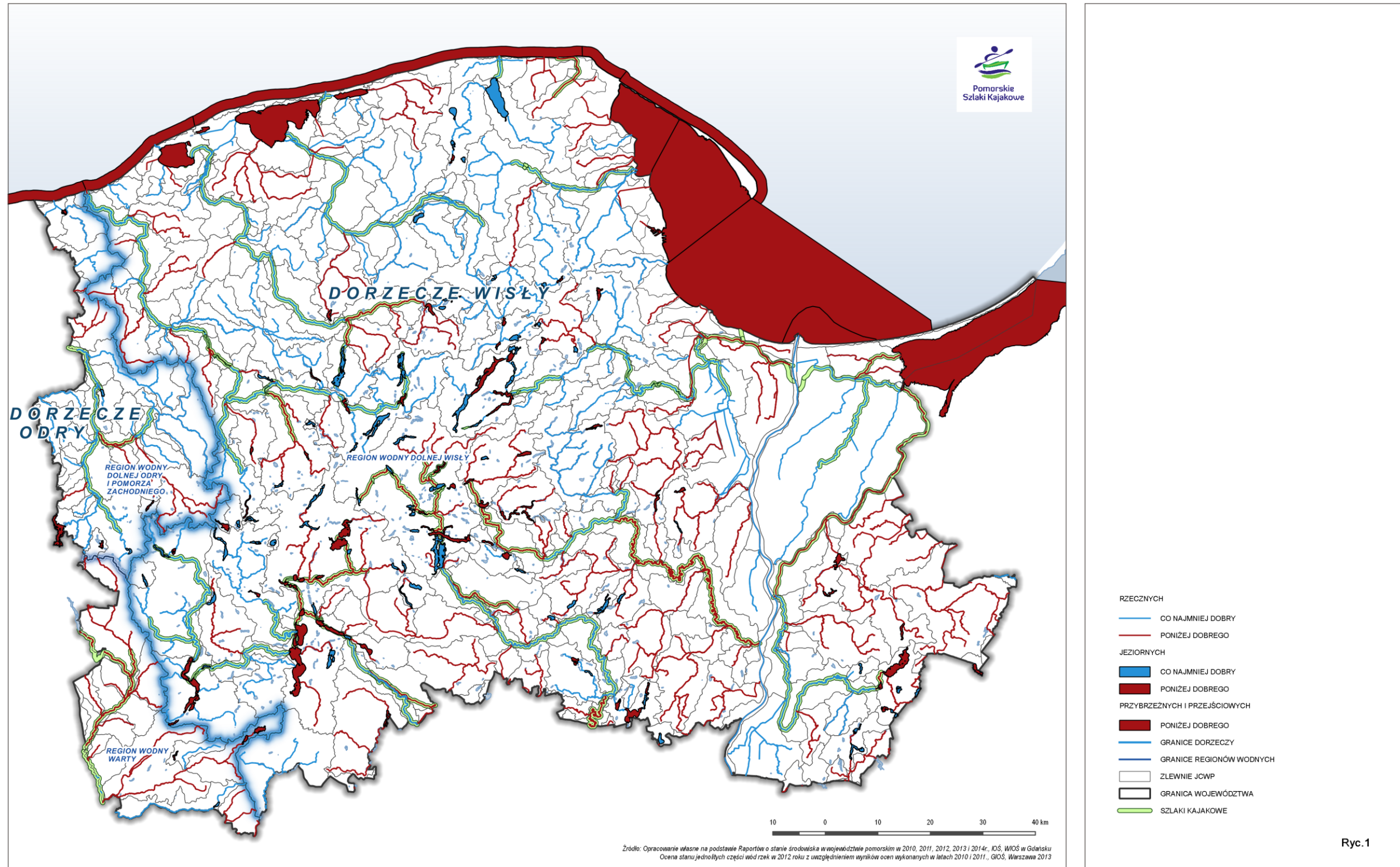
Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

JEDNOSTKA
SAMORZĄDU
WOJEWÓDZTWA
POMORSKIEGO

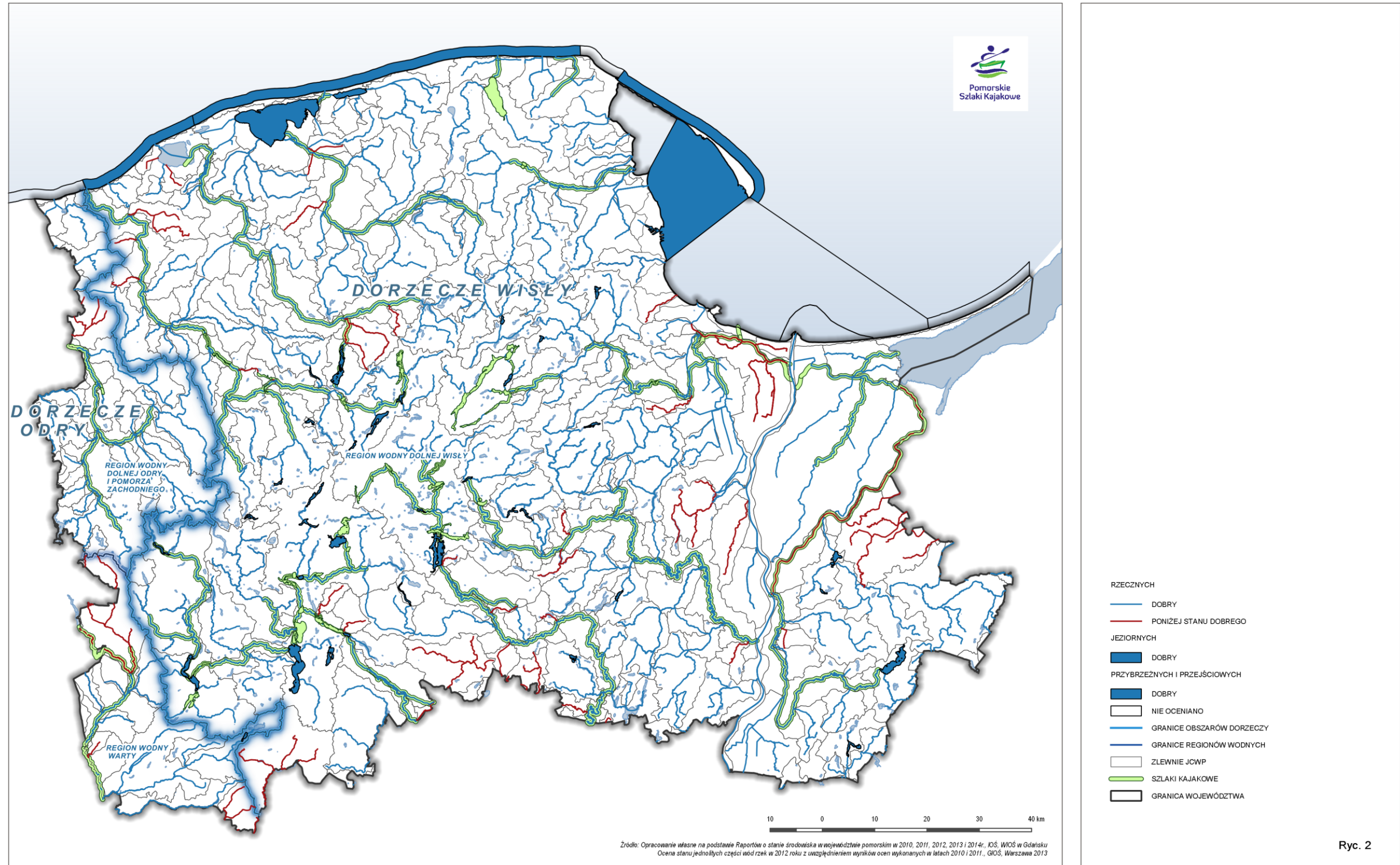
POMORSKIE SZLAKI KAJAKOWE - ANALIZY I WYTYCZNE ŚRODOWISKOWE STAN/POTENCJAŁ EKOLOGICZNY JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

POMORSKIE SZLAKI KAJAKOWE - ANALIZY I WYTYCZNE ŚRODOWISKOWE
STAN CHEMICZNY JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH

Ryc. 2

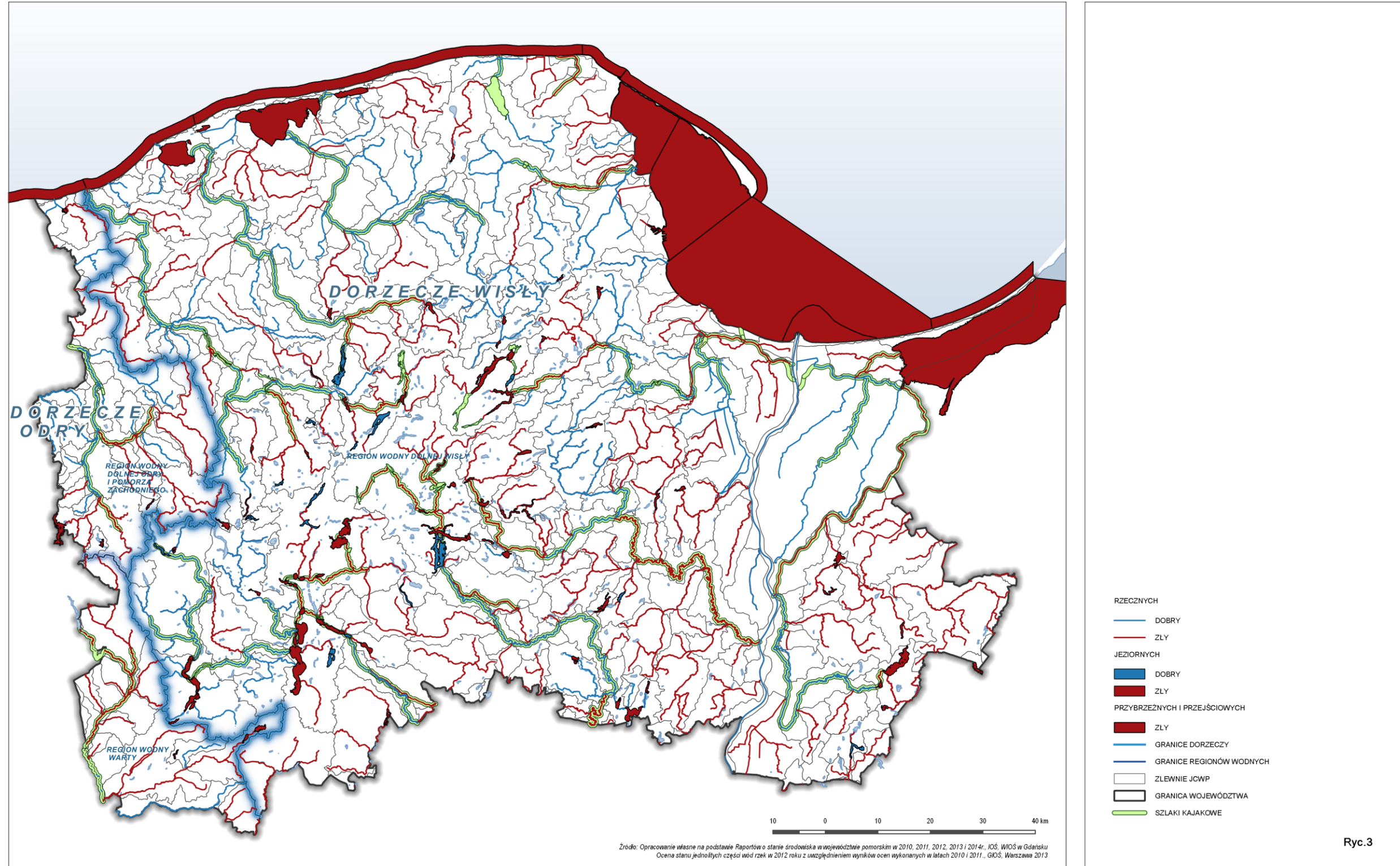
Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

JEDNOSTKA
SAMORZĄDU
WOJEWÓDZTWA
POMORSKIEGO

POMORSKIE SZLAKI KAJAKOWE - ANALIZY I WYTYCZNE ŚRODOWISKOWE
STAN JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH

Ryc.3

Wody podziemne

W związku z potrzebą poboru i korzystania z wody wód do celów komunalnych, a jednocześnie wymogiem zapobiegania zanieczyszczeniu wód podziemnych, m.in. w ramach rozwoju funkcji turystycznej, istotna jest kondycja ilościowa i jakościowa wód podziemnych w regionie.

Generalnie, stan jakościowy jednolitych części wód podziemnych na obszarze województwa, oceniany w ramach monitoringu krajowego z uwzględnieniem prawdopodobieństwa geogenicznego pochodzenia wskaźników, przedstawiał się w ostatnich latach dość korzystnie. W 2012 roku stwierdzono generalnie dobry stan wód w obrębie jednostek wydzielonych na obszarze naszego województwa w podziale na 161 JCWPd¹⁵, z dwoma wyjątkami, dotyczącymi JCWPd 17 (Mierzeja Wiślana) oraz JCWPd 36 (jednostka fragmentarycznie na obszarze województwa, w gminie Debrzno), dla których stwierdzono stan słaby. W kolejnym roku badań (2013), stwierdzono poprawę stanu obydwu wymienionych jednostek (stan JCWPd 17 i 36 – dobry), niekorzystnie natomiast prezentowały się wody podziemne występujące w pasie środkowego wybrzeża (JCWPd 12 – stan słaby o niskiej wiarygodności). Poza wymienionymi, w latach poprzedzających rok 2012 stwierdzano stan słaby w następujących jednostkach: JCWPd 15 (stan słaby w 2010 i 2011 r.), JCWPd 16 (stan słaby w 2010 i 2011 r.).

W 2014 r., w ramach monitoringu krajowego oceniono stan wód na 26 stanowiskach w obrębie 7 JCWPd (36, 12, 14, 15, 16, 17, 32). Stwierdzono znaczne zróżnicowanie jakościowe badanych wód, przy czym dominowały wody o dobrym stanie chemicznym (kl. I-III). Dobry stan reprezentowały wody w obrębie 14-tu (53,8%) otworów. Słabą kondycją odznaczały się wody z 12 otworów (46,2% przekrojów): w JCWPd nr 36 – Buka (IV kl.), w JCWPd nr 12 – Czołpino, Gać (V kl.), w JCWPd nr 14 – Jurata (IV kl.) i Hel (V kl.), w JCWPd nr 15 – Trutnowy (IV kl.), w JCWPd nr 16 – Nowa Kościenica, Lisewo Malborskie, Nowy Dwór Gdański, Kończewice (IV kl.) i Lubieszyn (V kl.), w JCWPd nr 17 – Jantar (IV kl.). Najczęściej identyfikowano podwyższone stężenia wskaźników mogących świadczyć o presji antropogenicznej.

Z kolei, w ramach monitoringu operacyjnego, którym objęto 35 otworów w granicach 8 JCWPd, stwierdzono dobry stan chemiczny aż w 94,3% badanych punktach. Pod względem fizykochemicznym w tej grupie otworów przeważały wody II-klasowe – 29 stanowisk (82,9% przekrojów). Zasoby o jakości zadowalającej, czyli spełniającej normatywy III klasy, zidentyfikowane zostały w 4 przekrojach (11,4% otworów). Należały do nich stanowiska na ujęciach usytuowanych w miejscowościach Kamionka, Bobrowniki, Chwaszczyno i Skórcz-Ryzowo, gdzie notowano podwyższone koncentracje miedzi, żelaza i azotanów. Słaby stan chemiczny, w związku z przekroczeniami standardów III klasy w zakresie stężeń amoniaku, fosforanów i ogólnego węgla organicznego, prezentowały wody w Rowach i na ujęciu w Malborku.

Zagrożenie dla zasobów wód podziemnych województwa stanowią strefy wód niskiej jakości, które cechuje nadmierna twardość, utleniałość, jak również zwiększone ilości siarczanów, amoniaku, żelaza i magnezu. Dotyczy to także fluorków, przy czym największe anomalie tego pierwiastka stwierdzono w rejonie Tczewa, na Żuławach Gdańskich oraz w Malborku. W sąsiedztwie wód morskich, w okolicach Łeby, Rowów, częściowo także i Gdańska, obserwuje się zjawisko ingresji wód morskich. W rejonie północnych Żuław zasolenie poziomu

¹⁵ Podział na 161 JCWPd obowiązujący w latach 2007-2015. Od roku 2016 obowiązuje podział na 172 PJWPd.

wodonośnego związane jest z procesem ascenzji, zachodzącym naturalnie i polegającym na przemieszczaniu się słonych wód z głębokiego podłoża ku górze. Niewielkie enklawy słonych wód pochodzenia ascensyjnego występują również w rejonie jeziora Żarnowieckiego, Łebska, Gardna, a także Słupska, ale w tych rejonach ascenzja jest wynikiem nadmiernej eksploatacji wód podziemnych albo niewłaściwej likwidacji otworów badawczych i studziennych.

Generalnie, w układzie 161 jednolitych części wód podziemnych, do wód najbardziej zagrożonych nie osiągnięciem celów środowiskowych zaliczają się: w dorzeczu Odry – JCWPd nr 36 (jednostka obejmująca głównie dolinę Noteci, fragmentarycznie w woj. pomorskim, w gminie Debrzno), w dorzeczu Wisły – JCWPd nr 12 (rejon środkowego Wybrzeża, z SPN), 14 (rejon Półwyspu Helskiego), 15 (rejon Żuław Gdańskich), 16 (rejon Żuław Wiślanych i Elbląskich), 17 (rejon Mierzei Wiślanej) i 32 (zlewnia Liwy).

Udokumentowane na terenie województwa zasoby eksploatacyjne wód podziemnych wynoszą 1.433,2 hm³/h i pokrywają z nadwyżką istniejące i prognozowane na najbliższe lata zapotrzebowanie ludności i gospodarki w wodę. Niemniej, w granicach województwa stwierdzono 3 obszary deficytowe, o ograniczonej dostępności zasobów wód podziemnych¹⁶.

Większość mieszkańców województwa zaopatrywana jest w wodę odpowiadającą wymaganiom sanitarnym. Wodę nie odpowiadającą wymaganiom sanitarnym w 2013 r. dostarczano do 5,52% ludności.¹⁷ Niewłaściwy stan sanitarny wód pitnych powodowany jest wyeksploatowaniem funkcjonujących urządzeń uzdatniania wody oraz brakiem lub niską efektywnością procesów jej uzdatniania.

Jakość powietrza

Ocenę stanu powietrza w województwie pomorskim przeprowadza się cyklicznie, w obrębie strefy aglomeracji trójmiejskiej oraz strefy pomorskiej, w ramach badań monitoringowych prowadzonych przez Wojewódzką Inspekcję Ochrony Środowiska. W skład aglomeracji trójmiejskiej wchodzi Gdańsk, Gdynia i Sopot, a strefa pomorska obejmuje pozostałą część województwa.

Stanowiska pomiarowe są rozmieszczone głównie w miastach, stąd nie jest możliwe szczegółowe przybliżenie lokalnych uwarunkowań w zakresie stanu zanieczyszczenia powietrza na obszarach objętych przedsięwzięciem „Pomorskie Szlaki Kajakowe”. Jednakże, w związku z tym, że większość szlaków kajakowych i planowanych punktów obsługi znajduje się poza obszarami miejskimi, terenami przemysłowymi oraz z dala od tras komunikacyjnych, to można stwierdzić, że problem zanieczyszczenia powietrza w rejonach przebiegu szlaków i lokalizacji miejsc ich obsługi, generalnie jest stosunkowo mało istotny.

¹⁶ Są to: rejon Żuław Wiślanych w obrębie gmin: Nowy Staw, Nowy Dwór Gdański i Ostaszewo wraz z obszarami miejskimi Nowego Stawu i Nowego Dworu Gdańskiego (wielkość dostępnych zasobów wód podziemnych jest znacznie ograniczona z uwagi na złą jakość wód), rejon Słowińskiego Parku Narodowego (SPN) w obrębie miasta Łeby, gminy Wicko i Smołdzino (dostępność zasobów ogranicza złą jakość wód podziemnych oraz nakaz ochrony ekosystemów wodnych i lądowych SPN), Mierzeja Helska (dostępne zasoby wód podziemnych mogą zapewnić jedynie pokrycie bieżących potrzeb miasta Hel, brak jest istotnych rezerw umożliwiających rozwój miasta). Do obszarów deficytowych można zaliczyć również miasto Słupsk, gdzie wielkość zasobów wód podziemnych ograniczają strefy wód zasolonych, które przenikają z głębokiego podłoża, a także miasto Gdańsk, przy którego dynamicznym rozwoju rozpatruje się możliwość zwiększenia poboru wód z ujęć spoza miasta.

Źródło informacji: Hydrogeologia Regionalna Polski, PIG 2007, http://www.mos.gov.pl/kategoria/314_hydrogeologia_regionalna_polski.

¹⁷ Stan sanitarny – higieniczny województwa pomorskiego 2013 roku, Państwowa Inspekcja Sanitarna, Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny, Gdańsk 2014.

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

Dla zobrazowania problemu zanieczyszczeń powietrza w skali województwa, przedstawia się poniżej ocenę jego stanu dokonaną na podstawie pomiarów wykonanych w latach 2013 i 2014.

W 2013 r., w strefie aglomeracji trójmiejskiej przekroczenia norm dotyczyły poziomów docelowych benzo(a)pirenu (na 2 stanowiskach pomiarowych w Gdańsku przy ul. Leczkowa i Głębokiej) oraz poziomów ozonu wynikających z celów długoterminowych przyjętych do 2020 r. (na 2 stanowiskach w Gdańsku przy ul. Leczkowa i Ostrzyckiej oraz w Gdyni przy ul. Szafranowej i Porębskiego). W strefie pomorskiej, nie były spełniane normy w zakresie poziomów (benzo(a)pirenu - w Słupsku, Lęborku, Wejherowie, Kościerzynie, Liniewku Kościerskim, Malborku, Kwidzynie oraz ozonu - w Lęborku, Łebie, Kościerzynie, Liniewku Kościerskim, Malborku i Kwidzynie. Nie dotrzymanywane były również poziomy dla pyłu PM₁₀ w odniesieniu do normy dobowej (przekroczenia, powyżej 35 dni, stwierdzono w Kościerzynie, Wejherowie i Starogardzie Gdańskim) oraz PM_{2,5} (przekroczenia normy średniorocznej w Kościerzynie).

W roku 2014 w obu strefach ponownie odnotowano przekroczenia w zakresie poziomów ozonu, jak i benzo(a)pirenu, przy czym najwyższe wartości stężeń benzo(a)pirenu zaobserwowano w Wejherowie i Kościerzynie. W tym samym roku, w strefie pomorskiej, stwierdzono przekroczenie stężenia średnioroczego pyłu zawieszonego PM₁₀ w Starogardzie Gdańskim oraz PM_{2,5} w Kościerzynie (podobnie jak w 2013 r.). Ponadto, odnotowano większą od dopuszczalnej, liczbę przekroczeń wartości średniodobowego stężenia pyłu PM₁₀, zarówno w strefie pomorskiej - w Kościerzynie, Starogardzie Gdańskim i Wejherowie oraz w Lęborku, jak i w aglomeracji gdańskiej - w Gdańsku Stogach, Gdańsku Przeróbce i Gdańsku Wrzeszczu.

W 2013 r w obu strefach były spełnione normy w zakresie stężenia w powietrzu CO i NO₂ oraz benzenu, arsenu, ołowiu, kadmu i niklu. Podobnie było w roku 2014, z tym, że w strefie pomorskiej na kilku stacjach (w Bytowie, Miastku, Chojnicach, Sierakowicach i Kościerzynie), odnotowano stężenia benzenu na poziomie równym górnej granicy poziomu dopuszczalnego.

Niekorzystny stan powietrza stwierdzony przekroczeniami stężeń dla *benzo(a)pirenu* oraz pyłu zawieszonego związany jest głównie ze znaczącym udziałem spalania paliw w celach grzewczych w piecach i kotłach na paliwo stałe (węgiel, drewno itp.). W następnej kolejności do niezadawalającego stanu powietrza przyczynia się transport (zwłaszcza emisja niska powodowana intensywnym ruchem pojazdów w centrach miast) oraz przemysł (zakłady przemysłowe, ciepłownie i elektrownie). Największym źródłem zanieczyszczenia powietrza w województwie pomorskim jest energetyka, oparta na węglu kamiennym. Problemem jest tzw. „niska emisja” i emisja ze źródeł liniowych (indywidualne przestarzałe, niskosprawne paleniska domowe, często ogrzewane paliwem złej jakości oraz wtórne pylenie ze złej jakości nawierzchni drogowych).

Dla mieszkańców oraz turystów użytkujących szlaki kajakowe istotna może być emisja do powietrza substancji odorowych (przykrych zapachów), ograniczona zazwyczaj do skali lokalnej. Źródłem tej emisji mogą być oczyszczalnie ścieków rozmieszczone wzdłuż biegu rzek, regionalne składowiska odpadów, biogazownie oraz duże fermy hodowlane. (rys. 4).

Klimat akustyczny

Zagrożenie hałasem dotyczy w szczególności terenów silnie zurbanizowanych oraz pasm wzdłuż przebiegu najważniejszych szlaków komunikacyjnych. Ze względu na charakter

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

i umiejscowienie przedsięwzięcia „Pomorskie Szlaki Kajakowe”, tylko na niektórych odcinkach i wybranych punktach w istotny będzie narastający w skali województwa, problem uciążliwości hałasu.

Z pomiarów hałasu wykonanych w 2012 przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad dla wybranych odcinków dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie wynika, że największą uciążliwość stanowi hałas wzdłuż odcinków ciągów dróg krajowych i ekspresowych, w tym przecinających szlaki kajakowe: DK nr 6 (granica województwa – Gdynia; przecina szlak kajakowy Słupi, Łupawy, Łeby, przebiega w pobliżu rzeki Redy)¹⁸, S6 (Gdańsk – Łęgowo)¹⁹, S7/DK nr 7 (Żukowo – rzeka Nogat)²⁰, DK nr 20 (Miastko/Przejsie) – Gdynia; zbiega się z początkiem szlaku na Studnicy, przecina szlak kajakowy na Kamienicy, Bytowej, Trzebiochy i Raduni)²¹, DK nr 21 (Łosino – Ustka/Przejsie 1; przecina szlak Słupi)²², DK nr 22 (Człuchów – Malbork/Przejsie 3; przecina szlak Brdy i Wielkiego Kanału Brdy, Wdy i Wielkiego Kanału Wdy, Wierzycy, Nogatu)²³, DK nr 91 (Gdańsk – Czarlin; przecina szlak Wierzycy)²⁴.

Pasmami o znaczącym oddziaływaniu akustycznym są również drogi wojewódzkie. Z pomiarów wykonanych na zlecenie Zarządu Dróg Wojewódzkich w Gdańsku w 2013 roku²⁵ wynika, że największą uciążliwość stanowi hałas komunikacyjny wzdłuż odcinków dróg wojewódzkich: DW nr 211 (Miechucino-Żukowo; w pobliżu szlaku Raduni)²⁶, DW nr 214 (gmina miejska Lębork oraz Osowo- Puzdrowo w gm. Cewice; przecina szlak Łeby, Bukowiny, a dalej Wierzycy)²⁷, DW nr 216 (Reda – Władysławowo; przecina szlak Redy)²⁸, DW nr 218 (Gdańsk granica miasta – Chwaszczyno; poza siecią szlaków kajakowych)²⁹, DW nr 221 (Gdańsk granica miasta – Kolbudy; przecina szlak Raduni)³⁰ DW nr 222 (Gdańsk granica miasta – Godziszewo oraz Starogard Gdański granica miasta – Jabłowo; przecina szlak Raduni i Wierzycy)³¹, DW nr 224 (Przodkowo-Kartuzy skrzyżowanie z DW 211 oraz Tczew granica miasta – Tczew; droga przecina szlak Raduni i Wietcisy na odcinkach poza wymienionymi)³², DW nr 515 (Malbork skrzyżowanie z DK 22 – Malbork granica miasta; w oddaleniu od szlaku na Nogacie)³³.

¹⁸ odcinek od km 194,660 do km 201,844 oraz od km 216,642 do km 228,247 w powiecie słupskim, odcinek od km 259,603 do km 266,255 w powiecie lęborskim a odcinek od km 266,255 do km 309,011 w powiecie wejherowskim

¹⁹ odcinek od km 339,200 do km 349,289 w powiecie gdańskim

²⁰ odcinki od km 0,000 do km 7,182 w powiecie kartuskim, od km 26,247 do km 44,625 w powiecie gdańskim, od km 44,625 do km 68,346 w powiecie nowodworskim

²¹ odcinek od km 181,448 do km 182,192 w powiecie bytowskim oraz od km 251,763 do km 312,401 w powiatach kościerskim i kartuskim

²² odcinek od km 50,020 do km 54,635 oraz od km 61,600 do km 76,200 w powiecie słupskim)

²³ odcinki: Człuchów (obwodnica) od km 1,427 do km 2,602 i od km 234,854 do km 242,100 w powiecie człuchowskim oraz odcinek od km 306,619 do km 361,642 (Zblewo- Malbork) w powiatach starogardzkim, tczewskim i malborskim

²⁴ odcinek od km 16,700 do km 46,216 km w powiatach gdańskim i tczewskim)

²⁵ Mapy akustyczne dla dróg wojewódzkich z 2013 roku stanowiły materiał źródłowy do „Programu ochrony środowiska przed hałasem na lata 2015-2019 z perspektywą na lata następne dla terenów poza aglomeracjami w województwie pomorskim, położonych wzdłuż odcinków dróg wojewódzkich oraz wzdłuż odcinków dróg krajowych, wojewódzkich i gminnych na terenie miasta Słupsk, których eksploatacja powoduje ponadnormatywne oddziaływanie akustyczne, określone wskaźnikami hałasu L_{DWN} i L_N ”, na podstawie Uchwały nr 48/V/15 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dn. 26 stycznia 2015 roku.

²⁶ odcinek od km 51,000 do km 75,600 w powiecie kartuskim

²⁷ w gminie miejskiej Lębork odcinek od km 28,000 do km 33,600; Osowo- Puzdrowo w gm. Cewice odcinek od km 38,000 do km 57,700

²⁸ odcinek od km 0,000 do km 22,7000 w powiatach wejherowskim i puckim

²⁹ odcinek od km 2,900 do km 5,100 w powiecie kartuskim

³⁰ odcinek od km 4,900 do km 13,600 w powiecie gdańskim

³¹ Gdańsk - Godziszewo odcinek od km 2,700 do km 27,500; Starogard Gdański granica miasta – Jabłowo odcinek od km 46,200 do km 48,700

³² Przodkowo-Kartuzy skrzyżowanie z DW 211 odcinek od km 31,300 do km 40,300 w powiecie kartuskim; Tczew granica miasta – Tczew skrzyżowanie z DK 91 od km 108,300 do 110,500 w powiecie tczewskim

³³ odcinek od km 0,000 do km 2,100 w powiecie malborskim

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

Największe obciążenie hałasem terenów przyległych do dróg wojewódzkich (emisja dźwięku) zidentyfikowano wzdłuż następujących odcinków:

- DW nr 515 (Malbork od skrzyżowania z DK 22 – Malbork granica miasta, odcinek od km 0,000 do km 2,100 w powiecie malborskim, centrum miasta);
- DW nr 222 (Starogard Gdański granica miasta – Jabłowo odcinek od km 46,200 do km 48,700, fragment drogi wiodącej na południe województwa w kierunku Skórcza);
- DW nr 216 (Reda skrzyżowanie z DK nr 6 – Władysławowo granica miasta, odcinek od km 0,000 do km 22,7000; główny ciąg komunikacyjny wiodący na Półwysep Helski);
- DW nr 211 (Miechucino – Żukowo skrzyżowanie z DK nr 20 - tereny wzdłuż drogi w granicach miasta o zwartej zabudowie poza miastem zabudowa mieszkaniowa „zróżnicowana” od zwartej po rozproszone gospodarstwa domowe, odcinek nr 1 drogi 211 w granicach miasta Kartuzy od skrzyżowania z DW 228 do skrzyżowania z DW 224).

Pomiary krótkookresowego hałasu drogowego prowadzone w 2014 roku przez Inspekcję Ochrony Środowiska w Tczewie oraz w Łebie i Malborku wykazały brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu dla pory dziennej i nocnej w tych dwóch ostatnio wymienionych miejscowościach, zlokalizowanych w biegu Łeby i Nogatu.

Uciążliwym źródłem hałasu jest również hałas kolejowy. Zagrożone są nim przede wszystkim tereny położone wzdłuż linii magistralnych Szczecin – Gdynia (linia przecina szlaki kajakowe: Słupi, Łupawy, Łeby, przebiega w pobliżu rzeki Redy) i Gdynia – Warszawa (linia przecina szlaki kajakowe Raduni i Wierzycy), w sąsiedztwie stacji rozrządowych i przeładunkowych. Do najbardziej/szczególnie narażonych należą tereny na odcinkach: Pruszcz Gdański – Gdańsk Południe (wzdłuż LK 009), Laskowice Pomorskie – Górki (wzdłuż LK 131), Gdańsk Główny – Wejherowo (wzdłuż LK nr 202).

Do uciążliwych zjawisk akustycznych w środowisku należy też hałas lotniczy. Na terenie województwa funkcjonuje, tylko jedno i to oddalone od przebiegu szlaków kajakowych, cywilne lotnisko regionalne - Port Lotniczy Gdańsk im. Lecha Wałęsy w Rębiechowie. Ponadto źródłem hałasu lotniczego są lotniska wojskowe, w tym lotnisko w Malborku, z wyznaczonym obszarem ograniczonego użytkowania, w pobliżu szlaku kajakowego Nogatu.

Na niektórych odcinkach szlaków oraz w miejscach ich obsługi może wystąpić uciążliwy hałas przemysłowy. Choć generalnie, w skali województwa, zmniejsza się liczba skarg na hałas przemysłowy (w 2013 r. prowadzono 62 postępowania, a w 2014 r. 37), to w wielu badanych przypadkach wykazano przekroczenia dopuszczalnych poziomów emisji hałasu do środowiska. W roku 2014 przekroczenia wystąpiły w 15 (czyli w 40% ogółu wykonanych pomiarów). Jest to dwukrotny wzrost, w porównaniu do lat poprzednich.³⁴

W zakresie hałasu przemysłowego, typowymi lokalnymi źródłami uciążliwości są zakłady przemysłu drzewnego, zakłady produkcji kruszywa, warsztaty ślusarskie i mechaniczne. W związku z rozwojem sektora usług, wzrasta ilość centrów handlowych, stacji benzynowych, obiektów działalności rozrywkowej, w tym również w rejonach atrakcyjnych turystycznie.

Zagrożenie hałasem w szczególności dotyczy największych miast w województwie: Gdańska (ma tutaj przebieg szlak kajakowy Martwej Wisły, Motławy i Wisły Śmiałej) i Gdyni, a poza metropolią także Słupska, usytuowanego nad Słupią.

³⁴ Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2014 roku, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Gdańsk 2015

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

W przypadku Gdańska³⁵, narażenie na przekroczenia standardów akustycznych hałasu drogowego stwierdzono dla 1,51% powierzchni miasta. Tereny zagrożone położone są, przede wszystkim, wzdłuż najważniejszych ciągów komunikacyjnych, a w zakresie hałasu przemysłowego zagrożone są min. tereny w sąsiedztwie obszarów portowych.

W Słupsku uciążliwości hałasu, w tym przejawiające się przekroczeniami wskaźnika długookresowego średniego poziomu dźwięku - L_{DWN} , wiążą się z przebiegiem odcinków dróg: DK nr 21, DW nr 210, DW nr 213 oraz byłej drogi DK nr 6. W wyniku przeprowadzonych analiz stwierdzono, że dla większości dróg w mieście, wystarczającym działaniem dla dotrzymania dopuszczalnych wartości hałasu w środowisku jest wymiana nawierzchni na tzw. cichą oraz zastosowanie elementów uspokojenia ruchu.

Inne zagrożenia

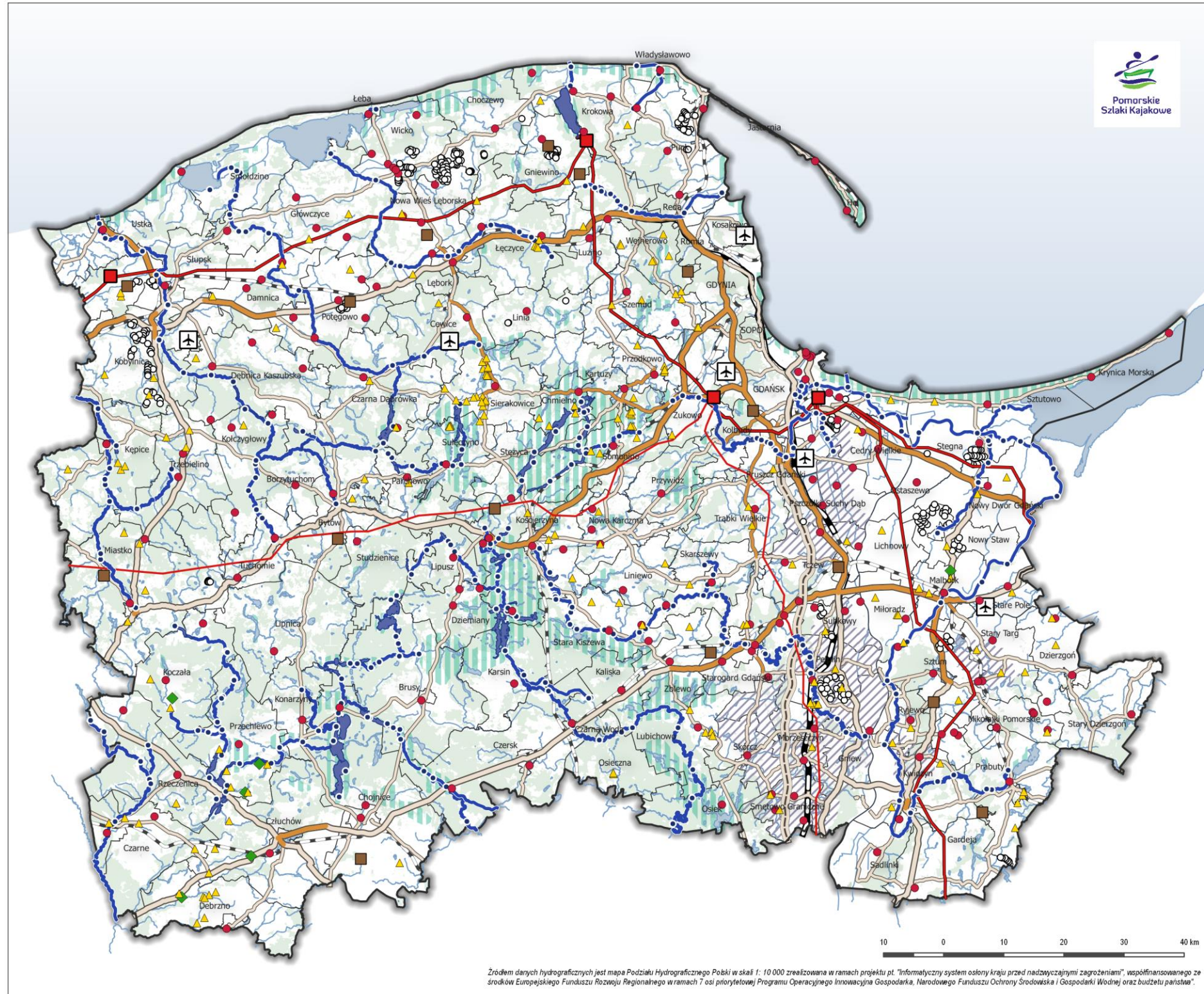
Ze względu na charakter i lokalizację przedsięwzięcia strategicznego „Pomorskie Szlaki Kajakowe”, dość istotne są zagrożenia związane z przebiegiem napowietrznych linii elektroenergetycznych (promieniowanie elektromagnetyczne ujemny wpływ na krajobraz oraz nadzwyczajne sytuacje, w tym związane ze zmianami klimatycznymi, mogące skutkować zerwaniem linii). Potencjalnie, komfort spędzania wolnego czasu na wodzie mogą obniżyć duże instalacje zlokalizowane w sąsiedztwie szlaków, typu farma wiatrowa, generujące hałas i znacząco wpływające na krajobraz.

³⁵ Program ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Gdańska, 2013r.

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

POMORSKIE SZLAKI KAJAKOWE - ANALIZY I WYTYCZNE ŚRODOWISKOWE ZAGROŻENIA ANTROPOGENICZNE ŚRODOWISKA

Zródłem danych hydrograficznych jest mapa Podziaku Hydrograficznego Pobki w skali 1: 10 000 zrealizowana w ramach projektu pt. "Informatyczny system osłony kraju przed nadzwyczajnymi zagrożeniami", współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach 7 osi priorytetowej Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz budżetu państwa".

- LINIE ELEKTROENERGETYCZNE 400 kV
- LINIE ELEKTROENERGETYCZNE 220 kV
- STACJE ELEKTROENERGETYCZNE NAJWYŻSZYCH NAPIĘĆ
- SIŁOWNIE WIATROWE
- AUTOSTRADA
- FRAGMENTY DRÓG KRAJOWYCH O NAJWIĘKSZYM NATEŻENIU RUCHU
- FRAGMENTY DRÓG WOJEWÓDZKICH O NAJWIĘKSZYM NATEŻENIU RUCHU
- FRAGMENTY LINII KOLEJOWYCH O NAJWIĘKSZYM NATEŻENIU RUCHU
- ✈️ LOTNISKA
- SKŁADOWISKA ODPADÓW KOMUNALNYCH
- OCZYSZCZALNIE KOMUNALNE I PRZEMYSŁOWE
- ▲ OBIEKTY WIELKOFORMATOWEGO CHOWU I HODOWLI ZWIERZĄT GOSPODARSKICH
- ▨ OBSZARY SZCZEGÓLNIE NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO ZANIECZYSZCZENIA WÓD ZWIĄZKAMI AZOTU ZE ŹRÓDEŁ ROLNICZYCH
- ◆ BIOGAZOWNIE ROLNICZE
- ▨ STREFY ZAGOSPODAROWANIA TURYSTYCZNEGO WYMAGAJĄCE POPRAWY JAKOŚCI
- JEZIORA
- RZĘKI
- LOKALIZACJA ZADAŃ

Ryc.4

Zagrożenie powodziowe

Z racji położenia i uwarunkowań fizjograficzno – morfologicznych, część (w szczególności północno-wschodnia) województwa narażona jest na niebezpieczeństwo powodzi. Występują tu powodzie o różnej genezie: opadowe, roztopowe, zatorowe i sztormowe oraz wewnątrzpolderowe. Różnorodność przyczyn zagrożenia powodziowego, może spowodować ich kumulację (np. sztorm z wezbraniem rzeczny), stwarzając wysokie zagrożenie dla ludności i istniejącego zagospodarowania na znacznej przestrzeni województwa.

Największe zagrożenie powodziowe w województwie stanowi rzeka Wisła. Jeśli w przypadku długotrwałego spiętrzenia wody w rzece, nastąpi rozmycie, obsunięcie, przerwanie wałów przeciwpowodziowych, zasięg powodzi może objąć cały obszar Żuław Wielkich i Gdańskich (ok. 137 440 ha). Zagrożenie powodziowe na Żuławach, gdzie ma swój przebieg część szlaków kajakowych rekomendowanych w ramach przedsięwzięcia strategicznego „Pomorskie Szlaki Kajakowe”, potęgowane jest ponadto przez występowanie terenów depresyjnych i przydepresyjnych. Zagrożone są: intensywnie uprzemysłowiona oraz o dużej wartości historycznej część Gdańska, Nowy Dwór Gdański, Nowy Staw, część Pruszcza Gdańskiego oraz Tczewa, a także tysiące hektarów żyznej ziemi uprawnej i terenów zielonych.

Najczęściej występującym zagrożeniem na terenie Żuław jest powódź sztormowa. Silny wiatr odmorski spycha masy wody ku brzegowi powodując spiętrzenia sztormowe. Wzrost poziomu morza podczas spiętrzenia sztormowego jest najczęściej bardzo gwałtowny, w ciągu 1 - 2 godzin może on dochodzić do prawie 200 cm. Na polderach żuławskich przyczyną powodzi mogą być także deszcze nawalne, podczas których urządzenia zainstalowane w stacjach pomp nie będą w stanie odpompować w odpowiednim czasie całej spływającej wody.

Duża skala zagrożenia powodziowego występuje także w powiatach nadmorskich, a szczególnie puckim (Mierzeja Helska) oraz wejherowskim, lęborskim i słupskim (szczególnie na terenach bezpośrednio przylegających do morza oraz w dolinach nieobwałowanych rzek, w tym zaliczających się do pomorskich szlaków kajakowych: Słupi, Łeby, Wierzycy, Brdy, Piaśnicy, a ponadto Bolszewki i Płutnicy lub częściowo obwałowanych: Redy, Łeby, Łupawy, Czarnej Wody).

Ochronie obszarów zagrożonych powodzią służy infrastruktura, którą tworzą m.in.

- wały przeciwpowodziowe – 653,4 km (wałami chronionych jest 141,0 tys. ha użytków gruntowych),
- stacje pomp odwadniających – 95 obiektów (odwadniają ok. 111,7 tys. ha użytków gruntowych),
- budowle hydrotechniczne – 23 obiekty,
- sieć kanałów i cieków naturalnych.

Stan techniczny ok. 26% wałów przeciwpowodziowych, będących w utrzymaniu ZMiUW WP w Gdańsku, oceniany jest na mogący zagrażać bezpieczeństwu obszarów przez nie chronionych, a ok. 4% - zagrażający bezpieczeństwu. Powodem jest ograniczony zakres prac konserwacyjnych wynikający z niewystarczających środków finansowych.

Wzrost częstotliwości występowania silnych sztormów oraz zmiany poziomu Morza Bałtyckiego³⁶ odnotowywane na polskim wybrzeżu, skutkują niszczeniem strefy brzegowej, szczególnie widoczne na osuwających się odcinkach klifowych (Ustka, Rowy, Jastrzębia Góra, Rozewie, Chłapowo). Zjawiska te zagrażają także bezpieczeństwu budynków i budowli usytuowanych na bezpośrednim zapleczu brzegu.

Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej opublikował mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego, które zostały sporządzone na podstawie ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (tekst jednolity Dz. U. 2012 r. poz. 145 ze zm.) oraz na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska, Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, Ministra Administracji i Cyfryzacji oraz Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 grudnia 2012 r. w sprawie opracowywania map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego (Dz. U. 2013 r. poz. 104). Na mapach zagrożenia powodziowego zostały wskazane obszary, w których prawdopodobieństwo powodzi jest: niskie (w tym obszary, na których powódź będzie miała charakter zdarzenia ekstremalnego), średnie (występowanie powodzi nie częściej niż co 100 lat), a także wysokie. Uzupełnieniem map zagrożenia powodziowego są szacunkowe mapy ryzyka powodziowego, określające potencjalne szkody związane z powodzią.³⁷

Należy przy tym pamiętać, że dla odcinków rzek, dla których nie wykonano map w I cyklu planistycznym, zachowują ważność studia ochrony przeciwpowodziowej do czasu sporządzenia i przekazania właściwym organom map zagrożenia powodziowego, opracowanych w kolejnych cyklach planistycznych.

Analiza map zagrożenia powodziowego oraz studiów ochrony przeciwpowodziowej wykazała, że wiele zadań inwestycyjnych planowanych w ramach przedsięwzięcia „Pomorskie Szlaki Kajakowe” położonych jest na terenach zagrożonych powodzią. Szczegółowe uwarunkowania w tym zakresie dla poszczególnych rzek i jezior objętych siecią szlaków kajakowych przedstawiono w załączniku tekstowym nr 2.

Stan i zagrożenia w zakresie ochrony funkcji korytarzy ekologicznych

W związku z realizacją przedsięwzięcia Strategicznego „Pomorskie Szlaki Kajakowe”, istotny jest stan zachowania i zagrożenia dla ciągłości korytarzy ekologicznych przebiegających i wyznaczonych na obszarze województwa.

Zgodnie z koncepcją regionalnej sieci ekologicznej³⁸ w woj. pomorskim wyróżnia się:

a) korytarze ponadregionalne:

- Nadzalewowy (wzdłuż Mierzei Wiślanej i Zalewu Wiślanego),
- Nadmorski (wzdłuż Półwyspu Helskiego i wybrzeża morskiego Bałtyku),
- Doliny Wisły,
- Dolin Słupi i Wdy,
- Dolin Wieprzy, Studnicy i Brdy,
- Doliny Liwy,
- Doliny Gwdy,

³⁶ *Poziom morza wzdłuż polskiego wybrzeża w okresie ostatnich 200 lat systematycznie wzrasta. Zmiany w okresie ostatnich 50 lat są silniejsze od zmian globalnych, gdyż poza czynnikami globalnymi zaznacza się wspomniany już wpływ zmian regionalnej cyrkulacji atmosferycznej.*

³⁷ <http://kzgw.gov.pl>

³⁸ *Koncepcja sieci ekologicznej województwa pomorskiego, 2014, Pomorskie Biuro Planowania Regionalnego, (zaktualizowana na potrzeby projektu PZPWP 2030)*

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

b) korytarze regionalne:

- Doliny Łupawy z lasami do Słupi,
- Dolin Raduni i Motławy,
- Doliny Wierzycy,
- Pradoliny Redy-Łeby,
- Doliny Zbrzycy,
- Doliny Szczyry,
- Dolin Bystrzenicy, Rybca, Kamiennej,
- Leśny Trzebieliński,
- Zaborski,
- Doliny Nogatu,
- Doliny Szkarpawy,

c) korytarze subregionalne w tym związane z przebiegiem szlaków kajakowych.

Wykaz przebiegu szlaków kajakowych w korytarzach ekologicznych zawiera tabela 4.

Tabela 4. Położenie pomorskich szlaków kajakowych w korytarzach ekologicznych

Sieć szlaków kajakowych	Wyszczególnienie rzek i jezior	Nazwa korytarza ekologicznego
I. Brda, jej dopływy i duże jeziora w zlewni	1. Brda	Dolin Wieprzy, Studnicy i Brdy Ponadregionalny
	2. Wielki Kanał Brdy	Dolin Wieprzy, Studnicy i Brdy Ponadregionalny
	3. Zbrzyca	Doliny Zbrzycy i Dolin Wieprzy, Studnicy i Brdy Ponadregionalny (odcinek ujściowy)
	4. Ruda	Koczalski Subregionalny i Dolin Wieprzy, Studnicy i Brdy Ponadregionalny (odcinek ujściowy)
	5. Chocina	Dolin Wieprzy, Studnicy i Brdy Ponadregionalny (dolny odcinek)
	6. Młosina	Dolin Wieprzy, Studnicy i Brdy Ponadregionalny (tylko odcinek ujściowy)
	7. Jeziora Krępsko i Szczytno	Doliny Szczyry Regionalny (Jez. Krępsko) Dolin Wieprzy, Studnicy i Brdy Ponadregionalny (Jez. Szczytno Wielkie)
	8. Jezioro Charzykowskie, jez. Karsińskie, jez. Długie	Dolin Wieprzy, Studnicy i Brdy Ponadregionalny (Jez. Karsińskie, Jez. Charzykowskie – część północna)
II. Gwda z Czernicą i Białą	1. Gwda	Doliny Gwdy
	2. Czernica	-
	3. Biała	-
III. Wda z Graniczną, Trzebiochą i Pilicą oraz jeziora w zlewni	1. Wda	Doliny Słupi i Wdy Ponadregionalny
	2. Kanał Wdy	Doliny Słupi i Wdy Ponadregionalny
	3. Graniczna z Trzebiochą i Pilicą	Doliny Słupi i Wdy Ponadregionalny (fragmentarycznie)
	4. Jeziora Jelenie i Gołuń	Doliny Słupi i Wdy Ponadregionalny
IV. Wierzycy z Wietcisą	1. Wierzycy	Doliny Wierzycy Regionalny i Doliny Wisły Ponadregionalny (odcinek ujściowy)
	2. Wietcisa	Doliny Wierzycy Regionalny i subregionalny
V. Wieprza z	1. Wieprza z Pokrzywną	Dolin Wieprzy, Studnicy i Brdy Ponadregionalny

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

Pokrzywną oraz Studnica	2. Studnica	Dolin Wieprzy, Studnicy i Brdy Ponadregionalny
VI. Słupia z dopływami	1. Słupia	Doliny Słupi i Wdy Ponadregionalny
	2. Kamienica	Doliny Słupi i Wdy Ponadregionalny oraz Lasy Łupawskie Regionalny
	3. Bytowa	Doliny Słupi i Wdy Ponadregionalny i subregionalny
VII. Łupawa z Bukowiną	1. Łupawa	Doliny Łupawy z lasami do Słupi i fragment Doliny Słupi i Wdy Ponadregionalny
	2. Bukowina	subregionalny
VIII. Łeba z Chełstem	1. Łeba	Nadmorski Ponadregionalny (w tym Gać), Pradoliny Redy-Łeby Regionalny
	2. Chełst	-
IX. Reda	1. Reda	Pradoliny Redy-Łeby Regionalny
X. Piaśnica	1. Piaśnica i jez. Żarnowieckie	Nadmorski Ponadregionalny
XI. Czarna Woda (Wda)	1. Czarna Woda (Wda)	Nadmorski Ponadregionalny i Subregionalny (odcinek początkowy)
XII. Radunia wraz z jeziorami	1. Radunia	Doliny Raduni i Motławy (początkowy odcinek poza korytarzem)
	2. Kółko Jezior Raduńskich	-
XIII. Rzeki i kanały Żuław Gdańskich	1. Motława	Doliny Raduni i Motławy Regionalny (poza dolnym odcinkiem)
	2. Martwa Wisła, Wisła Śmiała, wewnętrzne wody Gdańska	-
XIV. Prawobrzeżne ramiona delty Wisły	1. Nogat (w granicach województwa)	Doliny Wisły Ponadregionalny (w tym Biała Góra); Doliny Nogatu Regionalny (odcinek ujściowy w Nadzalewowym Ponadregionalnym)
	2. Szarpawa	Doliny Szarpawy Regionalny (odcinek ujściowy w Nadzalewowym Ponadregionalnym)
	3. Wisła Królewiecka	-
XV. Tuga – Wielka Święta	1. Tuga – Wielka Święta	-
XVI. Liwa	1. Liwa (w granicach województwa)	Doliny Wisły Ponadregionalny, Doliny Liwy Ponadregionalny

Źródło: Opracowanie własne

System korytarzy ekologicznych w woj. pomorskim wiąże się ściśle z układem sieci hydrograficznej i przebiegiem dolin rzecznych. Strukturalne korytarze ekologiczne obejmują m.in. rzeki w obszarze dorzecza Wisły: Wisłę, Słupię, Łupawę, Łebę, Redę a w obszarze dorzecza Odry: Wieprzę, Gwdę. Są to rzeki i ich odcinki, które stanowią najważniejsze (w skali kraju i województwa) korytarze migracyjne oraz są tarliskami i miejscami dorastania młodocianych form ryb. Zalicza się je do rzek lub ich odcinków szczególnie istotnych dla zachowania ciągłości morfologicznej dla populacji organizmów szczególnie wrażliwych na brak tej ciągłości. Ich szczegółowy wykaz zawiera tabela 5.

Tabela 5. Województwo pomorskie. Wykaz rzek lub ich odcinków szczególnie istotnych dla zachowania ciągłości morfologicznej dla populacji organizmów szczególnie wrażliwych na brak tej ciągłości.

Obszar dorzecza	Rzeka	Odcinek
Zachowanie ciągłości morfologicznej dla jesiotra (spełnia zarazem potrzeby pozostałych gatunków)		

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

Wisły	Wisła	Od ujścia do Bałtyku do pd. granicy województwa /km 0,0 – 95,5/
Zachowanie ciągłości morfologicznej dla łososia (spełnia zarazem potrzeby pozostałych gatunków oprócz jesiotra ³⁹)		
Wisły	Słupia	Od ujścia do Bałtyku do ujścia Kamienicy /km 0,0 – 84,5/
	Łupawa	Od ujścia do Bałtyku do ujścia Bukowiny /km 0,0 – 82,6/
	Łeba	Od ujścia do Bałtyku do ujścia do Bałtyku do ujścia Węgorzy /km 0,0 – 64,0/
	Reda	Od ujścia do Bałtyku do ujścia Bolszewki /km 0,0 – 28,0/
Odry	Gwda	Od pd. granicy województwa do ujścia Czernicy /długości ok.13 km/
	Wieprza	Od zach. granicy województwa do jazu Bożanka /długości ok.41 km/

Źródło: Ocena potrzeb i priorytetów udroźnienia ciągłości morfologicznej rzek w kontekście osiągnięcia dobrego stanu i potencjału części wód w Polsce (2010), KZGW

Obok rzek szczególnie istotnych, kilka rzek na obszarze województwa pomorskiego zaliczono do cieków i ich odcinków istotnych dla zachowania ciągłości morfologicznej. Wśród nich są rzeki stanowiące szlaki kajakowe: Nogat, Wierzyca, Kamienica, Bukowina.

Wyróżnienie wymienionych rzek wiąże się z potrzebą szczególnej ochrony, jako ciągów migracyjnych z zachowanymi i możliwymi do odtworzenia, powierzchniami tarlisk cennych gatunków ryb. Gatunki zostały wymienione w uzasadnieniu wyboru rzek, jako szczególnie istotnych dla zachowania ciągłości morfologicznej cieków i ich odcinków na obszarze województwa pomorskiego:

- rzeka Wisła - najważniejszy w Polsce szlak migracyjny dla wszystkich ryb diadromicznych; stanowi potencjalny szlak tranzytowy dla jesiotra, łośosia, troci, certy oraz minogów, a także dla węgorza, spływającego z jeziornych żerowisk Warmii i Mazur; stan drożności Wisły decyduje o stanie/potencjale ekologicznym w zlewniach wszystkich jej dopływów,
- rzeka: Słupia - istnieją tutaj dawne i współczesne tarliska łośosia i troci. Po wybudowaniu nowych przepławek w Słupsku, obecnie obserwuje się znaczne nasilenie migracji tarłowych troci i łośosia w tej rzece. W chwili udroźnienia rzeki do ujścia dopływu Kamienica, przewiduje się uzyskanie zwiększenia powierzchni tarlisk o około 11 ha,
- rzeka Łupawa - nadal zachowały się dawne i współczesne tarliska łośosia i troci. Obecnie każdego roku obserwowany jest niezbyt liczny ciąg tarłowy troci do tej rzeki. Jej udroźnienie do ujścia Bukowiny umożliwi na całej długości dostęp do istniejących tarlisk i miejsc wzrostu potomstwa, przyczyniając się do wzrostu populacji troci i łośosi związanych z tą rzeką,
- rzeka Łeba - nadal zachowały się dawne i współczesne tarliska łośosia i troci. Obecnie troć i łośoś docierają do Lęborka i dopływu Okalica. Po udroźnieniu piętrzenia na Łebie w Lęborku, przewiduje się uzyskanie dostępu do około 6 ha powierzchni dogodnych tarlisk,
- rzeka Reda - istnieją dawne i obecne tarliska łośosia i troci. Obecnie obserwuje się nieliczne osobniki troci i łośosia, którym udaje się przedostać na tarliska powyżej piętrzenia w Ciechocinie. Po jego udroźnieniu przewiduje się uzyskanie dostępu do ok. 3,5 ha powierzchni dogodnych miejsc tarliskowych, znajdujących się w Redzie na odcinku do ujścia

³⁹ Pominięto odcinki rzek istotne dla zachowania ciągłości morfologicznej dla jesiotra.

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

Bolszewki oraz w tym jej dopływie. Do rzeki tej wstępuje również dość liczna populacja siei wędrownej, której migracja kończy się na jazie w Ciechocinie,

- rzeki: Słupia, Łupawa, Łeba, Reda - do tej pory zachowały rozrodczą populację troci; z powodzeniem jest w niej prowadzona restytucja łosiosia,
- rzeka Gwda – były w niej tarliska jesiotra, łosiosia, troci, certy oraz minoga rzeczno; jest szlakiem spływania węgorzy,
- rzeka Wieprza – były w niej liczne tarliska troci i łosiosia; do dzisiaj zachowała populację troci, z powodzeniem jest w niej prowadzona restytucja łosiosia,
- rzeka Nogat - jest szlakiem spływu węgorzy,
- rzeka Wierzyca - rzeka tarliskowa dla troci i minoga rzeczno, potencjalnie może nią wędrować minóg morski, jest również szlakiem spływania węgorzy; powyżej ujścia Małej Wierzycy powierzchnie tarlisk dla diadromicznych gatunków litofilnych są niewielkie, ewentualne odtworzenie drożności nie będzie miało znaczącego wpływu na liczebność populacji tych gatunków,
- rzeka Kamienica (lewy dopływ Słupi) - rzeka tarliskowa dla diadromicznych i potamodromicznych ryb łososiowatych,
- Bukowina (pr. dopływ Łupawy) - rzeki tarliskowe dla diadromicznych ryb łososiowatych.

Rzeki i ich odcinki rzek szczególnie istotne i istotne dla zachowania ciągłości morfologicznej dla populacji organizmów szczególnie wrażliwych na brak ciągłości morfologicznej przedstawiono na rycinie poniżej.

Rycina 5. Odcinki rzek szczególnie istotnych i istotnych dla zachowania ciągłości morfologicznej w kontekście osiągnięcia dobrego stanu/potencjału wód w odniesieniu do ryb diadromicznych (spełniających jednocześnie wymagania ryb potamodromicznych w tych rzekach)

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Ocena potrzeb i priorytetów udroźnienia ciągłości morfologicznej rzek w kontekście osiągnięcia dobrego stanu i potencjału części wód w Polsce (2010), KZGW

Problemy w zakresie funkcjonalnej ochrony korytarzy wiążą się z ich zabudową, wylesieniami oraz usuwaniem zadrzewień, zakrzaczeń, grodzeniem terenów, przekształcaniem użytków i pastwisk w grunty orne, przerywaniem ciągłości morfologicznej rzek przez zabudowę hydrotechniczną, zmniejszaniem powierzchni cennych siedlisk. W aspekcie istniejącej funkcji turystyki kajakowej i perspektyw jej rozwoju, istotne są zagrożenia dla korytarzy rzecznych (w tym szczególnie istotnych i istotnych dla zachowania ciągłości morfologicznej), związane z naruszeniem, mechanicznym niszczeniem siedlisk (tarlisk) ryb.

5. Charakterystyka przyrodnicza oraz w zakresie walorów środowiska kulturowego, z uwzględnieniem położenia szlaków w sieci obszarów chronionych, w tym w obszarach Natura 2000 oraz w korytarzach ekologicznych

Charakterystyka przyrodnicza oraz w zakresie walorów środowiska kulturowego została opracowana w układzie poszczególnych lub powiązanych hydrologicznie szlaków kajakowych. Ze względu na obszerność, materiał przedstawiono w załączniku tekstowym nr 3. Z kolei, w załącznikach tabelarycznych przedstawiono wykaz zawierający informacje o położeniu rekomendowanych punktów obsługi szlaków w obszarach ochrony przyrody oraz w granicach Światowych Rezerwatów Biosfery (TABELA II).

6. Wybrane aspekty dotyczące chłonności, pojemności i przepustowości szlaków kajakowych

W aspekcie wymogu zrównoważonego i bezpiecznego dla środowiska i ludzi, rozwoju turystyki kajakowej, istotne jest przybliżenie zagadnień związanych z chłonnością, pojemnością oraz przepustowością szlaków kajakowych. W opracowaniu „Szlaki turystyczne od pomysłu do realizacji” (pr. zb. pod red. A. Stasiak, J. Śledzińska, B. Włodarczyk, 2014, Warszawa – Łódź), wymienione pojęcia definiuje się następująco⁴⁰:

„Chłonność szlaku turystycznego jest to maksymalna liczba uczestników ruchu turystycznego, którzy mogą równocześnie przebywać na danym szlaku, nie powodując dewastacji i degradacji środowiska przyrodniczego i kulturowego, a tym samym pogorszenia warunków pobytu.

Pojemność szlaku turystycznego to możliwości obsługowe bazy noclegowej (liczba miejsc noclegowych), gastronomicznej (liczba miejsc konsumpcyjnych, wydawanych posiłków) i towarzyszącej (liczba miejsc lub powierzchnia), zlokalizowanych wzdłuż szlaku, określające maksymalną liczbę uczestników ruchu turystycznego mogących równocześnie korzystać z poszczególnych urządzeń szlaku turystycznego, nie przyczyniając się do zmniejszenia zakresu i jakości usług turystycznych oraz nie powodując negatywnych skutków społecznych i gospodarczych.

Przepustowość szlaku turystycznego to maksymalna zdolność szlaku do przepuszczenia (przeptywu) określonej liczby turystów w jednostce czasu. Wartość tego wskaźnika jest uzależniona od warunków przyrodniczych (szerokość ścieżki, spadek terenu, charakter podłoża), wielkości infrastruktury (liczba dróg, połączeń), jej możliwości technicznych (udogodnienia, klamry, łańcuchy, kolejki, wyciągi) oraz stanu technicznego (jakość nawierzchni, stopień zużycia urządzeń) lub celowej działalności człowieka zmierzającej do regulowania natężenia ruchu turystycznego na szlaku z założeniem optymalnego bezpieczeństwa użytkowników.”

⁴⁰ Chłonność turystyczna oznacza zdolność środowiska przyrodniczego do przyjęcia takiego obciążenia przez turystów, które zapewni optymalne warunki wypoczynku i nie spowoduje zachwiania równowagi biocenotycznej w środowisku.

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

Chłonność turystyczną określa się także np. jako zdolność środowiska przyrodniczego do przyjęcia takiego obciążenia przez turystów, które zapewni optymalne warunki wypoczynku i nie spowoduje zachwiania równowagi biocenotycznej w środowisku.⁴¹

Autorzy opracowania „Szlaki turystyczne ...” (2014), określają w sposób następujący wartości optymalne i maksymalne przytoczonych wskaźników:

- 1) Chłonność turystyczna:
 - a) optymalna – nie stwarza zagrożenia dla środowiska przyrodniczego, komfortu użytkowników szlaku turystycznego,
 - b) maksymalna – nie powoduje trwałej degradacji elementów środowiska przyrodniczego;
- 2) Pojemność turystyczna:
 - a) optymalna – nie przyczynia się do zmniejszenia zakresu i poziomu podaży usług turystycznych,
 - b) maksymalna – nie przyczynia się do zmniejszenia zakresu i poziomu podaży usług turystycznych;
- 3) Przepustowość turystyczna:
 - a) optymalna – nie powoduje zbyt szybkiego zużycia infrastruktury,
 - b) maksymalna – gwarantuje bezpieczne użytkowanie szlaku.

W ramach przeglądu danych literaturowych, nie napotkano informacji w zakresie chłonności sieci i poszczególnych szlaków kajakowych w woj. pomorskim. Oszacowanie omawianego wskaźnika dla wszystkich szlaków i ich odcinków objętych przedsięwzięciem strategicznym „Pomorskie Szlaki Kajakowe” nie było również możliwe w niniejszym opracowaniu. Podjęto natomiast próbę oszacowania chłonności turystycznej jezior i ich zespołów stanowiących szlaki kajakowe (tabela nr 6), posługując się dotychczas wypracowywanymi wskaźnikami, dotyczącymi tzw. wód otwartych⁴². Przyjęto 2 wskaźniki chłonności jezior, jako wartości progowe maksymalne oraz optymalne, określone na poziomie odpowiednio 0,8 osoby/ha oraz 1 osoba/ha. Obliczona chłonność dotyczy wszystkich turystów przebywających w strefie wód otwartych. W zakresie możliwości zagospodarowania jezior jako szlaków kajakowych należy kierować się raczej wartością optymalną, zwłaszcza, że ocena chłonności jest zgeneralizowana, nie uwzględniająca specyfiki jezior i ich zlewni.

Tabela. 6. Chłonność jezior w sieci szlaków kajakowych województwa pomorskiego

Sieć szlaków kajakowych	Nazwa szlaku	Nazwa jeziora	Powierzchnia jeziora [ha]	Suma powierzchni jezior w szlaku [ha]	Chłonność jezior [os.]		Sumaryczna chłonność jezior [os.]	
					maksymalna	optymalna	maksymalna	optymalna
I. Brda, jej dopływy i duże jeziora w zlewni	Jezioro Krępsko i Szczytno	Jezioro Krępsko	340,54	959,85	341	273	960	768
		Jezioro Szczytno (Wielkie i Małe)	587,49+31,82 = 619,31		619	495		
	Jezioro Charzykowskie Karsiańskie, Długie	Jezioro Charzykowskie	1 346, 89	2 028,37	1347	1078	2 209	1 767
		Jezioro Karsiańskie z Jeziozem Długim	681,48		682	546		

⁴¹ Turystyka na obszarach chronionych jako czynnik rozwoju ekonomicznego społeczności lokalnych, 2001, Instytut Turystyki Zakład Naukowo-Badawczy w Toruniu, Toruń 2001

⁴² Turystyka na obszarach chronionych jako czynnik rozwoju ekonomicznego społeczności lokalnych, 2001, Instytut Turystyki Zakład Naukowo-Badawczy w Toruniu, Toruń 2001; Projekt strefowanie turystyki w Parku Krajobrazowym Baryczy, <http://barycz.pl/energia/publikacja2.php>

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

	Dybrzk i Łąckie ⁴³	Jezioro Dybrzk	230,28	347,48	230	184	347	278
		Jezioro Łąckie	117,20		117	94		
III. Wda z Graniczną, Trzebioczą i Pilicą oraz jeziora w zlewni	Jeziora Jelenie i Gołuń	Jezioro Jelenie	68,87	406,8	69	55	407	326
		Jezioro Gołuń	337,93		338	270		
	Jeziora Cheb, Słupinko, Słupino	Jezioro Cheb	36,55	159,84	37	30	160	128
		Jezioro Słupinko	57,91		58	46		
Jezioro Słupino	65,38	65	52					
X. Piaśnica i Jezioro Żarnowieckie	Jezioro Żarnowieckie		1 412,67	1 412,67	1413	1130	1 413	1 130
XII. Radunia wraz z jeziorami: „Kółko Jezior Raduńskich”	Kółko Jezior Raduńskich	Jezioro Radolne Górne	379,74	1 983,94	380	304	1 985	1 588
		Jezioro Radolne Dolne	687,71		688	550		
		Jezioro Ostrzyckie	305,05		305	244		
		Jezioro Kłodno	153,13		153	122		
		Jezioro Wielkie Bródno	137,70		138	110		
		Jezioro Małe Bródno	73,57		74	59		
		Jezioro Patulskie	93,01		93	74		
		Jezioro Białe - uzupełniająco	96,35		96	77		
		Jezioro Rekowo - uzupełniająco	57,68		58	46		
Sumarycznie							7481	5985

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem materiałów „Projekt strefowanie turystyki w Parku Krajobrazowym Baryczy, <http://barycz.pl/energia/publikacja2.php>, „Turystyka na obszarach chronionych, jako czynnik rozwoju ekonomicznego społeczności lokalnych.” Instytut Turystyki Zakład Naukowo-Badawczy w Toruniu, Toruń 2001

Z chłonnością szlaku wiąże się problem ustalenia i egzekwowania limitów dotyczących przepustowości szlaku. Ustalenie górnej granicy przepustowości szlaków jest szczególnie ważne w przypadku terenów i elementów środowiska najcenniejszych (ze względu np. na cechy, właściwości, unikalność występowania), a jednocześnie najbardziej zagrożonych presją turystyczną. Przy zakładanym rozwoju turystyki kajakowej, nie wyklucza się, że niektóre odcinki szlaków będą czasowo lub na stałe wyłączane z użytkowania przez turystów uprawiających kajakarstwo. Obecnie zakaz dotyczy części rezerwatów przyrody usytuowanych wzdłuż biegu rzek, jak „Jar Raduni” oraz jezior, w tym dużych akwenów w Słowińskim Parku Narodowym (Gardno, Łebsko).⁴⁴

7. Uwarunkowania w zakresie inwestowania i użytkowania terenów na obszarach chronionych

W zakresie możliwości i warunków realizacji zadań przedsięwzięcia „Pomorskie Szlaki Kajakowe” istotne są uwarunkowania wynikające z funkcjonowania form ochrony przyrody w regionie, uregulowane przepisami ustawy o ochronie przyrody oraz wydanych na jej podstawie przepisów prawa miejscowego.

Szczególne zasady dotyczą terenów objętych obszarowymi formami ochrony przyrody, w postaci parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu oraz obszarów Natura 2000. Przy realizacji zadań w granicach tych obszarów, należy pamiętać o konieczności realizacji celów, dla których zostały one utworzone.

⁴³ Jeziora Dybrzk i Łąckie, wyróżniane we wcześniejszych materiałach dotyczących Projektu w oddzielnej grupie, w niniejszym opracowaniu zaliczone zostały (wraz z punktami obsługi), bezpośrednio do szlaku Brdy. Tutaj, wyjątkowo uwzględnione jako grupa jezior.

⁴⁴ Patrz: rozdział 9

Parki narodowe i rezerваты przyrody

Szczególny reżim w zakresie możliwości zainwestowania i użytkowania turystycznego odnosi się do parków narodowych, reprezentowanych w województwie przez Słowiński Park Narodowy i Park Narodowy Borów Tucholskich oraz rezerwatów przyrody. Ustawa o ochronie przyrody nie wyłącza parków narodowych z turystyki i wypoczynku, ale te funkcje ogranicza i podporządkowuje je podstawowej funkcji ochronnej.⁴⁵

Zakazy obowiązujące m.in. w zakresie zainwestowania i użytkowania terenów w parku narodowym i w rezerwach przyrody zawarte w art. 15 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, z wyjątkami (art. 15 ust. 2 ustawy), dotyczącymi obszarów objętych ochroną krajobrazową już w trakcie ich gospodarczego wykorzystywania. Na obszarze parku narodowego i rezerwatu przyrody, zasadniczo zakazuje się m.in.:

- budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych,
- używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawianie sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania, z wyjątkiem akwenów lub szlaków wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
- biwakowania, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Minister właściwy do spraw środowiska w odniesieniu do parku narodowego, a regionalny dyrektor ochrony środowiska w odniesieniu do rezerwatu przyrody, mogą zezwolić na odstępstwa od obowiązujących zakazów, jeżeli jest to uzasadnione np. celami turystycznymi, rekreacyjnymi lub sportowymi, pod warunkiem, że nie spowoduje to negatywnego oddziaływania na przyrodę parku narodowego.

Zgodnie z art. 12 ust. 1, obszar parku narodowego jest udostępniany, w tym w celach turystycznych i rekreacyjnych, w sposób, który nie wpłynie negatywnie na przyrodę w parku narodowym. Miejsca, które mogą być udostępniane, oraz maksymalna liczba osób mogących przebywać w nich jednocześnie, do czasu sporządzenia planu ochrony, ustalana jest w zadaniach ochronnych parku. Sposoby udostępnienia parku narodowego (m.in. w celach turystycznych, rekreacyjnych i sportowych) są określane przez jego dyrektora, w drodze zarządzenia (art. 8e ust. 1 ustawy). Aktualnie obowiązują:

- ✓ **Zarządzenie nr 13/2015 z dnia 16.03.2015 r. Dyrektora Słowińskiego Parku Narodowego w sprawie udostępnienia Słowińskiego Parku Narodowego w celach edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych i sportowych oraz do fotografowania i filmowania (ze zm.)**

Zgodnie z w/w Zarządzeniem, na obszarze Parku udostępniane są szlaki:

na rzece Łupawie (długość szlaku łącznie 5,0 km)

- odcinek rzeki (w granicach SPN) do jej ujścia do jez. Gardno – linia prosta do ujścia do przystani PTTK w Gardnie Wielkiej,
- odcinek rzeki Łupawy od wypływu z jez. Gardno (od rozwidlenia w miejscu delty wstecznej) do granicy Parku,

na rzece Łebie (długość szlaku 4,5 km)

⁴⁵ W. Radecki, *Ochrona walorów turystycznych w prawie polskim*, Warszawa 2011

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

- odcinek od granicy SPN w górnym biegu rzeki do mostu drogowego na trasie Izbica – Gać.

Jeziora Gardno i Łebsko dopuszczone są do rekreacji z możliwością organizacji zawodów sportowych w uzgodnieniu z dyrektorem Parku tylko w części:

- Gardno w oddziale 147, z umożliwionym slipowaniem sprzętu pływającego na Płycie Retowskiej i przystani PTTK,
- Łebsko w oddziale 148, z umożliwionym slipowaniem m.in. kajaków z nabrzeża po starej przystani rybackiej w Żarnowskiej oraz cumowaniem wyłącznie w strefie 50 m na lewo od pomostu w m. Żarnowska w odległości nie większej niż 10 m od brzegu.

✓ **Zarządzenie nr 10/15 z dnia 25 marca 2015 r. Dyrektora Parku Narodowego „Bory Tucholskie” w sprawie udostępnienia Parku Narodowego „Bory Tucholskie” dla edukacji i turystyki (ze zm.).**

W zarządzeniu brak ustaleń dotyczących udostępnienia Parku dla turystyki kajakowej (szlak Brdy przebiega tylko w sąsiedztwie Parku). Ustala się natomiast np. wielkość grup wycieczkowych – maksymalnie 30 osób. Grupy zorganizowane (grupy wycieczkowe) mogą się poruszać po terenie Parku jedynie z przewodnikiem.

Art. 20 ust. 3 pkt 5 stanowi, że wskazanie obszarów i miejsc udostępnianych dla celów turystycznych i rekreacyjnych oraz określenie sposobów ich udostępniania w parkach narodowych i rezerwach przyrody następuje w planach ochrony.

Plan ochrony dla PN „Bory Tucholskie”, opublikowany został w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2008 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Parku Narodowego „Bory Tucholskie” Dz. U. Nr 230 poz. 1545). W planie, wśród miejsc udostępnianych w celach rekreacyjnych wskazuje się **Chociński Młyn – oddział 161, jako miejsce udostępnienia kajaków, z maksymalną liczbą osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu – 50.**

Słowiński Park Narodowy dotychczas nie posiada planu ochrony.

W odniesieniu do **rezerwatów przyrody** ustanowionych na obszarze województwa, obowiązują zróżnicowane uwarunkowania w zakresie ich udostępnienia dla celów turystycznych i rekreacyjnych, w tym turystyki kajakowej. Poniżej, w zestawieniu tabelarycznym podano informacje w zakresie udostępnienia tych rezerwatów przyrody ustanowionych na obszarze województwa, które znajdują się bezpośrednio na szlakach kajakowych i położonych w ich pobliżu (do ok. 1 km od przebiegu szlaku kajakowego, tj. w promieniu potencjalnie możliwej penetracji przez uczestników spływów kajakowych).

Tabela 7. Udostępnienie rezerwatów przyrody do celów turystycznych

Szlak kajakowy	Nazwa rezerwatu przyrody (cel, przedmiot ochrony)	Informacje w zakresie udostępnienia	Podstawy prawne
Brda	Przytoń (<i>Żyzna i kwaśna buczyna niżowa na skarpie Brdy. Liczne pomnikowe drzewa w wieku ok. 200 lat.</i>)	Rezerwat udostępniony do celów turystycznych: rzeka Brda udostępniona na odcinku ograniczonym drogami: od północy Lipnica-Rzeczennica, od południa Przechlewo-Koszała, wyłącznie do spływów kajakowych, bez możliwości zatrzymania się i biwakowania w	Rozporządzenie Nr 94/06 Wojewody Pomorskiego z dnia 28 grudnia 2006 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Przytoń"

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

		rezerwacie.	
	<p>Jeziro Małe Łowne (Dobrze zachowane torfowisko przejściowe otaczające jeziora dystroficzne. Stanowisko licznych rzadkich i chronionych gatunków roślin naczyniowych i zarodnikowych.)</p>	Rezerwat nieudostępniony	brak planu ochrony, brak odstępstw od zakazu 15 ust. 1 pkt 21 Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 22 lipca 2016 r., publikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego, poz. 2781, w sprawie rezerwatu przyrody „Jeziro Małe Łowne”
	<p>Bagnisko Niedźwiady (Torfowisko przejściowe i bór bagienny otoczone przez bory sosnowe. Stanowisko kilku rzadkich gatunków roślin naczyniowych i zarodnikowych.)</p>	Rezerwat nieudostępniony	brak planu ochrony, brak odstępstw od zakazu 15 ust. 1 pkt 21
	<p>Osiedle Kormoranów (Największa w kraju kolonia kormorana czarnego w momencie utworzenia rezerwatu. Obecnie ochrona żywej buczyny niżowej z pomnikowymi okazami buka.)</p>	Ścieżka edukacyjna wyłącznie do ruchu pieszego.	Zarządzenie Nr 52012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 20 stycznia 2012 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Osiedle Kormoranów"
Zbrzyca przepływa przez jezioro	<p>Jeziro Laska (Miejsca lęgowe licznych ptaków wodno-błotnych.)</p>	Rezerwat nieudostępniony	brak planu ochrony, brak odstępstw od zakazu 15 ust. 1 pkt 21
	<p>Piecki (Flora i zbiorowiska roślinne charakterystyczne dla jezior lobeliowych, torfowisk przejściowych, świeżych i bagiennych borów sosnowych, z gatunkami roślin chronionych, rzadkich oraz zagrożonych wyginięciem.)</p>	Rezerwat nieudostępniony	brak planu ochrony, brak odstępstw od zakazu 15 ust. 1 pkt 21
Gwda	<p>Dolina Gwdy (Dolina rzeki Gwdy z licznymi zakolami, bystrzami i meandrami. Skarpa nad rzeką. Dobrze zachowane bory świeże i mieszane, fragmenty grądów i łągów.)</p>	Rezerwat nieudostępniony	brak planu ochrony, brak odstępstw od zakazu 15 ust. 1 pkt 21
Biała	<p>Międzybórz (Fragment ok. 170-letniego drzewostanu bukowego z domieszką dębów i sosny.)</p>	Rezerwat nieudostępniony	brak planu ochrony, brak odstępstw od zakazu 15 ust. 1 pkt 21
Wda	<p>Kręgi Kamienne (Głazy narzutowe ułożone w kręgi. Najbardziej znany spośród kilku w województwie obiektów tego typu położonych na tzw. Szlaku Gotów. Na głazach liczne gatunki reliktowych mchów i porostów.)</p>	Ścieżka edukacyjna wyłącznie do ruchu pieszego	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 4 sierpnia 2014 r. w sprawie wyznaczenia szlaku udostępnionego dla ruchu pieszego w rezerwacie przyrody "Kręgi Kamienne"

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

	Krzywe Koło w Pętli Wdy (Grąd subkontynentalny nad rzeką Wdą wykształcony w trzech postaciach wilgotnościowo – troficznych. Okazały 180–letni drzewostan ze znacznym udziałem lipy drobnolistnej. Stanowisko szeregu rzadkich i chronionych gatunków roślin naczyniowych. m.in. jarzębu.)	Ścieżka edukacyjna wyłącznie do ruchu pieszego	Zarządzenie Nr 3/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 20 stycznia 2012 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Krzywe Koło w Pętli Wdy" (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2012 r. poz. 837)
Wierzyca	Brzęczek (Zbiorowisko żyznej i kwaśnej buczyny pomorskiej z okazałym ok. 150-letnim drzewostanem. Stanowisko rzadkich i chronionych gatunków roślin naczyniowych.)	Rezerwat udostępniony w celach turystycznym – wybrane drogi leśne	Rozporządzenie Nr 1/08 Wojewody Pomorskiego z dnia 9 stycznia 2008 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Brzęczek” (Dz. Urz. Woj. Pom. Nr 5 poz. 143)
	Mechowisko Krąg (Celem ochrony przyrody jest zachowanie ekosystemu torfowiska alkalicznego z unikatową florą mchów i roślin naczyniowych.)	Rezerwat nieudostępniony	
Wieprza z Pokrzywną	Torfowisko Potoczek (Zbiorowiska torfowiskowe i bór bagienny. Bardzo bogata populacja listery sercowatej.)	Rezerwat nieudostępniony	brak planu ochrony, brak odstępstw od zakazu 15 ust. 1 pkt 21
Słupia odcinek rzeki w granicach rezerwatu	Gołębia Góra (Skraj wysoczyzny morenowej z kwaśną buczyną pomorską. Pomnikowe okazy sosen i buków. Rzadkie i chronione gatunki roślin naczyniowych.)	Rezerwat nieudostępniony do celów turystycznych	brak planu ochrony, brak odstępstw od zakazu 15 ust. 1 pkt 21
	Dolina Huczka (Teren rezerwatu obejmuje głębokie rozcięcie erozyjne z płynącym w nim potokiem Huczek, dopływem rzeki Słupi. Na obszarze rezerwatu dominują fitocenozy: kwaśnej buczyny niżowej, żyznej buczyny pomorskiej, grądu pomorskiego. Na terenie rezerwatu występują liczne nisze źródłiskowe.)	Rezerwat nieudostępniony	brak planu ochrony, brak odstępstw od zakazu 15 ust. 1 pkt 21
	Buczyna nad Słupią (Mozaika grądu, łągu i buczyn na dnie i zbocza doliny Słupi. Stanowisko szeregu rzadkich gatunków roślin.)	Rezerwat udostępniony dla ruchu pieszego i rowerowego	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 19 maja 2014 r. w sprawie wyznaczenia szlaków udostępnionych dla ruchu pieszego i rowerowego w rezerwacie przyrody "Buczyna nad Słupią"
	Źródłiskowe Torfowisko (Obejmuje wiszące torfowisko źródłiskowe wraz z kompleksem źródeł, lasów bagiennych oraz lasów liściastych porastających	Rezerwat nieudostępniony	brak planu ochrony, brak odstępstw od zakazu 15 ust. 1 pkt 21

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

	<i>strome zbocze w sąsiedztwie torfowiska.)</i>		
	Jezioro Małe i Duże Sitno <i>(Dwa jeziora otoczone torfowiskiem przejściowym z szeregiem rzadkich i chronionych gatunków roślin naczyniowych. Dobrze zachowany bór bagienny. Ostoja kilku gatunków ptaków.)</i>	Rezerwat nieudostępniiony	brak planu ochrony, brak odstępstw od zakazu 15 ust. 1 pkt 21
	Skotawskie Łąki <i>(Obejmuje obszar źródliskowy rzeki Skotawy, z jeziorami: Lipieniec Duży, Lipieniec Mały i Spokojne oraz ekosystemami torfowiskowymi, łąkowymi i szuwarowymi.)</i>	Rezerwat nieudostępniiony	brak planu ochrony, brak odstępstw od zakazu 15 ust. 1 pkt 21
	Mechowiska Czaple <i>(Rezerwat obejmuje granice niewielkiego ciek, dopływu Słupi. W dolinie wykształciła się mozaika różnorodnych ekosystemów, wśród których za najcenniejsze uznano torfowiska soligeniczne, m.in. źródliskowe torfowiska wiszące.)</i>	Rezerwat nieudostępniiony	brak planu ochrony, brak odstępstw od zakazu 15 ust. 1 pkt 21
	Las nad Jeziorem Mądrzechowskim <i>(Fragment zbocza nad jeziorem z dobrze zachowanym fragmentem grądu i łągu. Stanowisko skrzyżu olbrzymiego.)</i>	Rezerwat udostępniiony dla ruchu pieszego	Zarządzenie Nr 73/2008 Wojewody Pomorskiego z dnia 30 kwietnia 2008 roku w sprawie wyznaczenia szlaku udostępniionego do ruchu pieszego w rezerwacie przyrody "Las nad Jeziorem Mądrzechowskim"
	Mechowiska Sulęczyńskie <i>(Torfowisko alkaliczne (mechowisko) z bardzo dobrze zachowaną i zróżnicowaną szatą roślinną. Do najcenniejszych składników flory naczyniowej należą: lipiennik Loesela Liparis loeselii, wątlík błotny Hammarbya paludosa, grupa taksonów z rodzaju kukutka i in. We florze rezerwatu licznie reprezentowane są reliktu glacialne – notowane w Polsce na rozproszonych stanowiskach oraz, z uwagi na uwarunkowania siedliskowe, gatunki kalcylilne.)</i>	Rezerwat nieudostępniiony	brak planu ochrony, brak odstępstw od zakazu 15 ust. 1 pkt 21
Łupawa	Skotawskie Łąki <i>(Obejmuje obszar źródliskowy rzeki Skotawy, z jeziorami: Lipieniec Duży, Lipieniec Mały i Spokojne oraz ekosystemami torfowiskowymi, łąkowymi i szuwarowymi.)</i>	Rezerwat nieudostępniiony	brak planu ochrony, brak odstępstw od zakazu 15 ust. 1 pkt 21
Łeba	Staniszewskie Zdroje <i>(Strome zbocza górnego odcinka dol. Łeby z licznymi, bardzo dobrze zachowanymi źródliskami. Silna mozaika leśnych zbiorowisk roślinnych – buczyn, grądu,</i>	Rezerwat nieudostępniiony	

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

	<p>łęgow, w tym także łągu podgórskiego. Bardzo bogata i zróżnicowana flora roślin naczyniowych, wśród których wyróżniają się rośliny o charakterze podgórsko-górskim: przetacznik górski, skrzyp olbrzymi.)</p>		
	<p>Paraszyńskie Wąwozy (Biocenozy leśne i źródłiskowe z rzadkimi i chronionymi gatunkami roślin i zwierząt; liczne źródłiska, silnie urozmaicona rzeźba terenu.)</p>	<p>Rezerwat udostępniony dla ruchu pieszego</p>	<p>Zarządzenie Regionalnego dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 03 marca 2014 r. w sprawie wyznaczenia szlaku udostępnionego dla ruchu pieszego w rezerwacie przyrody "Paraszyńskie Wąwozy"</p>
	<p>Czarne Bagno (Celem ochrony jest zachowanie fragmentów rozległego torfowiska wysokiego typu bałtyckiego z występującymi na nim mszarami, wrzosowiskami, zbiorowiskami leśnymi, wodnymi i szuwarowymi.)</p>	<p>wyłącznie pieszo i po wyznaczonych szlakach; ścieżka dydaktyczna</p>	<p>Rozporządzenie Nr 28/07 Wojewody Pomorskiego z dnia 22 października 2007 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Czarne Bagno" (Dz. Urz. Woj. Pom. Nr 155 poz. 2908)</p>
	<p>Łebskie Bagno (Celem ochrony jest zachowanie torfowiska wysokiego typu bałtyckiego z występującymi na nim ekosystemami mszarnymi, wrzosowiskowymi i leśnymi.)</p>	<p>Rezerwat nieudostępniony</p>	
	<p>Las Górkowski (Brzezina bagienna i ols w dolinie Łupawy. Ostoja licznych gatunków ptaków i ssaków.)</p>	<p>Udostępnione wybrane drogi leśne</p>	<p>Rozporządzenie Nr 26/07 Wojewody Pomorskiego z dnia 8 października 2007 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Las Górkowski" (Dz. Urz. Woj. Pom. Nr 148 poz. 2787)</p>
Reda	<p>Beka (Ujęciowy odcinek Redy z silnie zabagnionymi łąkami i szuwarami. Znaczna mozaika różnych zbiorowisk bagiennych i łąkowych, a także muraw napiaskowych na niskich wydmach nad-morskich. Stanowisko rzadkich i chronionych roślin naczyniowych. Ostoja licznej awifauny.)</p>	<p>Udostępniony tylko dla ruchu pieszego i rowerowego po ściśle oznaczonym szlaku</p>	<p>Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 15 października 2014 r. w sprawie wyznaczenia szlaków udostępnionych dla ruchu pieszego i rowerowego w rezerwacie przyrody "Beka"</p>
Piaśnica	<p>Piaśnickie Łąki (Najlepiej zachowany fragment zmiennowilgotnych łąk w widłach rzeki Piaśnicy i jej starorzecza. Bardzo silna mozaika roślinności nieleśnej i leśnej (głównie lasy brzoźowo – dębowe). Stanowisko bardzo licznych gatunków roślin naczyniowych, wielokrotnie stanowisko turzycy Buxbauma.)</p>	<p>Rezerwat nieudostępniony</p>	
Czarna Woda	<p>Bielawa (Dobrze zachowane torfowisko wysokiego typu atlantyckiego z charakterystyczną roślinnością, stanowiącą ostoję ptactwa wodno-błotnego.)</p>	<p>Rezerwat nieudostępniony</p>	

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

Radunia	<p>Jar rzeki Raduni <i>(Przełomowy odcinek Raduni ze stromymi brzegami, meandrującą i tworzącą bystrza, rzeką. Zbiorowiska grądów i łągów olszowych oraz buczyn. Bardzo bogata flora roślin naczyniowych z licznymi gatunkami rzadkimi i chronionymi. Bogate skupienie gatunków o podgórskich.)</i></p> <p><i>Radunia przepływa przez rezerwat</i></p>	<p>Wyłącznie pieszo i po wyznaczonych szlakach; ogólnodostępny.</p> <p>Rzeka Radunia w granicach rezerwatu nie jest udostępniona dla spływów kajakami, łodziami itp.</p> <p>Ze względu na zły stan techniczny kładek do czasu ich remontu nie ma przejścia przez Radunię. Wyznaczono szlak zastępczy poza rezerwatem.</p>	<p>Zarządzenie Nr 28/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 28 września 2012 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Jar Rzeki Raduni", ze zm.: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 4 lipca 2016 r., publikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego, poz. 2552, w sprawie zmiany zarządzenia w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Jar Rzeki Raduni”</p>
	<p>Jar Reknicy <i>(Przełomowy odcinek Reknicy o cechach cieku podgórskiego. Liczne osuwiska i wysięki. Dobrze zachowane buczyny, grądy i łągi. Bardzo bogata flora z udziałem licznej grupy gat. rzadkich i chronionych, w tym o podgórskim charakterze zasięgu.)</i></p>	<p>Rezerwat nieudostępniony</p>	<p>Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 13 czerwca 2016 r., publikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego, poz. 2160, w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Jar Reknicy”</p>
Radunia, Kółko Jezior Raduńskich	<p>Ostrzycki Las <i>(Zbiorowiska żyznej i kwaśnej buczyny niżowej oraz grądu. Jedyne stanowisko w województwie, buczyny nawapiennej. Bardzo bogata flora roślin naczyniowych, liczne gatunki storczyków, w tym najbogatsze stanowisko obuwika w regionie i stanowisko storzana bezlistnego.)</i></p>	<p>Wyznaczony szlak udostępniony dla ruchu pieszego i rowerowego</p>	<p>Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 4 sierpnia 2014 r. w sprawie wyznaczenia szlaku udostępnionego dla ruchu pieszego i rowerowego w rezerwacie przyrody "Ostrzycki Las"; Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 14 maja 2015 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Ostrzycki Las”</p>
Martwa Wisła (z Wisłą Śmiałą)	<p>Ptasi Raj <i>(Dwa zarastające jeziora eutroficzne w pobliżu ujścia Wisły Śmiałej. Stanowiska łąkowe bardzo rzadkich gatunków ptaków, m.in. wąsatki, sieweczki rzecznej i strumieniówki. Miejsce odpoczynku i żerowania wielu przelotnych ptaków wodno-błotnych.)</i></p>	<p>Wyznaczony szlak udostępniony dla ruchu pieszego i rowerowego</p>	<p>Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 8 grudnia 2014 r. w sprawie wyznaczenia szlaków udostępnionych dla ruchu pieszego i rowerowego w rezerwacie przyrody "Ptasi Raj"</p>

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

Nogat ⁴⁶	Biała Góra <i>(Zbiorowisko roślin kserofitycznych (ciepłolubnych) na fragmentach odsłoniętych zboczy Doliny Wisły. Rezerwat silnie zarasta roślinnością krzewiastą i nalotami drzew.)</i>	Udostępniony do celów turystycznych (wyłącznie po polnej drodze sąsiadującej z południową granicą oddziału 123)	Rozporządzenie Nr 1/07 Wojewody Pomorskiego z dnia 4 stycznia 2007 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Białą Góra" (Dz. Urz. Woj. Pom. Nr 9 poz. 625); Zarządzenie Nr 48/2013 RDOŚ w Gdańsku z dnia 20 grudnia 2013 r. w sprawie wyznaczenia szlaków udostępnionych dla ruchu pieszego, rowerowego i jazdy konnej wierzchem w rezerwacie przyrody Białogóra
	Las Mątawski <i>(Pozostałość lasów łęgowych, ongiś rozpowszechnionych na Żuławach. Okazały ok. 150-letni drzewostan jesionowo-wiązowy.)</i>	Rezerwat nieudostępniony	
	Parów Węgry <i>(Fragment grądu subkontynentalnego ze stanowiskami kilku gatunków ciepłolubnych. Dawniej bogate stanowisko tych gatunków.)</i>	Rezerwat nieudostępniony w celu turystycznym (udostępniony jedynie w celu naukowym i dydaktycznym, na wniosek)	Rozporządzenie Nr 93/06 Wojewody Pomorskiego z dnia 28 grudnia 2006 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Parów Węgry” (Dz. Urz. Woj. Pom. Z 2007 r. Nr 6 poz. 192)
Liwa	Jezioro Liwieniec <i>(Ostoja ptaków wodno-błotnych. Miejsce gniazdowania łabędzia niemego. Kolonia łęgowa mewy śmieszki.) Liwa przepływa przez jezioro</i>	Jednym z ustaleń planu ochrony w zakresie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków jest ukierunkowanie ruchu turystycznego (kajakowego) poprzez terenowe wytyczne istniejącego już szlaku kajakowego i oznaczenie jego przebiegu np. bojami, pachołkami na wodzie; W planie ochrony zapis, że udostępnienie – na podstawie zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 3 czerwca 2015 r. w sprawie wyznaczenia szlaku w rezerwacie przyrody „Jezioro Liwieniec” (brak w bazie aktów prawnych).	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 17 lutego 2016 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Jezioro Liwieniec”

⁴⁶ Poza granicami województwa pomorskiego, już na terenie woj. warmińsko-mazurskiego nad rzeką Nogat znajduje się rezerwat „Ujście Nogatu” utworzony w 2001 r. (Dz.Urz. Woj. Warm.– Maz. nr 142, poz. 2040). Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie siedlisk ptaków łęgowych, a także zapewnienie odpowiednich miejsc odpoczynku i żerowania ptakom w okresach wędrówek. Zajmuje powierzchnię 408,98 ha, położony jest na terenie gmin Elbląg i Tolkmicko, powiat elbląski, obejmuje m.in. wody Zalewu Wiślanego. (http://encyklopedia.warmia.mazury.pl/index.php/Rezerwat_Uj%C5%9Bcie_Nogatu; Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 23 maja 2016 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Ujście Nogatu” (Dz.Urz. Woj. Warm.– Maz. z 2016 r. poz. 2274)

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

	<p>Kwidzyńskie Ostnice (<i>Utworzony dla ochrony najbardziej wysuniętego na północ stanowiska ostnicy Jana. Nieliczne populacje kilku gatunków roślin ciepłolubnych.</i>)</p>	<p>Udostępniony dla celów turystycznych, rekreacyjnych: droga leśna przebiegająca przez środkową część rezerwatu.</p>	<p>Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 11 lipca 2016 r., w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Kwidzyńskie Ostnice” publikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego, poz. 2553</p>
	<p>Biała Góra (<i>Zbiorowisko roślin kserofitycznych (ciepłolubnych) na fragmentach odsłoniętych zboczy Doliny Wisły. Rezerwat silnie zarasta roślinnością krzewiastą i nalotami drzew.</i>)</p>	<p>Udostępniony do celów turystycznych (wyłącznie po udostępnionej polnej drodze sąsiadującej z południową granicą oddziału 123)</p>	<p>Rozporządzenie Nr 1/07 Wojewody Pomorskiego z dnia 4 stycznia 2007 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Biała Góra" (Dz. Urz. Woj. Pom. Nr 9 poz. 625) Zarządzenie Nr 48/2013 RDOŚ w Gdańsku z dnia 20 grudnia 2013 r. w sprawie wyznaczenia szlaków udostępnionych dla ruchu pieszego, rowerowego i jazdy konnej wierzchem w rezerwacie przyrody Białogóra</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji zamieszczonych na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gdańsku

Dla części rezerwatów oraz obu parków narodowych zostały wyznaczone otuliny. W otulinach reżim prawny rezerwatu przyrody, czy też parku narodowego, nie obowiązuje, „otulina tylko chroni” formę ochrony przyrody, dla której została utworzona. Dla obszarów pozostających w granicach otulin brak jest zatem ustawowych zakazów odnoszących się do zabudowy i użytkowania terenów.

Nawiązując ponownie do parków narodowych, należy dodać, że Słowiński Park Narodowy oraz Park Narodowy znajduje się na liście rezerwatów biosfery UNESCO (MaB). Włączenie SPN oraz PN Bory Tucholskie do sieci międzynarodowej nie wiąże się z dodatkowym reżimem prawnym, ale fakt uznania obu parków za rezerwaty biosfery UNESCO skłania do szczególnie starannej ochrony ich walorów. SPN dodatkowo objęty jest ochroną na podstawie Konwencji Ramsarskiej, jako obszar zamieszczony w spisie obszarów wodno-błotnych o znaczeniu międzynarodowym. „Obiekty objęte ochroną na podstawie konwencji ramsarskiej mają z istoty swej znaczne walory turystyczne przede wszystkim ze względu na możliwość obserwacji ptaków, która jest jedną z rozwijających się form turystyki, dlatego ochrona obszarów wodno-błotnych jest tym samym ochroną walorów turystycznych. Ochrona parków narodowych i rezerwatów przyrody zgłoszonych do Spisu nie jest inna niż pozostałych parków narodowych i rezerwatów przyrody, ale to, że stanowi ona międzynarodowy obowiązek naszego państwa, w pewien sposób wzmacnia ochronę. Należy także podkreślić, że konwencja wymaga od stron ochrony obszarów wodno-błotnych o znaczeniu międzynarodowym nawet wtedy, gdy nie zostały zgłoszone do spisu.”⁴⁷

W załączniku tabelarycznym (TABELA II) wskazano m.in., które punkty obsługi szlaków kajakowych znajdują się w granicach i w pobliżu parków narodowych i rezerwatów przyrody oraz w ich otulinach (informacja o położeniu w granicach w/w form ochrony przyrody

⁴⁷ W. Radecki, *Ochrona walorów turystycznych w prawie polskim*, Warszawa 2011

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

wymaga sprawdzenia, ze względu na konieczność posługiwania się punktowo określonym położeniem miejsc obsługi szlaków kajakowych w niniejszym, regionalnym opracowaniu).

Parki krajobrazowe

W związku z przebiegiem szlaków kajakowych przez parki krajobrazowe⁴⁸, niezbędne jest uwzględnianie szczególnych zasad zagospodarowania i użytkowania obowiązujących na terenach objętych tą formą ochrony przyrody.

Działania na obszarze parku krajobrazowego nie są bezwzględnie podporządkowane ochronie przyrody, obowiązuje bowiem zasada, że grunty rolne i leśne oraz inne nieruchomości w parku pozostawia się w gospodarczym wykorzystaniu. Wykorzystanie terenów w parku krajobrazowym m.in. dla rozwoju turystyki kajakowej jest możliwe, pod warunkiem, że nie zagraża to wartościom przyrodniczym, historycznym i kulturowym oraz walorom krajobrazowym parku.

Stan prawny dla 7 parków krajobrazowych położonych w całości w województwie pomorskim uregulowany jest uchwałami przyjętymi w 2011 roku, obowiązującymi wraz ze zmianami wynikającymi z kolejnych uchwał podjętych dla 5 parków krajobrazowych. Wykaz obowiązujących uchwał Sejmiku Województwa Pomorskiego w sprawie poszczególnych parków krajobrazowych zawiera tabela 8.

Tabela 8. Uchwały w sprawie parków krajobrazowych⁴⁹

L.p.	Park Krajobrazowy	Uchwała
1.	Nadmorski Park Krajobrazowy	Uchwała nr 142/VII/11 z dnia 27 kwietnia 2011 r. Sejmiku Województwa Pomorskiego w sprawie Nadmorskiego Parku Krajobrazowego /Dz.Urz. Woj. Pomorskiego Nr 66 poz. 7576/
2.	Zaborski Park Krajobrazowy	Uchwała nr 144/VII/11 z dnia 27 kwietnia 2011 r. Sejmiku Województwa Pomorskiego w sprawie Zaborskiego Parku Krajobrazowego /Dz.Urz. Woj. Pomorskiego Nr 66 poz. 7585/, zmieniona uchwałą nr 891/XLI/14 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 30 czerwca 2014 r. o zmianie uchwały Sejmiku Województwa Pomorskiego w sprawie Zaborskiego Parku Krajobrazowego /Dz.Urz. Woj. Pomorskiego z 2014 r. poz. 2714/ i uchwałą nr 264/XXIV/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lipca 2016 r. o zmianie uchwały Sejmiku Województwa Pomorskiego w sprawie Zaborskiego Parku Krajobrazowego /Dz.Urz. Woj. Pomorskiego z 2016 r. poz. 2947/
3.	Wdzydzki Park Krajobrazowy	Uchwała nr 145/VII/11 z dnia 27 kwietnia 2011 r. Sejmiku Województwa Pomorskiego w sprawie Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego /Dz.Urz. Woj. Pomorskiego Nr 66 poz. 7589/, zmieniona uchwałą nr 260/XXIV/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lipca 2016 r. o zmianie uchwały Sejmiku Województwa Pomorskiego w sprawie Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego /Dz.Urz. Woj. Pomorskiego z 2016 r. poz. 2943/
4.	Park Krajobrazowy „Dolina Słupi”	Uchwała nr 146/VII/11 z dnia 27 kwietnia 2011 r. Sejmiku

⁴⁸ W granicach województwa pomorskiego znajduje się 7 parków krajobrazowych oraz 2 parki stanowiące kontynuację parków krajobrazowych w ościennych województwach. Przez większość z nich, tj. przez: Nadmorski Park Krajobrazowy, Zaborski Park Krajobrazowy, Wdzydzki Park Krajobrazowy Kaszubski Park Krajobrazowy oraz Park Krajobrazowy „Dolina Słupi”, a także parki położone fragmentarycznie w granicach województwa: Tucholski Park Krajobrazowy, Park Krajobrazowy Lasów Iławskich., przebiegają szlaki kajakowe objęte projektem „Pomorskie Szlaki Kajakowe”. Poza siecią szlaków kajakowych pozostaje Trójmiejski Park Krajobrazowy oraz Park Krajobrazowy „Mierzeja Wiślana”.

⁴⁹ Stan uaktualniony na dzień 1.09.2016 r.

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

		Województwa Pomorskiego w sprawie Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi” /Dz.Urz. Woj. Pomorskiego Nr 66 poz. 7592/, zmieniona uchwałą nr 262/XXIV/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lipca 2016 r. o zmianie uchwały Sejmiku Województwa Pomorskiego w sprawie Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi” /Dz.Urz. Woj. Pomorskiego z 2016 r. poz. 2945/
5.	Kaszubski Park Krajobrazowy	Uchwała nr 147/VII/11 z dnia 27 kwietnia 2011 r. Sejmiku Województwa Pomorskiego w sprawie Kaszubskiego Parku Krajobrazowego /Dz.Urz. Woj. Pomorskiego Nr 66 poz. 7597/
6.	Park Krajobrazowy „Mierzeja Wiślana”*	Uchwała Nr 148/VII/11 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 27 kwietnia 2011 r. w sprawie Parku Krajobrazowego "Mierzeja Wiślana" /Dz.Urz. Woj. Pomorskiego Nr 66 poz. 7601/, zmieniona uchwałą nr 261/XXIV/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lipca 2016 r. o zmianie uchwały Sejmiku Województwa Pomorskiego w sprawie Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana” /Dz.Urz. Woj. Pomorskiego z 2016 r. poz. 2944/
7.	Trójmiejski Park Krajobrazowy*	Uchwała nr 143/VII/11 z dnia 27 kwietnia 2011 r. Sejmiku Województwa Pomorskiego w sprawie Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego /Dz.Urz. Woj. Pomorskiego Nr 66 poz. 7581/, zmieniona uchwałą nr 263/XXIV/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lipca 2016 r. o zmianie uchwały Sejmiku Województwa Pomorskiego w sprawie Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego /Dz.Urz. Woj. Pomorskiego z 2016 r. poz. 2946/

* Gwiazdką oznaczono parki krajobrazowe znajdujące się poza siecią szlaków kajakowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie Dzienników Urzędowych Województwa Pomorskiego

Warunki inwestowania w parkach krajobrazowych określają stosowne przepisy prawa, w szczególności ustawa o ochronie przyrody oraz stosowne uchwały sejmiku wojewódzkiego.

Wśród zakazów, wybranych spośród ustawowych, obowiązujących we wszystkich parkach krajobrazowych na podstawie stosownych uchwał Sejmiku Województwa Pomorskiego, do szczególnie istotnych, ze względu na planowany rozwój zagospodarowania i użytkowania szlaków kajakowych, należą:

- 1) Zakaz realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy ooś;
Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody, zakaz, o którym tutaj mowa nie dotyczy realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko nie jest obowiązkowe i przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak niekorzystnego wpływu na przyrodę i krajobraz parku krajobrazowego.
- 2) Zakaz umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej;
- 3) Zakaz likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;

W ostatnio zmienionych uchwałach dla pięciu parków krajobrazowych: Zaborskiego Parku Krajobrazowego, Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego, Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego, Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi” i Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana”, doprecyzowano, że zakaz likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych dotyczy zadrzewień o charakterze pasmowym, pełniących funkcje przeciwoerozyjne oraz o charakterze obszarowym w formie kęp, wyraźnie odróżniających się w krajobrazie. Wprowadzenie tego zapisu ma umożliwić usuwanie drzew i krzewów na gruntach rolnych, które wyrosły na gruntach ornym, łąkach i pastwiskach w efekcie zaniechania prowadzenia gospodarki rolnej.

Należy dodać, że w przypadku zakazu likwidowania i niszczenia zadrzewień ustalonego w parkach krajobrazowych, ustawodawca wprowadził odstępstwo, które dotyczy drzew i krzewów należących do gatunków obcych, określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 września 2011 r. w sprawie listy roślin i zwierząt gatunków obcych, które w przypadku uwolnienia do środowiska przyrodniczego mogą zagrozić gatunkom rodzimym lub siedliskom przyrodniczym (Dz. U. Nr 210, poz. 1260)⁵⁰.

- 4) Zakaz wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- 5) Zakaz dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- 6) Zakaz budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:
 - linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,
 - zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 122 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne,
 - z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej.

Przytoczony w punkcie 6 zakaz, zgodnie z brzmieniem znowelizowanej ustawy o ochronie przyrody, został literalnie zamieszczony w zmienionych uchwałach dla pięciu w/w parków krajobrazowych⁵¹. W uchwałach obowiązujących dla 2 pozostałych parków, to jest Nadmorskiego Parku Krajobrazowego i Kaszubskiego Parku Krajobrazowego, jest mowa o zakazie „budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej”. W razie wątpliwości, zapis wymaga interpretacji zgodnie z brzmieniem art. 17 ust. 1 pkt 7 ustawy o ochronie przyrody.

Omawiany zakaz zabudowy, na warunkach i w zakresie wskazanym szczegółowo w uchwałach obowiązujących dla poszczególnych parków krajobrazowych, nie dotyczy odpowiednio obszarów zwartej zabudowy miejscowości w granicach określonych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, istniejących siedlisk rolniczych oraz istniejących obiektów lotniskowych, mieszkalnych

⁵⁰ Art. 17 ust. 3a ustawy o ochronie przyrody

⁵¹ tj. Zaborskiego Parku Krajobrazowego, Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego, Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego, Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi” i Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana”

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

i usługowych, zrealizowanych na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które utraciły moc przed dniem 1 stycznia 2004 r.

Kolejne odstępstwo od zakazu zabudowy, o którym mowa w punkcie 6, dotyczy budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych służących celom parku krajobrazowego i dotyczy, po zmianach uchwał, 5-ciu parków krajobrazowych,

- 7) Zakaz likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- 8) Zakaz lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 200 m od krawędzi brzegów klifowych oraz w pasie technicznym brzegu morskiego (z uwzględnieniem wyjątków określonych w uchwałach dla w/w parków krajobrazowych obowiązujących wraz ze zmianami przyjętymi w kolejnych uchwałach), określony dla 2 parków krajobrazowych, tj. Nadmorskiego Parku Krajobrazowego oraz Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana”.
- 9) Zakaz używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach, obowiązujący z odstępstwami określonymi w ustawie i w uchwałach wraz z ich zmianami (w tym w zakresie używania łodzi o napędzie elektrycznym o mocy do 5 KM, z wyłączeniem jezior lobeliowych) – zakaz jest istotny w aspekcie dostrzegania turystyki kajakowej jako alternatywnej, bardziej przyjaznej dla środowiska wodnego i nadwodnego, formy aktywności turystycznej na jeziorach.

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody (art. 17 ust. 2 pkt 4), wszystkie określone w uchwałach dla parków zakazy nie mają zastosowania w przypadku realizacji inwestycji celu publicznego w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, zwanej dalej "inwestycją celu publicznego". Z literalnego brzmienia przytoczonego przepisu wynika, że w parku krajobrazowym dopuszcza się inwestycje celu publicznego, nawet jeśli znacząco oddziałują na środowisko. Przepis nie obejmuje jedynie tych inwestycji celu publicznego, które mogą znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000 (art. 33. ust. 1 ustawy o ochronie przyrody), przy czym i tutaj ustawodawca dopuszcza wyjątki, zgodnie z art. 34 ustawy.

Z omawianych regulacji wynika, że jeżeli zadanie rekomendowane w ramach przedsięwzięcia strategicznego „Pomorskie Szlaki Kajakowe” nie jest inwestycją celu publicznego, a zalicza się do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko (czyli znajduje się w grupie przedsięwzięć, o której była mowa w punkcie 1 powyżej), to możliwość jego realizacji w parku krajobrazowym będzie uzależniona od wyniku procedury w zakresie oceny oddziaływania na środowisko. Pozytywne przesądzenie odnośnie lokalizacji będzie możliwe tylko w przypadku wykazania braku niekorzystnego wpływu na przyrodę i krajobraz parku. Uregulowania prawne dotyczące postępowań w zakresie ocen oddziaływania na środowisko przybliżono w podrozdziale 9.2.

Należy dodać, że w związku z wejściem w życie przepisów w zakresie wzmocnienia narzędzi ochrony krajobrazu⁵², reżim zagospodarowania i zabudowy w parkach krajobrazowych może ulec, przynajmniej w ich części, wymagającej szczególnej ochrony krajobrazowej,

⁵² Chodzi tutaj o ustawę z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. poz. 774 z późn. zm.), tzw. ustawa krajobrazowa.

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

wzmocnieniu, po sporządzeniu i uchwaleniu przez samorząd województwa kolejno audytu krajobrazowego i planów ochrony bądź ich aktualizacji⁵³.

Z przywołanych regulacji prawnych odnoszących się do parków krajobrazowych wynika uprzywilejowanie dla rozwoju turystyki wodnej w 100-metrowym pasie od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, który co do zasady, objęty jest zakazem zabudowy. Należy pamiętać, że rozwój zabudowy i użytkowania turystycznego w obrębie wód i terenów nadwodnych nie może być dowolny, w tym sprzeczny z celami ochrony parków. Generalnie, nie może zagrażać wartościom przyrodniczym, historycznym i kulturowym oraz walorom krajobrazowym parków, a szczegółowo, nie powinien uniemożliwiać realizacji celów ochrony przyrody określonych dla poszczególnych parków. Cele te wyszczególniono w tabeli 9.

Tabela 9. Cele ochrony w parkach krajobrazowych

L.p.	Park Krajobrazowy	Cele ochrony
1.	Nadmorski Park Krajobrazowy	1) zachowanie naturalnego charakteru brzegów morskich i ujściowych odcinków rzek oraz specyfiki form mierzejowych, 2) zachowanie charakterystycznego układu strefowego i ciągłości przestrzennej poszczególnych typów ekosystemów nadmorskich, 3) ochrona wartości florystycznych i fitocenotycznych parku, w szczególności cennych fitocenoz w Zatoce Puckiej i na jej wybrzeżach, zbiorowisk nawydmowych i naklifowych, śródleśnych torfowisk, bagien i oczek wodnych z rzadkimi zbiorowiskami roślinnymi, w tym o atlantyckim typie zasięgu, 4) ochrona miejsc rozrodu, żerowania i odpoczynku poszczególnych grup zwierząt, w szczególności ryb i ssaków morskich a także ważnych dla ptaków miejsc lęgowych oraz rejonów odpoczynku i żerowania w okresie wędrówek i zimowania, 5) zachowanie historycznie zróżnicowanych typów przestrzennych wsi rybackich i rolniczych, osad letniskowych oraz obszarów o ważnym znaczeniu strategicznym i nawigacyjnym, wraz z ich tradycją architektoniczną, 6) zachowanie wartości kultury niematerialnej, w szczególności swoistości etnicznej oraz tradycyjnych zajęć i zwyczajów społeczności kaszubskiej, 7) ochrona charakterystycznych krajobrazów wybrzeży otwartego morza (wydmowych i klifowych) oraz wybrzeży nadzatokowych (wydmowych, wysoczyznowych i niskich), w tym charakterystycznych równin organogeniczno-mineralnych na Półwyspie Helskim, eksponowanych widokowo wierzchołków i stref krawędziowych kęp wysoczyznowych oraz rozległych krajobrazów równin nadmorskich i den pradolin.
2.	Zaborski Park Krajobrazowy	1) zachowanie unikatowych form ukształtowania terenu, w szczególności rynien jeziornych, dolin rzecznych oraz niecek wytopiskowych, 2) ochrona struktury hydrograficznej charakterystycznej dla obszarów sandrowych oraz poprawa stanu czystości wód powierzchniowych, 3) zachowanie ważnych dla utrzymania różnorodności biologicznej typów siedlisk, w szczególności specyficznych stref ekotonowych oraz siedlisk wodnych, torfowiskowych i bagiennych, 4) utrzymanie ciągłości przestrzennej ekosystemów leśnych i ich renaturalizacja, 5) aktywna ochrona półnaturalnych fitocenoz nieleśnych, 6) ochrona różnorodności fauny, w tym renaturalizacja siedlisk zniekształconych i nie

⁵³ Ograniczenia mogą dotyczyć np. zalesień i lokalizacji nowej zabudowy w strefach ochrony krajobrazów określonych w planach ochrony, wyznaczonych w obrębie krajobrazów priorytetowych w ramach audytu krajobrazowego.

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

		<p>wprowadzanie gatunków obcych geograficznie,</p> <p>7) ochrona tożsamości kulturowej Ziemi Zaborskiej, a zwłaszcza specyfiki jednostek osadniczych i sieci dróg, lokalnej tradycji architektonicznej oraz dziedzictwa kultury materialnej i niematerialnej,</p> <p>8) ochrona i rewitalizacja zespołów krajobrazu otwartego, w szczególności przedpoli punktów i ciągów widokowych oraz specyficznych wnętrzy krajobrazowych.</p>
3.	Wdzydzki Park Krajobrazowy	<p>1) zachowanie unikatowych form ukształtowania terenu, w tym charakterystycznych dla krajobrazu sandrowego: rynien jeziornych, dolin rzecznych i niecek wytopiskowych, a także wzniesień morenowych,</p> <p>2) utrzymanie spójności przestrzennej ekosystemów leśnych i ich renaturalizacja, z uwzględnieniem potrzeb ochrony siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin, grzybów i zwierząt oraz ich siedlisk,</p> <p>3) aktywna ochrona półnaturalnych fitocenozy nieleśnych,</p> <p>4) ochrona śródleśnych torfowisk oraz jezior lobeliowych i oczek wodnych - w szczególności występujących tam siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt,</p> <p>5) ochrona i utrzymanie naturalnej struktury hydrograficznej charakterystycznej dla obszarów sandrowych oraz przeciwdziałanie pogarszaniu jakości wód powierzchniowych,</p> <p>6) utrzymanie naturalnej różnorodności fauny oraz tworzenie warunków umożliwiających restytucję gatunków, a w szczególności troci jeziorowej i raka szlachetnego,</p> <p>7) ochrona swoistych wartości historycznych i kulturowych — w szczególności zabytkowych układów ruralistycznych i tradycyjnych form budownictwa oraz dziedzictwa kultury materialnej i niematerialnej ludności kaszubskiej,</p> <p>8) ochrona i rewitalizacja mozaiki krajobrazu leśnego i rolniczego, a także specyficznych wnętrzy krajobrazowych oraz przedpoli punktów i ciągów widokowych,</p> <p>9) oszczędne użytkowanie i planowe, kompleksowe kształtowanie przestrzeni uwzględniające ochronę walorów krajobrazowych, w tym lokalnego krajobrazu kulturowego.</p>
4.	Park Krajobrazowy „Dolina Słupi”	<p>1) zachowanie zróżnicowania rzeźby terenu — pagórów morenowych, dolin rzecznych, rynien i wytopisk, w szczególności poprzez ochronę tych odcinków doliny Słupi i jej dopływów, które dotychczas nie zostały w istotny sposób przekształcone przez człowieka,</p> <p>2) poprawa stanu czystości wód powierzchniowych oraz ochrona zasobów wód podziemnych,</p> <p>3) zachowanie lasów na siedliskach hydrogenicznych, w szczególności nadrzecznych łągów i olsów oraz borów i brzezin bagiennych,</p> <p>4) ochrona jezior lobeliowych, źródeł oraz torfowisk wysokich i przejściowych,</p> <p>5) zachowanie cennych zadrzewień przydrożnych i śródpolnych,</p> <p>6) zachowanie bogactwa fauny Parku, zapewnienie ochrony biotopów ważnych dla rozrodu gatunków zagrożonych, w szczególności tarlisk ryb i łągowisk ptaków,</p> <p>7) ochrona tożsamości kulturowej i historycznej regionu, w szczególności historycznych śladów osadnictwa, charakterystycznych układów ruralistycznych, dworów i pałaców z zespołami parkowymi i folwarcznymi oraz obiektów sakralnych w konstrukcji szkieletowej,</p> <p>8) zachowanie interesujących zabytków techniki, w szczególności: zabudowań i urządzeń elektrowni wodnych,</p> <p>9) zachowanie krajobrazów głównej doliny rzecznej i jej dopływów, zarówno zbliżonych do naturalnych jak i wrośniętego w krajobraz systemu hydroenergetycznego Słupi.</p>
5.	Kaszubski Park	<p>1) zachowanie specyfiki rzeźby terenu — wzniesień morenowych, dolin rzecznych i rynien jeziornych oraz wytopisk polodowcowych,</p>

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

	Krajobrazowy	2) poprawa stanu czystości wód powierzchniowych, 3) utrzymanie i przywracanie mozaiki zbiorowisk roślinnych, właściwej dla różnych typów środowiska przyrodniczego Parku, w szczególności ochrona źródeł, torfowisk oraz fitocenoz z udziałem gatunków borealnych i podgórsko—górskich, 4) utrzymanie spójności przestrzennej ekosystemów leśnych i ich renaturalizacja, 5) ochrona naturalnych i półnaturalnych zbiorowisk wzdłuż cieków i brzegów jezior w celu uzyskania biologicznej zabudowy ich obrzeży, 6) utrzymanie naturalnej różnorodności fauny oraz tworzenie warunków umożliwiających restytucję gatunków, które wyginęły, w szczególności głuszca i raka szlachetnego, 7) zachowanie i eksponowanie zasobów dziedzictwa kulturowego, a zwłaszcza struktury i wartości krajobrazu kulturowego, wartościowych układów przestrzennych osadnictwa, tradycyjnych i historycznych form zabudowy, obiektów kultury materialnej i wartości kultury niematerialnej, 8) ochrona unikatowych wartości krajobrazu, a zwłaszcza rynien jeziornych i dolin rzecznych oraz eksponowanych wzniesień i zboczy o znacznych spadkach terenu, 9) oszczędne użytkowanie i planowe kształtowanie przestrzeni ze szczególnym uwzględnieniem ochrony walorów krajobrazowych.
--	--------------	--

Źródło: opracowanie na podstawie uchwał podjętych w sprawie parków krajobrazowych w woj. pomorskim

W związku z wyjątkami w zakresie zakazu zabudowy w pasie szerokości 100 m od rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, istotna jest kwalifikacja obiektów jako służących turystyce wodnej. Według orzecznictwa (Orzeczenie NSA z 12.03.2015 r., II OSK 2083/13), „obiekty służące turystyce wodnej to nie tylko obiekty techniczne służące bezpośrednio do uprawiania tej turystyki np. pomosty do cumowania łodzi lub uprawiania wędkarstwa, lecz również obiekty służące obsłudze turystów, np. sanitariaty, wypożyczalnie sprzętu wodnego, a więc obiekty zapewniające bezpieczne i dogodne korzystanie przez turystów z wód. Budynek służący do prowadzenia usług w postaci wypożyczenia i przechowywania łodzi, kajaków, kanu bez wątplenia ma bezpośredni związek z turystyką wodną i uzasadnione jest, aby tego rodzaju budynek usługowy znajdował się w pasie szerokości 100 m od linii brzegu jeziora, aby nie było konieczności przenoszenia tego sprzętu na dalsze odległości.”

Obszary udostępniane dla celów turystycznych i rekreacyjnych w parkach krajobrazowych wskazuje się w planach ochrony parków. Obecnie tylko 2 parki na obszarze województwa posiadają plan ochrony: Wdzydzki Park Krajobrazowy oraz Park Krajobrazowy Dolina Słupi.

Z Planu ochrony Wdzydzkiego Park Krajobrazowego (Rozporządzenie Nr 6/2001 r. Wojewody Pomorskiego z dnia 7 sierpnia 2001 r. w sprawie ustanowienia „Planu ochrony Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego”⁵⁴) wynika preferencja m.in. dla turystyki krajoznawczej i kwalifikowanej oraz agroturystyki. W planie określa się główne reguły oraz cele trójochrony (przyroda, środowisko kulturowe, krajobraz).

W zakresie zasad ochrony przyrody proponuje się nowe formy ochrony przyrody, w tym wśród planowanych rezerwatów przyrody wymienia się m.in. dolinę Wdy i Trzebiochy wraz z zespołem jezior Bielawy, Osty i Wyrównu, z jeziorem Schodno i wschodnim krańcem jeziora Słupinko (gm. Lipusz, Dziemiany i Kościerzyna) - w celu ochrony: siedlisk rzadkich gatunków roślin, wartościowych zbiorowisk roślinnych, przede wszystkim torfowiskowych, tarlisk troci jeziorowej *Salmo lacustris*, bogatej fauny ptaków leśnych i nadwodnych.

⁵⁴ D. Urz. Woj. Pomorskiego z 6.08.2001 r., Nr 64 poz. 748

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

Wśród zapisów planu ochrony Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego znajdują się istotne w odniesieniu do możliwości rozwoju turystyki kajakowej, w tym przedstawione w tabeli:

Tabela 10. Wybrane ustalenia planu ochrony Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego

Rozdział i podrozdział	Treść ustaleń planu ochrony
<p>Rozdział 10 Osadnictwo i gospodarka komunalna Podrozdział B. Kształtowanie zabudowy i zagospodarowania Parku</p>	<p>„1. Przyjmuje się następujące zasady kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenów osadnictwa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kształtowanie nowej zabudowy i zagospodarowania z poszanowaniem struktury wewnętrznej jednostek osadniczych oraz ich związków funkcjonalnych i kompozycyjnych z przestrzenią otaczającą, 2) nowe budynki i budowle należy lokalizować w odległości nie mniejszej niż 30 m od granicy lasu, z wyjątkiem obiektów gospodarki leśnej oraz urządzeń służących obsłudze tras turystycznych, 3) nowe budynki i budowle winny być lokalizowane na terenach o spadkach do 10 stopni; nie dotyczy to budowli ochrony przed erozją, 4) dopuszcza się lokalizację nowych budynków i budowli nie wyższych niż dwie kondygnacje i użytkowe poddasze lub 8,5 m (od najniższego poziomu terenu przy budynku do kalenicy), o spadkach dachów w przedziale 10-50 stopni i o nie agresywnej formie lub kolorystyce, 5) postuluje się równoczesne zagospodarowanie terenu działki zielenią towarzyszącą, <p>.....</p> <p>3. Ponadto ustala się:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) na terenach leśnych: <ol style="list-style-type: none"> a) zachowanie istniejących osad leśnych, b) ograniczenie nowej zabudowy do sytuacji wynikających z prowadzenia prawidłowej gospodarki leśnej, obsługi szlaków turystycznych oraz na określonych w planach zagospodarowania przestrzennego ew. obszarach regulacji stosunków wodnych, 3) na obszarach nadwodnych Jeziora Wdzydzkiego oraz na innych obszarach nad wodami otwartymi poza istniejącymi skupiskami osadniczymi w odległości do 100 metrów od brzegów jezior i cieków: <ol style="list-style-type: none"> a) dopuszcza się budowę jedynie nowych pomostów, przystani, stanic wodnych, urządzeń ogólnodostępnych terenów rekreacyjnych oraz przedsięwzięć inwestycyjnych niezbędnych dla ochrony wód, bezpieczeństwa użytkowników wód i prowadzenia prawidłowej gospodarki rybackiej.”
<p>Rozdział 11 Rekreacja Podrozdział A. Gospodarowanie</p>	<p>„3. Określa się szczególne kierunki działań w wykorzystaniu rekreacyjnym wyróżnionych rodzajów terenów rekreacyjnych:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) w obszarach nadwodnych: <ol style="list-style-type: none"> a) kompleksowa ochrona wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych, w tym w szczególności ważnych dla rekreacji przydatnych dla kąpielii i uprawiania sportów wodnych, poznawania przyrody i kultury oraz krajobrazu, b) wielostronne i kontrolowane wykorzystanie funkcjonalne dla różnych form rekreacji dostosowane do cech i wartości środowiska, c) przekształcenia strukturalne zainwestowania na zagospodarowanych brzegach jeziora zmniejszające negatywne oddziaływanie na chronione wartości, d) ochrona przed zainwestowaniem brzegów nie zagospodarowanych,”
<p>Rozdział 11 Rekreacja Podrozdział B. Użytkowanie walorów rekreacyjnych – kształtowanie zabudowy i zagospodarowania</p>	<p>„2. Określa się następujące warunki realizacyjne porządkowania zagospodarowania rekreacyjnego w Parku:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) rewaloryzacja istniejących obiektów i zespołów: <ol style="list-style-type: none"> a) porządkowanie obiektów przystani wodnych, wyposażenie w zestaw usług dla potrzeb turystyki wodnej, estetyzacja, b) porządkowanie otoczenia większych zgrupowań zabudowy

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

	<p>rekreacyjnej, w celu rekompozycji krajobrazu, zadrzewianie otoczenia,</p> <p>c) przeprowadzanie porządkowania na podstawie studiów krajobrazowych.”</p> <p>2) lokalizacja nowych obiektów rekreacyjnych dopuszczalna wyłącznie na podstawie planów zagospodarowania przestrzennego wykonywanych dla całych zespołów zorganizowanej działalności inwestycyjnej.”</p>
<p>Rozdział 11 Rekreacja Podrozdział C. Dodatkowe zasady zagospodarowania wyróżnionych obszarów rekreacyjnych</p>	<p>„1. Na obszarach nadwodnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> – w zespole Jezior Wdzydzkich (Wdzydze, Radolne, Jelenie, Gołuń); – na szlaku rzeki Wdy i w zespole jezior Wyrównno, Osty, Bielawy, Schodno, Jezierzno; – w zespole jezior Cheb, Słupino, Słupinko; – w zespole jezior Długie i Wielkie Oczko; – w zespole jezior Głębooczko, Mieliste, Białe i Strupino; – nad jeziorami Stryjek, Kotel i Chądzie; – w zespole jezior Czyste i Krzywe <p>1) dopuszcza się w odległości dalszej niż 100 m od brzegu:</p> <p>a) lokalizację następujących rodzajów obiektów rekreacyjnych posiadających pełne wyposażenie w infrastrukturę techniczną ochrony środowiska, o architekturze dostosowanej do otoczenia, nawiązującej do tradycji regionalnej, o ograniczonej wielkości - do 30 miejsc noclegowych w jednym obiekcie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ogólnodostępne obiekty turystyczne np. schroniska, domy turysty; – we wsiach o zwartej zabudowie także motele, zajazdy i pensjonaty; <p>b) realizację obiektów rekreacji beznoclegowej, jak: kąpieliska, boiska, place gier i zabaw, trasy spacerowe kanalizujące ruch turystyczny wraz z wyposażeniem takim jak: daszki ochronne, ławki, urządzone miejsca widokowe itp</p> <p>2) ustala się:</p> <p>a) porządkowanie obiektów przystani wodnych, wyposażenie w zestaw usług dla potrzeb turystyki wodnej, estetyzacja.”</p>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Rozporządzenia Nr 6/2001 r. Wojewody Pomorskiego z dnia 7 sierpnia 2001 r. w sprawie ustanowienia „Planu ochrony Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego”

Plan ochrony zawiera również zapisy w zakresie funkcji otuliny, w tym szereg skonkretyzowanych, zwłaszcza w zakresie ochrony krajobrazu, łącznie z zapisem odnośnie wymaganej ochrony przed budową nowych obiektów noclegowych w odległości mniejszej niż 100 m od brzegów jezior.

Z kolei, w planie ochrony Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi” (Rozporządzenie Nr 15/2003 Wojewody Pomorskiego z dnia 23 czerwca 2003 roku w sprawie ustanowienia Planu ochrony Parku Krajobrazowego "Dolina Słupi"), określa się m.in. generalne kierunki działań na rzecz ochrony przyrody Parku. Jednym z nich jest wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju w obszarach użytkowanych gospodarczo, w tym ustala się ochronę walorów przyrodniczych i krajobrazowych poprzez m.in. odpowiednie zagospodarowanie strefy ekotonowej lasu, zwłaszcza w obszarach osadnictwa i turystyki, ochronę wód poprzez uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej.

W zakresie turystyki zaleca się rozwój form, bazy i organizacji wykorzystującej walory przyrodnicze, kulturowe i krajobrazowe Parku podporządkowany funkcji ochronnej Parku. Proponowane zasady zabudowy, dotyczące np. nowych budynków i budowli wskazują na zalecane odległości np. 30 m od granicy lasu, 50 m od granicy torfowisk, a także tereny pod ich lokalizację – zwartej zabudowy, poza stokami dolin rzecznych i jezior, wyspami, półwyspami jezior, w odległości nie mniejszej niż 100 m od linii brzegowej.

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

Według zapisów planu, obiekty niezbędne dla gospodarki leśnej mogą być lokalizowane również na gruntach leśnych oraz w odległości mniejszej niż 30 m od granicy lasu, a ogólnodostępne mosty i pomosty, ogólnodostępne obiekty turystyki wodnej bez bazy noclegowej, obiekty małej architektury bezpośrednio związane z zagospodarowaniem turystycznym jezior i cieków - w odległości mniejszej niż 100 m od linii brzegowej jezior i cieków podstawowych.

W planie ustala się szczegółowe zasady kształtowania zabudowy. Określa się zestaw preferowanych cech zabudowy (m.in. turystycznej) na całym obszarze Parku:

„- budynki parterowe, o konstrukcji murowanej lub słupowo-ryglowej, z elewacjami ceglanyimi lub tynkowanymi,

- dachy dwuspadowe symetryczne o kącie nachylenia połaci 40-50°, z naświetlami o oknach mniejszych niż w parterze i z daszkami dwuspadowymi, kryte dachówką lub materiałem dachówkopodobnym, matowym, stonowanym w kolorze,

- okna w formacie pionowym i podziałach symetrycznych.”

Dopuszcza się indywidualne odstępstwa od ustalonych zasad, „w celu urozmaicenia i nadania indywidualnych cech miejscu. Zmiany te powinny być jednak utrzymane w dyscyplinie ogólnego ładu i harmonii i nie mogą wprowadzać form obcych tradycyjnej wiejskiej architekturze.”

Wśród preferowanych form turystyki w parku nie wymienia się turystyki kajakowej, tylko inne formy turystyki aktywnej: turystykę pieszą i rowerową. Jednakże, w zakresie możliwości zagospodarowania turystycznego Parku wymienia się m.in. stacje wodne - w obszarach uzgodnionych z Dyrekcją Parku – pow. do 0,5 ha, pojemność do 40 wodniaków, urządzenia: pole biwakowe, sanitariaty, ujęcie wody, kuchnia turystyczna, pomost; dopuszczalna lokalizacja noclegowni.

Lubuń, Gałąźnia Mała, Gołębia Góra i Soszyca – to zgodnie z planem główne węzły turystyczne związane z doliną Słupi, wymagające kompleksowego zagospodarowania, które może obejmować parking strzeżony (w sezonie), pole biwakowe lub stację wodną, schron przeciwdeszczowy, pojemniki na śmieci, miejsce na ognisk. Jako węzły integracyjne wskazuje się miejscowości: Czarna Dąbrówka, Jasień, Borzytuchom, Kołczygłowy, Suchorze, Kwakowo, Dębica Kaszubska, Motarzyno (możliwość noclegu lub dłuższego pobytu, zamówienia noclegu w innych fragmentach Parku, strzeżonego parkowania samochodu, zmiany środka transportu na rower lub inny proponowany przez gminę lub dyrekcję Parku, wypożyczenia sprzętu turystycznego, zamówienia kajaków itp.).

Według planu, tereny związane przestrzennie z doliną Słupi oraz rejon Jeziora Jasień osiągnęły ilościowy pułap rozwoju bazy recepcyjnej. Przyszłe zmiany powinny dotyczyć wyłącznie przekształceń jakościowych. Według zapisów planu ochrony sporządzonym i uchwalonym w ówczesnym stanie prawnym, dla wszystkich wyżej wymienionych rejonów Parku powinny zostać opracować miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, w których określone zostaną zasady porządkowania przestrzeni turystycznej.

Na obszarze otuliny Parku nie należy lokalizować obiektów i podejmować przedsięwzięć mogących degradować walory przyrodnicze i krajobrazowe Parku. W planie (sporządzonym w ramach uwarunkowań prawnych obowiązujących w 2003 roku) zaleca się, aby w postępowaniach w sprawach ocen oddziaływania na środowisko planowanych na obszarze otuliny Parku przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko uwzględniano przewidywane oddziaływanie tych przedsięwzięć na środowisko Parku.

Położenie punktów obsługi szlaków kajakowych względem form ochrony przyrody, w tym w granicach i w pobliżu parków krajobrazowych oraz w ich otulinach wskazano w załączniku tabelarycznym (TABELA II). Informacja o położeniu w granicach w/w formy ochrony przyrody wymaga weryfikacji, z uwagi na zaistniałą konieczność posługiwania się w niniejszym opracowaniu orientacyjną (punktową) lokalizacją zadań (ze względu na obszerny i czasowo ograniczony zakres analiz).

Obszary chronionego krajobrazu

Szczególnemu reżimowi prawnemu podlegają tereny w granicach obszarów chronionego krajobrazu (OChK). Generalnie, zasady zagospodarowania i użytkowania terenów w OChK są porównywalne z tymi, które obowiązują w parkach krajobrazowych, z jedną istotną różnicą dotyczącą nie uwzględnienia w ramach katalogu ustawowych zakazów możliwości do wprowadzenia w obszarze chronionego krajobrazu preferencji dla turystyki wodnej.

Z dniem 31 sierpnia 2016 r. weszła w życie nowa uchwała regulująca funkcjonowanie obszarów chronionego krajobrazu w woj. pomorskim (Uchwała nr 259/XXIV/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lipca 2016 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim). W zakresie zakazów, nowa uchwała uwzględnia wszystkie wcześniej obowiązujące na 43 obszarach chronionego krajobrazu⁵⁵. Zmieniony został natomiast zakres wyjątków od zakazów.

Zgodnie z obowiązującą Uchwałą, na obszarach chronionego krajobrazu zakazuje się:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;

Zgodnie z odstępstwem wynikającym z art. 24 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody, zakaz nie dotyczy realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody i ochronę krajobrazu obszaru chronionego krajobrazu.

Do tego, w uchwale Sejmiku Województwa Pomorskiego określono, że zakaz nie dotyczy realizacji przedsięwzięć potencjalnie mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których organ ochrony środowiska stwierdził brak konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;

⁵⁵ Na podstawie Uchwały nr 1161/XLVII/10 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 kwietnia 2010 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim /Dz. Urz. woj. pomorskiego z 2010 r. poz. 1455/

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

Jak stanowi uchwała, zakaz nie dotyczy zadrzewień śródpolnych o charakterze pasmowym, pełniących funkcje przeciwoerozyjne oraz o charakterze obszarowym w formie kęp, wyraźnie odróżniających się w krajobrazie.

Ponadto, na mocy ustawy o ochronie przyrody, zakaz nie dotyczy usunięcia drzewa lub krzewu w obrębie zadrzewienia, należących do gatunków obcych, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 120 ust. 2f ustawy.

- 4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
W uchwale przewidziano odstępstwo od zakazu niniejszego i określonego w punkcie 5, poniżej⁵⁶.
- 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- 7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
- 8) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:
 - a) linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,
 - b) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 122 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne- z wyjątkiem obiektów służących urządzeniom wodnym oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Zakaz określony w punkcie 8 obowiązuje z wyjątkami, w tym nie dotyczy:

- wyznaczanych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego terenów dostępu do wód publicznych oraz w zakresie niezbędnym do pełnienia funkcji plaż, kąpielisk i przystani,
- odcinków plaż nadmorskich, na których właściwy Dyrektor Urzędu Morskiego dopuszcza sytuowanie sezonowych obiektów budowlanych,
- jeżeli w trakcie postępowania strona wykaże brak niekorzystnego wpływu planowanej inwestycji na chronione w danym obszarze ekosystemy i krajobraz.

Ponadto, zgodnie z uchwałą, zakaz nie dotyczy:

- 1) użytkowych obiektów małej architektury służących rekreacji codziennej i utrzymaniu porządku,**
- 2) nad wodami publicznymi, ogólnodostępnymi obiektów służących turystyce wodnej, w postaci urządzeń o charakterze technicznym oraz:**

⁵⁶ Zakaz ten, podobnie jak zakaz określony w punkcie 5, nie dotyczy udokumentowanych złóż piasku, żwiru i gliny, których eksploatacja nie będzie powodowała zmiany stosunków wodnych, zagrożenia dla chronionych ekosystemów oraz gatunków roślin i zwierząt

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

- a) obiektów służących obsłudze przystani żeglarskich o maksymalnej łącznej powierzchni zabudowy 120 m² (sanitariaty, umywalnie, aneks kuchenny, pralnie, biuro bosmanatu, magazyn na sprzęt ratunkowy i żeglarski),**
 - b) obiektów służących obsłudze przystani kajakowych o maksymalnej łącznej powierzchni zabudowy 80 m² (sanitariaty, umywalnie, biuro obsługi przystani, magazyn na sprzęt ratunkowy i kajakowy, zmywalnie, aneks kuchenny),**
- z wyłączeniem kubaturowych obiektów noclegowych i gastronomicznych.**

Na 6-ciu obszarach położonych w pasie nadmorskim obowiązuje (również z wyjątkami), zakaz lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 200 m od linii brzegów klifowych oraz w pasie technicznym brzegu morskiego. Zakaz dotyczy: Obszaru Chronionego Krajobrazu Pas Pobrzeża na Wschód od Ustki, Obszaru Chronionego Krajobrazu Pas Pobrzeża na Zachód od Ustki, Nadmorskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, Obszaru Chronionego Krajobrazu Wyspy Sobieszewskiej, Obszaru Chronionego Krajobrazu Rzeki Nogat, Obszaru Chronionego Krajobrazu Rzeki Szkarpały.

Zgodnie z art. 24 ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie przyrody, wszystkie określone w uchwale zakazy nie mają zastosowania w przypadku realizacji inwestycji celu publicznego. Zatem, podobnie jak w parkach krajobrazowych, w obszarach chronionego krajobrazu możliwa jest realizacja inwestycji celu publicznego, nawet jeśli znacząco oddziałuje na środowisko. Przepis nie obejmuje jedynie tych inwestycji celu publicznego, które mogą znacząco negatywnie oddziaływać na obszary Natura 2000. Wynika to z art. 33. ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, przy czym i tutaj ustawodawca dopuszcza wyjątki (art. 34 ustawy).

Jeżeli zadanie rekomendowane w ramach przedsięwzięcia strategicznego „Pomorskie Szlaki Kajakowe” planowane na obszarze chronionego krajobrazu zaliczać się będzie do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, niebędących inwestycjami celu publicznego, to jego realizacja będzie uzależniona od:

- wyniku oceny oddziaływania na środowisko, jeżeli obowiązek przeprowadzenia oceny zostanie ustalony (w takim przypadku ocena musi zostać przeprowadzona, a pozytywne przesądzenie w zakresie lokalizacji przedsięwzięcia będzie możliwe tylko w przypadku wykazania braku znaczącego negatywnego oddziaływania na ochronę przyrody i ochronę krajobrazu obszaru chronionego krajobrazu),

albo

- stwierdzenia przez organ ochrony środowiska braku konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

Należy dodać, że w związku z wejściem w życie przepisów w zakresie wzmocnienia narzędzi ochrony krajobrazu⁵⁷, reżim zagospodarowania i zabudowy w obszarach chronionego krajobrazu może ulec na ich części wzmocnieniu, po sporządzeniu i uchwaleniu przez samorząd województwa audytu krajobrazowego i w jego następstwie uchwały, o której mowa w art. 23a ust. 1 ustawy o ochronie przyrody.

W aspekcie realizacji przedsięwzięcia strategicznego „Pomorskie Szlaki Kajakowe” podkreślić należy, że Uchwała nr 259/XXIV/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lipca 2016 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim, podobnie jak uprzednio obowiązująca Uchwała nr 1161/XLVII/10, zawiera ustalenia

⁵⁷ Chodzi tutaj o ustawę z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. poz. 774 z późn. zm.), tzw. ustawa krajobrazowa.

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

w zakresie działań podejmowanych w zakresie czynnej ochrony ekosystemów. Są wśród nich szczególnie istotne w aspekcie planowanego rozwoju turystyki kajakowej. Zostały one przybliżone w formie tabelarycznej (tab. 11).

Tabela 11. Wybrane działania w zakresie ochrony czynnej w obszarach chronionego krajobrazu

Typ ekosystemu	Działania
Ekosystemy wodne	<ul style="list-style-type: none">• zachowanie i ochrona ekosystemów wód powierzchniowych (naturalnych i sztucznych, płynących i stojących, w tym starorzeczy wraz z pasem roślinności okalającej),• tworzenie stref buforowych wokół zbiorników wodnych w postaci pasów zadrzewień i zakrzewień oraz trwałych użytków zielonych, celem ograniczenia spływu substancji biogennych i zwiększenia bioróżnorodności biologicznej,• prowadzenie prac regulacyjnych rzek tylko w zakresie niezbędnym dla rzeczywistej ochrony przeciwpowodziowej, zaleca się utrzymanie i odtwarzanie meandrow na wybranych odcinkach cieków,• ograniczanie intensywności zagospodarowania stref przybrzeżnych, zwłaszcza na skarpach rzecznych i jeziornych, w celu zachowania ciągów krajobrazowych oraz ochrony samych skarp przed ruchami masowymi ziemi,• ochrona zlewni bezpośredniej jezior - w szczególności jezior lobeliowych - przed zainwestowaniem i użytkowaniem powodującym nasilenie procesów eutrofizacji,• zachowanie i ewentualnie odtwarzanie korytarzy ekologicznych opartych o ekosystemy wodne celem zachowania dróg migracji gatunków związanych z wodą.
Ekosystemy leśne	<ul style="list-style-type: none">• utrzymanie spójności przestrzennej i trwałości ekosystemów leśnych poprzez ograniczanie ich fragmentacji, zwłaszcza wzdłuż korytarzy ekologicznych rangi ponadregionalnej i regionalnej oraz przeznaczania na cele nieleśne, oraz niedopuszczanie do przeeksplotowania ich zasobów;• wykorzystanie lasów dla celów rekreacyjno-krajoznawczych i edukacyjnych winno odbywać się w oparciu o wyznaczone szlaki turystyczne (zintegrowane i komplementarne ze szlakami turystycznymi, o których mowa w planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego) oraz istniejące i nowe ścieżki edukacyjno-przyrodnicze wyposażone w elementy infrastruktury turystycznej i edukacyjnej zharmonizowanej z otoczeniem.

Zródło: Opracowanie własne na podstawie Uchwały nr 259/XXIV/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lipca 2016 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim

Położenie punktów obsługi szlaków kajakowych względem form ochrony przyrody, w tym w obszarach chronionego krajobrazu, wskazano w załączniku tabelarycznym (TABELA II) - informacja do weryfikacji, zwłaszcza w przypadku punktów „przygranicznych”.

Indywidualne formy ochrony przyrody

Do indywidualnych form ochrony przyrody zaliczają się: zespoły przyrodniczo krajobrazowe, użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne oraz pomniki przyrody. Z faktu utworzenia tych przyrodniczych form ochrony nie zawsze wynika generalny zakaz wprowadzania jakiegokolwiek zabudowy. Ich funkcjonowanie, w tym obowiązujące w ich granicach zasady zagospodarowania i użytkowania terenów, są regulowane uchwałami rad gminy, zgodnie z wytycznymi ustawowymi dotyczącymi możliwych do wprowadzenia zakazów (art. 45 ustawy o ochronie przyrody).

„Jak wskazuje się w orzecznictwie sądów administracyjnych, z samego faktu utworzenia zespołu przyrodniczo-krajobrazowego, na terenie, którego znajdują się zasługujące na ochronę wartości przyrodnicze, nie można wyprowadzać generalnego zakazu wprowadzania jakiegokolwiek zabudowy. Zakazów przewidzianych dla zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, które ograniczają prawo własności nie można, bowiem interpretować

rozszerzająco i w konsekwencji zrównywać tego rodzaju zespoły z takimi formami ochrony przyrody jak parki narodowe, parki krajobrazowe i rezerваты”.⁵⁸

Obszary NATURA 2000

Funkcjonowanie obszarów Natura 2000 na obszarze województwa nie wiąże się z wykluczeniem możliwości rozwoju zainwestowania na terenach objętych tą funkcjonalną formą ochrony. W kontekście rozwoju zagospodarowania i użytkowania szlaków kajakowych należy jednak pamiętać, że w obszarach Natura 2000 wyklucza się przedsięwzięcia o znaczącym negatywnym oddziaływaniu na cele ich ochrony. Obowiązujące procedury w zakresie oceny oddziaływania przedsięwzięć na obszary Natura 2000 zostały przybliżone w punkcie 1 rozdziału 9.

Istotne uwarunkowania w zakresie możliwości lokalizacji przedsięwzięć w obszarze Natura 2000 wynikają z planów ochrony oraz planów zadań ochronnych. Dla żadnego z obszarów Natura 2000 wyznaczonych na obszarze województwa nie sporządzono dotychczas planu ochrony, część obszarów posiada natomiast plany zadań ochronnych.

W załączniku tabelarycznym (Tabela VIII) wskazano, które punkty obsługi szlaków kajakowych znajdują się w granicach i w pobliżu obszarów Natura 2000 (informacja do weryfikacji, zwłaszcza w przypadku punktów „przygranicznych”).

8. Analiza potencjalnych znaczących oddziaływań na środowisko i obszary chronione związanych z realizacją przedsięwzięcia strategicznego „Pomorskie Szlaki Kajakowe”, w szczególności na obszary Natura 2000

8.1. Analiza i ocena oddziaływania na wody, w tym zgodności przedsięwzięcia strategicznego z celami środowiskowymi ustalonymi dla jednolitych części wód

Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. zwana dalej Ramową Dyrektywą Wodną (w skrócie RDW), ustala główne ramy działania Unii Europejskiej w zakresie polityki wodnej oraz strategię ochrony wód przed zanieczyszczeniem tak, aby możliwe było osiągnięcie celów środowiskowych tj. dobrego stanu dla części wód naturalnych lub dobrego potencjału w przypadku silnie zmienionych części wód (SZCW). Ramowa Dyrektywa Wodna wprowadziła nowe podejście do gospodarowania wodami, eksponując fakt, że od wody i jej jakości zależy nie tylko człowiek, ale również pozostałe organizmy żywe – rośliny i zwierzęta. RDW wprowadza poszerzone rozumienie jakości wód, określone mianem stanu wód. Zgodnie z wymogami RDW, wodom należy przywrócić dobry stan/potencjał ekologiczny – możliwie zbliżony do naturalnego, w którym nie zaznaczyła się ingerencja człowieka lub jej skutki są niewielkie.

Analizę i ocenę wpływu poszczególnych zadań i całego przedsięwzięcia strategicznego „Pomorskie Szlaki Kajakowe” na JCWP, wykonano w oparciu o:

- wyniki aktualnej oceny stanu JCWP,
- cele środowiskowe ustanowione dla JCWP oraz cele dla obszarów chronionych w rozumieniu art. 7 i zał. IV RDW,
- wiedzę ekspercką nt. wpływu czynników oddziaływania danej inwestycji na poszczególne elementy oceny stanu JCWP.

⁵⁸ Wyrok NSA z dnia 4 sierpnia 2009 r., II OSK 1239/08, LEX nr 566125

1) Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych

W ramach oceny wykorzystano dane Państwowego Monitoringu Środowiska za lata 2010 – 2014. Podstawą były najbardziej aktualne wyniki badań i oceny przedstawione w „Raportach oddziaływania na środowisko” WIOŚ w Gdańsku (zestawione w załączniku tekstowym nr 1), uzupełnione o wyniki oceny dokonanej metodą interpolacyjną za okres 2010-2012 przez GIOŚ w Warszawie. Określony w ten sposób stan jakościowy JCWP przedstawiono na rycinach 1-3.

2) Identyfikacja JCWP oraz celów środowiskowych ustanowionych dla JCWP

W myśl polskiego prawa wodnego, podstawową jednostką gospodarki wodnej, są jednolite części wód (JCWP). Jednolita część wód jest pojęciem obejmującym zarówno zbiorniki wód stojących, jak i cieki, a także przybrzeżne fragmenty wód morskich i wody podziemne. Identyfikacji jednolitej części wód oraz celów środowiskowych dokonano na podstawie sporządzonych projektów aktualizacji planów gospodarowania wodami w obszarach dorzeczy (aPGW).

W aPGW szczegółowo opisano zagadnienia związane z osiągnięciem celów środowiskowych dla poszczególnych typów wód powierzchniowych, wód podziemnych oraz obszarów chronionych. Przy ustalaniu celów środowiskowych oparto się o dane z projektu realizowanego w 2013 roku „Ustalenie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), podziemnych (JCWPd) i obszarów chronionych”.

Przedsięwzięcie strategiczne „Pomorskie Szlaki Kajakowe” położone jest w przewadze na obszarze dorzecza Wisły (Region Wodny Dolnej Wisły), dla którego opracowano Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, przyjęty Uchwałą Rady Ministrów z dnia 22 lutego 2011 r. (M.P. z 2011 r., Nr 49, poz. 549). W końcowej fazie jest proces jego aktualizacji.

Zgodnie z podziałem na jednostki zarządzania wodami, część szlaków kajakowych woj. pomorskiego, tj. szlak Wieprzy z Pokrzywnej, Studnicy, Gwdy, Czernicy i Białej, znajduje się w dorzeczu Odry. Dla dorzecza Odry opracowano Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, przyjęty Uchwałą Rady Ministrów z dnia 22 lutego 2011 (M.P. z 2011 r., Nr 40, poz. 451). W końcowej fazie jest proces aktualizacji ww. planu.

Identyfikacji jednolitej części wód oraz celów środowiskowych dla planowanych zadań inwestycyjnych na szlakach kajakowych dokonano na podstawie aktualizacji Planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy Wisły i Odry (TABELA III w załącznikach).

3) Identyfikacja obszarów chronionych w rozumieniu art. 7 i zał. IV RDW

Obszary przeznaczone do poboru wody w celu zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia

Wody wykorzystywane do zaopatrywania ludności w wodę do spożycia lub wody, które mogą być wykorzystywane w tym celu, muszą spełniać wymagania dotyczące jakości wody zawarte w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie wymagań jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (Dz.U. z 2002 r., Nr 204 poz. 1728) oraz określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2007 r., Nr 61 poz. 471 oraz z 2010 r. Nr 72

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

poz. 466). Podstawą prawną niniejszych aktów prawnych jest ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne.

Wytypowane obszary objęte są ochroną w celu zapobieżenia pogarszania się jakości pobieranej wody i co za tym idzie zminimalizowania potrzeby jej uzdatniania. Do ochrony wyznaczono jednolite części wód wykorzystywane do poboru wody przeznaczonej do spożycia, dostarczające średnio więcej niż 10m³ na dobę lub służące więcej niż 50 osobom, a także jednolite części wód, które są przewidywane do poboru w przyszłości.

Na obszarze województwa pomorskiego wytypowano i umieszczono w rejestrze obszarów chronionych 18 JCWP oraz 1 JCWPd przeznaczonych do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia. Obszary te zostały umieszczone w rejestrze na podstawie wykazu sporządzonego przez dyrektorów RZGW.

Zestawienie tabelaryczne jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych przeznaczonych do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia zaprezentowano w tabelach 12 i 13.

Tabela 12. Wykaz wód powierzchniowych przeznaczonych do poboru wody w celu zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia ochronie na obszarze województwa pomorskiego

RZGW	Region wodny	Zlewnia bilansowa	Kod JCWP	Jednolita część wód dostarczająca średnio powyżej 100m ³ wody na dobę (tak/nie)
Gdańsk	Dolna Wisła	Martwa Wisła, Przymorze przy Delcie Wisły (L)	RW200019486879	tak

Zródło: Projekt Aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły; Projekt Aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry.

Tabela 13. Wykaz wód podziemnych przeznaczonych do poboru wody w celu zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia na obszarze województwa pomorskiego

RZGW	Region wodny	Zlewnia bilansowa	Kod JCWPd	Jednolita część wód dostarczająca średnio powyżej 100 m ³ wody na dobę (tak/nie)
Szczecin	Dolna Odra i Przymorze Zachodnie	Płonia; Ina	GW600010	tak
Gdańsk	Dolna Wisła	Słupia, Łupawa i Przymorze od Słupi do Łeby, Łeba	GW200011	tak
Gdańsk	Dolna Wisła	Łupawa i Przymorze od Słupi do Łeby, Łeba, Reda Piaśnica	GW200012	tak
Gdańsk	Dolna Wisła	Reda Piaśnica, Martwa Wisła Przymorze przy Delcie Wisły (L)	GW200013	tak
Gdańsk	Dolna Wisła	Reda Piaśnica,	GW200014	tak
Gdańsk	Dolna Wisła	Martwa Wisła Przymorze przy Delcie Wisły (L), Wisła od Nogatu do ujścia	GW200015	tak
Gdańsk	Dolna Wisła	Martwa Wisła Przymorze przy Delcie Wisły (L),	GW200015a	tak
Gdańsk	Dolna Wisła	Nogat Liwa Szarpawa Mierzeja Wiślana, Elbląg	GW200016	tak
Gdańsk	Dolna Wisła	Nogat Liwa Szarpawa Mierzeja Wiślana, Elbląg	GW200016a	tak
Gdańsk	Dolna Wisła	Nogat Liwa Szarpawa Mierzeja Wiślana	GW200017	tak
Gdańsk	Dolna Wisła	Elbląg, Pasłęka Zalew wiślany strona polska	GW200018	tak
Gdańsk	Dolna Wisła	Pasłęka Zalew Wiślany strona polska, Elbląg,	GW200019	tak
Gdańsk	Dolna Wisła	Brda	GW200027	tak

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

RZGW	Region wodny	Zlewnia bilansowa	Kod JCWPd	Jednolita część wód dostarczająca średnio powyżej 100 m ³ wody na dobę (tak/nie)
Poznań	Warta	Gwda	GW600026	tak
Gdańsk	Dolna Wisła	Wda, Wierzycza (L) Wisła Maława Nogat, Maława (L) Wisła Wda Maława	GW200028	tak
Gdańsk	Dolna Wisła	Wisłą od Nogatu do ujścia, Wierzycza (L) Wisła Maława Nogat, Osa Kanał Główny, Maława (L) Wisła Wda Maława, Wda, L Wisła w polu 237A. P Wisła w polu 237 A,	GW200029	tak
Gdańsk	Dolna Wisła	Nogat Liwa Szarpawa Mierzeja Wiślana	GW200030	tak
Gdańsk	Dolna Wisła	Brda, L Wisła w polu 237A	GW200036	tak

Źródło: Projekt Aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły; Projekt Aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry

Jednolite części wód przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym obszary wyznaczone jako kąpieliska

Jednolite części wód przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych, są identyfikowane jako części wód, na których istnieje rekreacyjne użytkowanie wód poprzez organizowanie kąpielisk.

Zgodnie z ustawą z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne, jako kąpielisko rozumie się wydzielony i oznakowany fragment wód powierzchniowych, wykorzystywany przez dużą liczbę osób kąpiących się. Kąpielisko musi być ujęte w uchwale rady gminy w sprawie wykazu kąpielisk. Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne wymienia również inną formę przeznaczoną do celów rekreacyjnych – miejsce wykorzystywane do kąpeli. W odróżnieniu od kąpieliska jest to wydzielony i oznakowany fragment wód wykorzystywany do kąpeli jednak niewyznaczony formalnie poprzez uchwałę rady gminy. Ewidencję kąpielisk oraz jej aktualizację prowadzi wójt, burmistrz lub prezydent miasta, w zależności od jednostki rejestrującej kąpielisko.

W 2016 r. w woj. pomorskim było 66 kąpielisk, w tym tylko 9 na jeziorach (Jez. Ostrowite, Rychnowskie (2), Końskie, Szczytno, Staw Młyński, Żuczek, Żarnowieckie, Dymno) oraz jedno na rzece Nogat.⁵⁹

Do rejestru obszarów chronionych włączane są wyłącznie kąpieliska. Wykaz jednolitych części wód przeznaczonych do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych, uwzględnionych w projekcie Aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły oraz w projekcie Aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry zawiera tabela 14.

Tabela 14. Wykaz wód przeznaczonych do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych na obszarze województwa pomorskiego

RZGW	Nazwa zlewni bilansowej	Kod JCWP (ID_hyd dla jezior)	Nazwa JCWP	Uwagi
Dorzecze Wisły – Region Dolnej Wisły				
Gdańsk	Nogat, Liwa, Szarpawa, Mierzeja Wiślana	RW200005299	Nogat	wody rzeczne
Gdańsk	Brda	LW20277	Jez. Końskie	wody jeziorne
Gdańsk	Brda	LW20265	Jez. Dymno (Koczala, Koczalskie)	wody jeziorne
Gdańsk	Brda	LW20268	Jez. Szczytno	wody jeziorne
Gdańsk	Brda	LW20363	Jez. Charzykowskie	wody jeziorne

⁵⁹ www.wsse.gda.pl/pliki-do-pobrania/nadzor-sanitarny/oddzia-higieny...do.../file

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

Gdańsk	Wda	LW20481	Garczyn (Garczyno)	wody jeziorne
Gdańsk	Wierzyca, (L) Wisła: Mątawa-Nogat	LW20679	Jez. Przywidzkie Wielkie (Przywidzkie Duże)	wody jeziorne
Gdańsk	Wierzyca	LW20695	Borzechowskie Wielkie	wody jeziorne
Gdańsk	Wierzyca	LW20688	Niedack (Niedackie)	wody jeziorne
Gdańsk	Martwa Wisła, Przymorze przy Delcie Wisły	PLTWVWB5	Ujście Wisły Przekop	wody przejściowe
Gdańsk	Nogat, Liwa, Szarpawa, Mierzeja Wiślana	PLTWVWB5	Ujście Wisły Przekop	wody przejściowe
Gdańsk	Wisła od Nogatu do ujścia	PLTWVWB5	Ujście Wisły Przekop	wody przejściowe
Gdańsk	Reda, Piaśnica	PLTWIIIWB3	Zatoka Pucka Zewnętrzna	wody przejściowe
Gdańsk	Reda, Piaśnica	PLTWIIWB2	Zalew Pucki	wody przejściowe
Gdańsk	Nogat, Liwa, Szarpawa, Mierzeja Wiślana	PLTWIWB4	Zatoka Gdańska Wewnętrzna	wody przejściowe
Gdańsk	Martwa Wisła, Przymorze przy Delcie Wisły	PLTWIWB4	Zatoka Gdańska Wewnętrzna	wody przejściowe
Gdańsk	Reda, Piaśnica	PLTWIWB4	Zatoka Gdańska Wewnętrzna	wody przejściowe
Gdańsk	Martwa Wisła, Przymorze przy Delcie Wisły	PLTWVWB5	Ujście Wisły Przekop	wody przejściowe
Gdańsk	Nogat, Liwa, Szarpawa, Mierzeja Wiślana	PLTWVWB5	Ujście Wisły Przekop	wody przejściowe
Gdańsk	Wisła od Nogatu do ujścia	PLTWVWB5	Ujście Wisły Przekop	wody przejściowe
Gdańsk	Nogat, Liwa, Szarpawa, Mierzeja Wiślana	PLCWIWB1	Mierzeja Wiślana	wody przybrzeżne
Gdańsk	Reda, Piaśnica	PLCWIIIWB5	Jastrzębia Góra - Rowy	wody przybrzeżne
Gdańsk	Łupawa i Przymorze od Słupi do Łeby	PLCWIIIWB5	Jastrzębia Góra – Rowy	wody przybrzeżne
Gdańsk	Reda, Piaśnica	PLCWIWB4	Władysławowo - Jastrzębia Góra	wody przybrzeżne
Gdańsk	Reda, Piaśnica	PLCWIWB2	Płw Hel	wody przybrzeżne
Gdańsk	Słupia	PLCWIWB6E	Rowy - Jarosławiec Wschód	wody przybrzeżne
Gdańsk	Łupawa i Przymorze od Słupi do Łeby	PLCWIWB6E	Rowy - Jarosławiec Wschód	wody przybrzeżne
Gdańsk	Nogat, Liwa, Szarpawa, Mierzeja Wiślana	PLCWIWB1	Mierzeja Wiślana	wody przybrzeżne
Dorzecze Odry – Region Warty				
Poznań	Gwda	RW6000181886529	Debrzynka	wody rzeczne
Dorzecze Odry – Region Wodny Dolnej Odry Przymorza Zachodniego				
Szczecin	Wieprza i przyległe Przymorze	CW II WB 6W	Rowy - Jarosławiec Zachód	wody przybrzeżne

Źródło: Projekt Aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Projekt Aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Obszary wrażliwe na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych

Stosownie do ustaleń zawartych w sektorze Środowisko Traktatu Akcesyjnego przystąpienia Polski do Unii Europejskiej (Dz.Urz. UE L 236 z dnia 23 września 2003 r. str. 17-930, 60 z dnia 27 lutego 2007 r. str. 1-8 oraz 118 z dnia 6 maja 2008 r. str. 35-37), za obszar wrażliwy, ze względu na położenie w 99,7% w zlewisku Morza Bałtyckiego, także na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych, uznany został obszar całego kraju.

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

Działania w zakresie gospodarki komunalnej wdrażane są za pomocą Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (zwany dalej: „KPOŚK”), opracowanego 2003 r. (aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, zwana dalej „aKPOŚK”, 2003) i zaktualizowanego w 2005 r. (zwane dalej „aKPOŚK 2005”), 2010 r. (zwane dalej „aKPOŚK 2009”) – zob. obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 2 lipca 2010 r. w sprawie ogłoszenia krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych oraz jego dwóch aktualizacji (M.P. z 2010 r. Nr 58 poz. 775), w 2011 r. (zwane dalej „aKPOŚK 2010”) – aktualizacja niepełna, zmianie uległy jedynie terminy realizacji inwestycji – zob. obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie ogłoszenia aktualizacji krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (M.P. z 2011 r. Nr 62 poz. 589) oraz Aktualizacja KPOŚK 2015 - dokument zatwierdzony przez RM w dniu 21.04.2016 r. KPOŚK służy realizacji i monitoringowi osiągnięcia celów ustalonych w zakresie gospodarki komunalnej. Program ten ma na celu identyfikację faktycznych potrzeb w zakresie uporządkowania gospodarki ściekowej oraz uszeregowanie ich realizacji w taki sposób, aby Polska wywiązała się ze zobowiązań traktatowych wynikających z wdrażania przepisów wspólnotowych dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych.

Obszary narażone na zanieczyszczenia związkami azotu, pochodzącymi ze źródeł rolniczych

Obszary szczególnie narażone na zanieczyszczenia związkami azotu, pochodzącymi ze źródeł rolniczych stanowią obszary, z których mają miejsce spływy do wód powierzchniowych i/lub podziemnych uznanych za wody wrażliwe. Według rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych (Dz.U. Nr 241 poz. 2093) za wody wrażliwe uznaje się wody zagrożone zanieczyszczeniem (w których zawartość azotanów wynosi od 40 do 50 mg/l i wykazuje tendencję wzrostową) oraz wody zanieczyszczone (zawierających lub mogących zawierać ponad 50 mg/l azotanów).

Wykaz obszarów szczególnie narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, zlokalizowanych na obszarze województwa pomorskiego wraz z aktami prawnymi (rozporządzeniami dyrektorów RZGW) ustanawiającymi poszczególne OSN, przedstawiony został w tabeli poniżej.

Tabela 15. Wykaz obszarów szczególnie narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, występujących na obszarze województwa pomorskiego

Europejski kod OSN	Obszar szczególnie narażony OSN	Akt prawny ustanawiający OSN
PLNVZ2000GD9S	OSN w zlewniach rzek Janka i Dopływ spod Piaseczna na terenie gmin wiejskich: Bobowo, Skórcz i Smętowo Graniczne w powiecie starogardzkim oraz gmin wiejskich: Morzeszczyn i Gniew w powiecie tczewskim	Rozporządzenie Nr 1/2012 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku z dnia 15 czerwca 2012 r. w sprawie określenia w regionie wodnym Dolnej Wisły w granicach województwa pomorskiego wód wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć z późn. zm. (Rozporządzenie Nr 5/2012 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku z dnia 27 lipca 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia w regionie wodnym Dolnej Wisły w granicach województwa pomorskiego wód wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć)

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

Europejski kod OSN	Obszar szczególnie narażony OSN	Akt prawny ustanawiający OSN
PLNVZ2000GD10S	OSN w zlewni rzeki Młynówka Malborska na terenie gmin wiejskich: Stary Targ i Sztum w powiecie sztumskim	Rozporządzenie Nr 1/2012 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku z dnia 15 czerwca 2012 r. w sprawie określenia w regionie wodnym Dolnej Wisły w granicach województwa pomorskiego wód wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć z późn. zm.(Rozporządzenie Nr 5/2012 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku z dnia 27 lipca 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia w regionie wodnym Dolnej Wisły w granicach województwa pomorskiego wód wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć)
PLNVZ2000GD11S	OSN w zlewni rzeki Drybok na terenie gmin wiejskich: Subkowy i Pelplin w powiecie tczewskim	Rozporządzenie Nr 1/2012 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku z dnia 15 czerwca 2012 r. w sprawie określenia w regionie wodnym Dolnej Wisły w granicach województwa pomorskiego wód wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć z późn. zm. (Rozporządzenie Nr 5/2012 zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia w regionie wodnym Dolnej Wisły w granicach województwa pomorskiego wód wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów
PLNVZ2000GD12S	<p>OSN w zlewniach:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rzeki Motławy w zlewni jednolitej części wód powierzchniowej Motława od dopł. z Lubiszewa do ujścia wraz z Radunią od Kanału Raduńskiego do ujścia i Kłodawą od Styny do ujścia PLRW2000048699 na terenie gmin wiejskich: Cedry Wielkie, Suchy Dąb i Pszczółki w powiecie gdańskim, Tczew w powiecie tczewskim, – rzeki Węgiermucy w zlewni jednolitych części wód powierzchniowych Węgiermuca do dopł. z Wysokiej z dopł. z Wysokiej PLRW200017298786 i Węgiermuca od dopł. z Wysokiej do ujścia PLRW200020298789 na terenie gmin wiejskich: Starogard Gdański, Bobowo i Skórcz w powiecie starogardzkim, Pelplin w powiecie tczewskim, – rzeki Struga Młyńska w zlewni jednolitej części wód powierzchniowej Struga Młyń- 	Rozporządzenie nr 4/2015 Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie określenia w regionie wodnym Dolnej Wisły w granicach województwa pomorskiego dodatkowych wód wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

Europejski kod OSN	Obszar szczególnie narażony OSN	Akt prawny ustanawiający OSN
	ska PLRW20001729749 na terenie gmin wiejskich: Gniew w powiecie tczewskim, Smętowo Graniczne w powiecie starogardzkim, – rzeki Kanał Granicznik w zlewni jednolitej części wód powierzchniowej Kanał Granicznik PLRW2000172994 na terenie gmin wiejskich: Cedry Wielkie, Suchy Dąb i Pszczółki w powiecie gdańskim, Tczew w powiecie tczewskim	

Źródło: strona internetowa <http://www.bip.rzgw.gda.pl/?mod=bip&path=153,112,239>

Obszary przeznaczone do ochrony gatunków wodnych o znaczeniu ekonomicznym

W ramach rejestru obszarów chronionych w Polsce nie wyznaczono obszarów przeznaczonych do ochrony gatunków zwierząt wodnych mających znaczenie ekonomiczne z racji tego, iż hodowla prowadzona poza urządzeniami do tego przeznaczonymi ma w naszym kraju znikome znaczenie ekonomiczne.

Obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie.

Obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, ustanowionych w ustawie o ochronie przyrody, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie zostały wyznaczone w Polsce poprzez analizę wzajemnego położenia obszarów chronionych tj. obszarów Natura 2000 (w tym obszarów wyznaczonych na mocy Dyrektywy 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikich ptaków (ze zm.) oraz na mocy Dyrektywy 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory (ze zm.)), parków narodowych i krajobrazowych wraz z otulinami, rezerwatów przyrody wraz z otulinami oraz zidentyfikowanych obszarów występowania ekosystemów uzależnionych od odpowiedniego stanu zasobów wodnych, tj. mokradeł na glebach mineralnych, torfowisk i in.

W celu uzyskania pełnych informacji dla utworzenia tego rejestru w zakresie siedlisk i gatunków bezpośrednio uzależnionych od wody Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej zrealizował pracę pt.: „Ekosystemy lądowe pozostające w dynamicznych relacjach z wodami podziemnymi i powierzchniowymi dla obszarów dorzeczy w Polsce. W jej wyniku powstało m.in. opracowanie merytoryczne porządkujące zagadnienia odnoszące się do ekosystemów lądowych pozostających w dynamicznych relacjach z wodami podziemnymi i powierzchniowymi, a także opracowanie, które zawiera charakterystykę ekosystemów lądowych pozostających w dynamicznych relacjach z wodami podziemnymi i powierzchniowymi w odniesieniu do każdego RZGW oraz charakterystyki poszczególnych obszarów prawnie chronionych istotnych ze względu na występowanie i ochronę mokradeł.

Wykaz obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie zamieszczony jest w projektach aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły i Odry.

Obręby ochronne w ramach obwodów rybackich

Stosownie do art. 14 ust. 1 ustawy o rybactwie śródlądowym, w ramach obwodu rybackiego, w wodach, w których znajdują się miejsca stałego tarła oraz rozwoju narybku gromadnego zimowania, bytowania i przepływu ryb, mogą być ustanawiane obręby ochronne. W obrębach ochronnych zabrania się połowu oraz czynności szkodliwych dla ryb, a w szczególności naruszania urządzeń tarliskowych, dna zbiornika i roślinności wodnej, uprawiania sportów motorowodnych i urządzania kąpielisk. Obręby ochronne ustanawia lub znosi zarząd województwa, w drodze uchwały, z urzędu albo na wniosek uprawnionego do rybactwa lub właściwego dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej. Obręb ochronny ustanawia się na czas nieokreślony albo na czas określony.

Na terenie Województwa Pomorskiego ustanowiono trzy obszary ochronne:

- obręb ochronny w granicach obwodu rybackiego rzeki Nogat obejmujący 200 metrowy odcinek rzeki w dół i 100 metrowy odcinek rzeki w górę od stopnia wodnego w Michałowie k/Wiercin w skład, którego wchodzi słuza, jaz i przepławka. Obręb ochronny obowiązuje w okresie całego roku, zostaje ustanowiony na czas nieokreślony.
- obręb ochronny na rzece Nogat obejmuje 200 metrowy odcinek rzeki w dół i 100 metrowy odcinek rzeki w górę od wrót słuzy na stopniu wodnym Rakowiec. Obręb ochronny obowiązuje w okresie całego roku, zostaje ustanowiony na czas nieokreślony.
- obręb ochronny w ramach obwodu rybackiego rzeki Wisły nr 7 na odcinku przy ujściu rzeki do morza. Granica obrębu ochronnego od strony górnego biegu rzeki Wisły przebiega wzdłuż linii prostopadłej do biegu rzeki łączącej oba brzegi rzeki Wisły na wysokości oznakowania o treści: 940 przy lewym brzegu rzeki tj. na wysokości 940 km długości rzeki Wisły; granicę od strony dolnego biegu rzeki Wisły stanowi granica obwodu rybackiego rzeki Wisły nr 7.

4) Identyfikacja czynników oddziaływania planowanych zadań na elementy jakości wód oraz ocena wpływu przedsięwzięcia na wybrane wskaźniki jakości wód

W ramach przedsięwzięcia „Pomorskie Szlaki Kajakowe” potencjalny wpływ na stan wód wiązać się może z realizacją bądź modernizacją planowanych obiektów i urządzeń:

- przystani, a w ich ramach urządzania miejsc cumowania, wodowania i wyjmowania kajaków (urządzone fragmenty brzegów i pomosty, slipy)
- przenoski przy przeszkodach na szlakach kajakowych (jazach, zaporach, elektrowniach wodnych),
- powiązanych z zagospodarowaniem szlaków, jak przebudowa mostu drogowego i jazu, a także:
- urządzeniem, doposażaniem miejsc krótkiego i dłuższego wypoczynku, w tym jako pól biwakowych (budowa dróg dostępu, miejsc parkingowych, sytuowanie obiektów małej architektury, jak: wiaty, ławy, kosze na śmieci itp., a w niektórych przypadkach budowa lub rozbudowa obiektów kubaturowych służących turystyce kajakowej).

Do czynników oddziaływania na elementy jakości jednolitych części wód rzecznych i jeziornych, związanych z zainwestowaniem obejmującym przenoski i przystanie, na elementy jakości jednolitych części wód rzecznych i jeziornych można zaliczyć:

- zmianę struktury stref nadbrzeżnych,
- krótkotrwałe zmiany niektórych parametrów fizykochemicznych wód rzecznych i jeziornych (zawiesiny, zmiana warunków natlenienia, wzrost dopływu substancji biogennej),

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

- likwidację nadbrzeżnej i wodnej roślinności,
- likwidację lub zmniejszenie powierzchni roślinnych pasów brzegowych,
- zniszczenie fragmentów siedlisk przyrodniczych,
- możliwości pogorszenia stanu siedlisk gatunków zwierząt, w tym ryb.

Receptory oddziaływania tej grupy zadań

Powyższe czynniki oddziaływania planowanych działań będą miały wpływ na następujące elementy jakości wód:

W zakresie elementów biologicznych:

- Makrofitofitobentos – krótkotrwałe pogorszenie stanu na odcinkach umacniania brzegów poprzez mechaniczne zniszczenie siedliska,
- Makrozoobentos (makrobezkręgowce bentosowe) – krótkotrwałe pogorszenie stanu na odcinku umacniania brzegów poprzez mechaniczne zniszczenie siedliska oraz poprzez ewentualne negatywne oddziaływanie zawiesiny,
- Ryby – pogorszenie stanu na odcinkach umacniania brzegów poprzez mechaniczne zniszczenie siedliska, ograniczenie powierzchni tarlisk oraz miejsc odchowu narybku.

W zakresie elementów hydromorfologicznych:

- pogorszenie struktury strefy nadbrzeżnej na odcinkach umacnianych brzegów,
- niewielkie zmiany procesów morfotwórczych w korytach rzek i warunkach ich odpływu.

W zakresie elementów fizykochemicznych:

- lokalne zmętnienie wody oraz lokalna zmiana warunków natlenienia. Wpłyne to na okresowe pogorszenie takich parametrów wody jak: zawiesina ogólna, tlen rozpuszczony oraz pozostałych wskaźników charakteryzujących warunki tlenowe i zanieczyszczenia organiczne. Jednakże zjawiska te ustąpią po zakończeniu robót.

Do głównych czynników oddziaływania planowanej przebudowy mostu i jazu na elementy jakości jednolitej części wód będą należały:

- krótkotrwałe zmiany niektórych parametrów fizykochemicznych wód rzecznych i jeziornych (zawiesiny, zmiana warunków termicznych i natlenienia, wzrost dopływu substancji biogennych),
- likwidacja nadbrzeżnej i wodnej roślinności,
- mechaniczne zniszczenie fragmentów siedlisk przyrodniczych.

Receptory oddziaływania

Powyższe czynniki oddziaływania przedsięwzięcia będą miały wpływ na następujące elementy jakości wód:

W zakresie elementów biologicznych:

- Makrofitofitobentos – krótkotrwałe pogorszenie stanu w otoczeniu mostu i jazu poprzez mechaniczne zniszczenie roślin tkankowych, niewielkich i dużych glonów związanych z elementami stałymi ekosystemu.
- Makrozoobentos (makrobezkręgowce bentosowe) – pogorszenie stanu spowodowane mechanicznym zniszczeniem siedliska oraz negatywnym oddziaływaniem zawiesiny.
- Ryby – krótkotrwałe pogorszenie stanu spowodowane mechanicznym zniszczeniem siedliska, ograniczenie powierzchni tarlisk oraz miejsc odchowu narybku. Zmiany w strukturze i liczebności ryb.

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

W zakresie elementów hydromorfologicznych:

- warunki morfologiczne - dalsze przekształcenie struktury strefy nadbrzeżnej i podłoża koryta rzeki.

W zakresie elementów fizykochemicznych:

- podwyższenie poziomu zawiesiny ogólnej i wskaźników opisujących warunki tlenowe (w tym tlen rozpuszczony). Zwiększona ilość zawiesiny może doprowadzić do obniżenia zawartości tlenu rozpuszczonego (np. poprzez utlenianie materii organicznej). Będzie to jednak oddziaływanie krótkotrwałe związane z etapem realizacji prac i nie powinno wpłynąć na parametry fizykochemiczne całej JCWP.

Podsumowując, należy stwierdzić, że do czynników oddziaływania przedsięwzięcia na elementy fizykochemiczne będą należały:

- 1) zmętnienie wód w wyniku prac prowadzonych w korycie rzeki;
- 2) zmniejszenie powierzchni roślinnych pasów brzegowych.

Do głównych czynników oddziaływania związanych z urządzeniem miejsc krótkiego i dłuższego wypoczynku, w tym w ramach pól biwakowych (budowa dróg dostępu, miejsc parkingowych, sytuowanie obiektów małej architektury, jak: wiaty, ławy, kosze na śmieci itp., a w niektórych przypadkach budowa lub rozbudowa obiektów kubaturowych służących turystyce kajakowej), można zaliczyć:

- możliwe zmiany wskaźników biologicznych i fizykochemicznych wód rzecznych i jeziornych (dopływ substancji biogennych, zanieczyszczeń ropopochodnych).

Receptory oddziaływania

Powyższe czynniki oddziaływania przedsięwzięcia będą miały wpływ na następujące elementy jakości wód:

W zakresie elementów biologicznych:

- Makrofity/fitobentos – zajdą niewielkie zmiany w składzie i obfitości makrofitów i fitobentosu.
- Makrozoobentos (makrobezkręgowce bentosowe) – zajdą niewielkie zmiany w składzie i liczebności taksonów bezkręgowców bentosowych.
- Ryby – zmiany składu i liczebności ryb.

W zakresie elementów fizykochemicznych:

- warunki tlenowe - podwyższona mętność wód.

Większość z ww. czynników oddziaływania będzie krótko- i średnioterminowa, powiązana bezpośrednio z budową planowanych obiektów i urządzeń wodnych. Ich realizacja poprzez uporządkowanie miejsc postoju kajakarzy, ograniczy tzw. dziką turystykę, której efektem jest rosnąca antropopresja na środowisko naturalne.

Liczne zadania związane z budową przystani kajakowych, miejsc krótkiego i dłuższego wypoczynku, przenoski w ramach przedsięwzięcia strategicznego „Pomorskie Szlaki Kajakowe” oraz obiektów rekomendowanych z innych programów⁶⁰ przyczynią się do kumulacji negatyw-

⁶⁰ zlewnia Słupi - przystań kajakowa w Ustce, zlewnia Nogatu - stanowiska cumownicze w Szonowie, Malbork - przystań kajakowa naprzeciwko Zamku w Malborku, stanowiska cumownicze przy śluzie w Rakowcu, stanowiska cumownicze przy śluzie Michałowo,

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

nych oddziaływań, na stan wód w zlewniach poszczególnych rzek. Oddziaływania skumulowane dotyczyć będą: zmian w zakresie niektórych parametrów fizykochemicznych wód rzecznych i jeziornych (zawiesiny, zmiana warunków natlenienia, wzrost dopływu substancji biogennych), mechanicznego niszczenia roślinności wodnej, naruszenia siedlisk ryb, przekształcenia struktury stref nadbrzeżnych i koryt rzecznych, niepokojenia, płoszenia ptaków w okresie lęgowym i polęgowym oraz ryb, przekształcenia siedlisk przez usuwanie naturalnych przeszkód, pozostawianie odpadów, w wyniku nasilonego ruchu turystycznego na wodach płynących oraz pogorszenie siedlisk wodnych jako efekt pośredni nasilenia ruchu kajaków.

Szczegółową ocenę na ustalone dla JCWP cele środowiskowe planowanych zadań, w układzie poszczególnych szlaków wodnych przedstawiono w załączniku tabelarycznym do niniejszego opracowania (TABELA IV).

Nawiązując do przeprowadzonej analizy i oceny można stwierdzić, że planowane przedsięwzięcie strategiczne „Pomorskie Szlaki Kajakowe” nie zagraża celom środowiskowym zawartym w planie gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy Wisły i Odry, ponieważ:

- planowane urządzenia wodne jak pomosty, przenoski i ślipy nie spowodują istotnych zmian morfologicznych, hydrologicznych rzek i jezior, poza fizyczną (punktową) zmianą struktury brzegów jezior i rzek,
- zmiany w zakresie niektórych parametrów fizykochemicznych wód rzecznych i jeziornych (zawiesiny, zmiana warunków natlenienia, wzrost dopływu substancji biogennych) będą krótko- i średnioterminowe. Oddziaływanie to ograniczone będzie do miejsca prowadzonych prac i nie powinno doprowadzić do pogorszenia funkcjonowania ekosystemów wodnych,
- realizacja planowanych zadań inwestycyjnych spowoduje okresowe zakłócenia w strukturze biocenoz wodnych, jednak nie wpłynie znacząco negatywnie na ich ogólny stan, strukturę i funkcjonowanie organizmów wodnych, ichtiofauny i awifauny w okresie eksploatacji, jeśli zostaną podjęte działania minimalizujące i ograniczające ich niekorzystny wpływ,
- planowane zadania inwestycyjne nie wiążą się z ograniczeniem naturalnego dopływu i odpływu, nasłonecznienia i wymiany wody,
- nie przewiduje się wprowadzania nieoczyszczonych ścieków do wód rzecznych i jeziornych.

Brak znaczącego negatywnego wpływu na środowisko wodne przedsięwzięcia strategicznego „Pomorskie Szlaki Kajakowe” wykazano w ramach analiz i ocen przeprowadzonych dla inwestycji zgłoszonych do aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły. Przedsięwzięcie „Pomorskie Szlaki Kajakowe” (nr na liście 631) otrzymało następujące rozstrzygnięcie (klauzurę oceny) – **inwestycje, które nie wchodzą w zakres aPGW, ze względu na brak negatywnego wpływu na środowisko.**

Także w Prognozie oddziaływania na środowisko dla MasterPlanu dla obszaru dorzecza Wisły stwierdza się, że „**Pomosty i małe przystanie rekreacyjne będą oddziaływały w niskim stopniu (...) na środowisko wodne**”.

*zlewnia Wisły Królewieckiej - przystań kajakowa z możliwością noclegu w leśniczówce Przebrno,
zlewnia Tugi - przystań kajakowa w Nowym Dworze Gdańskim przy ul. 3-ego Maja.*

8.2. Analiza i ocena w zakresie oddziaływania na pozostałe komponenty środowiska

Oddziaływanie na glebę

Uwzględniając rozproszony charakter i programowy zakres inwestycji związanych z zagospodarowaniem pomorskich szlaków kajakowych, ocenia się, że w skali całego przedsięwzięcia strategicznego nie nastąpią znaczące negatywne oddziaływania na gleby. Ujemne oddziaływania dotyczyć będą ograniczonych powierzchniowo terenów lokalizacji infrastruktury ewentualnie nowych miejsc parkowania i dróg dojazdowych (naruszanie, zanieczyszczenie). Większe zmiany powierzchniowe wystąpią w przypadku realizacji obiektów kubaturowych.

Działania minimalizujące ujemny wpływ na gleby oraz rekompensujące skutki ich naruszenia powinny obejmować np. ich składowanie oraz późniejsze wykorzystanie, ograniczanie prac ciężkiego sprzętu, wyznaczenie i zabezpieczenie miejsc składowania odpadów, materiałów budowlanych, mogących spowodować zanieczyszczenie gleby.

Po realizacji zadań przewiduje się możliwość pozytywnego oddziaływania, związanego z ograniczeniem możliwości dewastacji gleb w wyniku przypadkowego, niekontrolowanego urządzania miejsc postoju i biwakowania. Wyposażenie miejsc obsługi w odpowiednią infrastrukturę komunalną pozwoli na zminimalizowanie możliwości przypadkowego porzucania odpadów w miejscach obsługi turystów.

Oddziaływanie na powietrze i klimat akustyczny

Na etapie realizacji zadań zwiększy się lokalnie emisja zanieczyszczeń i hałasu do powietrza. Oddziaływania będą miały charakter lokalny, zasięg nieznaczny, chwilowy i krótkotrwały. Niekorzystne zmiany ustąpią, po realizacji inwestycji.

Docelowo, rozbudowa infrastruktury szlaków kajakowych spowoduje większe zainteresowanie kajakarstwem, stanowiącym przyjazną dla środowiska formą spędzania czasu wolnego. Skutki, wynikające z możliwości przemieszczania się, w celach krajoznawczych i turystycznych, „bezemisyjnym” środkiem transportu po regionie pomorskim, mogą być znacząco korzystne.

Istnieje jednakże zagrożenie nasilenia się hałasu powodowanego przez uczestników spływów kajakowych. Niezbędne jest zatem stosowanie różnych form edukacji turystów „kajakarzy”, monitorowanie natężenia ruchu na szlakach oraz wypracowanie takiego modelu zarządzania szlakami i obsługi szlaków, który sprzyjał będzie zrównoważonemu ich użytkowaniu.

Wśród działań zapobiegających przekształcaniu się turystyki kajakowej w tzw. „masową” (w znaczeniu ujemnym, w aspekcie rozważania wpływu na środowisko), tj. nadmiernie skoncentrowaną na wybranych szlakach, wymienić można:

- wprowadzanie np. górnego limitu ilości uczestników spływów w grupach zorganizowanych, w szczególności na szlakach i ich odcinkach w granicach i w sąsiedztwie obszarów objętych najwyższym rygiorem ochronnym (parki narodowe, rezerваты przyrody, a także w miejscach rozrodu i regularnego przebywania chronionych gatunków zwierząt, zwłaszcza ptaków wodno – błotnych, w tym będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty)⁶¹.

⁶¹W zakresie możliwości limitowania ruchu kajakowego na szlakach wodnych w granicach: parków narodowych, rezerwatów przyrody i obszarów Natura 2000, odpowiednie kompetencje posiadają organa ochrony przyrody, w tym dyrektorzy parków narodowych (sporządzający plan ochrony dla parku narodowego oraz wydający zarządzenia dotyczące funkcjonowania parku narodowego, w tym określające sposoby udostępniania obszarów parku narodowego, a także określający możliwość i wysokość opłaty za wstęp do parku narodowego), minister właściwy do spraw środowiska (jako organ sprawujący nadzór nad działalno-

- promocję alternatywnych szlaków kajakowych,
- przygotowanie atrakcyjnej oferty w zakresie innych form turystyki i rekreacji w okolicy,

Oddziaływanie na krajobraz

Urządzenie nowych miejsc obsługi spowoduje zmiany w krajobrazie. Ich zakres będzie ograniczony, ale w niektórych miejscach zainwestowanie może istotnie wpływać na zmianę fizjonomii krajobrazu, zwłaszcza dotychczas nie zakłóconego zabudową, w tym terenów otwartych, leśnych i nadwodnych. W celu ochrony krajobrazu niezbędne jest przestrzeganie reżimu obowiązującego w obszarach chronionych w zakresie możliwości lokalizacji, odległości oraz form zabudowy. Wymagane jest przestrzeganie zasad ładu przestrzennego przy urządzeniu miejsc obsługi szlaków kajakowych. Należy wykazać dbałość estetyczną przy lokalizowaniu drobnych elementów wyposażenia szlaków, takich jak znaki i tablice informacyjne.

Oddziaływanie na zdrowie ludzi

Kajakarstwo stanowi formę turystyki bardzo korzystną dla kondycji zdrowotnej ludzi. Zatem, rozwój aktywności turystycznej w omawianej formie ocenia się bardzo pozytywnie. Z uwagi na specyficzną formę, jak i środowisko rekreacji oraz w związku z przewidywanym zwiększeniem natężenia ruchu na wodach, bardzo ważnym zagadnieniem jest kwestia bezpieczeństwa uczestników ruchu na szlakach kajakowych. Niezbędne jest stworzenie sprawnego systemu ostrzegania o zmianach, często nagłych, warunków atmosferycznych, wystąpieniu zagrożenia powodziowego, obecności i przebiegu elementów infrastruktury niebezpiecznych dla życia i zdrowia ludzi, jak np.: mosty, przegrody, elektrownie, napowietrzne linie elektroenergetyczne. Infrastruktura nadwodna powinna być zaprojektowana z uwzględnieniem warunków bezpiecznego jej użytkowania przez osoby w zróżnicowanych grupach wiekowych.

8.3. Analiza i ocena w zakresie wpływu na obszary chronione, w tym Natura 2000 wraz ze wskazaniem dotyczącymi rozwiązań eliminujących, minimalizujących negatywne oddziaływanie na środowisko

1) Analiza i ocena oddziaływania na krajobraz i przyrodę parków narodowych i rezerwatów przyrody

Analizowane przedsięwzięcie strategiczne wiąże się z przebiegiem odcinków szlaków kajakowych przez obszary Parków narodowych i ich otulin (z wyłączeniami na akwenach jeziornych: Łebsko, Gardno – z uwzględnieniem udostępnienia Płyty Retowskiej do ruchu kajakowego) oraz realizacją zadań inwestycyjnych (tabela poniżej). Z opisu zadań wynika, że część dotyczy obiektów istniejących, a część stanowią miejsca nowourządzane.

ściąg parków narodowych, ustanawiający dla nich plan ochrony) oraz regionalny dyrektor ochrony środowiska (jako organ sprawujący nadzór nad rezerwatami przyrody i Obszarami Natura 2000, sporządzający i ustanawiający dla nich plany ochrony/zadań ochronnych, a także np. organ określający możliwość i wysokość opłaty za wstęp do rezerwatu przyrody)

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

Tabela 16. Lokalizacja zadań w parkach narodowych i ich otulinach

Nazwa	Rzeka	Lokalizacja zadań w ramach przedsięwzięcia strategicznego „Pomorskie Szlaki Kajakowe”
PN „Bory Tucholskie” Otu- lina	Brda	Jezioro Łackie – Centrum kajakowo – rowerowe w Drzewiczu Drzewicz - przystań kajakowa i pole biwakowe Czernica - Baza ZHP Czernica Cypel - przystań i pole biwakowe Męcikał - przystań kajakowa, pole biwakowe
	Wielki Kanał Brdy	Rytel - przystań kajakowa i pole biwakowe
	Chocina	Chociński Młyn - przystań kajakowa
	Jez. Charzykowskie, Karsińskie, Długie,	Charzykowy - przystań kajakowa Funka - przystań kajakowa i pole biwakowe Małe Swornegacie - przystań kajakowa, pole biwakowe Swornegacie – Kokoszka - przystań kajakowa, pole biwakowe Swornegacie - przystań kajakowa, pole biwakowe
Słowiński Park Narodowy	Łeba	Gać - przystań kajakowa
Słowiński Park Narodowy wraz z otuliną	Łupawa	Stojcino Przenoska (otulina SPN) Na styku SPN i jego otuliny: Smółdzino Przenoska przy elektrowni wodnej Smółdzino Przystań kajakowa Człuchy Przenoska na jazie Wysoka Przystań na „Płycie Retowskiej

Źródło: Opracowanie własne

Zatem, potencjalnie istnieje możliwość wystąpienia negatywnych oddziaływań na przyrodę Parków. Lokalizacja i zagęszczenie miejsc obsługi wskazuje na silną presję na otoczenie Parku Narodowego „Borów Tucholskich”, stąd możliwości i warunki inwestowania powinny być tutaj szczegółowo analizowane. Minimalizacji, eliminacji zagrożeń służy reżim dotyczący inwestowania i użytkowania terenów w parkach narodowych wraz z otuliną oraz wymóg uzyskiwania odpowiednich uzgodnień z Dyrekcjami Parku. Niezbędne jest przestrzeganie uregulowań dotyczących udostępnienia Parku do celów turystycznych, omówionych w rozdziale 7.

W związku z rozwojem turystyki kajakowej, istnieje zagrożenie zwiększenia poziomu presji na zasoby i walory środowiska przyrodniczego podlegające ochronie w formie rezerwatów przyrody, położonych wzdłuż biegu szlaków kajakowych (tabela 17). Możliwość wystąpienia potencjalnie negatywnych oddziaływań przewiduje się w związku z prognozowanym nasileniem ruchu kajakowego oraz prawdopodobieństwem zwiększonej ich penetracji przez uczestników spływów kajakowych.

Tabela 17. Rezerваты przyrody potencjalnie, bezpośrednio lub pośrednio, narażone na negatywne oddziaływanie związane z rozwojem turystyki kajakowej

Nazwa Szlaku	Nazwa rezerwatu
Brda	Przytoń (na szlaku), Jezioro Małe Łowne (w bezpośrednim sąsiedztwie), Bagnisko Niedźwiady, Osiedle Kormoranów (ok. 150 m od prawego brzegu rzeki)
Zbrzyca	Jezioro Laska (na szlaku i ok. 0,5 km od punktu obsługi Laska), Piecki
Gwda	Dolina Gwdy
Biała	Międybórz
Wda	Kręgi Kamienne (w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki), Krzywe Koło w Pętli Wdy (w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki)

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

Wierzyca	Brzęczek, Mechowisko Krąg
Wieprza i Pokrzywna	Torfowisko Potoczek
Słupia z Bytową i Kamienicą	Gołębia Góra (w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki), Dolina Huczka (na szlaku), Buczyna nad Słupią (w bezpośredni sąsiedztwie rzeki), Źródłisko Torfowiskowe, Jezioro Małe i Duże Sitno, Skotawskie Łąki, Mechowiska Czaple, Las nad Jeziorem Mądrzechowskim, Mechowiska Sulęczyńskie, Staniszewskie Zdroje, Paraszyńskie Wąwozy
Łupawa	Skotawskie Łąki
Łeba	Czarne Bagno, Łebskie Bagno, Las Górkowski
Reda	Rezerwat Beka (w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki Redy oraz w odległości ok. 100 m od przystani końcowej)
Piaśnica	Piaśnickie Łąki (w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki, w pobliżu przystani kajakowej w Dębkach)
Czarna Woda	Bielawa
Radunia	Jar rzeki Raduni (w biegu rzeki) Jar Reknicy
Radunia, Kółko Jezior Raduńskich	Ostrzycki Las (w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki)
Martwa Wisła (z Wisłą Śmiałą)	Ptasi Raj (w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki), Biała Góra
Nogat ⁶²	Las Mątawski Parów Węgry
Liwa	Jezioro Liwieniec (na szlaku)

Źródło: Opracowanie własne

Wśród wymienionych w tabeli, do potencjalnie najbardziej narażonych na negatywne oddziaływanie, biorąc pod uwagę położenie w granicach lub bliskim sąsiedztwie szlaków, a także punktów obsługi, należą rezerваты przyrody: „Jezioro Liwieniec”, „Jezioro Laska”, „Dolina Huczka”, ponadto „Przytoń”, „Jezioro Małe Łowne”, „Kręgi Kamienne”, „Krzywe Koło w Pętli Wdy”, „Osiedle Kormoranów”, „Gołębia Góra”, „Buczyna nad Słupią”, „Beka”, „Piaśnickie Łąki”, „Ostrzycki Las”, „Ptasi Raj”, a już w sąsiednim województwie warmińsko-mazurskim – „Ujście Nogatu”.

Rezerwat przyrody „Jar rzeki Raduni został wyłączony z przebiegu szlaku kajakowego. Użytkowanie szlaku kajakowego mogłoby istotnie negatywnie wpłynąć na ten obiekt, podlegający ochronie także w formie Obszaru Natura 2000, poprzez takie oddziaływania, jak m. in. mechaniczne niszczenie zbiorowisk roślinnych rdestnic oraz zgrupowań bentosu rzeki Raduni (zagrożenia odnoszą się do występującej w Obszarze skójki gruboskorupowej *Unio crassus* - gatunek z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej) i płoszenie ptaków w okresie lęgowym⁶³.

Niezbędne jest przestrzeganie, zasad dotyczących udostępnienia rezerwatów do celów turystycznych, ustalanych odpowiednio do celów ich ochrony. Możliwość i warunki udostępnienia rezerwatów do celów turystycznych określa Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku.

⁶² Rezerwat przyrody „Ujście Nogatu”, poza granicami województwa

⁶³ patrz: Zarządzenie nr 28/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 28 września 2012r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Jar Rzeki Raduni”

2) Analiza i ocena oddziaływania na walory przyrodniczo-krajobrazowe parków krajobrazowych

W aspekcie sieciowego uporządkowania szlaków kajakowych oraz miejsc ich obsługi, docelowo umożliwiającego bardziej zrównoważone wykorzystanie wód płynących i jeziornych jako szlaków kajakowych m.in. w parkach krajobrazowych, przedsięwzięcie strategiczne „Pomorskie Szlaki Kajakowe” ocenia się pozytywnie. Bardziej szczegółowa analiza przebiegu szlaków oraz lokalizacji zadań inwestycyjnych w parkach krajobrazowych i ich otulinach wskazuje na to, że rozbudowa infrastruktury szlaków skutkować będzie zróżnicowanym oddziaływaniem na walory przyrodniczo-krajobrazowe parków krajobrazowych, a ich charakter może być mieszany.

W stosunku do istniejących miejsc obsługi szlaku, w których przekształcenia środowiska przyrodniczego już nastąpiły, pozytywny wpływ może polegać na ich uporządkowaniu, estetyzacji oraz poprawie standardów sanitarnych. Urządzenie nowych miejsc obsługi szlaków kajakowych wiąże się z zajęciem nowych terenów pod zainwestowanie. Biorąc pod uwagę rodzaj i skalę poszczególnych inwestycji, przekształcenia w kierunku terenów zainwestowanych obejmą stosunkowo niewielkie powierzchnie i w rezultacie nie wpłyną znacząco negatywnie na strukturę użytkowania terenów w Parku. Potencjalnie, mogą nastąpić dość istotne zmiany w krajobrazie terenów nadrzecznych w Parkach, przy czym ich zakres prawdopodobnie będzie ograniczony do skali lokalnej.

Zagrożenia, istotne w aspekcie możliwości obniżenia walorów przyrodniczo-krajobrazowych parków krajobrazowych, wiążą się z etapem porealizacyjnym, gdyż można się spodziewać nasilenia ruchu kajakowego i zwiększonej liczby turystów przemierzających się i odpoczywających w przestrzeni wodnej i nadwodnej Parków.

Rozwój turystyki kajakowej, prognozowany w związku z rozbudową infrastruktury szlaków, nie będzie miał bezpośredniego wpływu na Trójmiejski Park Krajobrazowy, gdyż przez jego obszar nie przebiega żaden z pomorskich szlaków kajakowych. Ewentualny, pośredni, dodatni wpływ może być związany z możliwością wyboru alternatywnej, w stosunku do turystyki i rekreacji w trójmiejskich lasach, formy spędzania wolnego czasu.

Spośród pozostałych, skala oddziaływań, zwłaszcza skumulowanych i wtórnych, powiązanych z planowanym zagospodarowaniem szlaków kajakowych, może być potencjalnie znacząca w kilku parkach. Wśród nich należy wymienić Zaborski Parku Krajobrazowy. W jego granicach, porównując z innymi parkami, przebiega najwięcej szlaków oraz jest zlokalizowana największa ilość zadań inwestycyjnych (tabela 18). Przy tym, znacząca ich część wiąże się z modernizacją, to jest rozbudową, przebudową, doposażaniem, istniejących punktów obsługi.

Znaczący rozwój infrastruktury szlaków kajakowych przewiduje się również w Kaszubskim Parku Krajobrazowym, Wdzydzkim Parku Krajobrazowym oraz Parku Krajobrazowym „Dolina Słupi”. W stosunku do dwóch pierwszych z wymienionych (jak również Zaborskiego PK), prognozuje się wysoką kumulację oddziaływań, związanych z już istniejącym zagospodarowaniem oraz presją turystyczną, jak również przewidywanym dalszym rozwojem innych form turystyki i rekreacji korzystającej z zasobów środowiska wodnego w granicach Parków. Szczególnie odnosi się to do szlaku Kółko Jezior Raduńskich (w Kaszubskim Parku Krajobrazowym), gdzie koncentracja zadań jest szczególnie wysoka i gdzie oddziaływanie należy oceniać także w kontekście wpływu na zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (TABELA VI za-

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

mieszczona w załącznikach do opracowania). Kumulacja oddziaływań wynikających z rozwoju różnych form turystyki wodnej przewidziana jest zwłaszcza na szlakach jezior w parkach krajobrazowych⁶⁴.

W Nadmorskim Parku Krajobrazowym, skala zainwestowania ogranicza się do stosunkowo niewielkich odcinków i kilku punktów obsługi trzech szlaków. Ze względu na położenie w cennym przyrodniczo, wrażliwym, a jednocześnie poddanym dużej presji turystycznej, obszarze, dbałość o zachowanie walorów tego Parku jest niezmiernie istotna.

W odniesieniu do Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana”, przewiduje się, że zakres oddziaływania omawianego przedsięwzięcia strategicznego będzie ograniczony, ze względu na położenie miejsc obsługi szlaków tylko w otulinie Parku. Za to istotne w aspekcie ochrony jego walorów może się okazać nakładanie oddziaływań, związanych z rozwojem oferty turystyki wodnej w obszarze Pętli Żuławskiej i Zatoki Gdańskiej oraz rozwojem dróg wodnych (potencjalnie łącznie z niewykluczoną realizacją Kanału łączącego Zalew Wiślany z Zatoką Gdańską (przez Mierzeję Wiślaną).

Poniżej przedstawiono zbiorcze zestawienie dotyczące szlaków i miejsc realizacji zadań w parkach krajobrazowych. Szczegółowa analiza, obejmująca identyfikację szlaków i zadań związanych z ich zagospodarowaniem w parkach krajobrazowych i dodatkowo wykaz innych znaczących przedsięwzięć przewidzianych na ich obszarze, zamieszczona została w załącznikach do opracowania (Tabela V).

Tabela 18. Kumulacja szlaków i zadań w ramach przedsięwzięcia strategicznego „Pomorskie Szlaki Kajakowe” w parkach krajobrazowych

L.p.	Nazwa parku krajobrazowego (powierzchnia)	Kumulacja szlaków i zadań inwestycyjnych
1.	Dolina Słupi (37 040 km ²)	<p>Słupia Na odcinku od przystani kajakowej z polem biwakowym w Soszycy do miejsca za przystanią kajakową w Łosinie; 8 miejsc lokalizacji zadań inwestycyjnych w parku i 3 w otulinie</p> <p>Kamienica na odcinku od przystani w Kamieńcu do ujścia Kamienicy do Słupi; 1 miejsce lokalizacji zadań inwestycyjnych w parku i 6 w otulinie</p> <p>Bytowa na odcinku pomiędzy Gostkowem II a ujściem do Słupi; 1 miejsce lokalizacji zadań inwestycyjnych w otulinie</p> <p>Łupawa 1 miejsce lokalizacji zadań inwestycyjnych w parku i 1 w otulinie</p>
2.	Kaszubski (33 202 km ²)	<p>Radunia na odcinku od przystani w Ostrzycach do jeziora Trzebnio; 2 miejsca lokalizacji zadań inwestycyjnych w parku i 1 w otulinie</p> <p>Kółko Jezior Raduńskich 16 miejsc lokalizacji zadań inwestycyjnych w parku</p> <p>Bukowina 1 miejsce lokalizacji zadań inwestycyjnych w otulinie</p>

⁶⁴ np. dla Szlaku Jezior Jelenie i Gołń (Wdzydzki Park Krajobrazowy), w ramach przedsięwzięcia strategicznego „Pomorskie Szlaki Kajakowe” jest planowana realizacja przystani kajakowo-jachtowej na terenie Muzeum-Kaszubskiego Parku Etnograficznego (Wdzydze Skansen).

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

3.	Nadmorski (18 804 km ² , w tym 7 452 km ² – część łądowa i 11 352 km ² wody Zatoki Puckiej)	Reda odcinek ujściowy do Zatoki Puckiej długości ok. 2,5 km; 1 miejsce lokalizacji zadań inwestycyjnych w parku Piaśnica odcinek ujściowy do Bałtyku długości ok. 2,3 km; 1 miejsce lokalizacji zadań inwestycyjnych w parku i 1 w otulinie Czarna Woda odcinek ujściowy do Bałtyku długości ok. 3,5 km; 1 miejsce lokalizacji zadań inwestycyjnych w parku i 3 w otulinie
4.	Trójmiejski (19 930 km ²)	Poza siecią szlaków kajakowych
5.	Wdzydzki (17 832 km ²)	Wda odcinek od lasów pod Lipuszem do miejscowości Borsk; 4 miejsca lokalizacji zadań inwestycyjnych w parku i 3 w otulinie Kanał Wdy (Struga pod Zimne Zdroje) 1 miejsce lokalizacji zadań inwestycyjnych w otulinie Graniczna z Trzebiochą i Pilicą 1 miejsce lokalizacji zadań inwestycyjnych w otulinie Jeziora Jelenie i Gołuń 4 miejsca lokalizacji zadań inwestycyjnych w parku
6.	Zaborski (34 026 km ²)	Brda (z jeziorami Dybrzk, Łąckie) odcinek z od m. Męcikał do m. Ciecholewy; 6 miejsc lokalizacji zadań inwestycyjnych w parku (modernizacje) Zbrzyca 2 odcinki - od jez. Somińskiego do jez. Laska, - od jez. Śluza do jez. Witoczno; 9 miejsc lokalizacji zadań inwestycyjnych w parku (większość to modernizacje) Chocina odcinek od miejsca w okolicy m. Janki do jez. Krasieńskiego; 1 miejsce lokalizacji zadań inwestycyjnych w parku Młosina odcinek od miejsca wpływu do jez. Leśno Górne do ujścia do Zbrzycy; 1 miejsce lokalizacji zadań inwestycyjnych w parku Jez. Charzykowskie, Karsieńskie, Długie 5 miejsc lokalizacji zadań inwestycyjnych w parku
7.	Mierzeja Wiślana (4 410 km ²)	Szkarpawa 4 miejsca lokalizacji zadań inwestycyjnych w otulinie Wiśła Królewiecka 1 miejsce lokalizacji zadań inwestycyjnych w otulinie
8.	Tucholski (11 323 km ² w granicach woj. pom.)	Brda odcinek pomiędzy m. Rytel a granicą województwa (m. Nadolna Karczma - woj. kujawsko-pomorskie); 1 miejsce lokalizacji zadań inwestycyjnych w parku i 1 miejsce w otulinie
9.	Pojezierza Iławskie-go (2 640,3 km ² w granicach woj. pom.)	–

Źródło: Opracowanie własne

Dla ograniczenia skali negatywnego oddziaływania na walory przyrodniczo-krajobrazowe Parków wskazane jest: monitorowanie natężenia ruchu kajakowego, oszacowanie, przyjęcie i egzekwowanie bezpiecznych dla środowiska limitów dotyczących przepustowości szlaków i ich odcinków oraz limitów w zakresie ilości miejsc pobytowych na obszarze Parków i ich otulin, rozwój innych form aktywności turystycznej i rekreacyjnej, łącznie z turystyką rowerową, systemowo zintegrowaną z siecią szlaków kajakowych w formie np. wspólnych punktów obsługi. Niezbędna jest współpraca z Dyrekcją Pomorskiego Zespołu Parków Krajobrazowych i kierownictwem poszczególnych Parków w zakresie możliwości oraz warunków lokalizacji inwestycji związanych z zagospodarowaniem szlaków.

3) Analiza i ocena oddziaływania na cele ochrony obszarów chronionego krajobrazu

Cele ochrony w obszarach chronionego krajobrazu wiążą się z potrzebą zachowania wyróżniających się krajobrazów o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowych ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Z analizy przebiegu szlaków kajakowych wraz z planowanymi miejscami ich obsługi wynika, że planowana ich sieć obejmie swym oddziaływaniem większość obszarów chronionego krajobrazu ustanowionych w granicach województwa (TABELA VII w załącznikach do opracowania oraz zestawienie zbiorcze w tabeli zamieszczonej poniżej).

Tabela 19. Kumulacja szlaków i zadań w ramach przedsięwzięcia strategicznego „Pomorskie Szlaki Kajakowe” w obszarach chronionego krajobrazu

Lp	Nazwa obszaru (powierzchnia)	Lokalizacja zadań w ramach przedsięwzięcia strategicznego „Pomorskie Szlaki Kajakowe”
1	OChK Żuław Gdańskich (30 092 ha)	Martwa Wisła, Wisła Śmiała, wewnętrzne wody Gdańska 3 miejsca lokalizacji zadań inwestycyjnych Motława 5 miejsc lokalizacji zadań inwestycyjnych
2	OChK Fragment Borów Tucholskich (16 632 ha)	Chocina 1 miejsce lokalizacji zadań inwestycyjnych
3	OChK Borów Tucholskich (65 780 ha)	Wda 7 miejsc lokalizacji zadań inwestycyjnych Kanał Wdy 1 miejsce lokalizacji zadań inwestycyjnych
4	OChK Pradoliny Redy-Leby (19 516 ha)	Łeba 7 miejsc lokalizacji zadań inwestycyjnych Reda 4 miejsca lokalizacji zadań inwestycyjnych
5	Lipuski OChK (17 148 ha)	Wda 6 miejsc lokalizacji zadań inwestycyjnych Graniczna z Trzebiochą i Pilicą 1 miejsce lokalizacji zadań inwestycyjnych
6	Chojnicko-Tucholski OChK (15 000 ha)	Brda 1 miejsce lokalizacji zadań inwestycyjnych Wielki Kanał Brdy 1 miejsce lokalizacji zadań inwestycyjnych
7	Nadmorski OChK (14 940 ha)	Czarna Woda 2 miejsca lokalizacji zadań inwestycyjnych
8	Gowidliński OChK (14 736 ha)	Słupia 6 miejsc lokalizacji zadań inwestycyjnych
9	OChK Okolice Jezior Krępsko i Szczytno (12 428 ha)	Brda 6 miejsc lokalizacji zadań inwestycyjnych Ruda 1 miejsce lokalizacji zadań inwestycyjnych Jez. Krępsko i Szczytno 4 miejsca lokalizacji zadań inwestycyjnych
10	OChK Źródłiskowy Obszar Brdy i Wieprzy na wschód od Miastka (11 776 ha)	Brda 1 miejsce lokalizacji zadań inwestycyjnych
11	OChK Rzeki Nogat (11 578 ha)	Nogat 5 miejsc lokalizacji zadań inwestycyjnych
12	OChK Doliny Wierzycy (10 784 ha)	Wierzycy 16 miejsc lokalizacji zadań inwestycyjnych Wietcisa 1 miejsce lokalizacji zadań inwestycyjnych
13	Morawski OChK (10 700 ha)	Liwa 5 miejsc lokalizacji zadań inwestycyjnych
14	Choczewsko-Saliński OChK (8 684 ha)	Reda (odcinek bez miejsc realizacji zadań)

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

15	Sadliński OChK (6 879 ha)	Liwa 1 miejsce lokalizacji zadań inwestycyjnych
16	Kartuski OChK (6 661 ha)	Radunia 1 miejsce lokalizacji zadań inwestycyjnych
17	OChK Jeziora Dzierzgoń (5 630 ha)	Liwa 1 miejsce lokalizacji zadań inwestycyjnych
18	OChK Jezioro Łętowskie i Okolice Kępic (5 600 ha)	Wieprza 4 miejsca lokalizacji zadań inwestycyjnych
19	OChK Rzeki Szarpawy (4 296 ha)	Szarpawa 4 miejsca lokalizacji zadań inwestycyjnych Tuga – Wielka Święta 2 miejsca lokalizacji zadań inwestycyjnych
20	OChK Białej Góry (3 971 ha)	Nogat 1 miejsce lokalizacji zadań inwestycyjnych Liwa (odcinek bez miejsc realizacji zadań)
21	Północny OChK Część Wschodnia (3 800 ha)	Wda 1 miejsce lokalizacji zadań inwestycyjnych Kanał Wdy 3 miejsca lokalizacji zadań inwestycyjnych
22	OChK Doliny Wietcisy (3 352 ha)	Wietcisa 1 miejsce lokalizacji zadań inwestycyjnych
23	OChK Doliny Raduni (3 340 ha)	Radunia 9 miejsc lokalizacji zadań inwestycyjnych
24	Gniewski OChK (2 336 ha)	Wierzyca 4 miejsca lokalizacji zadań inwestycyjnych
25	OChK na Pd- Wschód od Jeziora Bielsko (388 ha)	Biała 1 miejsce lokalizacji zadań inwestycyjnych

Źródło: Opracowanie własne

Wysoki stopień nasycenia infrastrukturą obsługi ruchu kajakowego przewiduje się dla szlaków w granicach OChK Doliny Wierzyca, OChK Doliny Raduni, OChK Okolice Jezior Krępsko i Szczytno, OChK Rzeki Szarpawy. Stosunkowo dużą ilość zadań w zakresie zagospodarowania szlaków kajakowych planuje się np. w OChK Pradoliny Redy-Łeby, OChK Borów Tucholskich oraz OChK Żuław Gdańskich. Przy tym, znacząca część inwestycji polegać będzie na modernizacji (tj. rozbudowie, przebudowie, doposażaniu, istniejących obiektów).

Sieciowe uporządkowanie szlaków kajakowych oraz miejsc ich obsługi, ma aspekt pozytywny w odniesieniu do obszarów chronionego krajobrazu, w postaci możliwości docelowo bardziej zrównoważonego wykorzystania wód płynących i jeziornych, jako szlaków kajakowych w ich granicach. Zakres inwestycyjny, związany zwłaszcza z zagospodarowaniem nowych terenów w formie punktów obsługi szlaków kajakowych (najczęściej są to przystanie), wskazuje na możliwość trwałych zakłóceń wizualnych w postrzeganiu krajobrazu o różnicowanych ekosystemach (nadwodnych, łąkowych, leśnych). Zakłócenia te będą miały prawdopodobnie wymiar lokalny i przy niewielkiej skali przedsięwzięć oraz stosowaniu ograniczeń dla ewentualnej zabudowy kubaturowej, zwłaszcza nad brzegami rzek i jezior, nie wpłyną znacząco negatywnie na cały obszar chroniony.

Bardziej złożony może być wpływ na funkcję korytarzy ekologicznych, która podlega ochronie zwłaszcza w obszarach chronionego krajobrazu. Oddziaływanie na korytarze ekologiczne oraz propozycje rozwiązań minimalizujących oddziaływanie negatywne, omówiono w podrozdziale czwartym niniejszego rozdziału.

Korzystne, w aspekcie ograniczania skali zagrożeń dla krajobrazu i korytarzy ekologicznych w obszarach chronionego krajobrazu, będą odpowiednio stosowane rozwiązania, o których mowa było przy parkach krajobrazowych, polegające na: monitorowaniu natężenia ruchu kajakowego, oszacowaniu, przyjęciu i egzekwowaniu bezpiecznych dla środowiska limitów dotyczących przepustowości szlaków i ich odcinków oraz limitów w zakresie ilości miejsc pobytowych, ograniczaniu do niezbędnego minimum, powierzchni i wysokości ewentualnej zabu-

dowy kubaturowej, rozwoju innych form aktywności turystycznej i rekreacyjnej, łącznie z turystyką rowerową, systemowo zintegrowaną z siecią szlaków kajakowych w formie np. wspólnych punktów obsługi.

Wykorzystanie wód płynących i jeziornych w obszarach chronionego krajobrazu, pod warunkiem zastosowania odpowiednich rozwiązań minimalizujących negatywne oddziaływanie, pozwoli na zachowanie tych obszarów, jako wartościowych dla zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem.

4) Analiza i ocena oddziaływania na cel, przedmiot ochrony oraz integralność obszarów Natura 2000

W ramach opracowania przeprowadzono szereg analiz i dokonano ocen w zakresie potencjalnego wpływu przedsięwzięcia strategicznego „Pomorskie Szlaki Kajakowe” na obszary Natura 2000. W związku z przedmiotem oceny oraz charakterem i regionalną skalą przedsięwzięcia strategicznego, skoncentrowano się na skumulowanym oddziaływaniu na poszczególne obszary, uwzględniając zarówno etap realizacyjny, jak i porealizacyjny.

Punktem wyjścia do oceny była identyfikacja zadań inwestycyjnych w obszarach Natura 2000 i ich otoczeniu, przy użyciu metody tabelarycznej (TABELA VIII w załącznikach do opracowania), z jednoczesną analizą w zakresie możliwości wystąpienia oddziaływań, w tym znacząco negatywnych na przedmiot, cel i integralność chronionych tych obszarów. W celu informacyjnym i dla zobrazowania możliwości nakładania się w danym Obszarze oddziaływań związanych nie tylko z rozwojem turystyki kajakowej, ale i z innymi zamierzeniami, zidentyfikowano je i dołączono ich wykaz do tabeli (TABELA VIII).

Zasadniczym źródłem informacji o obszarach Natura 2000, w tym o przedmiocie i celach ich ochrony były standardowe formularze danych, obowiązujące plany zadań ochronnych oraz dostępne materiały kartograficzne.

W odrębnej tabeli, zamieszczonej poniżej, opisano możliwe i potencjalne oddziaływania na poszczególne obszary związane z realizacją przedsięwzięcia strategicznego „Pomorskie Szlaki Kajakowe”, jak również przedstawiono przykładowe propozycje dotyczące rozwiązań minimalizujących negatywny wpływ na cel, przedmiot ochrony oraz integralność tych obszarów (tabela 20).

W aspekcie oddziaływania na obszary Natura 2000 istotna jest możliwość wystąpienia skumulowanych oddziaływań, w tym związanych z rozwojem innych form turystyki wodnej. Dotyczy to w szczególności obszarów, na których przewiduje się zadania w ramach działania „Rozwój oferty turystyki wodnej w obszarze Pętli Żuławskiej i Zatoki Gdańskiej – rozbudowa i rozwój markowego i zintegrowanego produktu turystycznego charakteryzującego się wysoką konkurencyjnością w kraju i zagranicą” (Dolna Wisła PLH 220033, Ostoja w Ujściu Wisły PLH 220044, Zatoka Pucka i Półwysep Helski PLH 220032, Zalew Wiślany i Mierzeja Wiślana PLH 280007, Zatoka Pucka PLB 220005, Dolina Dolnej Wisły PLB 040003, Ujście Wisły PLB 220004, Zalew Wiślany PLB 280010).

Na niektórych obszarach kumulacja oddziaływań może wystąpić również w związku realizacją zadania: „Trasa rowerowa R-10- wybudowanie oznakowanego szlaku rowerowego z dedykowaną infrastrukturą o międzynarodowych standardach (dotyczy R-10, po obu stronach Wisły).

W związku z szerokim zakresem i strategicznym charakterem opracowania, analizy i oceny w nim zawarte nie mogą być traktowane w kategoriach identyfikacji znaczącego oddziaływania poszczególnych zadań przedsięwzięcia strategicznego „Pomorskie Szlaki Kajakowe” na Obszary Natura 2000. Szczegółowe analizy i rozstrzygnięcia w zakresie możliwości wystąpienia

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

znaczącego oddziaływania konkretnego przedsięwzięcia na Obszary Natura 2000 będą wymagane przed uzyskaniem odpowiedniej decyzji lokalizacyjnej. Szczegółowo jest o tym mowa w podrozdziale 9.1. niniejszego opracowania.

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

Tabela 20. Szczegółowe oddziaływania na cel, przedmiot ochrony oraz integralność obszarów NATURA 2000 oraz propozycje rozwiązań minimalizujących negatywny wpływ przedsięwzięcia strategicznego „Pomorskie Szlaki Kajakowe”

Kod i nazwa obszaru Natura 2000	Szlaki	Możliwe oddziaływania na cel, przedmiot ochrony obszaru oraz na integralność obszaru	Propozycje rozwiązań minimalizujących negatywne oddziaływania, w tym rozwiązań alternatywnych
Dolina Słupia PLH 220052	<p>Słupia wraz z punktami obsługi na odcinku od Sulęcyna po Ustkę,</p> <p>Kamienica wraz z punktami obsługi na odcinku od Modrzejewa po Kamieńc,</p> <p>Bytowa z punktem obsługi w pobliżu obszaru</p>	<p>Możliwe zwiększenie skali występujących negatywnych oddziaływań wzdłuż biegu Słupia, Bytowej i Kamienicy w wyniku rozwoju infrastruktury i ruchu kajakowego. Wśród istotnych możliwych, negatywnych oddziaływań: mechaniczne niszczenie roślinności wodnej i bentosu, niepokojenie, płoszenie ptaków w okresie lęgowym i polęgowym oraz ryb (wśród nich gatunki chronione: łoś, minog strumieniowy i rzeczny, koza), potencjalnie naruszenie, degradacja siedlisk, w tym odcinków rzek Słupia i Kamienica (rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników) przez usuwanie naturalnych przeszkód, pozostawianie odpadów w rzekach oraz na ich brzegach.</p> <p>W związku z realizacją, modernizacją infrastruktury obsługi ruchu kajakowego, obok krótkotrwałych oddziaływań (niepokojenie, płoszenie zwierząt, zanieczyszczenie powietrza), potencjalne zagrożenie naruszenia, zniszczenia w obrębie siedlisk nadrzecznych, w tym np. lęgowych, ziołorośli.</p> <p>Pozytywne oddziaływania ze względu na wybór bezemisyjnego środka transportu, zwiększenie standardów sanitarnych wzdłuż szlaku i w istniejących punktach obsługi szlaku oraz możliwość ostrzegania o niebezpieczeństwach.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Alternatywne lokalizacje obiektów obsługi w przypadku kolizji z chronionymi siedliskami i gatunkami; • Harmonogramy i organizacja prac budowlanych z dostosowaniem do wymogów ochrony, zwłaszcza cennych gatunków flory i fauny wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej; • Odpowiedni dobór rozwiązań technicznych i technologicznych przy realizacji zadań inwestycyjnych; • Dobrze zorganizowana, uporządkowana gospodarka odpadami, uregulowanie kwestii sanitarnych odpowiednio do potrzeb ochrony wód, • Uwzględnianie potrzeby i możliwości ochrony roślinności brzegowej oraz stosowania i zachowywania brzegowych umocnień roślinnych, • Odpowiednia organizacja ruchu na szlakach wodnych, obszarowe, okresowe ograniczenia ruchu kajaków (odpowiednio do wymogów ochrony siedlisk i gatunków z nimi związanych) • Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych; • Monitorowanie ruchu na szlakach; • Okresowe wyłączenia odcinków szlaków kajakowych z ruchu; • Dostosowanie się do zasad ochrony rezerwatów przyrody znajdujących się na szlaku i terenach przyległych, w tym „Doliny Huczka”, przez który przepływa Słupia; • Zaproponowanie alternatywnych szlaków i form wypoczynku w okolicy;
Mechowiska Sulęczyńskie PLH 220017	<p>W pobliżu Słupia oraz Sulęcyna Przystań kajakowa Centrum</p>	<p>Ograniczona zakres wpływu na Obszar, ze względu na przebieg szlaku poza Obszarem. Potencjalnie, możliwość oddziaływania w związku z bliskim położeniem punktu obsługi (Sulęcyno Centrum): zagrożenia dla torfowiska i gatunków, związane z możliwym hałasem, zaśmiecaniem, zanieczyszczeniem wód, w trakcie trwania robót i podczas użytkowania terenu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Harmonogramy i organizacja prac budowlanych z dostosowaniem do wymogów ochrony gatunkowej, • Odpowiedni dobór rozwiązań technicznych i technologicznych przy realizacji zadań inwestycyjnych, w szczególności stosowanie prawidłowej gospodarki odpadami i zabezpieczenie przed zanieczyszczeniem wód. • Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych; <p>Zgodnie z planem zadań ochronnych dla Obszaru, określa się m.in. działanie w celu ochrony siedliska 7140 Torfowiska prze-</p>

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

			ściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria</i> – <i>Caricetea</i>) polegające na dostosowaniu gospodarki przestrzennej w otoczeniu torfowiska (odnosi się do całego terenu Obszaru Natura 2000), do wymogów ochrony siedliska, poprzez nielocalizowanie wszelkich obiektów budowlanych (w tym tymczasowych, również nie związanych trwale z gruntem), z dopuszczeniem lokalizacji i budowy drewnianej kładki przy tworzeniu ścieżki przyrodniczej.
Dolina Wieprzy i Studnicy PLH 220038	Wieprza i Pokrzywna wraz z punktami obsługi na odcinku od Broczyny po Korzybie, Studnica wraz z punktami obsługi na odcinku od Miastka po Ciecholub	Zwiększenie skali występujących negatywnych oddziaływań na część obszaru wzdłuż biegu Wieprzy, Studnicy oraz Pokrzywny: mechaniczne niszczenie roślinności wodnej, niepokojenie, płoszenie ptaków w okresie lęgowym i połęgowym oraz ryb, degradacja siedlisk przez usuwanie naturalnych przeszkód, pozostawianie odpadów w rzekach i na jej brzegach wskutek wzmożonego ruchu kajakowego. Oddziaływania negatywne, mogą w szczególności dotyczyć siedliska 3260 nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników <i>Ranuncion fluitantis</i> i gatunków ryb (przez wzburzanie osadów dennych rzek, niszczenie siedlisk gatunku): minóg strumieniowy <i>Lampetra planeri</i> , Różanka <i>Rhodeus sericeus amarus</i> , głowacz białopłetwy <i>Cottus gobio</i> , koza <i>Cobitis taenia</i> , minóg rzeczny <i>Lampetra fluviatilis</i> , 1106 łosoś atlantycki <i>Salmo salar</i> . W związku z realizacją, modernizacją infrastruktury obsługi ruchu kajakowego, obok oddziaływań krótkotrwałych na etapie prac (hałas powodujący płoszenie zwierząt, wydeptywanie roślinności, zanieczyszczenia w obrębie siedlisk), potencjalne zagrożenie trwałym uszczupleniem chronionych siedlisk nadwodnych oraz innych okresowo nasilonych zakłóceń i strat w obrębie siedlisk i gatunków (hałas, wydeptywanie roślinności i zanieczyszczenia).	<ul style="list-style-type: none"> • Alternatywne lokalizacje obiektów obsługi w przypadku kolizji z chronionymi siedliskami i gatunkami; • Harmonogramy i organizacja prac budowlanych z dostosowaniem do wymogów ochrony, zwłaszcza cennych gatunków flory i fauny wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej; • Odpowiedni dobór rozwiązań technicznych i technologicznych przy realizacji zadań inwestycyjnych; • Dobrze zorganizowana, uporządkowana gospodarka odpadami, uregulowanie kwestii sanitarnych odpowiednio do potrzeb ochrony wód, • Uwzględnianie potrzeby i możliwości ochrony roślinności brzegowej oraz stosowania i zachowywania brzegowych umocnień roślinnych, • Odpowiednia organizacja ruchu na szlakach wodnych, obszarowe, okresowe ograniczenia ruchu kajaków (odpowiednio do wymogów ochrony siedlisk i gatunków z nimi związanych) • Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych; • Monitorowanie ruchu na szlakach; • Okresowe wyłączenia odcinków szlaków kajakowych z ruchu; • Zaproponowanie alternatywnych szlaków i form wypoczynku w okolicy;
Sporysz PLH 220064	W pobliżu Czernica wraz z punktem obsługi (przystań Sporysz)	Ograniczona zakres wpływu na Obszar Natura 2000, ze względu na początkowy i dalszy bieg szlaku poza Obszarem. Potencjalnie, możliwość wystąpienia oddziaływań o ograniczonym wpływie na Obszar (hałas, zaśmiecanie, zwiększona penetracja turystyczna) np. w obrębie pobliskiego lasu bukowego <i>Luzulo-Fagetum</i> , w trakcie trwania robót i podczas użytkowania terenu.	<ul style="list-style-type: none"> • Harmonogramy i organizacja prac budowlanych z dostosowaniem do wymogów ochrony gatunkowej; • Odpowiedni dobór rozwiązań technicznych i technologicznych przy realizacji zadań inwestycyjnych; • Dobrze zorganizowana, uporządkowana gospodarka odpadami; • Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych
Jar Rzeki Raduni PLH 220011	Radunia	Obszar wyłączony z przebiegu szlaku kajakowego. Rozwój turystyki kajakowej mógłby istotnie negatywnie wpłynąć na ten Obszar Natura 2000, przez m. in. mechaniczne niszczenie zbiorowisk roślinnych rdestnic oraz zgrupowań bentosu rzeki Raduni (zagrożenia odnoszą się do występującej w Obszarze skójkii gruboskorupowej <i>Unio crassus</i> - gatunek z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej),	<ul style="list-style-type: none"> • Rezygnacja z wytyczenia szlaku kajakowego • Nie lokalizowanie punktów obsługi szlaku kajakowego

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

<p>Uroczyśka Pojezierza Kaszubskie- go PLH 220095</p>	<p>Radunia, Kółko Jezior Raduńskich wraz z punktami obsługi zlokalizowanymi nad jeziorami</p>	<p>Zwiększenie skali zagrożeń i możliwości negatywnych i oddziaływań: mechaniczne niszczenie roślinności wodnej, niepokojenie, płoszenie ptaków w okresie lęgowym i polęgowym oraz ryb, degradacja siedlisk przez usuwanie naturalnych przeszkód, pozostawianie odpadów w rzece, jeziorach i na ich brzegach, w wyniku wzmożonego ruchu kajakowego na jeziorach i rzece Raduni; W przypadku realizacji, modernizacji infrastruktury obsługi ruchu kajakowego, obok krótkotrwałych oddziaływań (płoszenie zwierząt, zanieczyszczenie powietrza), potencjalne zagrożenie naruszenia chronionych siedlisk nadwodnych (wśród cennych występujących w tym obszarze są m.in. szuwały, łąki i ziołorośla z pełnikiem europejskim, wielositem błękitnym i storczykami).</p> <p>Skumulowane oddziaływania związane z intensyfikacją turystyki i rekreacji nad jeziorami., w tym o mieszanym wpływie na jakość środowiska (pozytywne ze względu na wybór bezemisyjnego środka transportu; negatywne ze względu na zwiększoną presję turystyczną).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Alternatywne lokalizacje obiektów obsługi w przypadku kolizji z chronionymi siedliskami i gatunkami; • Harmonogramy i organizacja prac budowlanych z dostosowaniem do wymogów ochrony, zwłaszcza cennych gatunków flory i fauny wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej; • Odpowiedni dobór rozwiązań technicznych i technologicznych przy realizacji zadań inwestycyjnych; • Dobrze zorganizowana, uporządkowana gospodarka odpadami, stosowanie zabezpieczeń chroniących jeziora przed zanieczyszczeniem; • Uwzględnianie potrzeby i możliwości ochrony roślinności brzegowej oraz stosowania i zachowywania brzegowych umocnień roślinnych, • Odpowiednia organizacja ruchu na szlakach wodnych, obszarowe, okresowe ograniczenia ruchu kajaków (odpowiednio do wymogów ochrony siedlisk i gatunków z nimi związanych) • Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych; • Monitorowanie ruchu na szlakach; • Dostosowanie się do zasad ochrony rezerwatów przyrody, w tym „Ostrzycki Las”, przylegającego do Jez. Ostrzyckiego; • Zaproponowanie alternatywnych szlaków i form wypoczynku w okolicy.
<p>Dolina Łupawy PLH 220036</p>	<p>Łupawa (zadania do weryfikacji i możliwej realizacji w późniejszej fazie realizacji przedsięwzięcia strategicznego)</p>	<p>W związku z użytkowaniem szlaku kajakowego, oddziaływania negatywne przejawiać się mogą mechanicznym niszczeniem roślinności wodnej, niepokojeniem, płoszeniem ptaków w okresie lęgowym i polęgowym oraz ryb, degradacją siedlisk przez usuwanie naturalnych przeszkód, pozostawianiem odpadów w rzece i na jej brzegach wskutek wzmożonego ruchu kajakowego. Oddziaływania negatywne, mogą w szczególności dotyczyć siedliska 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników i gatunków ryb (przez wzbudzanie osadów dennych rzek, niszczenie siedlisk gatunku): minóg strumieniowy <i>Lampetra planeri</i>, Różanka <i>Rhodeus sericeus amarus</i>, głowacz białopłetwy <i>Cottus gobio</i>, koza <i>Cobitis taenia</i>, minóg rzeczny <i>Lampetra fluviatilis</i>, 1106 łosoś atlantycki <i>Salmo salar</i>), a także bobra europejskiego oraz wydry.</p> <p>W przypadku nie urządzania miejsc obsługi, ewentualne negatywne oddziaływanie mogą być związane ze zwiększoną, niekontrolowaną penetracją i urządzaniem przypadkowych miejsc postoju i biwakowania.</p> <p>Z kolei, w związku z realizacją infrastruktury obsługi ruchu kajakowego, obok oddziaływań krótkotrwałych na etapie prac (hałas powodujący pło-</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Alternatywne lokalizacje obiektów obsługi w przypadku kolizji z chronionymi siedliskami i gatunkami; • Harmonogramy i organizacja prac budowlanych z dostosowaniem do wymogów ochrony, zwłaszcza cennych gatunków flory i fauny wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej; • Odpowiedni dobór rozwiązań technicznych i technologicznych przy realizacji zadań inwestycyjnych; • Dobrze zorganizowana, uporządkowana gospodarka odpadami, uregulowanie kwestii sanitarnych odpowiednio do potrzeb ochrony wód, • Uwzględnianie potrzeby i możliwości ochrony roślinności brzegowej oraz stosowania i zachowywania brzegowych umocnień roślinnych, • Odpowiednia organizacja ruchu na szlakach wodnych, obszarowe, okresowe ograniczenia ruchu kajaków (odpowiednio do wymogów ochrony siedlisk i gatunków z nimi związanych) • Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów ka-

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

		szczenie zwierząt, wydeptywanie roślinności, zanieczyszczenia w obrębie siedlisk), potencjalne zagrożenie trwałym uszczupleniem chronionych siedlisk nadwodnych oraz innych okresowo nasilonych zakłóceń i strat w obrębie siedlisk i gatunków (hałas, wydeptywanie roślinności i zanieczyszczenia).	<p>jakowych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Monitorowanie ruchu na szlakach; • Oferta alternatywnych szlaków i form wypoczynku w okolicy.
Jeziora Lobe- liowe koło Soszycy PLH 220039	W pobliżu Słupia, Łupawa i punkty obsługi szlaków (Soszyca, Obrowo)	Ewentualne negatywne oddziaływanie mogą być związane ze zwiększoną penetracją Obszaru przez uczestników spływów kajakowych (wydeptywanie do gołej gleby strefy obrzeży jezior oraz niszczeniem roślinności wodnej) oraz wpływem robót budowlanych w pobliskich punktach obsługi (Obrowo, Soszyca), w tym w związane z hałasem.	<ul style="list-style-type: none"> • Harmonogramy i organizacja prac budowlanych z dostosowaniem do wymogów ochrony gatunkowej; • Odpowiedni dobór rozwiązań technicznych i technologicznych przy realizacji zadań inwestycyjnych; • Dobrze zorganizowana, uporządkowana gospodarka odpadami, uregulowanie kwestii sanitarnych, odpowiednio do potrzeb ochrony wód, w tym jezior lobeliowych. • Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych
Górkowski Las PLH220045	W pobliżu Łeba i punkt obsługi w Poraju	Ograniczona skala negatywnego oddziaływania, związana z hałasem i płoszeniem licznych chronionych gatunków ptaków na obszar obejmujący siedliska borów i lasów bagiennych oraz łęgowe, jednocześnie rezerwat przyrody.	<ul style="list-style-type: none"> • Harmonogramy i organizacja prac budowlanych z dostosowaniem do wymogów ochrony gatunkowej; • Odpowiedni dobór rozwiązań technicznych i technologicznych przy realizacji zadań inwestycyjnych; • Dostosowanie się do zasad ochrony rezerwatu przyrody; • Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych
Łebskie Ba- gna PLH 220040	W pobliżu Łeba	Ograniczona możliwość wystąpienia negatywnych oddziaływań Obszaru.	<ul style="list-style-type: none"> • Dostosowanie się do zasad ochrony rezerwatu przyrody „Łebskie Bagno” • Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych
Mierzeja Sarbska PLH220018	W pobliżu Łeba i Chełst z przystanią w Łebie	Ograniczona skala negatywnego oddziaływania, związana z możliwością penetracji Obszaru (oddalonego o ok. 2 km od końcowej przystani).	<ul style="list-style-type: none"> • Dostosowanie się do zasad ochrony rezerwatu przyrody „Mierzeja Sarbska”. • Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych
Ostoja Sło- wińska PLH 220023	Łeba (wraz z punktem obsługi – przystań Gać), Łupawa z punktami obsługi na skraju i w pobliżu Obszaru.	Ograniczona skala negatywnych oddziaływań na cele ochrony Obszaru, w związku z wyłączeniem jezior Łebsko i Gardno (poza fragmentem w obrębie Płyty Retowskiej), z biegu szlaków kajakowych rzek Łeby i Łupawy. Mieszane oddziaływania skumulowane związane z planowaną realizacją Międzynarodowej Trasy Rowerowej R10 obok aktywizacji szlaków kajakowych. Pozytywne na siedliska i gatunki wodne i nadwodne, w związku z możliwością zaproponowania alternatywnej formy wypoczynku oraz szlaku. Oddziaływania pozytywne na chronione siedliska i gatunki (w tym siedliska i zbiorowiska wydumowe), przez kanalizowanie ruchu turystycznego w obszarze.	<ul style="list-style-type: none"> • Harmonogramy i organizacja prac budowlanych z dostosowaniem do wymogów ochrony, zwłaszcza cennych gatunków flory i fauny wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej; • Odpowiedni dobór rozwiązań technicznych i technologicznych przy realizacji zadań inwestycyjnych; • Dobrze zorganizowana, uporządkowana gospodarka odpadami, uregulowanie kwestii sanitarnych odpowiednio do potrzeb ochrony wód, • Uwzględnianie potrzeby i możliwości ochrony roślinności brzegowej oraz stosowania i zachowywania brzegowych umocnień roślinnych,

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

			<ul style="list-style-type: none"> • Odpowiednia organizacja ruchu na szlakach wodnych, obszarowe, okresowe ograniczenia ruchu kajaków (odpowiednio do wymogów ochrony siedlisk i gatunków z nimi związanych) • Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych; • Monitorowanie ruchu na szlakach; • Dostosowanie się do zasad ochrony Słowińskiego Parku Narodowego; • Oferta alternatywnych szlaków i form wypoczynku.
Orle PLH 220019	W pobliżu Reda i punkt obsługi (Góra)	Ograniczona skala możliwych negatywnych oddziaływań związanych z zagospodarowaniem turystycznym rzeki podczas robót budowlanych, w związku z ewentualną penetracją, na chronione siedlisko (torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk) oraz gatunki tam występujące (1903 - lipiennik <i>Loesela Liparis loeselii</i> , 1393 - haczykowiec błyszczący <i>Hamatocaulis vernicosus</i>). (szlak tylko styka się z Obszarem).	<ul style="list-style-type: none"> • Harmonogramy i organizacja prac budowlanych z dostosowaniem do wymogów ochrony gatunkowej; • Odpowiedni dobór rozwiązań technicznych i technologicznych przy realizacji zadań inwestycyjnych; • Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych
Zatoka Pucka i Półwysep Helski PLH 220032	Reda (fragmentaryczny odcinek) wraz z przystanią końcową Mrzezino	Mechaniczne niszczenie roślinności wodnej, niepokojenie, płoszenie ptaków w okresie lęgowym i polęgowym oraz ryb (niszczenie, naruszenie ich kryjówek i miejsc rozrodu, degradacja siedlisk przez usuwanie naturalnych przeszkód, pozostawianie odpadów w rzece Redzie i na jej brzegach, w wyniku zwiększenia ruchu kajakowego na rzece; oddziaływania związane z realizacją, modernizacją infrastruktury obsługi ruchu kajakowego, obok krótkotrwałych oddziaływań (płoszenie zwierząt, zanieczyszczenie powietrza), potencjalne zagrożenie naruszenia chronionych siedlisk nadwodnych.	<ul style="list-style-type: none"> • Alternatywna lokalizacja obiektów obsługi w przypadku kolizji z chronionymi siedliskami i gatunkami; • Harmonogramy i organizacja prac budowlanych z dostosowaniem do wymogów ochrony, zwłaszcza cennych gatunków flory i fauny wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej; • Odpowiedni dobór rozwiązań technicznych i technologicznych przy realizacji zadań inwestycyjnych; • Dobrze zorganizowana, uporządkowana gospodarka odpadami, uregulowanie kwestii sanitarnych odpowiednio do potrzeb ochrony wód, • Uwzględnianie potrzeby i możliwości ochrony roślinności brzegowej oraz stosowania i zachowywania brzegowych umocnień roślinnych, • Odpowiednia organizacja ruchu na szlakach wodnych, obszarowe, okresowe ograniczenia ruchu kajaków (odpowiednio do wymogów ochrony siedlisk i gatunków z nimi związanych) • Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych; • Monitorowanie ruchu na szlakach; • Dostosowanie się do zasad ochrony przyległego rezerwatu przyrody „Beka”; • Oferta alternatywnych szlaków i form wypoczynku w okolicy.
Trzy Młyny PLH 220029	Szlak Czarnej Wody zasadniczo poza obszarem, początkowy	Przewidywane punktowe oddziaływanie w związku z realizacją infrastruktury przystani kajakowej w Kłaninie i ewentualną penetracją turystyczną (hałas, wydeptywanie).	<ul style="list-style-type: none"> • Harmonogramy i organizacja prac budowlanych z dostosowaniem do wymogów ochrony gatunkowej; • Odpowiedni dobór rozwiązań technicznych i technologicznych przy realizacji zadań inwestycyjnych;

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

	punkt obsługi (Kłanino przystań za drogą)		<ul style="list-style-type: none"> Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych
Bielawa i Bory Bażynowe PLH 220063	W pobliżu Czar-na Woda wraz z punktem obsługi (przystań w m. Tupadły)	Przewidywany brak lub niewielki (krótkotrwały w przypadku robót nudo-wlanych), wpływ na siedliska i gatunki charakterystyczne dla kompleksu torfo-wiskowego oraz wilgotnych łąk i łągów w obszarze Natura 2000, stan ich ochrony i integralność obszaru.	<ul style="list-style-type: none"> Harmonogramy i organizacja prac budowlanych z dostosowa-niem do wymogów ochrony gatunkowej; Odpowiedni dobór rozwiązań technicznych i technologicznych przy realizacji zadań inwestycyjnych; Dostosowanie się do zasad ochrony przyległego rezerwatu przy-rody „Bielawa” (nieudostępniony) Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów ka-jakowych
Kaszubskie Klify PLH 220072	W pobliżu Czar-na Woda (przenoska w m. Tupadły)	Ewentualne negatywne oddziaływanie na siedliska (w tym suche, piaszczyste, wapniste murawy, europejskie suche wrzosowiska) oraz gatunki w Obszarze mogą być związane z dodatkową, obszarową penetracją uczestników spływów kajakowych w rejonie Obszaru. Ponadto krótkotrwałe oddziaływania na gatunki z tym Obszarem związane mogą wynikać z pro-wadzonych w pobliżu robót budowlanych (hałas).	<ul style="list-style-type: none"> Harmonogramy i organizacja prac budowlanych z dostosowa-niem do wymogów ochrony gatunkowej; Odpowiedni dobór rozwiązań technicznych i technologicznych przy realizacji zadań inwestycyjnych; Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów ka-jakowych
Piaśnickie Łąki PLH 220021	Piaśnica wraz z punktem obsługi w Dębkach, a w górnym odcinku w pobliżu przystań Jez. Żar-nowieckie	<p>Zwiększenie skali występujących negatywnych oddziaływań na fragment Obszaru wzdłuż biegu Piaśnicy w związku z jej zagospodarowaniem jako szlak kajakowy, takich jak : mechaniczne niszczenie roślinności wodnej, niepokojenie, płoszenie ptaków w okresie lęgowym i polęgowym oraz ryb, degradacja siedlisk przez usuwanie naturalnych przeszkód, pozostawianie odpadów w rzekach i na jej brzegach wskutek wzmożonego ruchu kajakowego.</p> <p>W związku z realizacją infrastruktury obsługi ruchu kajakowego, obok od-działywań krótkotrwałych na etapie prac (hałas powodujący płoszenie zwierząt, wydeptywanie roślinności, zanieczyszczenia w obrębie siedlisk), potencjalne zagrożenie trwałym uszczupleniem chronionych siedlisk oraz innych okresowo nasilonych zakłóceń i strat w obrębie siedlisk i gatunków (hałas, wydeptywanie roślinności i zanieczyszczenia).</p> <ul style="list-style-type: none"> Zachowanie naturalnego charakteru meandrującego ujścia rzeki Piaśni-cy. 	<ul style="list-style-type: none"> Alternatywne lokalizacje obiektów obsługi w przypadku kolizji z chronionymi siedliskami i gatunkami; Harmonogramy i organizacja prac budowlanych z dostosowa-niem do wymogów ochrony, zwłaszcza cennych gatunków flory i fauny wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej; Odpowiedni dobór rozwiązań technicznych i technologicznych przy realizacji zadań inwestycyjnych; Dobrze zorganizowana, uporządkowana gospodarka odpadami, uregulowanie kwestii sanitarnych odpowiednio do potrzeb ochro-ny wód, Uwzględnianie potrzeby i możliwości ochrony roślinności brze-gowej oraz stosowania i zachowywania brzegowych umocnień roślinnych, Odpowiednia organizacja ruchu na szlakach wodnych, obszaro-we, okresowe ograniczenia ruchu kajaków (odpowiednio do wy-mogów ochrony siedlisk i gatunków z nimi związanych) Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów ka-jakowych; Monitorowanie ruchu na szlakach; Dostosowanie się do zasad ochrony rezerwatów przyrody („Pia-śnickie Łąki” i „Długosz Królewski w Wierzchucinie” w Obszarze), Oferta alternatywnych szlaków i form wypoczynku w okolicy.

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

<p>Dolna Wisła PLH 220033</p>	<p>Wierzyca, Nogat (przyujściowe odcinki) wraz z punktami obsługi, Liwa (poniżej punktu końcowego w Bemowie)</p>	<p>Oddziaływania skumulowane związane ze zwiększonym ruchem kajakowym i rozwojem dróg wodnych na Nogacie i Wiśle: mechaniczne niszczenie roślinności wodnej, niepokojenie, płoszenie ptaków w okresie lęgowym i połęgowym oraz ryb, degradacja siedlisk przez usuwanie naturalnych przeszkód, pozostawianie odpadów, w wyniku nasilonego ruchu turystycznego na wodach płynących (w tym turystyki kajakowej, żeglarskiej). Zmiany morfologiczne siedlisk wodnych jako efekt pośredni nasilenia ruchu jednostek pływających, w tym kajaków, na Nogacie, Liwie, Wierzycy, Wiśle. Możliwe negatywne oddziaływanie, przez płoszenie, naruszanie siedlisk ryb, m.in. łososia atlantyckiego <i>Salmo salar</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Alternatywne lokalizacje obiektów obsługi w przypadku kolizji z chronionymi siedliskami i gatunkami; • Harmonogramy i organizacja prac budowlanych z dostosowaniem do wymogów ochrony, zwłaszcza cennych gatunków flory i fauny wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej; • Odpowiedni dobór rozwiązań technicznych i technologicznych przy realizacji zadań inwestycyjnych; • Dobrze zorganizowana, uporządkowana gospodarka odpadami, uregulowanie kwestii sanitarnych odpowiednio do potrzeb ochrony wód, • Uwzględnianie potrzeby i możliwości ochrony roślinności brzegowej oraz stosowania i zachowywania brzegowych umocnień roślinnych, • Odpowiednia organizacja ruchu na szlakach wodnych, obszarowe, okresowe ograniczenia, ruchu kajaków (odpowiednio do wymogów ochrony siedlisk i gatunków z nimi związanych) • Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych; • Monitorowanie ruchu na szlakach; • Oferta alternatywnych szlaków i form wypoczynku w okolicy.
<p>Twierdza Wisłoujście PLH 220030</p>	<p>Obszar poniżej punktów obsługi na Martwej Wiśle i Motławie.</p>	<p>Ze względu na brak możliwości pływania kajakiem w obrębie wód portowych (tylko za zgodą Kapitanatu Portu Morskiego w Gdańsku), szlak kajakowy wyznaczony został tylko do Oplwywu Motławy, zatem nie wystąpi negatywne oddziaływanie na ten Obszar Natura 2000.</p>	
<p>Zalew Wiślany i Mierzeja Wiślana PLH 280007</p>	<p>Szkarpawa (punkt obsługi – przystań Osłonka w pobliżu)</p>	<p>Przewiduje się ograniczone oddziaływanie, w związku z brakiem zaplanowanych punktów obsługi ruchu kajakowego nad Zalewem Wiślanym, także ze względu na to, że jest to akwen trudny dla kajakarstwa, z uwagi na falowanie i zmienne warunki pogodowe. Końcowe punkty obsługi na rzekach Szkarpawie (Osłonka) wraz z Wisłą Królewiecką (Sztutowo), kończą się w biegu rzek przed Zalewem. Mogą jednak wystąpić oddziaływania skumulowane, w przypadku ruchu kajaków w kierunku Zalewu poniżej wymienionych punktów obsługi), w związku z ruchem innych jednostek pływających po rzekach i dalej akwenie Zalewu (oddziaływania na siedliska przyrodnicze, jak: 1150 zalewy, 1130 estuarium i chronione gatunki). (Stopień wykorzystania w przyszłości rzek żuławskich dla żeglugi jednostek innych, niż kajaki, zależy będzie od przesądzeń w zakresie budowy drogi wodnej łączącej Zalew Wiślany z Zatoką Gdańską).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Odpowiednia organizacja ruchu na szlakach wodnych, obszarowe, okresowe ograniczenia ruchu kajaków (odpowiednio do wymogów ochrony siedlisk i gatunków z nimi związanych)
<p>Leniec nad Wierzycą PLH 220073</p>	<p>Wierzyca odcinek na wypływie z jez. Wierzysko</p>	<p>Ograniczona możliwość wystąpienia negatywnych oddziaływań na siedliska nadwodne łąkowe i torfowiskowe, ze względu na lokalizację punktu obsługi (Wierzysko), na przeciwległym brzegu jeziora.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych;

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

Stary Bukowiec PLH 220082	W pobliżu Wierzyca z punktem obsługi (Stary Bukowiec)	Ograniczona skala negatywnego oddziaływania, związana z hałasem i płoszeniem chronionych gatunków ptaków, mogących wystąpić w okresie robót budowlanych i w trakcie użytkowania szlaku wraz z miejscem obsługi (Stary Bukowiec).	<ul style="list-style-type: none"> • Harmonogramy i organizacja prac budowlanych z dostosowaniem do wymogów ochrony gatunkowej; • Odpowiedni dobór rozwiązań technicznych i technologicznych przy realizacji zadań inwestycyjnych; • Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych.
Jezioro Krąg PLH 220070	W pobliżu Wierzyca z punktem obsługi (Bartoszylas)	Ograniczona skala negatywnego oddziaływania, związana z hałasem i płoszeniem chronionych gatunków ptaków Obszaru obejmujący starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i> oraz torfowisko zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	<ul style="list-style-type: none"> • Harmonogramy i organizacja prac budowlanych z dostosowaniem do wymogów ochrony gatunkowej; • Odpowiedni dobór rozwiązań technicznych i technologicznych przy realizacji zadań inwestycyjnych; • Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych.
Dolina Wierzyca PLH 220094	Wierzyca z punktami obsługi na odcinku pomiędzy Starą Kiszewą a Owidzem Wietcisa w odcinku ujściowym z przenoską (Dolinka).	Możliwe zwiększenie skali występujących negatywnych oddziaływań wzdłuż biegu Wierzyca, Wietcisy: mechaniczne niszczenie roślinności wodnej, niepokojenie, płoszenie ptaków w okresie lęgowym i polęgowym oraz ryb, degradacja siedlisk przez usuwanie naturalnych przeszkód, pozostawianie odpadów w rzece, i na jej brzegach, w wyniku wzmożonego ruchu kajakowego na jeziorach i rzece Wierzyca. Spływy kajakowe mogą powodować zaburzanie i niszczenie siedlisk np. głowacza białopłetwego <i>Cottus gobio</i> , brzanki <i>Barbus meridionalis</i> (otarcia dnem, uderzenia wiosłami o dno, wydeptywanie) oraz niepokojenie i płoszenie osobników w obrębie tych chronionych gatunków. W przypadku realizacji, modernizacji infrastruktury obsługi ruchu kajakowego, obok krótkotrwałych oddziaływań (płoszenie zwierząt, zanieczyszczenie powietrza), potencjalne zagrożenie naruszenia i zakłóceń w obrębie chronionych siedlisk nadwodnych (w tym łąkowych, lęgowych, łąkowych).	<ul style="list-style-type: none"> • Alternatywne lokalizacje obiektów obsługi w przypadku kolizji z chronionymi siedliskami i gatunkami; • Harmonogramy i organizacja prac budowlanych z dostosowaniem do wymogów ochrony, zwłaszcza cennych gatunków flory i fauny wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej; • Odpowiedni dobór rozwiązań technicznych i technologicznych przy realizacji zadań inwestycyjnych; • Dobrze zorganizowana, uporządkowana gospodarka odpadami, uregulowanie kwestii sanitarnych odpowiednio do potrzeb ochrony wód, • Uwzględnianie potrzeby i możliwości ochrony roślinności brzegowej oraz stosowania i zachowywania brzegowych umocnień roślinnych, • Odpowiednia organizacja ruchu na szlakach wodnych, obszarowe, okresowe ograniczenia ruchu kajaków (odpowiednio do wymogów ochrony siedlisk i gatunków z nimi związanych) • Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych; • Monitorowanie ruchu na szlaku; • Zaproponowanie alternatywnych szlaków i form wypoczynku w okolicy;
Rynna Dłużnicy PLH 220081	Graniczna z Trzebiochą i Pilicą (punkt obsługi – przystań Korne, w pobliżu)	Przypuszczalnie ograniczona skala oddziaływań związanych z zagospodarowaniem turystycznym rzek ze względu na marginalny odcinek szlaku kajakowego wzdłuż Trzebiochy w Obszarze. Krótkotrwałe oddziaływania mogą wystąpić w związku z działaniami inwestycyjnymi w obrębie pobliskiego punktu obsługi (Korne)	<ul style="list-style-type: none"> • Harmonogramy i organizacja prac budowlanych z dostosowaniem do wymogów ochrony gatunkowej; • Odpowiedni dobór rozwiązań technicznych i technologicznych przy realizacji zadań inwestycyjnych; • Odpowiednia organizacja ruchu na szlakach wodnych, obszarowe, okresowe ograniczenia ruchu kajaków (odpowiednio do wymogów ochrony siedlisk i gatunków z nimi związanych) • Monitorowanie ruchu na szlaku;

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

			<ul style="list-style-type: none"> • Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych.
Nowa Brda PLH 220078	Brda pomiędzy Starą Brdą Piłską a Garbatym Mostem wraz z punktami obsługi	Zwiększenie skali występujących negatywnych oddziaływań na część obszaru wzdłuż biegu Brdy w związku z jej zagospodarowaniem turystycznym (szlak kajakowy): mechaniczne niszczenie roślinności wodnej, niepokojenie, płoszenie ptaków w okresie lęgowym i połęgowym oraz ryb, degradacja siedlisk przez usuwanie naturalnych przeszkód, pozostawianie odpadów w rzekach i na jej brzegach wskutek wzmożonego ruchu kajakowego. W przypadku realizacji, modernizacji infrastruktury obsługi ruchu kajakowego, obok oddziaływań krótkotrwałych na etapie prac (hałas powodujący płoszenie zwierząt, wydeptywanie roślinności, zanieczyszczenia w obrębie siedlisk), potencjalne zagrożenie trwałym uszczupleniem chronionych siedlisk nadwodnych oraz innych okresowo nasilonych zakłóceń i strat w obrębie siedlisk i gatunków (hałas, wydeptywanie roślinności i zanieczyszczenia).	<ul style="list-style-type: none"> • Alternatywne lokalizacje obiektów obsługi w przypadku kolizji z chronionymi siedliskami i gatunkami; • Harmonogramy i organizacja prac budowlanych z dostosowaniem do wymogów ochrony, zwłaszcza cennych gatunków flory i fauny wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej; • Odpowiedni dobór rozwiązań technicznych i technologicznych przy realizacji zadań inwestycyjnych; • Dobrze zorganizowana, uporządkowana gospodarka odpadami, uregulowanie kwestii sanitarnych odpowiednio do potrzeb ochrony wód, • Odpowiednia organizacja ruchu na szlaku wodnych, obszarowe, okresowe ograniczenia ruchu kajaków (odpowiednio do wymogów ochrony siedlisk i gatunków z nimi związanych); • Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych; • Monitorowanie ruchu na szlaku; • Zaproponowanie alternatywnych szlaków i form wypoczynku w okolicy;
Sandr Brdy PLH 220026	Zbrzyca fragmentarycznie z punktami obsługi, w pobliżu Brda (Jeziora Dybrzk i Łąckie), Jeziora Charzykowskie, Karsińskie, Długie	Zwiększenie skali zagrożeń i możliwości wystąpienia negatywnych oddziaływań w części obszaru wzdłuż biegu Brdy (z Jeziorami Dybrzk i Łąckie), Zbrzycy i okolic jezior Charzykowskie, Karsińskie: mechaniczne niszczenie roślinności wodnej, niepokojenie, płoszenie ptaków w okresie lęgowym i połęgowym oraz ryb, degradacja siedlisk przez usuwanie naturalnych przeszkód, pozostawianie odpadów w wodach i na brzegach, miejscowo wydeptywanie roślinności wskutek wzmożonego ruchu kajakowego. Potencjalnie oddziaływania negatywne na ryby mogą np. dotyczyć np. minoga strumieniowego (na Zbrzycy), przez wzburzanie osadów dennych, niszczenie siedlisk gatunku. W związku z realizacją, modernizacji infrastruktury obsługi ruchu kajakowego, obok oddziaływań krótkotrwałych na etapie prac (hałas powodujący płoszenie zwierząt, wydeptywanie roślinności, zanieczyszczenia w obrębie siedlisk), potencjalne zagrożenie trwałym uszczupleniem chronionych siedlisk nadwodnych oraz występowanie innych okresowo nasilonych zakłóceń i strat w obrębie siedlisk i gatunków (hałas, wydeptywanie roślinności, zanieczyszczenia).	<ul style="list-style-type: none"> • Alternatywne lokalizacje obiektów obsługi w przypadku kolizji z chronionymi siedliskami i gatunkami; • Harmonogramy i organizacja prac budowlanych z dostosowaniem do wymogów ochrony, zwłaszcza cennych gatunków flory i fauny wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej; • Odpowiedni dobór rozwiązań technicznych i technologicznych przy realizacji zadań inwestycyjnych; • Dobrze zorganizowana, uporządkowana gospodarka odpadami, uregulowanie kwestii sanitarnych odpowiednio do potrzeb ochrony wód, • Odpowiednia organizacja ruchu na szlaku wodnych, obszarowe, okresowe ograniczenia ruchu kajaków (odpowiednio do wymogów ochrony siedlisk i gatunków z nimi związanych); • Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych; • Monitorowanie ruchu na szlaku; • Zaproponowanie alternatywnych szlaków i form wypoczynku w okolicy;
Dolina Brdy i Chociny PLH 220058	Brda, Chocina, Jezioro Charzykowskie,	Zwiększenie skali zagrożeń i możliwości wystąpienia negatywnych oddziaływań w części obszaru wzdłuż biegu Brdy i Chociny oraz na jeziorach i ich brzegach: mechaniczne niszczenie roślinności wodnej, niepokojenie, pło-	<ul style="list-style-type: none"> • Alternatywne lokalizacje obiektów obsługi w przypadku kolizji z chronionymi siedliskami i gatunkami; • Harmonogramy i organizacja prac budowlanych z dostosowa-

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

	Karsińskie, Długie wraz z punktami obsługi	szczenie ptaków w okresie lęgowym i połęgowym oraz ryb, degradacja siedlisk przez usuwanie naturalnych przeszkód, pozostawianie odpadów w wodach i na brzegach, miejscowo wydeptywanie roślinności wskutek wzmożonego ruchu kajakowego. W związku z realizacją, modernizacją infrastruktury obsługi ruchu kajakowego, obok oddziaływań krótkotrwałych na etapie prac (hałas powodujący płoszenie zwierząt, wydeptywanie roślinności, zanieczyszczenia w obrębie siedlisk), potencjalne zagrożenie trwałym uszczupleniem chronionych siedlisk nadwodnych oraz występowanie innych okresowo nasilonych zakłóceń i strat w obrębie siedlisk i gatunków (przez wydeptywanie roślinności, hałas, zanieczyszczenia).	niem do wymogów ochrony, zwłaszcza cennych gatunków flory i fauny wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej; <ul style="list-style-type: none"> • Odpowiedni dobór rozwiązań technicznych i technologicznych przy realizacji zadań inwestycyjnych; • Dobrze zorganizowana, uporządkowana gospodarka odpadami, uregulowanie kwestii sanitarnych odpowiednio do potrzeb ochrony wód, • Odpowiednia organizacja ruchu na szlaku wodnych, obszarowe, okresowe ograniczenia ruchu kajaków (odpowiednio do wymogów ochrony siedlisk i gatunków z nimi związanych); • Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych; • Monitorowanie ruchu na szlaku; • Zaproponowanie alternatywnych szlaków i form wypoczynku w okolicy;
Czerwona Woda pod Babilonem PLH 220056	W pobliżu Brda	Ograniczona możliwość wystąpienia negatywnych oddziaływań na siedliska (m.in. naturalne jeziora eutroficzne z roślinnością typu <i>Magnopotamion</i> lub <i>Hydrocharition</i>)	<ul style="list-style-type: none"> • Harmonogramy i organizacja prac budowlanych z dostosowaniem do wymogów ochrony; • Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych;
Las Wolność PLH 220060	W pobliżu Jez. Charzykowskie, Karsińskie, Długie	Ewentualne negatywne oddziaływanie może wystąpić w przypadku zwiększonej obszarowej penetracji kompleksów leśnych, w tym z siedliskami lasu bukowego <i>Asperulo-Fagetum</i> .	<ul style="list-style-type: none"> • Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych;
Jeziora Wdzydzkie PLH 220034	Wda, Graniczna z Trzebiochą i Pilicą, Jeziora Jelenie i Gołuń wraz z punktami obsługi, w pobliżu Wierzyca	Zwiększenie skali zagrożeń i możliwości wystąpienia negatywnych oddziaływań w części obszaru wzdłuż biegu Wdy z jeziorami Jelenie, Gołuń, Granicznej, Pilicy i Trzebiochy: mechaniczne niszczenie roślinności wodnej, niepokojenie, płoszenie ptaków w okresie lęgowym i połęgowym oraz ryb, degradacja siedlisk przez usuwanie naturalnych przeszkód, pozostawianie odpadów w wodach i na brzegach, miejscowo wydeptywanie roślinności wskutek wzmożonego ruchu kajakowego. W związku z realizacją, modernizacją infrastruktury obsługi ruchu kajakowego, obok oddziaływań krótkotrwałych na etapie prac (hałas powodujący płoszenie zwierząt, wydeptywanie roślinności, zanieczyszczenia w obrębie siedlisk), potencjalne zagrożenie trwałym uszczupleniem chronionych siedlisk nadwodnych oraz występowanie innych okresowo nasilonych zakłóceń i strat w obrębie siedlisk i gatunków (hałas, wydeptywanie roślinności i zanieczyszczenia). Kumulacja oddziaływań wiąże się z planowanym rozwojem różnych form turystyki wodnej na szlaku Jezior Jelenie i Gołuń (np. planowana jest realizacja przystani kajakowo-jachtowej – Wdzydze Skansen).	<ul style="list-style-type: none"> • Alternatywne lokalizacje obiektów obsługi w przypadku kolizji z chronionymi siedliskami i gatunkami; • Harmonogramy i organizacja prac budowlanych z dostosowaniem do wymogów ochrony, zwłaszcza cennych gatunków flory i fauny wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej; • Odpowiedni dobór rozwiązań technicznych i technologicznych przy realizacji zadań inwestycyjnych; • Dobrze zorganizowana, uporządkowana gospodarka odpadami, uregulowanie kwestii sanitarnych odpowiednio do potrzeb ochrony wód, w szczególności jeziornych • Odpowiednia organizacja ruchu na szlaku wodnych, obszarowe, okresowe ograniczenia ruchu kajaków (odpowiednio do wymogów ochrony siedlisk i gatunków z nimi związanych); • Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych; • Monitorowanie ruchu na szlaku; • Zaproponowanie alternatywnych szlaków i form wypoczynku w okolicy;

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

<p>Sandr Wdy PLB 040017</p>	<p>Wda z punktami obsługi</p>	<p>Zwiększenie skali zagrożeń i możliwości wystąpienia negatywnych oddziaływań w części obszaru wzdłuż biegu Wdy: mechaniczne niszczenie roślinności wodnej, niepokojenie, płoszenie ptaków w okresie lęgowym i pługowym oraz ryb, degradacja siedlisk przez usuwanie naturalnych przeszkód, pozostawianie odpadów w wodach i na brzegach, miejscowo wydeptywanie roślinności wskutek wzmożonego ruchu kajakowego. W przypadku realizacji, modernizacji infrastruktury obsługi ruchu kajakowego (nad Wdą), obok oddziaływań krótkotrwałych na etapie prac (hałas powodujący płoszenie zwierząt, wydeptywanie roślinności, zanieczyszczenia w obrębie siedlisk), potencjalne zagrożenie trwałym uszczupleniem chronionych siedlisk nadwodnych oraz występowanie innych okresowo nasilonych zakłóceń i strat w obrębie siedlisk i gatunków (hałas, wydeptywanie roślinności i zanieczyszczenia).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Alternatywne lokalizacje obiektów obsługi w przypadku kolizji z chronionymi siedliskami i gatunkami; • Harmonogramy i organizacja prac budowlanych z dostosowaniem do wymogów ochrony, zwłaszcza cennych gatunków flory i fauny wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej; • Odpowiedni dobór rozwiązań technicznych i technologicznych przy realizacji zadań inwestycyjnych; • Dobrze zorganizowana, uporządkowana gospodarka odpadami, uregulowanie kwestii sanitarnych odpowiednio do potrzeb ochrony wód, • Odpowiednia organizacja ruchu na szlaku wodnych, obszarowe, okresowe ograniczenia ruchu kajaków (odpowiednio do wymogów ochrony siedlisk i gatunków z nimi związanych); • Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych; • Monitorowanie ruchu na szlaku; • Zaproponowanie alternatywnych szlaków i form wypoczynku w okolicy;
<p>Dolina Słupia PLB 220002</p>	<p>Słupia wraz z punktami obsługi od Soszycy po Łosino, Kamienica wraz z punktem obsługi w Kamieńcu, Łupawa z przystanią w Jasieniu</p>	<p>W pasmach wzdłuż rzek: Słupia, Bytowa, Kamienica, Łupawa prognozowane jest zwiększenie skali zagrożeń i możliwych negatywnych oddziaływań na ptaki (zwłaszcza wodno-błotne, jak gągoł <i>Bucephala clangula</i> i nurzę <i>Mergus merganser</i>, zimorodek <i>Alcedo atthis</i>) i ich siedliska, w związku z zagospodarowaniem turystycznym rzek, poprzez hałas, naruszanie roślinności wodnej i szuwarowej, usuwanie naturalnych przeszkód /drzew i konarów/, zaśmiecanie. Pozytywne oddziaływania na gatunki ptaków przez wybór bezemisyjnego (zwłaszcza w zakresie hałasu), środka transportu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Alternatywne lokalizacje obiektów obsługi w przypadku kolizji z chronionymi siedliskami i gatunkami ptaków; • Harmonogramy i organizacja prac budowlanych z dostosowaniem do wymogów ochrony ptaków wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej; • Odpowiednia organizacja ruchu na szlakach wodnych, obszarowe, okresowe ograniczenia ruchu kajaków (odpowiednio do wymogów ochrony gatunków ptaków związanych ze środowiskiem wodnym; i nadwodnym); • Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych; • Monitorowanie ruchu na szlaku; • Zaproponowanie alternatywnych szlaków i form wypoczynku w okolicy;
<p>Bielawskie Błota PLB 220010</p>	<p>W pobliżu Czar-na Woda</p>	<p>Ograniczona skala negatywnego oddziaływania, związana z hałasem i płoszeniem chronionych gatunków ptaków (łęczak <i>Tringa glareola</i> /populacja rozrodcza, żuraw <i>Grus grus</i> /populacja rozrodcza i populacja przelotna/). Oddziaływania pozytywne przez kanalizowanie ruchu turystycznego i wybór bezemisyjnego (także w zakresie hałasu) środka transportu, także w kontekście wpływów skumulowanych, związanych z docelowo funkcjonowaniem Międzynarodowej Trasy Rowerowej R10.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Harmonogramy i organizacja prac budowlanych z dostosowaniem do wymogów ochrony ptaków wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej; • Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych;

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

Lasy Łębor- skie PLB 220006	Łeba w pobliżu	Ograniczona skala negatywnego oddziaływania, związana z hałasem i płoszeniem chronionych gatunków ptaków	<ul style="list-style-type: none"> • Harmonogramy i organizacja prac budowlanych z dostosowaniem do wymogów ochrony ptaków wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej; • Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych;
Pobrzeże Słowińskie PLB 220003	Łeba z punktem obsługi w Gaci, Łupawa	<p>W pasmach wzdłuż dolnych odcinków rzeki Łeby i Łupawy prognozowane jest zwiększenie skali zagrożeń i możliwych negatywnych oddziaływań na ptaki (zwłaszcza wodno-błotne) i ich siedliska, poprzez hałas, naruszanie roślinności wodnej i szuwarowej, usuwanie naturalnych przeszkód /drzew i konarów/, zaśmiecanie. Skala tego oddziaływanie została zredukowana, w związku z wyłączeniem jezior Łebsko i Gardno (poza fragmentem w obrębie Płyty Retowskiej), z biegu szlaków kajakowych Łeby i Łupawy.</p> <p>Oddziaływania skumulowane pozytywne na gatunki ptaków i ich siedliska docelowo przez realizację zadań związanych z zagospodarowaniem szlaków kajakowych i Międzynarodowej Trasy Rowerowej R-10 przez kanalizowanie ruchu turystycznego i wybór bezemisyjnego (zasadniczo także w zakresie hałasu) środka transportu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Alternatywne lokalizacje obiektów obsługi w przypadku kolizji z chronionymi siedliskami i gatunkami ptaków; • Harmonogramy i organizacja prac budowlanych z dostosowaniem do wymogów ochrony ptaków wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej; • Odpowiednia organizacja ruchu na szlakach wodnych, obszarowe, okresowe ograniczenia ruchu kajaków (odpowiednio do wymogów ochrony gatunków ptaków związanych ze środowiskiem wodnym; i nadwodnym); • Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych; • Monitorowanie ruchu na szlaku; • Zaproponowanie alternatywnych szlaków i form wypoczynku w okolicy;
Przybrzeżne Wody Bałtyku PLB 990002	W pobliżu końcowe odcinki biegów rzek Czarnej Wody, Piaśnicy, Łeby, Łupawy, Słupi , poniżej końcowych punktów obsługi	Ograniczona skala oddziaływań negatywnych na ptaki. W rejonie Ustki możliwa kumulacja oddziaływań związanych z rozbudową infrastruktury dla turystyki wodnej, w związku z ewentualną budową mariny.	<ul style="list-style-type: none"> • Harmonogramy i organizacja prac budowlanych z dostosowaniem do wymogów ochrony ptaków wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej; • Odpowiednia organizacja ruchu na szlakach wodnych, obszarowe, okresowe ograniczenia ruchu kajaków (odpowiednio do wymogów ochrony gatunków ptaków związanych ze środowiskiem wodnym; i nadwodnym); • Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych; • Monitorowanie ruchu na szlakach; • Oferta alternatywnych szlaków i form wypoczynku w okolicy;
Puszcza Darżłubska PLB 220007	W pobliżu Reda	W paśmie wzdłuż rzeki Redy prognozowane jest zwiększenie skali zagrożeń i możliwości negatywnych oddziaływań na ptaki (zwłaszcza wodno-błotne) i ich siedliska, poprzez zwiększony hałas, naruszanie roślinności wodnej i szuwarowej, usuwanie naturalnych przeszkód /drzew i konarów/, zaśmiecanie. Skala oddziaływań na obszar Natura 2000 ograniczona ze względu na bieg rzeki tylko wzdłuż granicy Obszaru. Oddziaływania pozytywne na gatunki ptaków i ich siedliska przez kanalizowanie ruchu turystycznego i wybór bezemisyjnego (zasadniczo także w zakresie hałasu) środka transportu.	<ul style="list-style-type: none"> • Harmonogramy i organizacja prac budowlanych z dostosowaniem do wymogów ochrony ptaków wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej; • Odpowiednia organizacja ruchu na szlakach wodnych, obszarowe, okresowe ograniczenia ruchu kajaków (odpowiednio do wymogów ochrony gatunków ptaków związanych ze środowiskiem wodnym; i nadwodnym); • Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych; • Monitorowanie ruchu na szlaku; • Zaproponowanie alternatywnych szlaków i form wypoczynku

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

Zatoka Pucka PLB 220005	Reda, Martwa Wisła z wodami wewnętrznymi Gdańska, w biegu poniżej końcowych punktów obsługi	Prognozowany ograniczony wpływ turystyki kajakowej na Obszar. Kumulacja oddziaływań w związku z rozwojem oferty turystyki wodnej w obszarze Zatoki Gdańskiej: Oddziaływania pozytywne na gatunki ptaków i ich siedliska przez kanalizowanie ruchu turystycznego i wybór bezemisyjnego (zasadniczo także w zakresie hałasu) środka transportu.	w okolicy; <ul style="list-style-type: none"> • Odpowiednia organizacja ruchu na szlakach wodnych, obszarowe, okresowe ograniczenia ruchu kajaków (odpowiednio do wymogów ochrony gatunków ptaków związanych ze środowiskiem wodnym; i nadwodnym); • Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych;
Dolina Dolnej Wisły PLB 040003	Nogat z punktem obsługi Biała Góra, Liwa, Wierzyca poniżej końcowych punktów obsługi, Martwa Wisła, Szkarpa- wa poza punktami obsługi	Zwiększenie wykorzystania rzek, jako szlaków kajakowych, realizacja infrastruktury wiąże się z negatywnym oddziaływaniem poprzez hałas, płoszenie ptaków. Kumulacja oddziaływań wiąże się z nakładaniem się działań - w zakresie turystyki kajakowej, rozwoju dróg wodnych (Martwa Wisła, Szkarpa- wa, Nogat, Wisła) oraz wzbogacaniem oferty turystyki wodnej w obszarze Pętli Żuławskiej i Zatoki Gdańskiej (wzrost poziomu hałasu powodującego płoszenie ptaków, zwłaszcza w okresie lęgowym, naruszanie roślinności wodnej i szuwarowej, usuwanie naturalnych przeszkód, zaśmiecanie, negatywnie oddziałujące na ptaki (zwłaszcza wodno-błotne) i ich siedliska. Oddziaływania pozytywne na gatunki ptaków i ich siedliska przez kanalizowanie ruchu turystycznego i wybór bezemisyjnego (zasadniczo także w zakresie hałasu) środka transportu.	<ul style="list-style-type: none"> • Alternatywne lokalizacje punktów obsługi, obiektów w przypadku kolizji z chronionymi siedliskami i gatunkami ptaków; • Harmonogramy i organizacja prac budowlanych z dostosowaniem do wymogów ochrony ptaków wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej; • Odpowiednia organizacja ruchu na szlakach wodnych, obszarowe, okresowe ograniczenia ruchu kajaków (odpowiednio do wymogów ochrony gatunków ptaków związanych ze środowiskiem wodnym; i nadwodnym); • Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych; • Monitorowanie ruchu na szlaku; • Zaproponowanie alternatywnych szlaków i form wypoczynku w okolicy;
Ujście Wisły PLB 220004	W pobliżu Wisła Śmiała wraz z punktem obsługi Gdańsk Górki Zachodnie	Skala negatywnych oddziaływań na stan ochrony ptaków stanowiących przedmiot ochrony może się zwiększyć, zwłaszcza w związku z nakładaniem się działań w zakresie turystyki kajakowej, jak i wzbogacaniem oferty turystyki wodnej w obszarze Pętli Żuławskiej i Zatoki Gdańskiej: płoszenie ptaków w wyniku wzmożonej penetracji wodnej, nadwodnej i emisji hałasu, (pogorszenie warunków życia ptaków i ich kondycji /ograniczenie czasu żerowania), zagrożenie utratą, zmniejszeniem powierzchni siedlisk, opuszczaniem siedlisk pomimo ich dobrej jakości i zmniejszenie liczebności populacji gatunków będących przedmiotem ochrony. Dodatkowo, kumulacja negatywnych oddziaływań jest przewidywana w związku z rozwojem dróg wodnych. Mieszane skumulowane oddziaływania, w tym pozytywne poprzez umożliwienie alternatywnych form turystyki wiążą się z realizacją Międzynarodowej Trasy Rowerowej R-10, płoszenie ptaków prawdopodobnie na niewielką skalę, a oddziaływania pozytywne przez kanalizowanie ruchu turystycznego i wybór bezemisyjnego, zwłaszcza w zakresie hałasu, środka transportu.	<ul style="list-style-type: none"> • Harmonogramy i organizacja prac budowlanych z dostosowaniem do wymogów ochrony ptaków wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej; • Odpowiednia organizacja ruchu na szlakach wodnych, obszarowe, okresowe ograniczenia ruchu kajaków (odpowiednio do wymogów ochrony gatunków ptaków związanych ze środowiskiem wodnym; i nadwodnym); • Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych; • Monitorowanie ruchu na szlaku; • Oferta alternatywnych szlaków i form wypoczynku w okolicy;
Zalew Wiślan-ny PLB 280010	Szkarpa- wa, Nogat, poniżej końco-	Z uwagi na ujście rzek do Zalewu Wiślanego możliwe wystąpienie i nakładanie się oddziaływań na gatunki ptaków związane z Zalewem Wiślanym, związku ze wzmożonym ruchem kajakowym oraz innych jednostek w ra-	Odpowiednia organizacja ruchu na szlakach wodnych, obszarowe, okresowe ograniczenia ruchu kajaków (odpowiednio do wymogów ochrony gatunków ptaków związanych ze środowiskiem wodnym; i

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

	wych punktów obsługi	<p>mach rozwoju oferty turystyki wodnej w obszarze Pętli Żuławskiej i Zatoki Gdańskiej, a także rozwoju dróg wodnych na Szkarpaniewie i Nogacie.</p> <p>Skala oddziaływania ruchu kajakowego w granicach Zalewu Wiślanego będzie ograniczona, ze względu na uwarunkowania nie sprzyjające rozwojowi kajakarstwa na akwenie Zalewu, z uwagi na falowanie i zmienne warunki pogodowe.</p> <p>Stopień kumulacji ruchu jednostek pływających na rzekach żuławskich w rejonie Zalewu w przyszłości zależeć będzie od przesądzeń w zakresie budowy drogi wodnej łączącej Zalew Wiślany z Zatoką Gdańską.</p>	<p>nadwodnym), zwłaszcza w zakresie poruszania się szybkich jednostek pływających zakłócających turystykę kajakową.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych; • Monitorowanie ruchu na szlakach; • Oferta alternatywnych szlaków i form wypoczynku w rejonie Żuław.
Bory Tucholskie PLB 220009	Brda, Wielki Kanał Brdy, Jeziora Charzykowskie, Karsiańskie i Długie, Zbrzyca, Młosina, Wda, Kanał Wdy, Graniczna z Trzebiochą i Pilicą, Jeziora Jelenie i Gołuń, Wierzycyca	<p>Obszar wyróżnia się znaczącą gęstością sieci i długością szlaków kajakowych, stąd występuje prawdopodobieństwo nasilonych negatywnych oddziaływań. W pasmach wzdłuż rzek i w rejonie jezior prognozowane jest zwiększenie skali zagrożeń i negatywnych oddziaływań na ptaki (zwłaszcza wodno-błotne, wśród nich m.in. gągoła <i>Bucephala clangula</i> i nurogęsi <i>Mergus merganser</i>, zimorodka <i>Alcedo atthis</i>) i ich siedliska, w związku z zagospodarowaniem turystycznym rzek, poprzez hałas, naruszanie roślinności wodnej i szuwarowej, usuwanie naturalnych przeszkód /drzew i konarów/, zaśmiecanie. W wielu miejscach krótkookresowo i długookresowo pogorszą się warunki bytowania ptaków, w związku z przewidywanym rozwojem sieci miejsc obsługi szlaków kajakowych. Oddziaływania pozytywne na gatunki ptaków i ich siedliska wiążą się z wyborem bezemisyjnego (zwłaszcza w zakresie hałasu), środka transportu, spodziewać się można również podwyższenie standardów, w tym sanitarnych obsługi szlaku. Kumulacja oddziaływań wiąże się z potencjalnym rozwojem różnych form turystyki wodnej na szlakach jeziornych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Alternatywne lokalizacje punktów obsługi, obiektów w przypadku kolizji z chronionymi siedliskami i gatunkami ptaków; • Harmonogramy i organizacja prac budowlanych z dostosowaniem do wymogów ochrony ptaków wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej; • Odpowiednia organizacja ruchu na szlakach wodnych, obszarowe, okresowe ograniczenia ruchu kajaków (odpowiednio do wymogów ochrony gatunków ptaków związanych ze środowiskiem wodnym; i nadwodnym); • Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych; • Monitorowanie ruchu na szlaku; • Oferta alternatywnych szlaków i form wypoczynku w okolicy;
Wielki Sandr Brdy PLB 220001	Brda (łącznie z jeziorami Dybrzka i Łackie), Zbrzyca, Chocina, Młosina, Jeziora Charzykowskie, Karsiańskie i Długie	<p>W pasmach wzdłuż rzek i w rejonie jezior prognozowane jest zwiększenie skali zagrożeń i negatywnych oddziaływań na ptaki (zwłaszcza wodno-błotne, wśród nich m.in. gągoła <i>Bucephala clangula</i> i nurogęsi <i>Mergus merganser</i>, zimorodka <i>Alcedo atthis</i>) i ich siedliska, w związku z zagospodarowaniem turystycznym rzek, poprzez hałas, naruszanie roślinności wodnej i szuwarowej, usuwanie naturalnych przeszkód /drzew i konarów/, zaśmiecanie. Zagrożenie dla wymienionych wyżej gatunków ptaków są szczególnie istotne w okresie lęgowym (przez ruch kajakowy, płoszenie samic wodzących pisklęta, fotografowanie ptaków przy gniazdach i samic wodzących pisklęta, biwakowanie (dotyczy obszarów poza Parkiem Narodowym „Bory Tucholskie”). Oddziaływania pozytywne na gatunki ptaków i ich siedliska wiążą się z wyborem bezemisyjnego (zwłaszcza w zakresie hałasu), środka transportu. Kumulacja oddziaływań wiąże się z potencjalnym rozwojem różnych form turystyki wodnej na szlakach jeziornych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Alternatywne lokalizacje punktów obsługi, obiektów w przypadku kolizji z chronionymi siedliskami i gatunkami ptaków; • Harmonogramy i organizacja prac budowlanych z dostosowaniem do wymogów ochrony ptaków wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej; • Odpowiednia organizacja ruchu na szlakach wodnych, obszarowe, okresowe ograniczenia ruchu kajaków (odpowiednio do wymogów ochrony gatunków ptaków związanych ze środowiskiem wodnym; i nadwodnym); • Edukacja ekologiczna organizatorów i uczestników spływów kajakowych; • Monitorowanie ruchu na szlaku; • Oferta alternatywnych szlaków i form wypoczynku w okolicy;

Źródło: Opracowanie własne

8.4. Analiza w zakresie oddziaływania na korytarze ekologiczne

Działania związane z urządzeniem i wyposażeniem punktów obsługi szlaków kajakowych w infrastrukturę turystyczną nie powinny znacząco negatywnie wpłynąć na ciągłość strukturalnych korytarzy ekologicznych, wyznaczonych na obszarze województwa. Wskazuje na to rozproszony charakter i lokalnie ograniczona skala przestrzenna planowanych zadań oraz ich docelowy zakres programowy, z reguły ograniczający się do wyposażenia terenów, obok pomostów, przenosek, w obiekty małej architektury oraz urządzenia sanitarne. Część punktów obsługi już funkcjonuje i będzie odpowiednio rozbudowywana, przebudowywana lub doposażana.

Lokalnie, może dojść do zakłóceń funkcji korytarza ekologicznego w wyniku realizowanych zadań, mogących przybrać charakter trwałe. Negatywne oddziaływania, osłabiające miejscowo funkcje korytarza, jako pasma migracji gatunków roślin i zwierząt, mogą wystąpić w przypadku realizacji nowej zabudowy kubaturowej, urządzania miejsc parkingowych, dróg dojazdowych, sztucznego umocnienia brzegów, zagospodarowania odcinków brzegów wód powierzchniowych pod przystanie oraz miejsca służące do przenoszenia kajaków. Wymienione działania spowodują uszczuplenie powierzchni biologicznie czynnych, w tym w pasmach o dużym znaczeniu dla migracji gatunków związanych ze środowiskiem wodnym i nadwodnym.

Ograniczanie negatywnych oddziaływań w korytarzach ekologicznych przy realizacji zadań związanych z rozbudową infrastruktury szlaków kajakowych powinno polegać na stosowaniu zakazu grodzenia terenów, oddalaniu zainwestowania od linii brzegowej, zachowywaniu pasów roślinności nadwodnej, w tym zadrzewień i zakrzewień, szuwarów, rezygnowania z urządzania szczelnych, utwardzonych powierzchni, tam gdzie jest to możliwe i bezpieczne.

Przewidywany w następstwie realizacji przedsięwzięcia strategicznego „Pomorskie Szlaki Kajakowe” na wielu szlakach wodnych, potencjalnie może wpłynąć negatywnie na warunki migracji i tarliskowe ryb, w tym na rzekach i ich odcinkach szczególnie istotnych i istotnych dla zachowania ciągłości morfologicznej dla populacji organizmów szczególnie wrażliwych na brak tej ciągłości, o których była mowa w rozdziale 4. Ujemne oddziaływanie może być spowodowane hałasem, naruszaniem kryjówek ryb i miejsc rozrodu, wzruszaniem dna oraz mąceniem toni wodnej, zwłaszcza na odcinkach płytkich wód. Dla ograniczenia tego rodzaju oddziaływań nie jest wykluczone wyłączenie niektórych odcinków czasowo lub na stałe z użytkowania na cele turystyki kajakowej. Wśród innych działań bardzo istotne jest stosowanie różnorodnych form edukacji, dedykowanej uczestnikom spływów kajakowych. W związku z sieciowym rozwojem turystyki kajakowej, wydaje się celowe opracowanie np. koncepcji ochrony miejsc tarliskowych ryb dwuśrodowiskowych w rzekach województwa pomorskiego.

9. Wybrane aspekty prawne ochrony środowiska istotne w aspekcie przedsięwzięcia strategicznego „Pomorskie Szlaki Kajakowe”

9.1. Uwarunkowania wynikające z regulacji UE

W związku z planowanym zainwestowaniem w zakresie rozwoju sieci i infrastruktury turystyki kajakowej istotne jest spełnienie prawnych wymogów w zakresie prawa ochrony środowiska – zarówno materialnego jak i proceduralnego, na każdym z etapów procesu inwestycyjnego.

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

Ramowe wytyczne decydujące w głównej mierze o treści prawa krajowego, zawierają się w uregulowaniach przyjętych na szczeblu europejskim.

W systemie prawa europejskiego kwestie proceduralne związane z oceną oddziaływania na środowisko podejmowanych działań inwestycyjnych uregulowane są w 2 dyrektywach, tzw. „ocennych”:

- Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, tzw. siedliskowa;
- Dyrektywa Rady 2009/147/WE w sprawie ochrony dzikiego ptactwa – dyrektywa ptasia.

Obie Dyrektywy, zawierające uregulowania dotyczące ochrony siedlisk i gatunków, stanowią podstawę kształtowania europejskiej sieci obszarów Natura 2000. Ochrona obszaru chronionego w ramach sieci Natura 2000, jak wynika z postanowień Dyrektywy siedliskowej, wiąże się m.in. z potrzebą uwzględniania wpływu planów i przedsięwzięć na te obszary. Dyrektywa siedliskowa nie wskazuje konkretnych typów przedsięwzięć, projektów planów lub programów, jedynym punktem odniesienia jest wpływ na obszary Natura 2000. Dyrektywa 92/43/EWG wymaga przeprowadzenia „odpowiedniej oceny” w odniesieniu do każdego planu lub przedsięwzięcia, które może w istotny sposób oddziaływać na obszar Natura 2000 (oddzielnie lub w połączeniu z innymi przedsięwzięciami), a nie jest bezpośrednio związane lub konieczne do zagospodarowania tego terenu. W świetle dyrektywy siedliskowej, przedmiotem „odpowiedniej oceny” są skutki planowanego przedsięwzięcia dla danego obszaru Natura 2000, z punktu widzenia założeń jego ochrony. Omawiana Dyrektywa nie zawiera przepisów dotyczących procedury przeprowadzania oceny, tylko określa wymogi materialne niezbędne do spełnienia w celu zatwierdzenia projektu. Z Dyrektywy wynika generalnie zakaz podejmowania wszelkich działań, które mogą pogorszyć stan obszarów Natura 2000. Wyjątkowo, w określonych prawem sytuacjach i przy równoczesnym zastrzeżeniu konieczności zadośćuczynienia prawem określonym wymaganiom, dopuszcza się możliwość realizacji tego rodzaju działań⁶⁵.

Na mocy art. 7 dyrektywy siedliskowej, uregulowania dotyczące m.in. badania wpływu na obszary Natura 2000 stosują się także do specjalnych obszarów ochrony ptaków, wyznaczonych i objętych ochroną zgodnie z wytycznymi dyrektywy Rady 2009/147/WE.

W związku ze specyfiką przedsięwzięcia zakładającego rozwój turystyki kajakowej, w procesie inwestycyjno-budowlanym i na etapie użytkowania terenów i obiektów, bardzo dużego znaczenia nabiera stosowanie prawa w zakresie ochrony środowiska wodnego. Wspólnotowe wymogi w zakresie ochrony wód zostały generalnie nakreślone w Dyrektywie Parlamentu i Rady 2000/60/WE z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (tzw. ramowa dyrektywa wodna - RDW). Dyrektywa zobowiązuje państwa członkowskie do racjonalnego wykorzystywania i ochrony zasobów wodnych w myśl zasady zrównoważonego rozwoju, posługując się odpowiednim, powtarzalnym cyklem planistycznym.⁶⁶ W kontekście ochrony wód, istotna jest ocena wpływu planów i przedsięwzięć na cele środowiskowe w rozumieniu art. 4.1. w związku z art. 4.7. Ramowej Dyrektywy Wodnej⁶⁷.

⁶⁵ W. Radecki, *Ochrona walorów turystycznych w prawie polskim*, Warszawa 2011

⁶⁶ *Ramowa dyrektywa wodna -realizacja inwestycji w gospodarce wodnej*,

⁶⁷ *Ramowa Dyrektywa Wodna 2000/60/WE (RDW) z dnia 23 października 2000 r. Transpozycja przepisów RDW do prawodawstwa polskiego nastąpiła przede wszystkim poprzez ustawę Prawo wodne wraz z aktami wykonaw-*

W aspekcie budowy trwałej infrastruktury służącej obsłudze szlaków kajakowych niezbędne jest uwzględnienie problemu zagrożenia powodziowego. Krajowe uregulowania w tym zakresie opierają się na postanowieniach Dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dn. 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim, potocznie zwana Dyrektywą Powodziową. Dyrektywa ustanawia ramy dla oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim, w celu ograniczania negatywnych konsekwencji dla zdrowia ludzkiego, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, związanych powodzią na terytorium Wspólnoty. Dla realizacji tego celu państwa UE zobowiązane zostały do opracowania wstępnej oceny ryzyka powodziowego, map zagrożenia powodziowego, map ryzyka powodziowego i planów zarządzania ryzykiem powodziowym. Zgodnie z postanowieniami Dyrektywy, wszystkie wymienione dokumenty są publicznie udostępniane.

Spełnianie wymogów środowiskowych wynikających z Dyrektyw obejmujących aspekty środowiskowe jest szczególnie istotne w przypadku aplikowania o środki z funduszy europejskich. Zgodnie z zasadą lojalności wyrażoną w Traktacie o Unii Europejskiej (art. 4 ust. 3), wykładnia prawa krajowego powinna być zgodna z prawem Unii Europejskiej. Oznacza to, że w sytuacjach, gdy przepisy prawa UE nie zostały w pełni włączone do krajowego porządku prawnego i powodują niejasności interpretacyjne, osiągnięcie rezultatu określonego w dyrektywie wymaga zastosowania proeuropejskiej wykładni prawa. W przypadku sprzeczności prawodawstwa krajowego z europejskim albo niepełnej implementacji dyrektywy, niewykluczone jest stosowanie bezpośrednio postanowień dyrektyw.

9.2 Wymogi proceduralne w zakresie ochrony środowiska wynikające z Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Ustawa OOS, implementująca postanowienia dyrektyw: EIA, SEA oraz siedliskowej, reguluje m.in. instytucję strategicznych ocen oddziaływania na środowisko. Według ustawy, oceny strategicznej wymaga szereg dokumentów, w tym planów zagospodarowania przestrzennego oraz strategii rozwoju regionalnego, a także polityk, strategii, planów lub programów w dziedzinie np. gospodarki wodnej, leśnictwa, rolnictwa, turystyki i wykorzystywania terenu, wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

W związku z obowiązującymi powszechnie wymogami prawa i analizowanym projektem, strategiczna ocena oddziaływania na środowisko dotychczas została przeprowadzona dla następujących projektów dokumentów przyjętych na szczeblu regionalnym, uwzględniających (w sposób pośredni lub bezpośrednio) przedsięwzięcie strategiczne „Pomorskie Szlaki Kajakowe”:

- Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 przyjęta przez Sejmik Województwa Pomorskiego w dniu 24 września 2012 roku⁶⁸,

czymi, ponadto poprzez ustawę Prawo ochrony środowiska oraz ustawę o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków wraz z aktami wykonawczymi do tych ustaw.

⁶⁸ Uchwała nr 458/XXII/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2012 roku w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

- Regionalny Program Strategiczny w zakresie atrakcyjności kulturalnej i turystycznej (Pomorska Podróż) przyjęty przez Zarząd Województwa Pomorskiego z dnia 1 sierpnia 2013 roku⁶⁹,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego wraz z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Metropolitalnego Trójmiasta, (aktualnie procedowany, po konsultacjach).

Na szczeblu lokalnym, niewykluczone, że w celu realizacji niektórych zadań planowanych w ramach przedsięwzięcia strategicznego „Pomorskie Szlaki Kajakowe” niezbędne będzie dokonanie zmiany przeznaczenia terenu, w drodze uchwalenia bądź zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. W tym przypadku oraz dodatkowo, w razie konieczności zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, uruchamiana jest procedura planistyczna, której towarzyszy strategiczna ocena oddziaływania na środowisko, zgodnie z przepisami działu IV ustawy OoŚ. W ramach strategicznej oceny sporządza się prognozę oddziaływania na środowisko. Jak wynika z art. 48 ustawy o oś, istnieje możliwość odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny, ale tylko, w odniesieniu do niewielkich modyfikacji przyjętych już dokumentów (w tym przypadku planów miejscowych albo studiów).

Decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia i oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko i obszary Natura 2000

Decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia

Ustawa o oś szczegółowo reguluje postępowanie dotyczące grupy przedsięwzięć o znaczącym oddziaływaniu na środowisku, jak również postępowanie w sprawie oddziaływania na obszary Natura 2000 dotyczące nie tylko wybranej grupy, ale jakichkolwiek przedsięwzięć.

W świetle obowiązującej ustawy o oś, inwestycje przewidziane do realizacji w przedsięwzięciu strategicznym „Pomorskie Szlaki Kajakowe” należy identyfikować jako przedsięwzięcia, których definicja zawiera się w art. 3 pkt 13 ustawy. Zgodnie z tym przepisem, przez przedsięwzięcie rozumie się zamierzenie budowlane lub inną ingerencję w środowisko polegającą na przekształceniu lub zmianie sposobu wykorzystania terenu, w tym również na wydobywaniu kopalin, przy czym przedsięwzięcia powiązane technologicznie kwalifikuje się jako jedno przedsięwzięcie, także jeżeli są one realizowane przez różne podmioty.

Wśród ogółu przedsięwzięć, ustawodawca wyróżnił mogące znacząco oddziaływać na środowisko, w dwóch grupach. Pierwsza obejmuje przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, a druga mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Z analizy przepisów wykonawczych do ustawy⁷⁰ wynika, że część inwestycji rekomendowanych w ramach przedsięwzięcia strategicznego „Pomorskie Szlaki Kajakowe” może stanowić przedsięwzięcia z grupy drugiej, tj. mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

⁶⁹ Uchwała nr 912/272/13 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 1 sierpnia 2013 roku

⁷⁰ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (t.j. Dz.U. z 2016 poz. 71)

W § 3 ust. 1 Rozporządzenia wśród przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko ujęto m.in.:

- pkt 51 - **stałe pola kempingowe lub karawaningowe:**
 - a) na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
/mowa tutaj o następujących formach ochrony przyrody: parki narodowe; rezerwy przyrody parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe/
 - b) o powierzchni zagospodarowania nie mniejszej niż 0,5 ha na obszarach innych niż wymienione w lit. a;
- pkt 62 - **porty lub śródlądowe drogi wodne** (inne niż mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko);
- pkt 63 - **przystanie śródlądowe:**
 - a) dla nie mniej niż 10 statków, w tym statków używanych wyłącznie do uprawiania sportu lub rekreacji, o których mowa w ustawie z dnia 21 grudnia 2000 r. o żegludze śródlądowej,
 - b) wykorzystujące linię brzegową na długości większej niż 20 m;
- pkt 64 – **porty lub przystanie morskie** (inne niż mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko);
- pkt 65 - **budowle przeciwpowodziowe**, z wyłączeniem przebudowy wałów przeciwpowodziowych polegającej na doszczelnieniu korpusu wałów i ich podłoża, w celu ograniczenia możliwości ich rozmycia i przerwania w czasie przechodzenia wód powodziowych, a także regulacja wód lub ich kanalizacja rozumiana, jako zagospodarowanie wód umożliwiające ich wykorzystanie do celów żeglugowych;
- pkt 67 - **kanały** w rozumieniu art. 9 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne.

Według § 3 ust. 2 ustawy, do grupy przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko mogą być zakwalifikowane także działania polegające na zmianach w obiektach istniejących, np. w ramach ich rozbudowy, przebudowy, przy spełnieniu określonych w rozporządzeniu przesłanek.

Ewentualne zaliczenie przedsięwzięcia rekomendowanego w ramach „Pomorskich Szlaków Kajakowych” do grupy mogących znacząco oddziaływać na środowisko wiąże się z szeregiem konsekwencji formalno-prawnych. Jedną z nich jest konieczność uzyskania, już na początku procesu inwestycyjnego, **decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach**.

Postępowanie w sprawie wydania przedmiotowej decyzji wszczyna się na wniosek podmiotu planującego podjęcie realizacji przedsięwzięcia. Do wniosku należy dołączyć załączniki, o których mowa w art. 74 ust. 1 z uwzględnieniem ust. 1a, 1b, 1c. W przypadku kwalifikacji przedsięwzięć do II grupy obowiązkowym załącznikiem do wniosku jest m.in. karta informacyjna przedsięwzięcia. W karcie wnioskodawca zawiera podstawowe informacje o planowanym przedsięwzięciu, zgodnie z zakresem, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 5. Przed złożeniem wniosku należy zwrócić szczególną uwagę m.in. na zgodność lokalizacji planowanej inwestycji z ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, jeśli taki plan został uchwalony.

Wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach powinno nastąpić przed:

- uzyskaniem jednej z decyzji lokalizacyjnej lub realizacyjnej, o których mowa w art. 72 ust. 1 ustawy ooś, a wśród nich:
 - ✓ decyzji o pozwoleniu na budowę, decyzji o zatwierdzeniu projektu budowlanego oraz decyzji o pozwoleniu na wznowienie robót budowlanych,
 - ✓ decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu,
 - ✓ pozwolenia wodnoprawnego na regulację wód, pozwolenia wodnoprawnego na wykonanie urządzeń wodnych,
- dokonaniem jednego z rodzaju zgłoszeń, o których mowa w art. 72 ust. 1a., tj:
 - ✓ zgłoszenia budowy lub wykonania robót budowlanych,
 - ✓ zgłoszenia zmiany sposobu użytkowania obiektu budowlanego.

Decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach dołącza się do wniosku o wydanie odpowiedniej decyzji (jej brak, gdy jest wymagana, można uznać za brak formalny wniosku, o jakim mowa w art. 64 k.p.a.). Wyjątkowo, ustawa przewiduje odstępstwo od wymogu uzyskania decyzji środowiskowej, m.in. w sytuacji, gdy wydana już decyzja lokalizacyjna lub realizacyjna została zmieniona ze względu na zmianę danych wnioskodawcy (decyzja przeniesiona na inny podmiot).

Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach jest decyzją terminową. Zgodnie z obecnym brzmieniem przepisu art. 72 ust. 3 ustawy ooś, decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach może być dołączona do wniosków o wydanie decyzji określonych w art. 72 ust. 1 u.o.o.ś. bądź do zgłoszeń, o których mowa w art. 72 ust. 1a u.o.o.ś., zasadniczo w terminie 6 lat od dnia, w którym stała się ona ostateczna. Po upływie terminu decyzja, z wyjątkiem określonym w art. 72 ust. 4, nie może być wykorzystana, zatem wnioskodawca jest zobowiązany do ponownego ubiegania się o jej wydanie.

Z analizy art. 75 ustawy ooś wynika, że w odniesieniu do tych zamierzeń planowanych w ramach przedsięwzięcia „Pomorskie Szlaki Kajakowe”, które kwalifikują się do omawianej II grupy, organem właściwym do wydania decyzji „środowiskowej” będzie (co najmniej w większości przypadków): wójt, burmistrz, prezydent miasta (art. 75 ust. 1 pkt 4, a ponadto ust. 3 i 4 ustawy ooś). W takich przypadkach w procesie decyzyjnym uczestniczy regionalny dyrektor ochrony środowiska, jako organ uzgadniający, w drodze postanowienia, warunki realizacji przedsięwzięcia (w tym samym postanowieniu przedstawia również stanowisko w sprawie konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w ramach decyzji o pozwoleniu na budowę, decyzji o zatwierdzeniu projektu budowlanego oraz decyzji o pozwoleniu na wznowienie robót budowlanych). Inne, wymienione w ustawie organy, np. Państwowej Inspekcji Sanitarnej, wyrażają jedynie stosowną opinię.⁷¹

Dla prawidłowego ustalenia przedmiotowego zakresu przedsięwzięć wymagających uzyskania decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych niezbędne jest łączne uwzględnienie postanowień art. 71 i art. 72 ustawy. Decyzja ta będzie więc wymagana, w sytuacji gdy przedsięwzięcie zostanie zaliczone do jednej z 2 grup wymienionych w art. 71 ustawy i jeżeli jego realizacja wymaga uzyskania którejś z decyzji, albo zgłoszenia, zgodnie z art. 72

⁷¹ K. Gruszecki, *Komentarz do ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, Warszawa 2013

ustawy. Organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach nie ma swobody kwalifikacji przedsięwzięć w zakresie obowiązku jej uzyskania. Decyzja wydana w przypadku, gdy nie jest ona wymagana, obarczona będzie wadą nieważności, o której mowa art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a., ze względu na wydanie bez podstawy prawnej⁷².

Ocena oddziaływania przedsięwzięć na środowisko

Zadania rekomendowane w ramach przedsięwzięcia „Pomorskie Szlaki Kajakowe” zakwalifikowane do omawianej II grupy przedsięwzięć mogą wymagać przeprowadzenia **oceny oddziaływania na środowisko**. W procesie orzekania o konieczności przeprowadzenia oceny, organ administracji kieruje się zwłaszcza zasadą przezorności, a szczegółowe kryteria tej kwalifikacji zawierają się w postanowieniach art. 63 ust. 1 oraz ust. 3 ustawy ooŚ.

O konieczności oceny oddziaływania na środowisko planowanych zamierzeń z drugiej grupy (właściwej, w niektórych przypadkach, dla przedsięwzięcia „Pomorskie Szlaki Kajakowe”), przesądzają takie uwarunkowania, jak rodzaj i charakterystyka przedsięwzięcia, jego usytuowanie, a także rodzaj i skala możliwego oddziaływania. W razie stwierdzenia obowiązku przeprowadzenia oceny, zakończenie postępowania w jej przedmiocie jest uzależnione m.in. od czasu przedłożenia przez wnioskodawcę raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, obligatoryjnie wymaganego w ramach tego postępowania.

Regułą jest, że postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko jest przeprowadzane jednokrotnie, w ramach postępowania w przedmiocie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Jednakże, w przypadku np. wydawania decyzji o pozwoleniu na budowę, decyzji o zatwierdzeniu projektu budowlanego oraz decyzji o wznowieniu robót budowlanych, postępowanie w przedmiocie oceny na środowisko może być przeprowadzane ponownie, jeżeli:⁷³

1) taka konieczność została stwierdzona w decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych lub podmiot planujący realizację przedsięwzięcia wymagającego uzyskania jednej z wymienionych decyzji wystąpi z takim wnioskiem;

2) organ właściwy do wydania jednego z tych orzeczeń stwierdzi, że we wniosku o wydanie decyzji zostały dokonane zmiany w stosunku do wymagań określonych w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Ocena ponowna podlega tym samym wymaganiom, co dokonywana na etapie uzyskiwania decyzji środowiskowej. Jeżeli to strona zażąda ponownej oceny z własnej inicjatywy, to albo do wniosku załącza raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, albo występuje z wnioskiem o ustalenie zakresu raportu przez organ.

„Ponowna ocena oddziaływania na środowisko wprowadza pewną elastyczność w zakresie oceny oddziaływania na środowisko i umożliwia zmianę (w pewnym zakresie) warunków środowiskowych bez potrzeby ponownego uzyskiwania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Przyjęte bowiem na etapie przygotowywania dokumentacji niezbędnej do uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach założenia mogą okazać się

⁷² Patrz: wyrok WSA w Kielcach z dnia 27 października 2010 r., II SA/Ke 493/10

⁷³ K. Gruszecki, *Komentarz do ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, Warszawa 2013

z różnych przyczyn nieaktualne. Zastąpienie ich nowymi oznaczałoby konieczność oceny pod kątem oddziaływania na środowisko. Ponowna ocena rozwiązuje ten problem.”⁷⁴.

Obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko dla planowanego przedsięwzięcia mogącego potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko stwierdza, w drodze postanowienia, organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Ten sam organ przeprowadza ocenę w ramach postępowania o wydanie takiej decyzji. Spodziewać się zatem należy, że dla zadań objętych przedsięwzięciem „Pomorskie Szlaki Kajakowe” (co najmniej w większości wyróżnionych, ze względu na możliwe potencjalne oddziaływanie, przypadków) będzie to wójt, burmistrz, prezydent miasta. Jednakże, gdy ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko będzie stanowiła część postępowania w sprawie wydania decyzji o pozwoleniu na budowę, decyzji o zatwierdzeniu projektu budowlanego oraz decyzji o pozwoleniu na wznowienie robót budowlanych, to zgodnie z art. 61 ust. 3, przeprowadza ją regionalny dyrektor ochrony środowiska.

Ocena oddziaływania przedsięwzięć na Obszary Natura 2000

Szczegółowe uregulowania w ustawie o oś dotyczą kwestii **oddziaływania na obszary NATURA 2000**, funkcjonującymi od kilkunastu lat w Polsce, w ramach sieci europejskiej. Reżim prawny dla obszarów Natura 2000, co do zasady, nie wyklucza wnoszenia nowych ani powiększania istniejących obiektów budowlanych w granicach tych obszarów. Poprzez zakaz wyrażony w art. 33 ust. 1 ustawy o ochr. przyrody, uniemożliwia się natomiast takie działania, które mogłyby znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony tych obszarów. Zakaz nie jest bezwzględny, może być uchylony zezwoleniem właściwego organu, przy spełnieniu łącznie dwóch przesłanek: po pierwsze - muszą przemawiać za tym konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego (w tym wymogi o charakterze społecznym lub gospodarczym) i po drugie - gdy brak jest rozwiązań alternatywnych.

Zgodnie z ustawą o oś, kwestia dotycząca konieczności oceny oddziaływania przedsięwzięć na obszary Natura 2000 jest rozstrzygana obligatoryjnie w ramach:

- ✓ postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia, gdy w/w decyzja jest wymagana, a także w ramach ponownej oceny oddziaływania na środowisko,
- ✓ postępowania w sprawie wydania właściwej decyzji zezwalającej na realizację jakiegokolwiek przedsięwzięcia (a więc nie tylko tych mogących znacząco oddziaływać na środowisko).

Dla większości zadań inwestycyjnych rekomendowanych w ramach przedsięwzięcia „Pomorskie Szlaki Kajakowe” spodziewać się należy drugiej z opisanych sytuacji. Rozważenie przez organ, czy przedsięwzięcie może potencjalnie znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000 następuje w szczególności w procesie wydania: decyzji o pozwoleniu na budowę, decyzji o zatwierdzeniu projektu budowlanego, decyzji o pozwoleniu na wznowienie robót budowlanych, decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, pozwolenia wodnoprawnego, zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów oraz innych, zgodnie z art. 96 ust. 1 i ust. 2. W razie uznania, że przedsięwzięcie może potencjalnie znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, na wnioskodawcę nakładany jest obowiązek przedłożenia

⁷⁴ A. Fogiel, *Ochrona środowiska w procesie inwestycyjno-budowlanym*, Warszawa 2015

odpowiednich dokumentów regionalnemu dyrektorowi ochrony środowiska, w tym karty informacyjnej przedsięwzięcia (art. 96 ustawy).

W dalszej kolejności, po rozważeniu, czy przedsięwzięcie może znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, regionalny dyrektor ochrony środowiska stwierdza, w drodze postanowienia, obowiązek albo brak obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000. W razie stwierdzenia obowiązku, wnioskodawca zobowiązany będzie do sporządzenia i dostarczenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na obszar Natura 2000.

Ocenę oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000, stanowiącą część postępowania w sprawie wydania jednej z decyzji, o których mowa w art. 96 ust. 1 ustawy ooś, przeprowadza regionalny dyrektor ochrony środowiska. W wyniku oceny, przeprowadzający ją organ wydaje postanowienie, w którym uzgadnia warunki bądź odmawia uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia w zakresie oddziaływania na obszar Natura 2000. Postanowienie to wiąże z kolei organ właściwy do wydania właściwych decyzji w procesie inwestycyjnym, o których mowa w art. 96 ust. 1 (w skrajnym przypadku – może nastąpić odmowa wydania decyzji).

Jeżeli z analiz przedstawionych w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na obszar Natura 2000 wynika, że przedsięwzięcie może znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, to raport powinien także zawierać dane pozwalające na ustalenie braku rozwiązań alternatywnych oraz informacje pozwalające na ustalenie, czy wymogi nadrzędnego interesu publicznego przemawiają za realizacją przedsięwzięcia (art. 97 ust. 4c ustawy ooś w związku z art. 34 ustawy o ochronie przyrody).

Podsumowanie

W odniesieniu do poszczególnych zadań przedsięwzięcia strategicznego „Pomorskie Szlaki Kajakowe”, występuje możliwość zbiegu następujących sytuacji, skutkujących określonymi sankcjami, zgodnie z przepisami ustawy ooś, z uwzględnieniem odpowiednich przepisów ustawy o ochronie przyrody:

- ✓ **Przedsięwzięcie nie zalicza się do mogących znacząco oddziaływać na środowisko, ani do mogących znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000:**
 - przedsięwzięcie może być realizowane bez konieczności uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach i nie jest wymagane przeprowadzenie oceny oddziaływania, zarówno na środowisko, jak i obszary Natura 2000;
- ✓ **Przedsięwzięcie zalicza się do mogących znacząco oddziaływać na środowisko (chodzi o II grupę, tj. przedsięwzięcia potencjalnie mogące znacząco oddziaływać na środowisko), ale nie zalicza się do mogących znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000:**
 - realizacja przedsięwzięcia wymaga uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, może być wymagane przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko; niezależnie od wyniku oceny, realizacja przedsięwzięcia może być dozwolona na określonych w decyzji warunkach;
- ✓ **Przedsięwzięcie nie zalicza się do potencjalnie mogących znacząco oddziaływać na środowisko, ale zalicza się do mogących znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000:**
 - realizacja przedsięwzięcia nie wymaga uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz oceny oddziaływania na środowisko, wymagana jest natomiast

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

ocena oddziaływania na obszar Natura 2000; gdy w wyniku tej oceny stwierdzi się brak znaczącego negatywnego oddziaływania na obszar Natura 2000 to przedsięwzięcie może zostać zrealizowane, w przeciwnym razie zasadniczo obowiązuje zakaz realizacji przedsięwzięcia (art. 33 ust. 1 z uwzględnieniem art. 34 ustawy o ochronie przyrody);

✓ **Przedsięwzięcie zalicza się do potencjalnie mogących znacząco oddziaływać na środowisko i jednocześnie do mogących znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000:**

- realizacja przedsięwzięcia wymaga uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, wymagane będzie przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko, a w jej ramach musi być uwzględnione oddziaływanie na obszar Natura 2000; gdy w wyniku oceny stwierdzi się brak znaczącego negatywnego oddziaływania na obszar Natura 2000, to przedsięwzięcie może być realizowane, w przeciwnym razie zasadniczo obowiązuje zakaz realizacji przedsięwzięcia (art. 33 ust. 1 art. z uwzględnieniem art. 34 ustawy o ochronie przyrody).

W kwestii oddziaływania na obszar Natura 2000 należy rozróżnić:

- **oddziaływanie znaczące** – ustawa nakazuje przeprowadzić ocenę oddziaływania na obszar Natura 2000 w ramach oceny standardowej (czyli oceny oddziaływania na środowisko) lub jako samodzielną ocenę oddziaływania na Naturę 2000 (tzw. ocena habitatowa),
- **oddziaływanie znacząco negatywne** – ustawa zakazuje realizacji przedsięwzięcia, chyba że szczególne względy, zgodnie z uregulowaniami ustawowymi, pozwalają na jego realizację.⁷⁵

Podkreślić należy, że konsekwencją stwierdzenia wymogu przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko albo wymogu przeprowadzenia oceny oddziaływania na obszar Natura 2000 jest konieczność uzyskania pozwolenia na budowę dla tych obiektów, które objęte są obowiązkiem zgłoszenia robót budowlanych (art. 29 ust. 3 ustawy prawo budowlane).

9.3. Uwarunkowania prawne w zakresie ochrony gruntów rolnych i leśnych

Szczególne znaczenie dla zapewnienia wymogów ochrony środowiska w procesie inwestycyjnym, w tym np. związanym z realizacją zadań w ramach przedsięwzięcia „Pomorskie Szlaki Kajakowe” ma ochrona gruntów rolnych i leśnych.

Zgodnie z przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (art. 61 ust. 1 pkt 4 oraz art. 50 ust. 1), decyzja o warunkach zabudowy oraz decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego może być wydana wyłącznie w przypadku, gdy teren nie wymaga uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne albo jest objęty zgodą uzyskaną przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, uchwalonych na podstawie ustawy z dnia 12 lipca 1984 r. o planowaniu przestrzennym. Natomiast zgodnie z art. 7 ust. 2 ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, przeznaczenie na cele nierolnicze i nieleśne gruntów leśnych i niektórych gruntów rolnych wymaga zgody właściwych organów.

W przypadku realizacji zamierzenia na gruncie leśnym, możliwość uzyskania decyzji uzależniona jest od uznania, czy w wyniku planowanej docelowo zabudowy

⁷⁵ W. Radecki, *Ochrona walorów turystycznych w prawie polskim*, Warszawa 2011

i zagospodarowania, teren pozostanie lasem, zgodnie z jego definicją ustawową. W przypadku zainwestowania turystycznego istotne jest, że lasem jest także:

- grunt związany z gospodarką leśną, zajęty pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, urządzenia melioracji wodnych, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, tereny pod liniami energetycznymi, szkółki leśne, miejsca składowania drewna, **a także wykorzystywany na parkingi leśne i urządzenia turystyczne.**⁷⁶

W razie konieczności dokonania zmiany przeznaczenia gruntu leśnego na cele nierolnicze i nieleśne, zgoda na zmianę przeznaczenia następuje w trybie sporządzenia planu miejscowego i nie znajduje zastosowania przed organem rozstrzygającym o warunkach zabudowy⁷⁷. Zatem, jedynie procedura planu miejscowego umożliwi przekształcenie gruntu leśnego w inny niż leśny lub rolny.

9.4. Uwarunkowania w zakresie ochrony drzew i krzewów

Drzewa i krzewy, jako nierozzerwalny składnik przyrody, podlegają powszechnej ochronie. Ochronę drzew i krzewów gwarantują przepisy ustawy o ochronie przyrody, w szczególności art. 125, dopuszczający tylko wyjątkowo i w ściśle określonych przypadkach, np. w związku z ochroną życia i zdrowia ludzi, możliwość niszczenia drzew.

Na obszarze województwa szczególnej ochronie podlegają zadrzewienia: np. w parkach krajobrazowych oraz obszarach chronionego krajobrazu, ze względu na obowiązujący zakaz likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych.

Jak już wspomniano w „7. Uwarunkowania w zakresie inwestowania i użytkowania terenów na obszarach chronionych”, w ostatnio zmienionych uchwałach dla pięciu parków krajobrazowych oraz w nowej uchwale przyjętej w sprawie obszarów chronionego krajobrazu doprecyzowano, że zakaz likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych dotyczy zadrzewień o charakterze pasmowym, pełniących funkcje przeciwerozyjne oraz o charakterze obszarowym w formie kęp, wyraźnie odróżniających się w krajobrazie.

W przypadku konieczności usunięcia drzew lub krzewów z nieruchomości obowiązują szczególne ograniczenia. Ustawa o ochronie przyrody nakłada zasadniczo obowiązek uzyskania zezwolenia na usuwanie drzew i krzewów, m.in. przez posiadacza nieruchomości. Wyjątki od omawianej zasady uzyskania zezwolenia dotyczą m.in. krzewów o określonym wieku, drzew o określonym obwodzie, drzew lub krzewów na plantacjach lub w lasach, drzew owocowych. Ustawodawca, w celu zagwarantowania zrównoważonego rozwoju zieleni, wprowadził dodatkowy obowiązek, polegający na obciążeniu finansowym wnioskującego o zezwolenie na usunięcie drzew i krzewów.

Zatem, jeżeli realizacja zadania rekomendowanego w ramach przedsięwzięcia, przypuszczalnie wyjątkowo, wiązałaby się z koniecznością usunięcia drzew i krzewów z terenu nieruchomości, to co do zasady, na dokonanie tej czynności inwestor musi uzyskać

⁷⁶ Art. 3 pkt 2 ustawy o lasach w zw. z art. 2 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych

⁷⁷ Uchwała składu 7 sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 29 listopada 2010 r. (II OPS 1/10, LEX nr 621577)

zezwolenie właściwego organu gminy oraz dokonać stosownej opłaty. Wyjątki, w których inwestor jest zwolniony z obowiązku uzyskania zezwolenia, określone są w art. 83f ustawy⁷⁸.

Wniosek o wydanie zezwolenia na usunięcie drzewa lub krzewu musi spełniać wymogi formalne określone w art. 83b ustawy. W procesie wydania zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów obowiązkowo organ rozważa, czy przedsięwzięcie może potencjalnie znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000 (art. 96 ust. 2., pkt 4). W konsekwencji stosowania tego przepisu nie są wykluczone sytuacje, gdy uzyskanie zezwolenia na wycinkę drzew lub krzewów wymagać będzie przeprowadzenia oceny oddziaływania na obszar Natura 2000.

W zezwoleniu ustala się opłatę (jeżeli jest wymagana) za usunięcie drzewa lub krzewu oraz termin usunięcia, przesadzenia lub posadzenia innych (art. 84 ustawy). Podmiot jest zwolniony z uiszczenia opłaty, np. gdy drzewa lub krzewy posadzono lub wyrosły na nieruchomości po zakwalifikowaniu jej w planie miejscowym na cele budowlane.⁷⁹ Opłata nie jest pobierana m.in. w stosunku do tych drzew (spełniających wymóg dopuszczalnego w obwodzie pnia) oraz tych krzewów (spełniających kryterium wieku do 25 lat), które wymagają usunięcia w celu przywrócenia gruntów nieużytkowanych do użytkowania rolniczego lub do innego użytkowania zgodnego z przeznaczeniem terenu, określonym w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu (art. 86 ust. 1 pkt 7 i 8 ustawy).

Zezwolenie na usunięcie drzewa lub krzewu z terenu nieruchomości wydaje wójt, burmistrz albo prezydent miasta, a w przypadku, gdy zezwolenie dotyczy usunięcia drzewa lub krzewu z terenu nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków - wojewódzki konserwator zabytków. Jeżeli działka jest własnością odpowiednio gminy albo miasta na prawach powiatu i nie została przekazana do użytkowania wieczystego, to zezwolenie wydaje odpowiednio starosta albo marszałek województwa. Natomiast w przypadku, gdy drzewa lub krzewy znajdują się na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, to decyzję nakazującą usunięcie drzew lub krzewów, w celu zapewnienia właściwych warunków przepływu wód powodziowych, wydaje dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej⁸⁰.

9.5. Uwarunkowania w zakresie ochrony i kształtowania zasobów wodnych oraz ochrony przed powodzią

Ograniczenia w zakresie lokalizacji trwałej zabudowy związanej z obsługą szlaków kajakowych wiążą się z występowaniem zagrożenia powodziowego. Zgodnie z ust. 6 art. 88f prawa wodnego od dnia przekazania map zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego jednostkom samorządu terytorialnego, wszystkie decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego lub decyzje o warunkach zabudowy na obszarach wskazanych na mapach zagrożenia powodziowego muszą uwzględniać poziom zagrożenia powodziowego wynikający z wyznaczenia tych obszarów. W związku z koniecznością zapewnienia warunków ochrony przed powodzią i zmniejszenia zagrożenia powodziowego, obowiązują

⁷⁸ Obowiązuje także odstępstwo, wynikające z przepisów ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych: „Do usuwania drzew i krzewów znajdujących się na nieruchomościach objętych decyzją o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, z wyjątkiem drzew i krzewów usuwanych z nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków, nie stosuje się przepisów o ochronie przyrody w zakresie obowiązku uzyskiwania zezwoleń na ich usunięcie oraz opłat z tym związanych” (art. 21 ust 2 ustawy).

⁷⁹J. Sapeta, M. Tarnawa-Zajączkowska, *Przeznaczenie w planie zagospodarowania terenu jako przesłanka niedobrania opłaty za usunięcie drzew i krzewów*, *Casus 2009*, Nr 54, s. 45.

⁸⁰ art. 88 l ust.7 pkt 2 ustawy Prawo wodne, regulujący wydawanie decyzji dotyczących nakazu wycinki drzew lub krzewów na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią

zakaz wykonywania urządzeń wodnych oraz budowy innych obiektów budowlanych na obszarach szczególnego zagrożenia powodzi⁸¹ a także lokalizowania nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, przy czym wyjątkowo, dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej może zwolnić od obowiązujących ustawowo zakazów.⁸²

W związku z planowanymi działaniami polegającymi na budowie lub rozbudowie urządzeń wodnych (w tym pomostów, murów oporowych, bulwarów, nabrzeży, przystani) oraz wiążących się ze zmianą ukształtowania terenu na gruntach przylegających do wód, mającą wpływ na warunki przepływu wody, może być wymagane uzyskanie pozwolenia wodnoprawnego. Pozwolenie wodnoprawne jest wymagane także na wznoszenie obiektów budowlanych oraz wykonywanie innych robót na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią – wówczas, gdy wydano decyzje o odstąpieniu od zakazów dotyczących zainwestowania w tych obszarach, o których była już mowa⁸³.

Istotne jest, że w przypadku realizacji pomostów do 25 m długości całkowitej obowiązuje uproszczona procedura, polegająca na obowiązku zgłoszenia wykonania tego rodzaju obiektu właściwemu organowi.

9.6. Uwarunkowania w zakresie ochrony krajobrazu

W zakresie ochrony krajobrazu, będącego jednym z najważniejszych wyznaczników ładu przestrzennego, istotne są przepisy ustawy o ochronie przyrody (zwłaszcza odnoszące się do obszarów chronionych), ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, oraz ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Stosownie do regulacji zawartych w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, uwarunkowania przestrzenno-prawne w zakresie lokalizacji i urządzenia punktów obsługi szlaków kajakowych mogą wynikać z potrzeby ochrony walorów kulturowych w formach obszarowych, w tym w parkach kulturowych oraz obszarach uznanych za pomniki historii.

Park kulturowy tworzy się uchwałą rady gminy. Uchwała określa m.in. sposób jego ochrony, a także zakazy i ograniczenia, wybrane spośród ustawowych, zawartych w art. 17 ust. 1 ustawy (wymienia się m.in. jako możliwy do wprowadzenia, zakaz prowadzenia robót budowlanych oraz działalności przemysłowej, rolniczej, hodowlanej, handlowej lub usługowej). W przypadku pomników historii, ustawa nie określa zasad ich ochrony, natomiast wyróżnienie obiektu tym tytułem stanowi szczególną formę nobilitacji obiektów i obszarów. Pomnik historii ustanawia Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.

W procesie inwestowania wzdłuż szlaków kajakowych uwzględnić należy także potrzebę szczególnej ochrony zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia oraz innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków. W szczególności dotyczyć to może zabytków archeologicznych, w tym wyróżniających się własną formą krajobrazową.

⁸¹Zgodnie z art. 9 ust. 1 pkt 6c ustawy Prawo wodne, przez obszary szczególnego zagrożenia powodzią rozumie się: a) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat, b) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat, c) obszary, między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału przeciwpowodziowego, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 18, stanowiące działki ewidencyjne, d) pas techniczny w rozumieniu art. 36 ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej.

⁸²Patrz: art. 40 i 88l ustawy Prawo wodne.

⁸³Pozwolenie wodnoprawne, o którym jest mowa, nie jest wymagane na obszarze pasa technicznego utworzonego dla morza terytorialnego lub morskich wód wewnętrznych, z wyłączeniem ujściowych odcinków rzek (art. 122 ust. 2a ustawy Prawo wodne).

Jednym z nowych narzędzi ochrony krajobrazu potencjalnie istotnych jako uwarunkowanie realizacji infrastruktury szlaków kajakowych, jest tzw. uchwała reklamowa⁸⁴, regulująca sytuowanie reklam, obiektów małej architektury i ogrodzeń na obszarze gminy. Możliwość jej uchwalenia wprowadziła ustawa o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz.U. z 2015 r. poz. 774 z późn. zm.). Jak stanowi art. 37a ust. 4 dodany do ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, przedmiotowa uchwała ma rangę aktu prawa miejscowego. Niewykluczone, że część samorządów gmin położonych na szlakach kajakowych skorzysta z nowego uprawnienia i przyjmie stosowne uregulowania w omawianym zakresie. Wówczas będzie wymagane respektowanie lokalnych zasad i warunków sytuowania reklam, obiektów małej architektury i ogrodzeń, łącznie z ich gabarytami, standardami jakościowymi oraz rodzajami materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane, jak to ustalono w przyjętej uchwale. Należy dodać, że przed wejściem w życie przepisów ustawy, ustalenia w omawianym zakresie zawierały plany miejscowe. Konsekwencją uchwalenia przepisów dotyczących reklam, obiektów małej architektury i ogrodzeń będzie utrata mocy regulacji określających warunki sytuowania ogrodzeń i obiektów małej architektury przyjętych w planach miejscowych obowiązujących w dniu wejścia w życie tzw. ustawy krajobrazowej.

Należy wspomnieć, że przyjęcie uchwały reklamowej umożliwia zastosowanie przez gminę instrumentów finansowych, to jest opłat i kar pieniężnych za umieszczanie reklam.

10. Wskazanie luk w wiedzy i wytyczne w zakresie konieczności ich uzupełnienia

Podczas opracowania napotkano trudności wynikające z niedostatecznego rozpoznania zasobów i walorów środowiska przyrodniczego terenów związanych z przebiegiem szlaków kajakowych wraz z punktami ich obsługi. Zakres opracowania nie obejmował inwentaryzacji w terenie. Terenowe inwentaryzacje powinny być przeprowadzane na etapie prac przygotowawczych do realizacji przedsięwzięć. Ich zakres powinien obejmować rozpoznanie lokalnych uwarunkowań przyrodniczych, łącznie ze zbadaniem obecności cennych siedlisk przyrodniczych i gatunków, w tym będących przedmiotem Zainteresowania Wspólnoty⁸⁵ oraz innych chronionych⁸⁶. Wymóg rozpoznania uwarunkowań przyrodniczych jest szczególnie istotny w przypadku terenów położonych w granicach i w pobliżu Obszarów Natura 2000 (ze względu na możliwość zakwalifikowania inwestycji do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na dany Obszar) oraz innych obszarów chronionych.

W trakcie opracowania korzystano z danych przestrzennych o siedliskach i gatunkach udostępnionych przez Regionalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska. Dane obejmują odpowiednio część województwa (inwentaryzacje gmin) i część obszarów Natura 2000 (inwentaryzacje Wojewódzkich Zespołów Specjalistycznych). Celowa jest kontynuacja prac inwentaryzacyjnych dokumentujących zasoby i walory środowiska przyrodniczego na obszarze wojewódz-

⁸⁴ wprowadzona ustawą o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz.U. z 2015 r. poz. 774 z późn. zm.)

⁸⁵ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia, jako obszary Natura 2000 (Dz.U. Dz.U. 2014 nr 77 poz. 510, z późn. zmianami)

⁸⁶ Wymienionych w: Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2014 poz. 1348), Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz.U. 2014 poz. 1409, Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz.U. 2014 poz. 1408)

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

tw. Inwentaryzację przyrodniczą siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem Zainteresowania Wspólnoty posiadają i udostępniają także Lasy Państwowe (dane pochodzą z 2007 r., zatem mogą wymagać aktualizacji).

Trudności w pozyskiwaniu danych dotyczyły wielkości i natężeniu ruchu kajakowego na szlakach kajakowych przebiegających przez obszar województwa. Nie znaleziono danych (także literaturowych) w zakresie wskaźnika chłonności szlaków wyznaczonych na wodach płynących województwa, bardzo istotnego w aspekcie zachowania równowagi w środowisku.

Przewiduje się, że w związku z wdrażanym przedsięwzięciem, baza danych w omawianym zakresie zostanie wzbogacona i upowszechniona. Wskazuje na to „Raport z realizacji Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie atrakcyjności kulturalnej i turystycznej Pomorska Podróż”, w którym zostały zamieszczone poglądowe dane o liczbie turystów korzystających ze szlaków kajakowych na Brdzie, Wdzie, Słupi i Wierzycy. Pożądane jest wykonanie szczegółowych analiz, ekspertyz, w celu określenia chłonności szlaków i ich odcinków, zwłaszcza w najbardziej obciążonych turystycznie obszarach chronionych. Wypracowanie optymalnego systemu zarządzania szlakami, uwzględniającego możliwość kontrolowania i sterowania przepustowością szlaków i ich odcinków, w dostosowaniu do ich chłonności.

Brak szczegółowych informacji dotyczących planowanych do realizacji lub modernizacji przystani typu ilość miejsc postojowych, długość linii brzegowej oraz dotyczących planowanych do urządzenia pól biwakowych (w zakresie ich powierzchni), uniemożliwił zweryfikowanie zadań inwestycyjnych pod kątem kwalifikowania się do grupy przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Kwalifikacja w tym zakresie, podobnie jak kwalifikacja w zakresie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na Obszar Natura 2000, nastąpi w trakcie procesu inwestycyjnego.

11. Wnioski końcowe

- 1) Realizacja przedsięwzięcia strategicznego „Pomorskie Szlaki Kajakowe” jest uzasadniona znaczącymi zasobami powierzchniowych wód płynących i jeziornych, a sieciowy charakter przedsięwzięcia pozwala na systemowe zarządzanie szlakami i bardziej optymalne, także w aspekcie ochrony środowiska, wykorzystanie szlaków wodnych dla rozwoju turystyki kajakowej.
- 2) Realizacja przedsięwzięcia strategicznego „Pomorskie Szlaki Kajakowe” wiąże się z potrzebą uwzględnienia możliwości korzystania z wód objętych siecią szlaków i czerpania z niej pożytków przez różne grupy użytkowników, przy jednoczesnym zapewnieniu równowagi w środowisku, w szczególności ekosystemach wodnych i nadwodnych.
- 3) Planując działania inwestycyjne związane z zagospodarowaniem szlaków kajakowych należy pamiętać, że ich realizacja w granicach obszaru szczególnego zagrożenia powodzią podlegać może ograniczeniom, w tym zakazom, od których może zwolnić dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej, jeżeli nie utrudni to ochrony przed powodzią.
- 4) Realizacja planowanych zadań inwestycyjnych spowoduje okresowe zakłócenia w strukturze biocenoz wodnych, jednak nie wpłynie znacząco negatywnie na ich ogólny stan, strukturę i funkcjonowanie organizmów wodnych, ichtiofauny i awifauny. Wymagane jest podejmowanie działań minimalizujących i ograniczających negatywny wpływ planowanych zadań na środowisko wodne.
- 5) Analizy i oceny wykazały, że wystąpią zróżnicowane oddziaływania na obszary chronione (w tym objęte siecią Natura 2000) oraz korytarze ekologiczne, zarówno na etapie realizacji inwestycji (te będą miały charakter rozproszony, zatem ich oddziaływanie skumulowane nie powinno być znacząco negatywnie) jak i na etapie porealizacyjnym, w trakcie funkcjonowania rozbudowanej sieci szlaków (w tym przypadku kumulacja oddziaływań związanych ze nasilonym ruchem na szlakach oraz zwiększoną penetracją turystyczną obszarów może okazać się bardziej istotna).
- 6) Na etapie realizacji i funkcjonowania przedsięwzięcia należy indywidualnie analizować potrzebę stosowania działań minimalizujących ujemne oddziaływania, które zostały zaproponowane w ramach analizy i oceny wpływu na obszary chronione oraz należy w miarę potrzeby konsultować (z zarządzającymi tymi obszarami) i podejmować decyzje o ich stosowaniu.
- 7) W zakresie zadań zwraca uwagę przeważnie brak informacji o zabezpieczeniu miejsc parkingowych i postojowych w rejonie punktów obsługi szlaków kajakowych. Brak uregulowań tej kwestii w ramach urządzania miejsc obsługi szlaków kajakowych wiąże się z potencjalnym zagrożeniem niekontrolowanego oddziaływania na obszary w rejonie lokalizacji punktów obsługi. Niezbędne jest przeanalizowanie i wykazanie możliwości bezpiecznego dla środowiska parkowania pojazdów.
- 8) Niezbędne jest opracowanie i wdrożenie sprawnego systemu monitorowania i informowania o natężeniu ruchu kajakowego oraz aktualnym obciążeniu poszczególnych miejsc obsługi, w celu uniknięcia nadmiernej koncentracji turystów na szlaku i w miejscach ich postoju.

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

- 9) Niezbędna jest ścisła współpraca jednostek wiodących i zarządzających szlakami z organami ochrony środowiska, organizacjami ekologicznymi oraz innymi podmiotami ściśle związanymi z użytkowaniem wód powierzchniowych.
- 10) W ramach realizacji zainwestowania i urządzania terenów należy mieć zawsze na uwadze generalną zasadę maksymalnej ochrony zadrzewień i zakrzewień, roślinności wodnej i nadwodnej oraz zwierząt związanych ze środowiskiem wodnym.
- 11) Należy uwzględniać zasadę jak najmniejszej ingerencji w fizjonomię krajobrazów: otwartych, leśnych, łąkowych, wodnych i nadwodnych, a planowana zabudowa formą, gabarytami, zastosowanymi materiałami, powinna nawiązywać do charakterystycznych cech i tradycji krajobrazu kulturowego danego regionu.
- 12) Celowe jest wykonanie opracowań (ekspertyz, analiz), w zakresie oszacowania chłonności turystycznej szlaków turystycznych i ich odcinków, zwłaszcza przebiegających przez obszary cenne przyrodniczo, szczególnie obciążone turystycznie (w tym Natura 2000).
- 13) W związku z sieciowym rozwojem turystyki kajakowej, wydaje się celowe sporządzenie opracowania, np. koncepcji, ochrony miejsc tarliskowych ryb dwuśrodowiskowych w rzekach województwa pomorskiego.
- 14) Przy realizacji zainwestowania i organizacji spływów kierować się należy zasadą zapewnienia maksymalnego bezpieczeństwa osób korzystających ze szlaków oraz miejsc obsługi usytuowanych wzdłuż ich biegu.
- 15) Niezbędne jest doprecyzowanie/zweryfikowanie zakresu zadań, w celu ustalenia wymogu (bądź braku wymogu), uzyskania decyzji środowiskowej i odpowiednio przeprowadzenia procedury w zakresie oceny oddziaływania na środowisko (jeżeli będzie to wymagane), w szczególności istotnej dla obszarów chronionych. Odnosi się to zwłaszcza do zadań obejmujących przystanie śródlądowe, stałe pola kempingowe, z uwagi na prawdopodobieństwo zaliczenia części z nich do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

12. Wykaz materiałów

- Analiza Wykonalności dla Przedsięwzięcia „Kajakiem przez Pomorze” – zagospodarowanie szlaków wodnych w województwie pomorskim dla rozwoju turystyki kajakowej, sporządzona przez DS CONSULTING, styczeń 2015 r
- Dane cyfrowe (pliki shp) dotyczące inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt, pochodzące z Regionalnych Dyrekcji Lasów Państwowych: Gdańsk, Szczecinek, Toruń, Olsztyn
- Dane cyfrowe (pliki shp) o siedliskach i gatunkach z inwentaryzacji Wojewódzkiego Zespołu Specjalistycznego sporządzonej w latach 2008-2009, dane pozyskano z Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gdańsku.
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności - przyjęta przez Radę Ministrów dnia 5 lutego 2013 r.
- Federczyk W, Fogiel A, Kosieradzka-Fogiel A., Prawo ochrony środowiska w procesie inwestycyjno-budowlanym, Warszawa 2015
- Gruszecki K., Komentarz do ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, Warszawa 2013
- Koncepcja oznakowania pomorskich szlaków kajakowych w ramach przedsięwzięcia strategicznego „Kajakiem przez Pomorze”- zagospodarowanie szlaków wodnych w województwie pomorskim, Landbrand – na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego, 2015
- Komputerowa Mapa Podziału Hydrograficznego Polski, udostępniona przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej
- Mapa Podziału Hydrograficznego Polski w skali 1:10 000 udostępniona przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej
- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 - przyjęta Uchwałą Nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r.)
- Koncepcja zagospodarowania szlaków wodnych województwa pomorskiego dla turystyki kajakowej, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Gdańsk 2013.
- Koncepcja sieci ekologicznej województwa pomorskiego, 2014, Pomorskie Biuro Planowania Regionalnego, (zaktualizowana na potrzeby projektu PZPWP 2030)
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, miasta, obszary wiejskie.
- Ocena potrzeb i priorytetów udroźnienia ciągłości morfologicznej rzek w kontekście osiągnięcia dobrego stanu i potencjału części wód w Polsce, 2010. Praca zbiorowa pod redakcją Błachuta J., Wiśniewski W., Zgrabczyński J., KGZW, Warszawa
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego uchwalony przez Sejmik Województwa Pomorskiego w dniu 30 września 2002 r, uchwała nr 638/XLVI/02
- Plany zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000, <http://gdansk.rdos.gov.pl/plany-zadan-ochronnych>
- Plany gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy Wisły, Odry wraz z projektami nowych planów
- Prognoza wpływu na środowisko projektu Pętla Żuławska – rozwój turystyki wodnej, Eko-Konsult, Gdańsk 2008
- Program rozwoju turystyki 2020, przyjęty Uchwałą Nr 143/2015 Rady Ministrów z dnia 18 sierpnia 2015 r.
- Projekt strefowanie turystyki w Parku Krajobrazowym Baryczy, <http://barycz.pl/energia/publikacja2.php>
- Raporty o stanie środowiska w województwie pomorskim w latach 2010-2014

Pomorskie Szlaki Kajakowe - Analizy i wytyczne środowiskowe

Standardowe formularze danych (SDF) dla obszarów Natura 2000, <http://natura2000.gdos.gov.pl/>

Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo
- przyjęta przez Radę Ministrów dnia 25 września 2012 r.

Turystyka na obszarach chronionych, jako czynnik rozwoju ekonomicznego społeczności lokalnych.
Instytut Turystyki Zakład Naukowo-Badawczy w Toruniu, Toruń 2001

Strony internetowe, w tym wyszczególnione w przypisach z załączniku tekstowym nr 3.